

จริยธรรมธุรกิจของบริษัทสรรพสินค้า
ศึกษากรณีร้านค้าปลีกข้ามชาติในประเทศไทย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจริยศาสตร์ศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2551

ลิขสิทธิของมหาวิทยาลัยมหิดล

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

จริยธรรมธุรกิจของบริษัทสรรพสินค้า
ศึกษากรณีร้านค้าปลีกข้ามชาติในประเทศไทย

คุณวัฒน์ ศีลธรรม

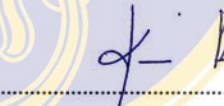
นางสาว ฤทัยรัตน์ ศีลธรรม
ผู้วิจัย

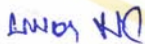
รองศาสตราจารย์วริยา ชินวรรณ โฉ Ph.D
ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทวีวัฒน์ ปุณทริกวิวัฒน์ Ph.D
กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศิริพร แยมณีล Ph.D
กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ศาสตราจารย์ นพ. บรรจง มไหสวริยะ, พ.บ.
คณบดี
บัณฑิตวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์วริยา ชินวรรณ โฉ Ph.D
ประธานกรรมการบริหารหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาจริยศาสตร์ศึกษา
คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

จริยธรรมธุรกิจของบริษัทสรรพสินค้า

ศึกษากรณีร้านค้าปลีกข้ามชาติในประเทศไทย

ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปรัชญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจริยศาสตร์ศึกษา

วันที่ 4 เมษายน พ.ศ. 2551

อุษณีย์รัตน์ ศิลธรรม

นางสาว อุษณีย์รัตน์ ศิลธรรม

ผู้ศึกษา

อรุณศักดิ์ เสงี่ยม

รองศาสตราจารย์วิฑูรย์ เจริญกุล

ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

อรุณศักดิ์ เสงี่ยม

รองศาสตราจารย์วิชา ชินวรรณ โฉ Ph.D

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

อรุณศักดิ์ เสงี่ยม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทวิวัฒน์ ปุณศรีทวิวัฒน์ Ph.D

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศิริพร เข้มนิล Ph.D

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ศาสตราจารย์ นพ. บรรจง มไหสวริยะ, พ.บ.

คณบดี

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหิดล

รองศาสตราจารย์สุรีย์ กาญจนวงศ์ Ph.D

คณบดี

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหิดล

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง “จริยธรรมธุรกิจของบรรษัทสรรพสินค้า : กรณีศึกษาร้านค้าปลีกข้ามชาติในประเทศไทย” ประสบผลสำเร็จได้อย่างดียิ่ง ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.วริยา ชินวรรณ ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้ให้การช่วยเหลือ สนับสนุน ให้คำแนะนำมาโดยตลอดที่สำคัญอย่างยิ่งเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้วิจัยเชื่อมั่นในตนเองว่าสามารถสร้างความสำเร็จได้หากมีความพยายามและอดทนไม่ว่าจะมีอุปสรรคมากน้อยเพียงใด ขอขอบพระคุณ ผศ.ดร. ทวีวัฒน์ ปุณทริกวิวัฒน์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ ผศ.ดร.ศิริพร เข้มนิล กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ทั้งนี้ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก รองศาสตราจารย์วิทยากร เชียงกูล คณบดีวิทยาลัยนวัตกรรมสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และคณาจารย์ผู้คอยช่วยเหลือเปิดโอกาสให้ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ รศ.ดร.กุศล สุนทรธาดา รศ.ดร.โยธิน แสงวงดิ รศ.ดร. อารยัน, ตระหง่าน และคณาจารย์อีกหลายท่านที่ให้ความช่วยเหลือข้าพเจ้า

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดาและมารดา อันเป็นที่ตั้งในความสำเร็จครั้งนี้ ขอขอบคุณพี่และน้องที่คอยเป็นกำลังใจ มีเงินผู้อยู่เคียงข้างข้าพเจ้าเสมอไม่ว่าจะสุขหรือทุกข์

ผลประโยชน์และความดีต่างๆที่เกิดขึ้นจากการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ข้าพเจ้าขอมอบให้กับผู้มีพระคุณทั้งหลายทั้งที่เอ่ยนามและไม่เอ่ยนาม

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอีกครั้งให้กับความความช่วยเหลือที่ทุกๆคน ได้หยิบยื่นให้

ฤทัยรัตน์ ศิลธรรม

จริยธรรมธุรกิจของบริษัทสรรพสินค้า ศึกษากรณีร้านค้าปลีกข้ามชาติในประเทศไทย
(BUSINESS ETHICS OF THE MULTI-NATIONAL SUPERSTORE
CORPORATIONS IN THAILAND)

ฤทัยรัตน์ ศิลธรรม 4836782 SHES/M

ศศ.ม. (จริยศาสตร์ศึกษา)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : วรียา ชินวรรณ โอน อ.บ. (เกียรตินิยม) M.A., Ph.D.,

ทวีวัฒน์ ปุณทริกวิวัฒน์ ศ.บ. (เศรษฐศาสตร์) M.A., Ph.D., ผศ.ดร.ศิริพร แยมณีล Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา 3 ประการดังนี้ ประการแรก ศึกษาความหมาย ความสำคัญของจริยธรรมธุรกิจในการพัฒนาประเทศและแนวนโยบายของรัฐที่มีต่อจริยธรรมธุรกิจ ประการที่สอง ศึกษาอิทธิพลและผลกระทบของบริษัทข้ามชาติที่มีต่อสังคมไทย ประการที่สาม ศึกษาแนวคิดของนักวิชาการที่มีต่อจริยธรรมธุรกิจของบริษัทข้ามชาติ

จริยธรรมธุรกิจถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้การดำเนินธุรกิจดำเนินไปได้อย่างมีความ รับผิดชอบและไม่เอาเปรียบสังคม หากองค์กรใดขาดจริยธรรมย่อมไม่ได้รับการยอมรับและความ สนับสนุนจากสังคม

ผลการวิจัยพบว่าบริษัทที่เข้ามาดำเนินธุรกิจในประเทศไทยส่วนใหญ่ก็เพื่อมาแสวงหา ผลประโยชน์ หาแหล่งวัตถุดิบผลิตสินค้าและหาตลาดเพื่อสร้างกำไร โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบที่มี ต่อสังคมที่ตนเข้ามาดำเนินธุรกิจด้วย จริยธรรมในการดำเนินธุรกิจส่วนใหญ่จะเป็นไปในรูปแบบ ของจริยธรรมในการทำงานและพัฒนาองค์กรของตนมากกว่าจะเป็นจริยธรรมเพื่อส่วนรวม ค่านิยม แบบบริโภคนิยม เทคโนโลยีสมัยใหม่และความเป็นโลกาภิวัตน์จะแฝงมาด้วยการแข่งขันสูงเพื่อ สร้างกำไรโดยไม่คำนึงถึงผู้อื่น รัฐบาลและประชาชนควรตระหนักถึงผลกระทบเหล่านี้ให้ดีย่อม มองเพียงผลกำไรหรือมุ่งหวังเพียงต้องการเปิดการค้าเสรี โดยลืมนึกถึงผลกระทบและความ พร้อมของประเทศ

คำสำคัญ : จริยธรรมธุรกิจ

214 หน้า

**BUSINESS ETHICS OF THE MULTI-NATIONAL SUPERSTORE
CORPORATIONS IN THAILAND**

RUETAIRAT SILTAM 4836782 SHES/M

M.A. (ETHICAL STUDIES)

THESIS ADVISORS: WARIYA CHINWANNO, Ph.D.,

TAVIVAT PUNTARIGVIVAT, Ph.D. SIRIPORN YAMNIL, Ph.D.

ABSTRACT

The first objective of this research was to study the meaning of business ethics, the importance of business ethic to developing countries, and government policy about business ethic. The secondly objective was how business ethics affect and influence transnational corporations in Thailand. The third objective was to study academic visions of the business ethics of transnational corporations.

Business ethics is a most important factor that can help make business successful, and not take respond, and not takes advantage in society. If organizations act unethically they may not command respect.

Most transnational corporations that deal in Thailand because of potential and the very cheap raw material to produce goods, and to seek market advantage without concerned for those affected. Most business ethics aim to having particular organizations and are not for advantage the society. Consumerism, high technology, and globalization result in people wanting profit without caring for other people and society. Government and people should realize that business should not focus only on profit or free trade. The important thing is the wider welfare of the country

KEY WORDS: BUSINESS ETHICS

214 pp.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญรูป	ฉ
บทที่	
1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	6
1.4 วิธีดำเนินการวิจัย	6
1.5 นิยามศัพท์	7
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
2 ทบทวนวรรณกรรม	
2.1 ธุรกิจ จริยธรรมและการพัฒนาสังคม	10
2.2 ทฤษฎีต่างๆเกี่ยวกับจริยธรรมธุรกิจ	23
2.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	51
3 บรรษัทข้ามชาติในสังคมไทย	
3.1 ความหมายของบรรษัทข้ามชาติ	57
3.2 แนวทางการบริหารงานของบรรษัทข้ามชาติ	61
3.3 ประเภทของบรรษัทข้ามชาติ	62
3.4 พัฒนาการของบรรษัทข้ามชาติในสังคมไทย	67
3.5 บทบาทและผลกระทบของบรรษัทข้ามชาติที่มีต่อสังคมไทย	112

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3.6 เศรษฐกิจพอเพียงกับทางออกของประชาชน	137
4 บทสัมภาษณ์เกี่ยวกับจริยธรรมธุรกิจของบริษัทข้ามชาติในประเทศไทย	
4.1 สัมภาษณ์นักวิชาการ 5 ท่าน	147
4.2 สัมภาษณ์ผู้ประกอบการ แห่งละ 10 คน	174
4.3 เจ้าของธุรกิจค้าปลีก	176
5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการวิจัย	177
5.2 ข้อเสนอแนะ	190
บทสรุปแบบสมมุติภาษาไทย	192
บทสรุปแบบสมมุติภาษาอังกฤษ	200
บรรณานุกรม	206
ภาคผนวก	212
ประวัติผู้วิจัย	214

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	มูลค่าการซื้อขายผ่านร้านค้าปลีกสมัยใหม่	76
2	เปรียบเทียบธุรกิจค้าปลีกดั้งเดิมกับธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่	78

สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
1	กลุ่มที่มีส่วนได้ส่วนเสีย	25
2	มิติที่สำคัญของบรรษัทภิบาล	42

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสภาพ สังคม เศรษฐกิจ และระบบการผลิตได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมานับตั้งแต่สังคมยุคอุตสาหกรรมสู่สังคมโลกยุคโลกาภิวัตน์ Globalization ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการยุติลงของสงครามเย็น อันหมายถึงการสิ้นสุดของการเผชิญหน้าระหว่างอุดมการณ์ทางการเมืองที่แตกต่างกัน 2 ขั้ว การสลายตัวของคอมมิวนิสต์ในยุโรปตะวันออก และการล่มสลายของสหภาพโซเวียต เป็นแรงกระตุ้นให้เกิดการขยายตัวและการแข่งขันกันทางเศรษฐกิจ

การทำธุรกิจระหว่างประเทศ เป็นโลกแห่งการขยายตัวของการเชื่อมโยงทางการค้า การลงทุนและบุคลากรระหว่างประเทศ แรงกดดันจากกระแสการแข่งขันทางเศรษฐกิจและธุรกิจ ส่งผลต่อการขยายตัวของการเปิดเสรีในด้านการค้า การลงทุน การบริการ สาธารณูปโภคพื้นฐาน การขนส่งและการท่องเที่ยว

ในขณะเดียวกัน ประเทศไทยเองก็เกิดการเปลี่ยนแปลงหลายประการเช่นเดียวกันทั้งเรื่องของการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง การขยายตัวของประชากรในชุมชนเมือง การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของครอบครัวที่เปลี่ยนจากครอบครัวใหญ่มาเป็นครอบครัวแบบเดี่ยว การขยายตัวของการศึกษา ปัจจัยทั้งหมดที่กล่าวมานี้ส่งผลต่อการขยายตัวและการเปิดเสรีในธุรกิจต่างๆ (พรนพ พุกกะพันธ์, 2546 : 1)

นอกจากนี้อิทธิพลของโลกาภิวัตน์และการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ยังก่อให้เกิดการค้าข้ามชาติ บริษัทและองค์กรต่างประเทศเข้ามามีบทบาทต่อระบบธุรกิจในสังคมไทยมากขึ้น ความเจริญเติบโตของภาคธุรกิจ ทำให้นิยมของคนเปลี่ยนไป

แนวคิดระบบทุนนิยมของโลกตะวันตกเข้ามามีอิทธิพลต่อสังคมไทย คือการทำธุรกิจเป็นการสร้างความมั่งคั่ง ให้ความสนใจแต่เรื่องของวัตถุหรือความร่ำรวย ความมั่งคั่งร่ำรวยเป็นเป้าหมายหลักในการดำเนินธุรกิจ เกิดแนวคิดแบบวัตถุนิยมและบริโภคนิยม ความมั่งคั่ง ร่ำรวยคือหัวใจสำคัญในการดำรงชีวิตเพื่อการเลื่อนขั้นทางสังคม และการแสวงหาเกียรติยศ บุคคลที่ร่ำรวยสามารถได้รับอภิสิทธิ์มากมายจากสังคมที่บูชาวัตถุและเงิน ในขณะที่กลุ่มคนที่ไม่ได้มั่งคั่งร่ำรวย มีรายได้ได้น้อยก็ต้องพยายามแสวงหาความมั่งคั่งเพื่อให้ได้รับการยอมรับ (พรนพ พุกกะพันธ์ , 2546: 9-13)

การแข่งขันทางธุรกิจเพื่อแสวงหากำไรจึงเป็นไปอย่างเข้มข้น นักธุรกิจแสวงหาวิธีการและแนวทางที่จะทำให้ธุรกิจของตนได้รับผลกำไรสูงสุดและมากกว่าคู่แข่ง จึงทำให้การดำเนินธุรกิจเป็นไปอย่างเห็นแก่ตัว ขาดความซื่อสัตย์สุจริต เกิดการทุจริตเพื่อแสวงหากำไรเกินควร มีการเล่นพรรคเล่นพวก เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ธุรกิจของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันนี้ องค์การธุรกิจมีขนาดใหญ่โตขึ้น มีบทบาทและผลกระทบต่อสังคมไม่เฉพาะทางด้านเศรษฐกิจแต่เพียงอย่างเดียว แต่ยังมีบทบาทและส่งผลกระทบต่อสังคมเกือบจะทุกด้าน ผู้ค้ารายใหญ่เริ่มเบียดบังผู้ค้าปลีกโดยมุ่งแสวงหาแต่ผลกำไรของตนเอง สภาพการณ์ที่เปลี่ยนไปนี้เอง ทำให้สังคมคาดหวังให้องค์การธุรกิจต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมเพิ่มจากจุดมุ่งหมายเดิมนั้นคือจากที่ต้องทำธุรกิจเพื่อแสวงหาผลกำไรแต่เพียงอย่างเดียว

ในระยะแรก ธุรกิจต้องแข่งขันกันทำการผลิตเพื่อตอบสนองความต้องการทางวัตถุของสังคม โดยเน้นที่การผลิตสินค้าจำนวนมากๆ เพื่อให้ต้นทุนการผลิตต่อหน่วยลดลง บริษัทที่ประสบความสำเร็จและทำกำไรได้มาก จึงเป็นบริษัทที่เน้นการผลิตจำนวนมากด้วยการใช้เครื่องจักรในการผลิต และสามารถขายสินค้าได้ในราคาถูก การแข่งขันจึงเน้นที่ราคาสินค้ามากกว่าคุณภาพ ต่อมาเมื่อสังคมมีสินค้ามากเพียงพอแล้ว และเศรษฐกิจโดยรวมดีขึ้น ประชาชนเริ่มให้ความสนใจคุณภาพสินค้า และยินดีจ่ายเงินค่าสินค้าแพงขึ้น เพื่อให้ได้สินค้าที่มีคุณภาพสูงขึ้น บริษัทที่เน้นแต่การผลิตสินค้าราคาถูก แต่ไม่เน้นการเพิ่มคุณภาพของสินค้า ก็ไม่สามารถแข่งขันกับบริษัทคู่แข่งได้ บริษัทต่างๆ จึงได้ลงทุนพัฒนาเทคโนโลยี เพื่อผลิตสินค้าที่มีคุณภาพสูงกว่าเดิม ต่อมาประชาชนเริ่มได้รับพิษภัยและอันตรายจากการบริโภคและใช้สินค้าที่ผลิตด้วยเทคโนโลยีเหล่านี้เพิ่มมากขึ้น สังคมจึงต้องการให้ธุรกิจผลิตสินค้าที่มีความปลอดภัยสูงขึ้น และเมื่อธุรกิจส่วนหนึ่งเอาเปรียบผู้บริโภค สิ่งแวดล้อมเป็นพิษมาก ก็จะได้รับคำต่อต้านจากสาธารณชน นอกจากนี้สังคมยังคาดหวังให้ธุรกิจมีส่วนในการรักษาและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม

และการกีฬาอีกด้วย ธุรกิจต้องปรับตัวตามเพื่อสนองความคาดหวังของสังคมที่เปลี่ยนแปลงและเพิ่มเติมขึ้นเรื่อยๆ บริษัทที่ประสบความสำเร็จนั้น นอกจากจะต้องคำนึงถึงคุณภาพและราคาของตัวสินค้าแล้ว ยังต้องคำนึงถึงชื่อเสียงหรือภาพลักษณ์ของบริษัทอีกด้วย สิ่งสำคัญก็คือสังคมมีความคาดหวังให้ธุรกิจตอบสนองความต้องการของคนในสังคมที่สำคัญ 2 ประการดังนี้ (เชาวน์โรจนแสง, 2535: 12-25)

1. ความต้องการทางด้านเศรษฐกิจ กล่าวคือ ความต้องการให้ธุรกิจจัดหาสินค้าและบริการที่มีคุณภาพและราคาพอเหมาะกับภาวะเศรษฐกิจและสังคม

2. ความต้องการด้านสังคม กล่าวคือ ความต้องการให้ธุรกิจดำเนินไปอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม เช่น การปฏิบัติตามกฎหมาย สนองตอบความคาดหวังทางจริยธรรมของสังคม และส่งเสริมวัฒนธรรม-ค่านิยมของสังคม

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่านอกจากผู้ประกอบการธุรกิจจะต้องตอบสนองความต้องการทางด้านเศรษฐกิจ คือ จัดหาสินค้าและบริการให้แก่ประชาชนในราคาและคุณภาพที่สังคมต้องการแล้ว ธุรกิจยังต้องตอบสนองความคาดหวังของสังคมที่ให้ธุรกิจมีความรับผิดชอบต่อ 3 ระดับด้วยกัน คือ

1. ปฏิบัติตามกฎหมาย ซึ่งถือเป็นกติกาของสังคม การปฏิบัติตามกฎหมายเป็นความคาดหวังขั้นต่ำสุดที่สังคมต้องการให้ธุรกิจปฏิบัติตาม และนอกจากการปฏิบัติตามกฎหมายแล้ว สังคมยังคาดหวังให้ธุรกิจมีความรับผิดชอบต่อที่สูงขึ้นไปกว่านี้ด้วยคือสนองความคาดหวังทางจริยธรรมของสังคมและส่งเสริมวัฒนธรรม ค่านิยมอันดีงาม

2. สนองความคาดหวังทางจริยธรรมของสังคม สังคมคาดหวังให้ธุรกิจดำเนินกิจการไปอย่างมีจริยธรรม หรือมีความรับผิดชอบต่อที่สูงกว่าแค่ที่กฎหมายบังคับ นี่เป็นส่วนหนึ่งของความศรัทธา เชื่อถือและทัศนคติที่ดีของสาธารณชนที่มีต่อองค์การธุรกิจ

3. ส่งเสริมวัฒนธรรมและค่านิยมอันดีงาม นอกจากการปฏิบัติตามกฎหมาย และดำเนินธุรกิจอย่างมีจริยธรรมแล้ว สังคมยังคาดหวังให้ธุรกิจมีส่วนส่งเสริม หรืออย่างน้อยก็ต้องไม่ขัดขวาง ทำลายวัฒนธรรมและค่านิยมของสังคมที่ดีงาม การที่บริษัทต่างๆ ให้ความสนับสนุนทางการเงินให้จัดงานประเพณี งานศิลปวัฒนธรรม การกีฬา ตลอดจนการช่วยโฆษณาส่งเสริม

ค่านิยมอันดีงาม เช่น การรักษาความสะอาดของบ้านเมือง การถนอมใช้สิ่งแวดล้อม การเอื้อเฟื้อต่อเด็กและคนชรา การมีน้ำใจต่อกันในการใช้รถใช้ถนน ล้วนเป็นตัวอย่างของการพยายามสนองตอบความคาดหวังทางด้านสังคม

การสนองความคาดหวังทางด้านสังคมทั้ง 3 ระดับนี้ เป็นภาพลักษณ์ที่มีค่าและมีประโยชน์ต่อองค์การธุรกิจเอง บริษัทที่ทำผิดกฎหมายนอกจากจะได้รับโทษแล้ว ยังทำให้สาธารณชนมีความรู้สึกไม่ดีต่อบริษัทนั้นอีกด้วยว่าไม่เคารพกฎเกณฑ์ของสังคมหรือเอาเปรียบสังคม

องค์การธุรกิจใดคำนึงถึงเพียงการปฏิบัติตามกฎหมายแต่ละเลยการปฏิบัติตามจริยธรรมและค่านิยมอันดีของสังคม เช่น โฆษณาและจัดกิจกรรมทางธุรกิจที่ส่งเสริมให้คนก้าวร้าว ให้ลูกไม่เคารพพ่อแม่ หรือไม่ตอบสนองต่อความคาดหวังของประชาชนในบางเรื่อง เช่น ต่อด้านบุคคลที่ประชาชนนิยมชมชอบหรือเคารพศรัทธา ไม่สนใจห่วงใยสภาพแวดล้อม เป็นต้น ธุรกิจนั้นจะขาดประโยชน์จากการได้รับความสนับสนุนจากสังคม คือ ขาดลูกค้า ลูกจ้าง และผู้นิยมชมชอบ และอาจได้รับโทษจากสังคมอีกด้วย นอกจากนี้หากเป็นเรื่องที่สังคมรู้สึกที่สำคัญหรือร้ายแรงก็จะหาทางบังคับให้ธุรกิจปฏิบัติตามได้ในที่สุด ซึ่งเป็นเรื่องที่น่านอกจากจะเป็นผลเสียต่อองค์การธุรกิจแล้ว ยังเป็นเรื่องที่เป็นผลเสียต่อสังคมเองอีกด้วย เพราะการบังคับให้ทำตามด้วยกฎหมาย แทนที่จะทำตามด้วยความสมัครใจเอง แสดงว่าระดับความรับผิดชอบของภาคธุรกิจได้ตกต่ำลง และธุรกิจก็ขาดความเป็นอิสระและความคล่องตัวในการสนองตอบต่อความต้องการของสังคมในด้านอื่นๆ

สำหรับธุรกิจค้าปลีกนับว่ามีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจอย่างมาก นับตั้งแต่บทบาทในการกระจายสินค้าจากผู้ผลิตสู่ผู้บริโภคเป็นแหล่งสร้างงานและแหล่งสร้างรายได้ที่สำคัญ อีกทั้งยังมีบทบาทเกี่ยวพันภาคอุตสาหกรรมด้วยโดยผ่านกระบวนการบริหารสินค้าของร้านค้าปลีกทั้งระบบเพื่อสร้างหลักประกันด้านการบริการแก่ลูกค้า รวมถึงบทบาทด้านการให้สินเชื่อแก่ลูกค้าซึ่งนอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อธุรกิจของตนแล้วยังมีส่วนกระตุ้นความต้องการสินค้าปลีกโดยเฉพาะธุรกิจขนาดเล็กนับว่ามีบทบาทสนับสนุนการสร้างโครงข่ายสายสัมพันธ์ระหว่างผู้คนตั้งแต่ระดับครอบครัวจนถึงระดับประชาคมทั้งภาคเมืองและชนบทซึ่งถือเป็นบทบาทที่ช่วยสร้างสม “ทุนทางสังคม (social capital) ที่ถือเป็นพื้นฐานความแข็งแกร่งที่สำคัญของประเทศ

พัฒนาการทางเศรษฐกิจและธุรกิจของโลกที่เป็นไปอย่างรวดเร็วทำให้รูปแบบและโครงสร้างธุรกิจค้าปลีกเปลี่ยนแปลงไปมาก โดยเป็นไปในลักษณะที่ทำให้ธุรกิจค้าปลีกรายย่อย (small independent retailer) ตกอยู่ในสภาวะถดถอยขณะที่เครือข่ายธุรกิจค้าปลีกรายใหญ่ (mega chain retailer) ได้ขยายบทบาทความสำคัญขึ้นอย่างรวดเร็ว ด้วยรูปแบบที่หลากหลายและล่าสุดที่ทำให้เกิดกระแสการต่อต้านคัดค้านค่อนข้างมากในหลายๆ ประเทศคือการเติบโตของค้าปลีกในรูปแบบดิสเคาท์สโตร์ เนื่องจากได้ส่งผลให้เกิดการล่มสลายของธุรกิจรายย่อย รวมถึงกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมติดตามมา ซึ่งสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศขณะนี้ก็ไม่ต่างจากสภาพที่กล่าวมาแล้วข้างต้น หลังจากประเทศไทยได้ประสบกับวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในปี 2540 ก็ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในธุรกิจค้าปลีก โดยเฉพาะจากการที่รัฐปรับลดเงื่อนไขในการเข้ามาดำเนินธุรกิจค้าปลีกของต่างชาติผนวกกับสภาพความอ่อนแอของธุรกิจค้าปลีกไทยทั้งที่เป็นอยู่เดิมและที่เกิดจากผลพวงของวิกฤติเศรษฐกิจจึงส่งผลให้เกิดการหลั่งไหลของกลุ่มทุนต่างชาติเข้ามาเปิดกิจการและขยายสาขาในไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญทางโครงสร้างธุรกิจค้าปลีกจากรูปแบบหลักที่เป็นการค้าปลีกแบบดั้งเดิม (traditional trade) มาสู่ธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ (Modern Trade) โดยมีดิสเคาท์สโตร์เป็นตัวขับเคลื่อนการเติบโตที่แลคมมาด้วยการล่มสลายของการค้าปลีกรายย่อยและรายกลาง (ฝ่ายวิจัยธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด มหาชน, 2544: 1)

ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์นี้เราจะเห็นได้ว่า โลกได้เกิดการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมอย่างรวดเร็ว ประเทศที่เหนือกว่าไม่ว่าจะเป็นด้านเทคโนโลยีและเศรษฐกิจย่อมสามารถเข้ามามีบทบาทและอิทธิพลต่อประเทศที่ด้อยพัฒนาโดยผ่านการลงทุนหรือทำการค้าข้ามชาติภายใต้แนวคิด “โลกาภิวัตน์” ซึ่งถือเป็นเครื่องมือที่บริษัททุนข้ามชาติจะนำมาใช้ในการมาครอบงอมผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจกับประเทศที่ด้อยพัฒนา

ดังนั้น ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาหาความสำคัญของการดำเนินธุรกิจที่สร้างความมั่งคั่งหรือเจริญก้าวหน้าได้อย่างยั่งยืน โดยมีคุณธรรมและจริยธรรมเป็นแนวคิดหลักในการบริหารจัดการ โดยจะศึกษาอิทธิพลของระบบทุนข้ามชาติที่มีต่อสังคมไทยเปรียบเทียบกับแนวคิดของนักวิชาการด้านจริยธรรม เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการมีหลักจริยธรรมในการทำธุรกิจ เพื่อให้เป็นมาตรฐานในการทำธุรกิจให้มีการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นประโยชน์ต่อสังคมไทยต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาความหมาย ความสำคัญของจริยธรรมธุรกิจในการพัฒนาประเทศและ
แนวนโยบายของรัฐที่มีต่อจริยธรรมธุรกิจ

1.2.2 เพื่อศึกษาอิทธิพลและผลกระทบของบรรษัทข้ามชาติที่มีต่อสังคมไทย

1.2.3 เพื่อศึกษาแนวคิดของนักวิชาการที่มีต่อจริยธรรมธุรกิจของบรรษัทข้ามชาติ

1.3 ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้จะศึกษาแนวคิดพื้นฐานทางจริยธรรมธุรกิจและการนำไปใช้ในการ
บริหารธุรกิจเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน และจะศึกษาอิทธิพลของบรรษัทข้ามชาติที่มี
ผลกระทบต่อสังคมไทยโดยเปรียบเทียบแนวคิดจากนักวิชาการเพื่อศึกษาผลกระทบทั้งทางตรงและ
ทางอ้อมจากบรรษัทที่ขาดจริยธรรมในการดำเนินธุรกิจ ซึ่งการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ไม่สามารถ
ดำเนินการวิจัยได้ครอบคลุมประเด็นทางจริยธรรมของธุรกิจและอิทธิพลของบรรษัทข้ามชาติได้
ทุกประเด็น ดังนั้นจึงจะศึกษาประเด็นเกี่ยวกับจริยธรรมธุรกิจและอิทธิพลของบรรษัทข้ามชาติที่
มีต่อสังคมไทยเท่านั้น

1.4 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยมีขอบเขตและวิธีการ
ศึกษาวิจัย 2 รูปแบบคือ

1.4.1 การค้นคว้าข้อมูลภาคเอกสาร (documentary research) โดยศึกษาเอกสารงานวิจัย
และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับหลักจริยธรรมธุรกิจ ความหมายของจริยธรรมธุรกิจว่าเป็นเช่นไร
ความสำคัญของการนำหลักจริยธรรมธุรกิจไปใช้ในการบริหารองค์กร ผลประโยชน์ที่จะได้รับหาก
มีการนำหลักจริยธรรมไปใช้ในการดำเนินธุรกิจ อิทธิพลและผลกระทบของระบบบรรษัทข้าม
ชาติที่มีต่อสังคมไทย

1.4.2 การวิจัยภาคสนาม (field research) เป็นการสัมภาษณ์โดยออกแบบสอบถาม
นักวิชาการ 5 ท่าน ประชาชนที่มาจับจ่ายสินค้าที่ห้างแห่งละ 10 ท่าน รวม 30 ท่าน เจ้าของร้านชำ

อีก 10 ท่าน เพื่อทราบทัศนคติและวิสัยทัศน์ที่มีต่อการนำหลักจริยธรรมธุรกิจไปใช้ในการบริหารองค์กร แนวคิดและผลกระทบของบริษัทข้ามชาติที่มีต่อสังคมไทย

รูปแบบการค้นคว้าวิจัยนี้จะเน้นไปที่ความสำคัญของอิทธิพลของระบบทุนข้ามชาติในสังคมไทยโดยเปรียบเทียบกับแนวคิดพื้นฐานของหลักจริยธรรมธุรกิจ โดยจะศึกษาหาประโยชน์และความจำเป็นที่นักธุรกิจควรนำหลักจริยธรรมไปใช้ในการดำเนินธุรกิจ เพื่อให้การดำเนินธุรกิจประสบความสำเร็จและไม่เบียดเบียนสังคม โดยจะแสดงแนวทางในการดำเนินธุรกิจว่ามีหลักจริยธรรมเช่นใดจึงสามารถบริหารองค์กรให้ประสบความสำเร็จได้ดีและมีจริยธรรม

1.5 นิยามศัพท์

จริยธรรมธุรกิจ หมายถึง หลักในการดำเนินธุรกิจ ซึ่งสะท้อนถึงหน้าที่ ความรับผิดชอบ ต่อสังคม โดยไม่คำนึงถึงเฉพาะแต่กำไรเพียงอย่างเดียว (ม.ร.ว. สฤษดิ์ดิคุณ กิติยากร, 2538 : 49)

ธรรมาภิบาล (Good Governance) หมายถึง การบริหารการจัดการประเทศที่ดีในทุกๆ ด้าน และทุกๆ ระดับ การบริหารการจัดการที่ดีดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อมีหลักคิดว่าทั้งประชาชน ข้าราชการบริหารประเทศเป็นหุ้นส่วน (Partnership) กันในการกำหนดชะตากรรมประเทศ แต่การเป็นหุ้นส่วนไม่ใช่หลักประกันว่าจะเกิดธรรมรัฐหรือ Good Governance ได้ ยังต้องหมายถึง การมีกฎเกณฑ์กติกาที่จะให้เกิดความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ประสิทธิภาพ ความเป็นธรรมและการมีส่วนร่วมของสังคมในการกำหนดนโยบายบริหาร ตรวจสอบ ประเมินผลอย่างจริงจัง (พรนพ พุกกะพันธุ์, 2545 : 234)

บริษัทข้ามชาติ หมายถึง บริษัทที่บริหาร ควบคุม และเป็นเจ้าของทรัพย์สิน (ทั้งหมดหรือบางส่วน) ที่ก่อให้เกิดรายได้มากกว่าหนึ่งประเทศขึ้นไป โดยผ่านการเข้าร่วมในการผลิตระหว่างประเทศ หรือการผลิตข้ามพรมแดนผ่านการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศโดยมีจุดมุ่งหมายดังต่อไปนี้

1. เพื่อหาแหล่งวัตถุดิบ เช่น การไปลงทุนขุดหาน้ำมัน แร่ธาตุอื่นๆ หรือลงทุนที่การเกษตรขนาดใหญ่ เช่น บริษัทในเครือเจริญโภคภัณฑ์ของไทยที่ไปลงทุนในประเทศจีน เป็นต้น
2. เพื่อหาแรงงานราคาถูกเนื่องจากในประเทศที่พัฒนาแล้ว อัตราจ้างสูงมาก ขณะที่ในประเทศที่ด้อยพัฒนาหรือกำลังพัฒนา ค่าจ้างยังต่ำมาก จึงมีการลงทุนในประเทศเหล่านั้น

3. เพื่อหาตลาด การไปลงทุนในต่างประเทศเป็นการนำโรงงานไปใกล้ตลาด และยังสามารถหลีกเลี่ยง การตั้งกำแพงภาษี หรือการจำกัดโควตาการนำเข้าของประเทศต่างๆ เช่น บริษัท ไอ บี เอ็ม ของสหรัฐอเมริกาที่มาลงทุนในประเทศไทย

4. เพื่อหาความได้เปรียบจากการผูกขาดในลักษณะกลุ่ม (Oligopolistic) หรือการทำการผลิตและการตลาดให้มีลักษณะเป็นนานาชาติ ผลจากการเติบโตของเศรษฐกิจแบบทุนนิยมทำให้มีการแข่งขันกันมากขึ้น ธุรกิจต่างๆ จึงต้องพยายามค้นหาหนทางที่ตัวเองจะได้เปรียบคู่แข่งในหลายๆ ด้าน ทั้งทางด้านต้นทุน ราคา สินค้า วัตถุดิบ การควบคุมตลาด ขนาดของกิจการ เป็นต้น จึงก่อให้เกิดการขยายผลของทุนไปยังต่างประเทศ เช่น บริษัท โตโยต้าของญี่ปุ่นที่มาลงทุนในประเทศไทย เป็นต้น (จุฑาทิพย์ คล้ายทับทิม, 2545 : 28)

ห้างสรรพสินค้า หมายถึง สถานที่จำหน่ายสินค้าที่มีความหลากหลาย ทั้งชนิดของสินค้า และรูปแบบการนำเสนอสินค้า โดยมีพื้นที่มากกว่า 1,000 ตารางเมตร ขึ้นไป ซึ่งรวมไปถึง ไฮเปอร์มาร์เก็ต (Hypermarket) ซุปเปอร์มาร์เก็ต (Supermarket) และช้อปปิ้งมอลล์ (Shopping Mall)

ร้านค้าปลีก Retail Store หมายถึง ร้านค้าที่เปิดขายให้กับสาธารณชนทั่วไป ขายสินค้าให้แก่ผู้บริโภค โดยปกติปริมาณการซื้อขายแต่ละครั้งมีจำนวนไม่มากนักแต่ปัจจุบันมีร้านค้าปลีกในลักษณะค้าปลีกสมัยใหม่มีพื้นที่ขายกว้างขวางเป็นหมื่นตารางเมตร มีสินค้ามากกว่า 6 หมื่นรายการ มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่ดีทำให้ผู้บริโภคใช้จ่ายหรือสินค้าไปบริโภคครั้งละเป็นจำนวนมาก

Modern Trade หมายถึง ช่องทางการจัดจำหน่ายแบบสมัยใหม่ เป็นการขายสินค้าผ่านตัวแทนจำหน่ายประเภทต่าง ดังนี้

C-Store: Convenience Store หมายถึง ร้านค้าสะดวกซื้อทั่วไป เช่น Family Mart, 7-11

Department Store เช่น Central, The Mall, The Emporium

Discount Store เช่น Tesco Lotus, Carrefour, Big C

Specialty Store เช่น Watson, Boots

Category Killer เช่น Power Buy, Home Pro เป็นต้น

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 มีความรู้ความเข้าใจในความหมาย ความสำคัญของจริยธรรมธุรกิจ และความจำเป็นที่จะต้องมีจริยธรรมในธุรกิจ

1.6.2 มีความรู้เกี่ยวกับอิทธิพลและรูปแบบของระบบทุนข้ามชาติที่มีผลกระทบต่อสังคมไทย

1.6.3 มีความรู้เกี่ยวกับแนวคิดของนักวิชาการที่มีต่อจริยธรรมธุรกิจของบริษัทข้ามชาติ

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

2.1 ธุรกิจ จริยธรรม และการพัฒนาสังคม

การดำเนินธุรกิจของมนุษย์ในอดีตและปัจจุบัน มีความแตกต่างกันในระดับของการจัดกระบวนการและรูปแบบทางธุรกิจ ทั้งนี้เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงในสังคมรูปแบบต่างๆ สภาพความเป็นอยู่ที่ซับซ้อนขึ้น เปลี่ยนแปลงไปจากสภาพความเป็นอยู่ที่ไม่มีความยุ่งยากซับซ้อน เป็นไปตามธรรมชาติและตามความสามารถของบุคคลที่เกี่ยวข้อง วัตถุประสงค์ที่ได้ก็ใช้ภายในครอบครัวของตนเอง เมื่อเกิดความต้องการวัตถุดิบจึงมีการแลกเปลี่ยนวัตถุดิบกับเพื่อนบ้านทั้งในและนอกชุมชนของตน

คนส่วนใหญ่สามารถทำกิจกรรมต่างๆ ได้ด้วยตนเองไม่ต้องการความช่วยเหลือหรือรับบริการจากผู้อื่น แต่เมื่อสังคมมีความเปลี่ยนแปลง ความต้องการในสิ่งต่างๆ ก็เพิ่มมากขึ้น จึงได้เกิดการผลิตและการให้บริการเพื่อสนองตามความต้องการของแต่ละบุคคล ระบบการแลกเปลี่ยนก็ได้เปลี่ยนแปลงไปโดยมีการใช้สื่อกลางตามความเหมาะสมและความพอใจในการแลกเปลี่ยนที่ต่างกัน ตามยุคสมัยที่เปลี่ยนไป จากกระบวนการผลิต การจัดหาวัตถุดิบและการให้บริการต่างๆ ผนวกเข้ากับวิธีการในการแลกเปลี่ยนจนเป็นที่นิยมกันทั่วไป กลายเป็นระบบการค้าขายระหว่างบุคคลหนึ่งกับอีกบุคคลหนึ่ง สังคมหนึ่งกับอีกสังคมหนึ่ง

ในที่สุดได้พัฒนารูปแบบเป็นกระบวนการทาง “ธุรกิจ” ขึ้น และมีวิวัฒนาการมาโดยลำดับจนถึงปัจจุบันซึ่งเป็นยุคโลกาภิวัตน์ รวมทั้งความเจริญเติบโตทางด้านธุรกิจได้พัฒนากระบวนการจัดการให้เป็นระบบ ได้พัฒนาแนวคิดต่างๆ ในการดำเนินธุรกิจ

2.1.1 ความหมายของธุรกิจ

ธุรกิจเป็นคำที่ใช้ครอบคลุมกระบวนการทั้งหมดของการนำทรัพยากรธรรมชาติมาแปลงสภาพ โดยมนุษย์และเครื่องจักรให้เป็นสินค้าและบริการ กระบวนการหรือกิจกรรมดังกล่าวนี้เกิดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคลในสังคม กิจกรรมทางธุรกิจที่สำคัญคือการผลิต ซึ่งเริ่มตั้งแต่กิจกรรมด้านการเกษตร การเพาะปลูก การจัดหาวัตถุดิบ การดำเนินการผลิต จนได้เป็นสินค้าสำเร็จรูป กิจกรรมต่อมาคือการจัดจำหน่าย ได้แก่ การนำสินค้าสำเร็จรูปที่ผลิตได้ไปจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภค รวมทั้งกิจกรรมด้านบริการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจในด้านต่างๆ

เมื่อพิจารณาจากกระบวนการหรือกิจกรรมทางธุรกิจดังกล่าว นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

Ricky W.Griffin and Ronald J.Ebert (1991:5) ได้ให้ความหมายของธุรกิจไว้ว่า ธุรกิจหมายถึง กิจการที่ทำการผลิตสินค้าขึ้นมา มีการจำหน่ายสินค้าหรือให้บริการ โดยมุ่งหวังกำไร

Louiss E.Boone and David L.Kurtz (1982:7) ได้ให้ความหมายของธุรกิจไว้ว่า ธุรกิจหมายถึงการประกอบกิจกรรมต่างๆ ในการแสวงหากำไร โดยที่กิจกรรมต่างๆ จะทำการผลิตสินค้าและให้บริการทำให้มาตรฐานการครองชีพของสังคมดีขึ้น

Joseph T.Straub and Raymond F.Attner (1985:5-6) ได้ให้ความหมายของธุรกิจไว้ว่า ธุรกิจหมายถึงองค์การที่ดำเนินงานในการผลิตสินค้าและให้บริการโดยหวังผลกำไร

กรองแก้ว อยู่สุข และพิมพา ศรายุทธ (2532:1) ได้ให้ความหมายของธุรกิจไว้ว่ากิจกรรมใดๆ ก็ตามที่ทำให้เกิดมีการผลิตสินค้าหรือบริการขึ้น แล้วมีการแลกเปลี่ยนซื้อขายกันและมีวัตถุประสงค์จะได้ประโยชน์จากการกระทำกิจกรรมนั้น

กาญจนา ห่อนบุญเหิม (2515:6) ได้ให้ความหมายของธุรกิจไว้ว่า กิจกรรมทุกสิ่งทุกอย่างที่มีความเกี่ยวข้องในวงการของสถาบัน เพื่อที่จะจำหน่ายและให้บริการ

กীরติ บุญเจือ และ เจริญ อาทิตยา (2538: 78) ได้ให้ความหมายของธุรกิจไว้ว่า ธุรกิจได้แก่ การประกอบกิจการที่ดำเนินกิจการอย่างถูกต้องตามหลักจริยธรรมและได้กำไร ดังคำพูดที่ว่า “ให้กำไร คู่มีค่า พัฒนาจิตใจ สันติภาพประสิทธิ พิษิตรสนิยม”

จินตนา สุนทรธรรม(2527:3) ได้ให้ความหมายของธุรกิจไว้ว่า กระบวนการผลิต การจำหน่าย ทั้งสินค้าและบริการตามความต้องการของผู้บริโภค

คณัฏ ลิ้มปดน้อย (2540:2) ได้ให้ความหมายของธุรกิจไว้ว่า กิจกรรมต่างๆ ที่ทำให้มีการผลิตสินค้าและบริการ มีการซื้อขายแลกเปลี่ยน จำหน่ายและกระจายสินค้า และมีผลประโยชน์หรือกำไรจากกิจกรรมนั้น

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525(2525: 418) ได้ให้ความหมายของธุรกิจไว้ว่า เป็นงานเกี่ยวกับอาชีพค้าขาย หรือกิจกรรมอย่างอื่นที่มีไรราชการ

สมคิด บางโม(2539: 13) ได้ให้ความหมายของธุรกิจไว้ว่า กิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับการผลิต การแลกเปลี่ยนซื้อขายซึ่งสินค้าและบริการ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะแสวงหากำไรจากการประกอบธุรกิจนั้นๆ

สมชนก ภู่อำไพ(2540:3) ได้ให้ความหมายของธุรกิจไว้ว่า กระบวนการของธุรกิจ นับตั้งแต่การผลิต การจำหน่ายสินค้าและบริการ ตามความต้องการของผู้บริโภค โดยได้รับกำไรเป็นผลตอบแทน

สิริโสภาคย์ บุรพาเดชะ และกิ่งพร ทองใบ (2535: 247) ได้ให้ความหมายของธุรกิจไว้ว่า การดำเนินกิจกรรมทางด้านการผลิต การจัดจำหน่าย และการให้บริการ

สฤษดิคุณ กิตติยากร (2538: 48) ได้ให้ความหมายของธุรกิจไว้ว่า กิจกรรมของบุคคล บริษัทหรือองค์การใดๆ ซึ่งผลิตหรือขายสินค้า หรือให้บริการเพื่อผลกำไร การค้า การพาณิชย์ หรือเรื่องที่ต้องตัดสินใจ

อุทัย หิรัญโต(2529: 1) ได้ให้ความหมายของธุรกิจไว้ว่า เป็นการดำเนินกิจการทางด้านเศรษฐกิจ และการพาณิชย์ อันเกี่ยวกับกระบวนการผลิต การส่งสินค้าไปยังผู้บริโภค และการแลกเปลี่ยนสินค้าหรือให้บริการอื่นใดแก่สาธารณชนเพื่อหวังผลประโยชน์

สิริโสภาคย์ บุรพาเดชะ(2535: 247) ได้กล่าวไว้ว่า “ธุรกิจคือการทำบุคคลหรือคณะบุคคลที่รวมกันกันอันที่จะผลิตหรือจำหน่ายสินค้าและบริการ เพื่อมุ่งหวังกำไรและเสี่ยงต่อการขาดทุน”

จากความหมายดังกล่าวนี้สรุปได้ว่า “ธุรกิจ” หมายถึง การประกอบการขององค์การทางธุรกิจที่มีลักษณะการดำเนินการของบุคคลคนเดียว หรือนิติบุคคล เช่นบริษัท ห้างหุ้นส่วน เป็นต้น โดยมีวัตถุประสงค์การลงทุนในการผลิตจำหน่ายสินค้าหรือการให้บริการ เพื่อได้กำไรจากการลงทุน ทั้งหวังที่จะให้ความสะดวกสบายแก่ผู้บริโภคสินค้าในด้านต่างๆ แม้ธุรกิจจะเป็นการลงทุนที่หวังกำไร แต่ก็เสี่ยงต่อการขาดทุน เพราะการลงทุนเป็นการคาดหวังว่าจะได้รับความนิยมจากผู้บริโภค จึงมีความเสี่ยงต่อความล้มเหลวเพราะมีคู่แข่งทางธุรกิจที่มีความสามารถและความพร้อมมากกว่า

2.1.2 จุดมุ่งหมายของธุรกิจ

ด้วยเหตุที่ธุรกิจเป็นกระบวนการที่จัดขึ้นเพื่อให้ความสะดวกสบายแก่คนในสังคม จุดมุ่งหมายของธุรกิจจึงต้องสัมพันธ์กับสังคม ดังนั้น คำจำกัดความของจุดมุ่งหมายขั้นพื้นฐานของธุรกิจที่สมเหตุสมผลคือ

“การสร้างลูกค้าหรือผู้บริโภคเพื่อขยายฐานของการผลิตซึ่งเป็นรากฐานของความมั่นคง และเจริญก้าวหน้าของธุรกิจ” (สุภาสินี ตันติศรีสุข, 2535:249)

จุดมุ่งหมายของธุรกิจที่สำคัญคือความสำเร็จของธุรกิจ ซึ่งแสดงในรูปของผลกำไร ความนิยมของประชาชน ความเป็นผู้นำในธุรกิจประเภทเดียวกัน กล่าวคือมีการครองส่วนทางการตลาดสูงกว่า ในขณะที่เดียวกันธุรกิจจะคืนประโยชน์ให้กับสังคมด้วย กิ่งพร ทองใบได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของธุรกิจ สรุปได้ดังนี้

2.1.2.1 ให้บริการแก่ผู้บริโภค ธุรกิจนั้นต้องมุ่งตอบสนองความต้องการของประชาชนด้านสินค้าและบริการ เพื่ออำนวยความสะดวกสุขแก่ประชาชน

2.1.2.2 นำผลกำไรมาสู่ผู้ลงทุน การดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจของผู้ประกอบการนั้นมีเป้าหมายสูงสุด คือการดำเนินที่มีกำไร ซึ่งถือเป็นความสุขสูงสุดของผู้ประกอบการทุกประเภท

2.1.2.3 เป็นหลักประกันทางด้านเศรษฐกิจให้แก่พนักงาน การดำเนินการทางธุรกิจทุกแขนงเป็นการก่อให้เกิดรายได้ให้แก่ผู้ประกอบการและพนักงาน แต่ที่เป็นผลต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจก็คือก่อให้เกิดรายได้ประจำและเป็นหลักประกันความเป็นอยู่ของพนักงาน และก่อให้เกิดอาชีพที่มั่นคงแก่พนักงานด้วย

2.1.2.4 ให้บริการแก่ท้องถิ่นและเสริมสร้างความเจริญให้แก่สังคมส่วนรวม ธุรกิจที่เปิดดำเนินการย่อมมีความสัมพันธ์กับชุมชนที่ธุรกิจเข้าดำเนินการอยู่ ดังนั้นจึงถือเป็นหน้าที่ของธุรกิจที่ต้องให้บริการแก่สังคม รวมไปถึงการสร้างเสริมความเจริญให้แก่ชุมชนในด้านต่างๆ ด้วย เพราะความเจริญของชุมชนคือผลกระทบจากการดำเนินธุรกิจ โดยมุ่งหวังให้ธุรกิจเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนมิใช่สร้างความสะดวกแก่ชุมชน

2.1.2.5 อยู่ในขอบเขตที่รัฐบาลกำหนด ความรับผิดชอบของการดำเนินการทางธุรกิจกับรัฐคือปฏิบัติให้อยู่ในขอบเขตของกฎหมายและกฎระเบียบ ซึ่งเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกในหน้าที่ของพลเมืองของรัฐด้วย ซึ่งมีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อกติกาในการอยู่ร่วมกัน โดยยึดถือข้อปฏิบัติอันเดียวกันภายใต้จิตสำนึกในหน้าที่ของพลเมืองที่ดีของรัฐ

2.1.2.6 ประพฤติปฏิบัติให้เป็นไปตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ จรรยาบรรณของวิชาชีพใดๆ ก็ตามถือเป็นสามัญสำนึกของบุคคลซึ่งเป็นหลักการในการประกอบอาชีพจะต้องถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรเกิดขึ้นและฝังอยู่ในมโนสำนึกของแต่ละสาขาวิชาชีพด้วย (สุภาสิณี ดันดิศรีสุข, 2535:250)

จุดมุ่งหมายของธุรกิจเหล่านี้สรุปได้ว่าธุรกิจต้องจัดหาและให้บริการสินค้าเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค เป็นประโยชน์แก่สังคม มีกำไรเป็นเครื่องจูงใจให้บรรลุเป้าหมาย นอกจากนี้จุดมุ่งหมายของธุรกิจยังเป็นจุดมุ่งหมายรวมที่เจ้าของ ผู้ถือหุ้น พนักงานทุกฝ่าย

ที่เข้าร่วมดำเนินกิจกรรมจะช่วยให้แต่ละฝ่ายแต่ละคนได้รับผลตอบแทนตามความต้องการของตนทั้งในปัจจุบันและอนาคต

การบรรลุจุดประสงค์ดังกล่าวข้างต้นได้นั้น องค์การธุรกิจจำเป็นต้องวางแผนทางการแบ่งส่วนของประโยชน์ที่ได้จากการประกอบธุรกิจ เป็น 2 ประการคือ

1. ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ได้แก่บรรดาผลประโยชน์ที่ได้จากการลงทุนขององค์การธุรกิจ อันหมายถึงกำไรที่ได้จากการขายหรือผลตอบแทนจากการลงทุน กำไรเป็นเครื่องแสดงให้เห็นถึงความเข้มแข็งหรืออ่อนแอขององค์กร องค์กรใดที่มีกำไรสูงย่อมแสดงให้เห็นว่าองค์กรนั้นกำลังเจริญเติบโตและมีความมั่นคง แต่ถ้าหากกำไรลดต่ำลงก็แสดงว่าองค์กรนั้นกำลังประสบปัญหา อาจเป็นผลทำให้ธุรกิจนั้นเป็นต้องล้มเลิกไปหรือต้องมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหาร ด้วยเหตุนี้กำไรจึงเปรียบเสมือนเครื่องทดสอบความสามารถของผู้บริหารอีกด้วย

2. ผลประโยชน์ทางสังคม ได้แก่ผลประโยชน์ขององค์กรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับลูกค้า คนงาน ผู้ถือหุ้นและมหาชนหรือประเทศชาติโดยส่วนรวม ผลประโยชน์เหล่านี้เป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงนอกเหนือจากการทำรายได้ขององค์กร ทั้งนี้เนื่องจากองค์กรได้ใช้ทรัพยากรมนุษย์และทรัพยากรธรรมชาติ องค์กรจึงมีหน้าที่ดูแลบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่นคนงาน ลูกค้า ผู้ถือหุ้น ตลอดจนทั้งคนอื่นผู้อยู่ใกล้สถานที่ประกอบการขององค์กรนั้น

2.1.3 ประเภทของธุรกิจ

การจำแนกประเภทของธุรกิจสามารถที่จะจำแนกออกได้หลายวิธีด้วยกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับว่าจะมองธุรกิจไปในแง่ของการดำเนินการ หรือลักษณะของผู้ประกอบการดังนั้นการจำแนกประเภทธุรกิจจะใช้หลักเกณฑ์ 3 ลักษณะดังนี้

จำแนกธุรกิจตามลักษณะการดำเนินการ ซึ่งสามารถจำแนกธุรกิจได้ 3 ประเภทคือ

1) การพาณิชย์ (Commerce) ธุรกิจประเภทพาณิชย์ หมายถึง ธุรกิจที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจำหน่ายสินค้า ประกอบการด้วยการซื้อและการขาย และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่อำนวยความสะดวกต่อการซื้อขาย เช่น การขนส่งสินค้า คลังสินค้า ธนาคาร การประกันภัย เป็นต้น ธุรกิจพาณิชย์ยังแบ่งเป็นการค้าภายในประเทศ และการค้าต่างประเทศได้ด้วย

หน้าที่สำคัญของธุรกิจการพาณิชย์ คือ การขจัดภาวะที่เกี่ยวกับบุคคล สถานที่ เวลา สำหรับการจำหน่ายสินค้าให้ถึงมือผู้บริโภค

2) การอุตสาหกรรม(Industry)หมายถึงธุรกิจที่เกี่ยวกับการนำการนำทรัพยากรธรรมชาติ มาเปลี่ยนแปลงสภาพเป็นสินค้าสำเร็จรูปหรือสินค้าสำเร็จรูป

ธุรกิจอุตสาหกรรมแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

2.1) อุตสาหกรรมขั้นปฐม ได้แก่ อุตสาหกรรมการเกษตร คือธุรกิจที่มีการประกอบการเกษตร การเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น และอุตสาหกรรมการค้ำหาทรัพยากรธรรมชาติ คือธุรกิจที่ขุดหาหรือนำเอาทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ ได้แก่ การเหมืองแร่ การประมง การป่าไม้ เป็นต้น

2.2) อุตสาหกรรมขั้นสำเร็จรูป ได้แก่ อุตสาหกรรมการผลิต คือธุรกิจที่นำเอาวัตถุดิบต่างๆ มาดำเนินการผลิตจนเป็นสินค้าสำเร็จรูป และอุตสาหกรรมก่อสร้าง คือ ธุรกิจที่ดำเนินการให้บริการแก่ผู้ที่ต้องการก่อสร้าง อาคาร ถนน บ้านเรือน เขื่อน เป็นต้น

3) การให้บริการ (Services) หมายถึงการดำเนินการให้บริการแก่ผู้ที่ต้องการ เช่น การรับใช้ การรักษาพยาบาล การมหรสพ การเสริมสวย เป็นต้น (กิ่งทอง ทองใบในสุทธาสินี ดันดิศรีสุข 2535: 255)

การจำแนกธุรกิจตามลักษณะของผู้ประกอบการ สามารถจำแนกได้ 6 ประเภทดังนี้คือ

1. ธุรกิจที่มีผู้ประกอบการโดยเจ้าของคนเดียว (Sole Proprietorship) การประกอบการโดยเป็นเจ้าของคนเดียว เป็นรูปแบบของการประกอบการทางธุรกิจที่มีบุคคลคนเดียวเป็นเจ้าของ โดยรับผิดชอบในการดำเนินงานทางด้านกำไรและขาดทุนแต่เพียงผู้เดียว และเจ้าของกิจการเท่านั้นที่จะได้เป็นผู้ดำเนินการตัดสินใจทุกอย่างด้วยตนเองเท่านั้น

ในการบริหารงานเจ้าของกิจการจะเป็นผู้เข้าไปดำเนินการและควบคุมธุรกิจของตนอย่างใกล้ชิด เพราะจะต้องเป็นผู้ตัดสินใจทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการซื้อ การจัดตกแต่งร้าน

ลักษณะของการประกอบการในรูปแบบของกิจการเจ้าของคนเดียวเป็นที่นิยมกันอย่างมากในประเทศไทย เพราะถือว่าจัดตั้งได้ง่ายและในการเสียภาษีก็เก็บภาษีเฉพาะ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเท่านั้น

2. ธุรกิจที่ประกอบการในรูปแบบห้างหุ้นส่วน (Partnership) ลักษณะการประกอบการในรูปแบบห้างหุ้นส่วน จะเป็นกิจการที่มีบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปทำสัญญาร่วมกันลงทุน โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน คือ ต้องแบ่งปันผลกำไรระหว่างกัน การทำสัญญาของห้างหุ้นส่วนนั้นอาจทำสัญญาด้วยวาจาหรือตกลงเป็นหนังสือสัญญาก็ได้ แล้วคู่สัญญาจะต้องตกลงกันว่า จะเข้าหุ้นหรือร่วมทุนกันในลักษณะใด ซึ่งการร่วมทุนกันอาจจะอยู่ในรูปของเงินสด ทรัพย์สิน หรือแรงงานก็ได้ ผู้ถือหุ้นทุกคนจะต้องเข้ามาช่วยกันในการร่วมบริหาร แบ่งปันกำไรขาดทุนด้วยกัน ห้างหุ้นส่วนยังสามารถจำแนกออกไปเป็น 2 ประเภทด้วยกันคือ

(1) ห้างหุ้นส่วนสามัญ (General Partnership) เป็นห้างหุ้นส่วนประเภทผู้ถือหุ้นหรือผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนจะต้องรับผิดชอบในหนี้สินของหุ้นส่วน โดยไม่จำกัดและห้างหุ้นส่วนสามัญจะจดทะเบียน เป็นนิติบุคคลหรือไม่ก็ได้ แต่ถ้าหากจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลก็จะได้รับสิทธิทางกฎหมาย คือสามารถใช้ชื่อของห้างหุ้นส่วนนั้นทำนิติกรรมได้

(2) ห้างหุ้นส่วนจำกัด (Limited Partnership) ในการประกอบกิจการในรูปแบบห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น หุ้นส่วนจะมี 2 จำพวกด้วยกัน คือ มีหุ้นส่วนกลุ่มหนึ่งจะทำหน้าที่รับผิดชอบหนี้สินไม่เกินจำนวนเงินที่ตนรับลงทุนในหุ้นส่วนนั้น และจะต้องมีหุ้นส่วนอีกกลุ่มหนึ่งจะต้องรับผิดชอบหนี้สินจึงห้างหุ้นส่วน โดยไม่จำกัด ห้างหุ้นส่วนประเภทนี้จะต้องจดทะเบียนระบุเงื่อนไขโดยถูกต้องตามกฎหมาย และห้างหุ้นส่วนจำกัดนี้ถ้าเป็นหุ้นส่วนที่จำกัดความรับผิดชอบรายใดรายหนึ่งถอนตัวไปก็ไม่ทำให้ห้างหุ้นส่วนนั้นต้องเลิกสัมกิจการไป แต่ถ้าเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญผู้ถือหุ้นรายใดรายหนึ่งถอนตัวออกไปห้างหุ้นส่วนนั้นจะต้องเลิกสัมกิจการไป (โสภณ เสือพันธ์, 2540 :26)

3. ธุรกิจที่ประกอบในรูปแบบบริษัทจำกัด (Corporation) การประกอบการในรูปแบบบริษัทจำกัด เป็นการประกอบการที่จัดตั้งขึ้นด้วยการแบ่งหุ้นออกเป็นมูลค่าหุ้นละเท่าๆ กัน โดยการออกหุ้นนั้นจะต้องระบุทุนจดทะเบียน มูลค่าและจำนวนหุ้นที่ออกด้วย ผู้ถือหุ้นแต่ละคนจะทำหน้าที่รับผิดชอบจำกัดเฉพาะเพียงจำนวนหุ้นที่ตนถืออยู่เท่านั้น ส่วนใหญ่ธุรกิจจะมีการจัดตั้ง

กิจการ ในรูปแบบของบริษัทก็ต่อเมื่อ ธุรกิจมีความจำเป็นจะต้องใช้เงินจำนวนมากในการดำเนินกิจการ

ดังนั้น ธุรกิจจึงต้องพยายามดำเนินกิจการในรูปแบบที่จะสามารถระดมเงินทุนได้มาก โดยไม่ต้องรับภาระเกี่ยวกับหนี้สินจำนวนมากนัก และผู้ถือหุ้นหรือผู้ลงทุนเป็นจำนวนมากนั้นก็เข้ามาเป็นส่วนเป็นเจ้าของกิจการ โดยไม่จำเป็นต้องเข้ามามีบทบาททำหน้าที่ในการบริหาร ลักษณะบริษัทจะเกิดขึ้นได้ 2 แบบคือ

(1) บริษัทเอกชน (Private Company) เป็นบริษัทที่จัดตั้งขึ้นโดยบุคคลเพียงกลุ่มเดียวเท่านั้น เป็นผู้ถือหุ้น โดยปกติแล้ว ถ้าหากเป็นบริษัทเอกชนจะมีบุคคลหรือนิติบุคคลเข้าถือหุ้นส่วนตัวกว่าบริษัทมหาชน โดยที่บริษัทเอกชนจัดตั้งได้จะต้องทำหนังสือ ไปขอจดทะเบียน โดยจะต้องมีผู้เริ่มการก่อการจัดตั้งไม่น้อยกว่า 7 คน และต้องกำหนดทุนเรือนหุ้นเอาไว้ด้วยว่ากิจการจดทะเบียนแบ่งออกเป็นหุ้นมีมูลค่าหุ้นละเท่าใด

(2) บริษัทมหาชน (Public Company) เป็นบริษัทที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติมหาชน ซึ่งลักษณะของการประกอบกิจการของบริษัทมหาชนนั้นจะมีบุคคลภายนอกเข้ามาลงทุนเป็นอย่างมาก เพราะการขายหุ้นของบริษัทนั้น ผู้ถือหุ้นของบริษัทมหาชนจะมีมากกว่า 100 คนขึ้นไป

การซื้อขายหุ้นของบริษัทมหาชนนั้นจะมีการขายหุ้นผ่านตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย บริษัทมหาชนที่จะสามารถระดมทุนเข้ามาใช้ดำเนินกิจการ ได้โดยการออกหุ้นทุนและหุ้นกู้ การระดมเงินทุนเข้าใช้ฝักกิจการของการประกอบการ ในรูปแบบของบริษัทจำกัดสามารถทำได้ดังต่อไปนี้

การออกหุ้นทุน (Stock) หุ้นที่บริษัทจำกัดออกไปให้แก่ผู้ถือหุ้นเพื่อแสดงความเป็นเจ้าของและการซื้อหุ้นทุนนี้ ผู้ที่จะซื้อหุ้นจะต้องมีสิทธิตามกฎหมาย ในจำนวนหุ้นที่ตนถืออยู่ ในการจัดตั้งบริษัทจำกัด บริษัทจะต้องขอจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทจำกัด โดยระบุจำนวนหุ้นไว้ ด้วยว่าทุนหรือหุ้นกี่หุ้น มูลค่าหุ้นละเท่าใด ผลตอบแทนที่ผู้ถือหุ้นจะได้รับนั้น ก็คือผลตอบแทนในรูปเงินปันผล ซึ่งบริษัทจำกัดจะจ่ายในรูปของอัตราเปอร์เซ็นต์ ที่ขึ้นอยู่กับผลกำไรของบริษัทจำกัด ลักษณะของผู้ถือหุ้นแบ่งออกเป็นสองประเภท คือ

1. หุ้นสามัญ เป็นหุ้นที่บริษัทแสดงความเป็นเจ้าของกิจการ มักจะถือกันว่าผู้ถือหุ้นสามัญเป็นนักลงทุนอย่างแท้จริง เพราะเป็นผู้เสี่ยงภัยร่วมกับธุรกิจ ถ้าธุรกิจได้รับกำไรผู้ถือหุ้นสามัญก็จะได้รับผลตอบแทนในรูปแบบเงินปันผล แต่ถ้าธุรกิจขาดทุนผู้ถือหุ้นสามัญก็จะได้รับเงินคืนเป็นกลุ่มสุดท้าย ดังนั้นผู้ถือหุ้นสามัญจึงได้รับสิทธิในการลงคะแนนเสียงในที่ประชุมผู้ถือหุ้น ซึ่งก็หมายความว่า จะเข้ามามีบทบาทในการบริหารองค์กรและมีสิทธิในการลงคะแนนเสียง คือหนึ่งเสียงต่อหนึ่งสิทธิ ดังนั้น ผู้ใดที่มีหุ้นสามัญในครอบครองมากกว่า 50% จะมีอำนาจและอิทธิพลในการบริหารกิจการ

2. หุ้นบุริมสิทธิ มีลักษณะเหมือนกับผู้ถือหุ้นสามัญ แต่อยู่ในสภาพกึ่งเจ้าหนี้ เพราะผู้ถือหุ้นบุริมสิทธิจะได้รับเงินคืนก่อนผู้ถือหุ้นสามัญ การที่ผู้ถือหุ้นบุริมสิทธิได้รับสิทธิบางอย่างก่อนผู้ถือหุ้นสามัญทำให้ผู้ถือหุ้นบุริมสิทธิไม่มีสิทธิในการลงคะแนนเสียงในที่ประชุมผู้ถือหุ้น

การออกหุ้นกู้ Bond หุ้นกู้คือหนังสือสัญญาจ่ายเงินของบริษัทที่สัญญาจะจ่ายค่าดอกเบี้ยให้กับผู้ถือหุ้นกู้ตามระยะเวลาและในอัตราดอกเบี้ยที่ได้กำหนดเอาไว้ ธุรกิจมีวิธีการระดมทุนโดยออกหุ้นกู้แทนที่จะกู้เงินยืมจากสถาบันการเงินต่างๆ ซึ่งเป็นการระดมเงินยืมจากบุคคลทั่วไปแทน ผู้ถือหุ้นไม่มีสิทธิใดๆ ในการบริหารกิจการ แต่มีสภาพเป็นเจ้าหนี้ของกิจการธุรกิจนั้นๆ (เผด็จ เอม วงศ์, 2540: 38-39)

4. ธุรกิจที่ประกอบการในรูปแบบของสหกรณ์ (Cooperatives) การจัดทำธุรกิจในรูปแบบของสหกรณ์ การจัดทำธุรกิจในรูปแบบของสหกรณ์เกิดขึ้นเนื่องจากคนกลุ่มหนึ่งเข้ามาร่วมมือกันด้วยความสมัครใจเพื่อวัตถุประสงค์ของส่วนร่วม โดยถือว่าสมาชิกทุกคนจะต้องมีสิทธิเท่ากัน ลักษณะของการซื้อขายหุ้นของสหกรณ์เป็นการซื้อขายหุ้นแบบเปิด โดยสมาชิกหนึ่งรายจะสามารถซื้อหุ้นได้กี่หุ้นก็ได้ แต่สมาชิกหนึ่งรายจะมีสิทธิในการออกเสียงเพียงหนึ่งเสียงเท่านั้น โดยไม่คำนึงถึงจำนวนของหุ้นที่ผู้ถือหุ้นนั้นถืออยู่ นอกจากนั้นสหกรณ์ยังยึดความเป็นกลางทางศาสนา และการเมือง ผลตอบแทนของผู้ถือหุ้นของสหกรณ์นั้นจะได้รับผลตอบแทนในรูปแบบเงินปันผลตามส่วนเฉลี่ยที่ได้เฉลี่ยตามสัดส่วนที่ผู้ถือหุ้นทำธุรกิจกับสหกรณ์

5. ธุรกิจที่ประกอบการในรูปแบบการจัดการธุรกิจขนาดย่อม (Small Business) ธุรกิจขนาดย่อมอาจเรียกได้ว่า เป็นธุรกิจที่ผู้ลงทุนมีอิสระและเสรีในการบริหารมากแต่ธุรกิจขนาดย่อม

นั้นไม่สามารถที่จะควบคุม หรือมีอิทธิพลเหนือธุรกิจอื่นในธุรกิจประเภทเดียวกันได้เหมือนอย่างธุรกิจขนาดใหญ่ ลักษณะของธุรกิจขนาดย่อม คือ

(1) การบริหารธุรกิจขนาดย่อมเป็นไปอย่างอิสระ และโดยปกติผู้จัดการของธุรกิจประเภทนี้มีมักจะเป็นเจ้าของเสียเอง

(2) ทุนและความเป็นเจ้าของธุรกิจ อาจเป็นบุคคลหรือบุคคลกลุ่มเล็กๆ

(3) การประกอบธุรกิจโดยปกติทำกันแต่ในท้องถิ่นที่ธุรกิจนั้นตั้งอยู่ และโดยปกติคนงานในธุรกิจขนาดย่อมมักเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นนั้นๆ แต่อย่างไรก็ตามความต้องการของตลาดในผลิตภัณฑ์ของธุรกิจมีอยู่ทั่วไป ไม่จำเป็นต้องเพียงแต่ในท้องถิ่นเท่านั้น

(4) ขนาดของธุรกิจจะเป็นธุรกิจขนาดเล็ก เมื่อทำการเปรียบเทียบกับธุรกิจอื่นๆ ที่ทำธุรกิจประเภทเดียวกัน ฉะนั้นการเปรียบเทียบของธุรกิจทำจากจำนวนการขาย จำนวนคนงาน และสิ่งอื่นๆ ที่สามารถนำมาใช้ในการเปรียบเทียบได้ โดยจากทรัพย์สินการลงทุนจำนวนพนักงาน และยอดขาย

6. ธุรกิจที่ประกอบการในรูปรัฐวิสาหกิจ เป็นหน่วยงานของรัฐบาล ซึ่งจัดตั้งขึ้นเองโดยตรง หรือรัฐบาลเข้ามามีส่วนร่วมบางส่วน ลักษณะของการดำเนินงานจะคล้ายคลึงกับการดำเนินงานขององค์กรธุรกิจเอกชนและส่วนใหญ่ก็มีวัตถุประสงค์ที่จะให้กิจการรัฐวิสาหกิจแต่ละแห่งนั้นสามารถเลี้ยงตัวเองได้ และทำกำไรจากการดำเนินกิจการ

การจัดตั้งรัฐวิสาหกิจ อาจเกิดขึ้นได้หลายรูปแบบด้วยกัน ได้แก่ รัฐบาลเข้าไปเป็นผู้เริ่มจัดตั้งเองตั้งแต่ต้น เพื่อผลประโยชน์ของประชากรในประเทศ ส่วนใหญ่จะได้แก่ กิจการสาธารณูปโภค หรือเอกชนจัดตั้งขึ้นมาก่อนแล้วโอนกิจการไปเป็นของรัฐในภายหลัง หรือรัฐบาลเข้ามามีหุ้นเกิน 50% ลักษณะของรัฐวิสาหกิจมี 2 ประเภทคือ

(1) รัฐวิสาหกิจที่รัฐบาลถือหุ้น 100% กิจการบางกิจการ เช่น กิจการสาธารณูปโภค ได้แก่การไฟฟ้า โทรศัพท์ รถไฟ เป็นต้น ถือว่าเป็นกิจการสาธารณูปโภคที่จำเป็นกับความเป็นอยู่ของประชากร ในระบบเศรษฐกิจกิจการเหล่านี้มีความจำเป็นต่อความเป็นอยู่ของประชากรใน

ประเทศเป็นอย่างมาก รัฐไม่สามารถปล่อยให้เอกชนดำเนินการ เพราะจะต้องมีการระดมเงินทุนมาลงทุนจำนวนมากๆ การจัดตั้งราคาก็ค่อนข้างต่ำหรือกิจการบางอย่างเป็นกิจการเกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยของชาติ หากปล่อยให้เอกชนดำเนินการอาจไม่สามารถทำให้เกิดความคล่องตัวทางด้านยุทธศาสตร์ของประเทศได้มาก หรือกิจการบางอย่างเป็นกิจการที่สามารถทำกำไรได้มาก หรืออาจมีผลเสียต่อสังคมส่วนรวมได้ถ้าควบคุมไม่ดี

(2) รัฐวิสาหกิจที่รัฐบาลถือหุ้นเกิน 50% มักจะเป็นรัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นในรูปแบบของบริษัทจำกัดโดยมีเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลควบคุมการดำเนินการทั้งหมดแล้วเปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการถือหุ้นด้วย หรือโดยการที่รัฐบาล เข้ามาซื้อหุ้นของบริษัทเอกชนโดยที่เอกชนจัดตั้งบริษัทขึ้นมาก่อน แล้วรัฐบาลเข้าไปมีส่วนถือหุ้นในภายหลัง รัฐวิสาหกิจมีการดำเนินงานหลายรูปแบบ แต่ละแบบมีข้อดี ข้อเสียต่างๆ กัน ยกที่จะกล่าวถึงให้ครอบคลุม (กิ่งพรทองใบ) (ในสุภาสินี ดันติศรีสุข, 2535: 255-261)

การจำแนกประเภทธุรกิจตามลักษณะของกิจกรรม การจำแนกประเภทของธุรกิจแบบนี้เป็นการจำแนกเพื่อให้สอดคล้องกับคำแนะนำ ขององค์การการค้าโลก ซึ่งมีปรากฏในพระราชบัญญัติ สภาเศรษฐกิจแห่งชาติ พ.ศ.2549 ได้แบ่งงานของสภาเศรษฐกิจแห่งชาติ ซึ่งต่อมาคือ “สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ” ออกเป็น สาขากิจการเกษตร สาขาเศรษฐกิจการคลัง สาขาเศรษฐกิจการพาณิชย์ สาขาเศรษฐกิจอุตสาหกรรมและสาขาเศรษฐกิจการคมนาคม

การแบ่งสาขาของธุรกิจตามกิจกรรมภายใต้คำปรึกษาของธนาคารโลก เพื่อให้กิจการพัฒนาเศรษฐกิจของชาติเกิดความก้าวหน้าชัดเจนในแต่ละสาขา (พระราชบัญญัติสภาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2493: 39) แต่โดยทั่วไปมีการจำแนกประเภทธุรกิจตามลักษณะกิจกรรมดังนี้

1) ธุรกิจการเกษตร ได้แก่ การทำนา การทำสวน การทำไร่ การทำประมง การทำป่าไม้ และการปศุสัตว์ เป็นต้น

2) ธุรกิจเหมืองแร่ ได้แก่ การทำเหมืองแร่ การขุดเจาะนำเอาทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ มาใช้ รวมถึงถ่านหิน หินน้ำมัน หินอ่อน เป็นต้น

3) ธุรกิจอุตสาหกรรม หมายถึง ผู้ผลิตสินค้าเครื่องอุปโภคบริโภคทั่วไป แบ่งได้เป็น

(1) อุตสาหกรรมในครัวเรือน ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็ก ใช้แรงงานสมาชิกในครัวเรือน ใช้เวลาว่างหลังการประกอบอาชีพหลังงานหลัก ใช้วัตถุดิบที่หาได้ตามท้องถิ่นนั้นๆ มาผลิตโดยมีวิธีการผลิตที่เป็นเทคนิคดั้งเดิมที่สืบทอดต่อๆ กันมาแต่บรรพบุรุษ เช่น อุตสาหกรรมทอผ้า การทำเครื่องเงิน การทอเสื่อ การจักสาน เป็นต้น

(2) อุตสาหกรรมโรงงาน หมายถึง ผู้ผลิตที่มีโรงงานถาวร มีการจ้างแรงงาน มีกระบวนการผลิตโดยใช้เครื่องจักรที่ทันสมัย ผลิตสินค้าได้ทีละมากๆ เช่น โรงงานผลิตสินค้าสำเร็จรูปต่างๆ

(3) ธุรกิจการก่อสร้าง เป็นอุตสาหกรรม ที่นำเอาผลผลิตต่างๆ มาใช้ในการปลูกสร้างอาคาร ที่อยู่อาศัย สถานศึกษา โรงพยาบาล ถนน เขื่อน สะพาน เป็นต้น

(4) ธุรกิจการพาณิชย์ ได้แก่ กิจกรรมกระจายสินค้าต่างๆ ที่เกิดจากผลผลิตทางอุตสาหกรรมทั้งหลายไปสู่ผู้บริโภคหรือผู้ใช้ ทำให้ประชาชนทั่วไปหาซื้อสินค้าต่างๆ ได้สะดวกตามปริมาณและความต้องการ ได้แก่ พ่อค้าคนกลาง ร้านค้าส่ง ร้านค้าปลีก ธุรกิจขายตรงและธุรกิจการเป็นตัวแทนนายหน้าขายสินค้าต่างๆ

(5) ธุรกิจการให้บริการ เป็นการทำหน้าที่ให้บริการด้านการคมนาคมขนส่ง การบริการด้านบันเทิงเรีงรมย์ การบริการท่องเที่ยว การบริการที่พักโรงแรม เป็นต้น

(6) ธุรกิจอื่นๆ ได้แก่ ผู้ประกอบการอิสระต่างๆ เช่น ครู แพทย์ เกษัชกร วิศวกร สถาปนิก จิตรกร ภูมิภาค ช่างฝีมือ ศิลปินแขนงต่างๆ เป็นต้น (ศุภกร์ลัทธิภูมิณฑล ภาวภูตานนท์ ฌมหาสารคาม, 2541: 13-14)

การแบ่งประเภทของธุรกิจที่ได้จำแนกมานั้นเป็นลักษณะการแบ่งเพื่อให้มองเห็นภาพของประเภทธุรกิจได้ชัดเจนขึ้น เพื่อจะได้สะดวกในการจัดระบบและดำเนินธุรกิจแต่ละประเภทได้สะดวกและง่ายต่อการดำเนินในธุรกิจประเภทนั้นๆ

2.2 ทฤษฎีต่างๆ เกี่ยวกับจริยธรรมธุรกิจและแนวคิดของระบบเศรษฐกิจ

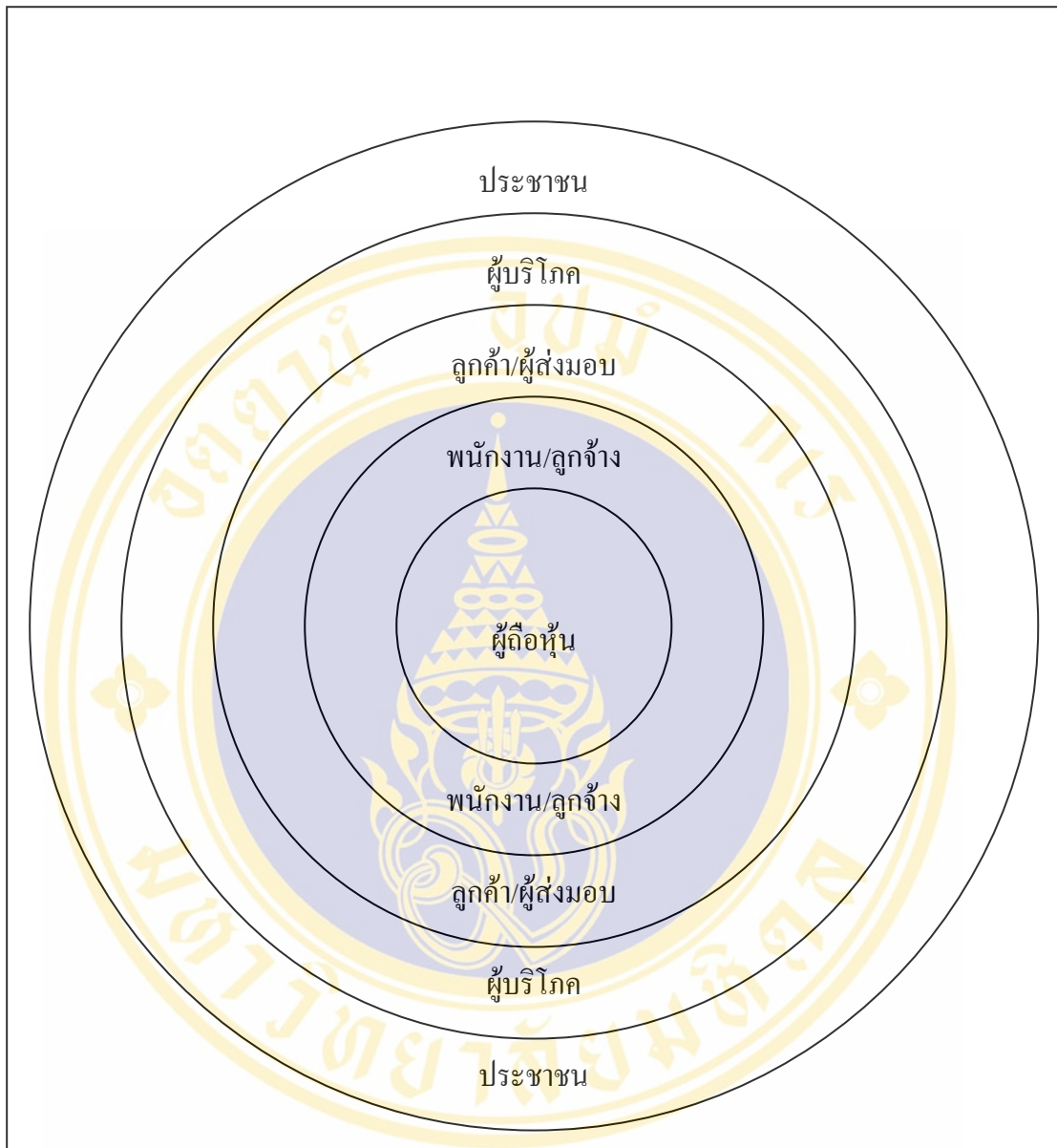
จริยธรรมธุรกิจ หมายความว่า หลักในการดำเนินธุรกิจซึ่งสะท้อนถึงหน้าที่ความรับผิดชอบต่อสังคมโดยไม่คำนึงถึงเฉพาะแต่ผลของกำไรเพียงอย่างเดียว (ม.ร.ว. สฤษดิ์คุณ กิตติยากร, 2538: 49)

ฮอฟแมนและเฟรดเดอริก(W. Michael Hoffman and Robert E. Frederick) ได้กล่าวว่า แนวคิดทางจริยธรรมธุรกิจได้เริ่มในระหว่าง ค.ศ. 1960-1969 ซึ่งในช่วง 10 ปีนี้เกิดกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่ทำให้องค์กรธุรกิจต้องปรับแนวทางในการบริหารองค์กรนั้นตามไปด้วย สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมเป็นผลกระทบต่อแนวทางการดำเนินงานของธุรกิจตามจุดมุ่งหมายที่มุ่งแสวงหาผลกำไรจากกิจกรรมที่ดำเนินอยู่องค์กรต่างๆ ได้เปลี่ยนแปลงจุดมุ่งหมายของธุรกิจตามสถานะของสังคมที่เปลี่ยนไป อาจกล่าวได้ว่าการเปลี่ยนแปลงนี้เป็นการปฏิรูปสังคมซึ่งทำให้ธุรกิจเกิดการปฏิรูปตามไปด้วย นั่นคือสังคมได้มุ่งเน้นให้องค์กรธุรกิจมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น พร้อมกับมีการปฏิบัติตามคุณค่าของสังคมในระบอบเวลานั้น นักธุรกิจหรือองค์กรธุรกิจจะเพิ่มความรับผิดชอบต่อสังคมโดยสร้างหรือพัฒนาโครงการสังคมสงเคราะห์ขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาของสังคม ปัญหาที่ไม่ได้เกิดจากตัวของสังคมเอง หากเกิดจากองค์กรธุรกิจนั้นได้ใช้ทรัพยากรธรรมชาติของสังคมแล้วทำให้เกิดขยะต่างๆ เกิดขึ้นในโลกจนกลายเป็นมลภาวะพิษต่างๆ ขึ้นมาในสังคมและส่งผลกระทบต่อต่างๆ ในสังคมนั้นด้วย ดังนั้นหากองค์กรธุรกิจหาแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นหรือคิดวิธีการที่จะป้องกันไม่ให้ปัญหาเกิดขึ้น นั่นคือ องค์กรธุรกิจกำลังดำเนินการไปตามแนวจริยธรรมที่ถือได้ว่าเป็นหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบต่อสังคมนอกเหนือจากความรับผิดชอบต่อผลผลิตสินค้า จำหน่ายสินค้าหรือให้บริการเพื่อได้รับกำไรผลตอบแทน องค์กรธุรกิจต้องปกป้องผลประโยชน์ของสังคมและบุคคลอื่น มิใช่จะปกป้องเฉพาะผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นเท่านั้น (W.Michael Hoffman and Robert E.Frederick, 1995: 5-9) จะเห็นได้ว่า ธุรกิจเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับบุคคลอยู่ตลอดเวลาอีกทั้งการดำเนินการทางธุรกิจยังต้องส่งผลกระทบต่อเนื่องถึงบุคคลหลายคนและหลายกลุ่ม การดำเนินการทางธุรกิจไม่ว่าจะเป็นธุรกิจประเภทใดก็ตามย่อมปฏิเสธความเกี่ยวข้องกับบุคคลไปไม่ได้ ทั้งยังต้องมีแนวทางการปฏิบัติต่อบุคคลที่อยู่ในขอบเขตและหลักการทางจริยธรรมที่สังคมยอมรับ

Albert Schweitzer Samuel (Samuel C. Certo, 2003: 63) กล่าวถึงจริยธรรมว่า “เป็นความห่วงใยต่อพฤติกรรมที่ดี เป็นการพิจารณาไม่เพียงความเป็นอยู่ที่ดีของตัวเองแต่ต่อคนอื่นๆ ด้วย และปฏิบัติต่อคนอื่นให้เหมือนกับการปฏิบัติต่อตัวเอง ในที่นี้จึงให้ความหมายจริยธรรมว่า เป็นพฤติกรรมที่ดีที่กระทำแล้วทำให้เกิดผลดีต่อตนเองเท่ากับต่อผู้อื่น”

จริยธรรมทางธุรกิจจึง หมายถึง ความสามารถของธุรกิจที่จะสะท้อนคุณค่าของกระบวนการตัดสินใจให้เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ด้วยความเป็นธรรม (Sundeep Waslekar, 1994:52) กลุ่มผู้ได้ประโยชน์ของธุรกิจ หมายถึง ผู้ถือหุ้น พนักงาน/ลูกจ้าง ลูกค้า/ผู้ส่งมอบ ผู้บริโภค ประชาชน ซึ่งแบ่งเป็นวงตามผลประโยชน์จากมากไปหาน้อยตามลำดับตามรูปที่ 1 คือ

รูปที่ 1 กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ความสัมพันธ์ระหว่างธุรกิจกับบุคคล (สมคิด บางโม, 2539: 18-20) ได้สรุปความไว้ดังนี้

- 1) เจ้าของกิจการหรือผู้ถือหุ้น ธุรกิจจะดำเนินการไปได้ก็เนื่องจากการได้รับการสนับสนุนเงินทุนมาจากเจ้าของกิจการหรือผู้ถือหุ้น จึงมีความจำเป็นที่ผู้บริการธุรกิจจะต้องบริหารธุรกิจได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ หากผู้บริหารไม่สามารถกระทำได้ เจ้าของกิจการอาจขอให้เปลี่ยนผู้บริหารหรือขอถอนการลงทุนออกไปทำธุรกิจอื่นได้

2) ลูกจ้างหรือพนักงาน ธุรกิจดำเนินการไปได้ด้วยการปฏิบัติงานอย่างเข้มแข็งของลูกจ้างหรือพนักงาน ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ กันในองค์การธุรกิจ สิ่งที่ลูกจ้างต้องการคือเงินค่าจ้างในระดับที่เหมาะสม ไม่ถูกเอาเปรียบและมีความมั่นคงในหน้าที่การงาน หากลูกจ้างไม่บรรลุวัตถุประสงค์หรือถูกเอาเปรียบมาก ลูกจ้างอาจลาออกไปทำหรือทำการนัดหยุดงาน ทำให้การบริหารธุรกิจไม่ราบรื่น ซึ่งจะเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินธุรกิจได้

3) ลูกค้าหรือผู้บริโภค หมายถึง กลุ่มบุคคลผู้ซื้อสินค้าหรือบริการ ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มสำคัญที่สุดของธุรกิจ เพราะทำให้ธุรกิจมีรายได้และดำเนินกิจการอยู่ได้ถึงกับมีคำกล่าวที่ว่า “ลูกค้าคือพระเจ้า (Customer is the king)” ผู้บริโภคต้องการสินค้าและบริการที่มีคุณภาพ ราคา ยุติธรรมและบริการที่ดี หากลูกค้าไม่พอใจก็อาจเปลี่ยนไปซื้อสินค้าอื่นหรือใช้บริการของกิจการอื่น

4) ผู้ขาย ในทางธุรกิจผู้ขายหมายถึงผู้ขายสินค้าหรือบริการที่ธุรกิจต้องไปซื้อมาเพื่อขายหรือบริการอีกต่อหนึ่ง หมายถึงผู้ขายวัตถุดิบที่ธุรกิจต้องซื้อมาเพื่อผลิตสินค้าและบริการ ผู้ขายต้องการคำสั่งซื้อที่แน่นอน เป็นลูกค้าประจำ ไม่กดราคาสินค้า และชำระเงินตามกำหนด หากผู้ขายถูกเอาเปรียบมาก ถูกกดราคา ผู้ขายไม่อาจส่งสินค้าให้ซึ่งจะส่งผลให้ธุรกิจประสบปัญหาตามมาได้และมีส่วนทำให้ธุรกิจหยุดชะงักได้

5) เจ้าหนี้ ธุรกิจจำเป็นต้องใช้เงินทุนในกิจการที่จะเป็นต่างๆ ทั้งเงินลงทุนถาวรและเงินทุนหมุนเวียน เมื่อเงินทุนของเจ้าของกิจการมีไม่เพียงพอ ก็จำเป็นต้องไปกู้ยืมจากบุคคลอื่นหรือสถาบันการเงินต่างๆ เจ้าหนี้ที่ซึ่งต้องการผลตอบแทนคือดอกเบี้ย ต้องการให้ชำระเงินต้นและดอกเบี้ยตามกำหนดเวลา หากธุรกิจผิดสัญญาอาจถูกฟ้องร้อง บังคับคดี หรือจดไม่ให้กู้ยืมในอนาคตต่อไป

6) คู่แข่งขัน การดำเนินการธุรกิจย่อมต้องมีคู่แข่งซึ่งจำหน่ายหรือผลิตสินค้าและบริการประเภทเดียวกันหรือคล้ายกันหรือใช้แทนกันได้ เพื่อสนองต่อผู้บริโภคกลุ่มเดียวกันการพยายามหาวิธีให้ผู้บริโภคหันมาซื้อสินค้าหรือบริการของตนแทนที่จะซื้อสินค้าหรือบริการของคู่แข่งอื่นเป็นสิทธิที่ธุรกิจย่อมกระทำได้ แต่ทั้งนี้ต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตของกฎหมายและจริยธรรม การแข่งขันทำให้เกิดผลดีในด้านคุณภาพสินค้า แต่เกิดความเสียหายถ้าคู่แข่งต้องถูกผลักให้ออกไปจากวงการธุรกิจ อันเป็นผลให้เกิดการผูกขาดสินค้าและบริการเกิดขึ้นได้

7) รัฐบาล มีหน้าที่ควบคุมดูแลและส่งเสริมให้ธุรกิจเจริญก้าวหน้าและไม่เอาเปรียบประชาชน รัฐบาลจะคอยควบคุมโดยการออกกฎหมายและเก็บภาษีจากองค์กรธุรกิจเพื่อนำไปใช้จ่ายในการพัฒนาประเทศและส่งเสริมในทางธุรกิจ

ธุรกิจเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นด้วยการที่บุคคลอยู่ร่วมกันเป็นสังคม ซึ่งเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตและอำนวยความสะดวกสบายในการดำเนินชีวิตของบุคคลที่อยู่ร่วมกันในสังคม อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาความเป็นอยู่ที่ดีและสร้างความเจริญแก่สังคมมนุษย์ได้ ดังนั้นธุรกิจจึงไม่อาจที่จะไม่เกี่ยวข้องกับบุคคลทุกๆ กลุ่มหรือแทบจะทุกคน

ความสำคัญของจริยธรรมทางธุรกิจ

จริยธรรมทางธุรกิจมีความสำคัญต่อธุรกิจเป็นอย่างยิ่ง (John F. Akers, 1989: 69-71) อดีตประธานคณะกรรมการอำนวยการของ IBM เห็นว่าถ้าปราศจากจริยธรรมทางธุรกิจแล้ว บริษัทจะไม่สามารถแข่งขันกับบริษัทอื่นได้เลยแม้ในระดับชาติหรือระดับนานาชาติก็ตาม อย่างไรก็ตามจริยธรรมทางธุรกิจจะเป็นประโยชน์อย่างน้อย 3 ประการ คือ

การเพิ่มผลผลิต (Productivity) การจัดสรรผลประโยชน์ด้วยความเป็นธรรม จะทำให้พนักงาน/ลูกจ้าง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มผู้ได้ประโยชน์จะมีความกระตือรือร้นและมีขวัญกำลังใจในการทำงาน ก็จะทำให้สามารถเพิ่มผลผลิตได้ ตัวอย่างเช่น Control Data Corporation พบว่าหลังจากที่บริษัทมีโครงการ Employees Advisory Program (EAPs) ซึ่งเป็นโครงการให้คำแนะนำเกี่ยวกับปัญหาทางครอบครัว การงาน การเงิน และกฎหมายแล้วทำให้บริษัทมีผลผลิตเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน (Sandy Lutz, 1995:62-65)

ความสัมพันธ์ระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Relations) การจัดการที่มีจริยธรรม (Ethical Management) จะส่งผลทางบวกไปสู่ผู้ได้ประโยชน์วงนอกๆ ด้วย โดยเฉพาะผู้ส่งมอบ (Supplier) และลูกค้า ผู้บริโภค ตลอดจนประชาชนทั่วไป โดยการจัดการที่มีคุณธรรมจะสามารถดึงดูดลูกค้าให้มีธุรกรรมร่วมกับบริษัท

ระเบียบของราชการ (Government Regulation) การจัดการอย่างมีจริยธรรมจะเป็นการปฏิบัติตามระเบียบทางราชการอย่างเคร่งครัด ซึ่งจะส่งผลดีให้บริษัทสามารถสนองความต้องการหรือจัดต่อความต้องการของสาธารณะ (Public Interesting)

จรรยาบรรณทางธุรกิจ (Code of Ethics) หมายถึง ข้อความที่กำหนดขึ้นอย่างเป็นทางการ (Formal Statement) เพื่อเป็นแนวในการดำเนินการอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมและมีจริยธรรม

ความสัมพันธ์ระหว่างธุรกิจกับสังคม

แนวคิดระบบเศรษฐกิจกับสังคม

ระบบเศรษฐกิจนั้นหมายถึงกลุ่มบุคคลของสังคมที่รวมตัวกันเป็นกลุ่มของสถาบันทางเศรษฐกิจต่างๆ เช่น สถาบันการผลิต สถาบันการเงินธนาคาร สถาบันการค้า สถาบันการขนส่ง สถาบันการประกันภัย ฯลฯ ซึ่งยึดถือแนวปฏิบัติแนวทางเดียวกันในการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจ โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกันคืออำนวยความสะดวกในการที่จะแก้ไขปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ เพื่อให้สามารถบำบัดความต้องการให้แก่บุคคลต่างๆ ที่อยู่ร่วมกันในสังคมนั้นให้ได้รับประโยชน์มากที่สุด เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งระบบเศรษฐกิจที่มีในโลกนี้มีด้วยกัน 3 ระบบคือ

1) ระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมหรือทุนนิยม (Laissez-Faire or Capitalism) ระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมหรือทุนนิยมเป็นระบบเศรษฐกิจที่ให้เสรีภาพแก่ภาคเอกชนในการเลือกดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เอกชนมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินสามารถเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต เศรษฐทรัพย์ต่างๆ ที่ตนหามาได้ มีเสรีภาพในการประกอบธุรกิจรวมทั้งการเลือกอุปโภคบริโภคสินค้าและบริการต่างๆ แต่ทว่าเสรีภาพดังกล่าวจะต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย กล่าวคือการดำเนินการใดๆ จะต้องไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพพื้นฐานของบุคคลอื่น ในระบบของการแข่งขันโดยมีราคาและระบบตลาดเป็นกลไกสำคัญในการจัดสรรทรัพยากร โดยรัฐบาลจะไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ จะมีหน้าที่เพียงการรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองและการป้องกันประเทศ

2) ระบบเศรษฐกิจแบบคอมมิวนิสต์ (Communism) ระบบเศรษฐกิจแบบคอมมิวนิสต์เป็นระบบเศรษฐกิจที่มีลักษณะตรงกันข้ามกับระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมหรือทุนนิยม ภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบคอมมิวนิสต์รัฐบาลเป็นเจ้าของทรัพยากรต่างๆ รวมทั้งปัจจัยการผลิตทุกชนิด เอกชนไม่มีกรรมสิทธิ์ ตลอดจนเสรีภาพที่จะเลือกใช้ ปัจจัยการผลิตได้ รัฐบาลเป็นผู้ประกอบการและทำ

หน้าที่จัดสรรทรัพยากรต่างๆ หน่วยธุรกิจและครัวเรือน จะผลิตและบริโภคตามคำสั่งของรัฐ กลไกราคาไม่มีบทบาทในการแก้ไขปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ การแก้ไขปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจกระทำโดยรัฐบาล กล่าวคือ รัฐบาลจะเป็นผู้ทำหน้าที่ตัดสินใจว่า ทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่ควรจะนำมาผลิตสินค้าและบริการอะไร ผลิตอย่างไร และผลิตเพื่อใคร การตัดสินใจ มักจะทำอยู่ในรูปของการวางแผนแบบบังคับจากส่วนกลาง (central planning) โดยคำนึงถึงสวัสดิการ ของสังคมส่วนรวมเป็นสำคัญ โดยสรุประบบเศรษฐกิจแบบนี้จะมีลักษณะเด่นอยู่ที่การรวมอำนาจทุกอย่าง ไว้ที่ส่วนกลาง รัฐบาลจะเป็นผู้วางแผนแต่เพียงผู้เดียว เอกชนมีหน้าที่เพียงแต่ทำตามคำสั่งของทางการเท่านั้น

3) ระบบเศรษฐกิจแบบผสม (Mixed Economy) ระบบเศรษฐกิจแบบผสมเป็นระบบเศรษฐกิจที่มีลักษณะผสมผสานระหว่างระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม กับระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม กล่าวคือ ภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบผสมทั้งรัฐบาลและเอกชนต่างมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ปัจจัยการผลิตมีทั้งส่วนที่เป็นของรัฐบาลและเอกชน ในส่วนที่เป็นแบบทุนนิยม คือ เอกชนมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินบางอย่าง มีเสรีภาพในการเลือกผลิตหรือบริโภค ใช้ระบบของการแข่งขัน กลไกราคาเข้ามาทำหน้าที่จัดสรรทรัพยากร ส่วนที่เป็นแบบสังคมนิยม คือ รัฐบาลเข้ามาควบคุมหรือเข้ามาดำเนินกิจการที่มีความสำคัญต่อความเป็นอยู่ของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ เช่น กิจการสาธารณูปโภค อุตสาหกรรมหลัก และอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่ต้องมีการลงทุนมากเพราะหาเอกชนลงทุนได้ยาก เนื่องจากเป็นกิจการที่ต้อง เลี่ยงกับการขาดทุนหรือไม่คุ้มกับการลงทุน แต่กิจการเหล่านี้จำเป็นต้องมีเพราะเป็นปัจจัยพื้นฐานต่อการดำรงชีพ เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา การขนส่ง และคมนาคม เหตุที่รัฐบาลเข้ามาดำเนินการในกิจการดังกล่าวก็เพื่อขจัดปัญหาในเรื่องการผูกขาดหรือเอารัดเอาเปรียบ ซึ่งมักจะเกิดขึ้นถ้าปล่อยให้เอกชนทำการแข่งขัน โดยสรุปแล้วระบบเศรษฐกิจแบบผสมจึงเป็นระบบเศรษฐกิจที่มีการใช้ทั้งระบบกลไกราคา หรือระบบตลาดควบคู่ไปกับระบบกลไกรัฐในการจัดสรรทรัพยากร

จะเห็นว่าระบบเศรษฐกิจทั้ง 3 ระบบจะสอดคล้องกับระบอบการปกครองประเทศ คือ ระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยหรือเสรีนิยม แบบสังคมนิยมหรือคอมมิวนิสต์ และระบบผสม ซึ่งทั้งสองระบบมักจะเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และมีความสัมพันธ์กันคือประเทศใดก็ตามที่ปกครองระบบเสรีนิยม มักมีระบบเศรษฐกิจแบบเสรีด้วย ส่วนประเทศใดที่ปกครองแบบสังคมนิยม ระบบเศรษฐกิจจะเป็นสังคมนิยมเช่นกัน อย่างไรก็ตามในปัจจุบันจะพบว่าการปกครองระบบสังคมนิยมในโลกมีน้อยประเทศแล้ว แม้แต่จีนที่ปกครองระบบสังคมนิยมแต่ระบบเศรษฐกิจก็เริ่มเปลี่ยนเป็นแบบเสรีนิยมมากขึ้นแล้ว อันเป็นผลมาจากความพยายามกดดันจากประเทศ

สหรัฐอเมริกา และกลุ่มประเทศสมาชิกองค์การสหประชาชาติ ภายใต้เงื่อนไขการค้าระหว่างประเทศ นำมาเป็นเครื่องมือกดดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครอง

สำหรับประเทศไทย เราปกครองด้วยระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ส่วนระบบเศรษฐกิจนั้นแต่เดิมรัฐเข้ามามีบทบาทอย่างมากในระบบเศรษฐกิจ โดยเฉพาะหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ซึ่งช่วงดังกล่าวมีการปกครองระบบประชาธิปไตยแล้ว เหตุผลสำคัญคือขณะนั้นภาคเอกชนไม่สามารถทำธุรกิจ กิจการขนาดใหญ่ได้(ไม่มีเงินลงทุน) อีกทั้งผู้ลงทุนส่วนใหญ่จะเป็นชาวต่างชาติ เช่น อังกฤษ อเมริกา เป็นต้น (ผลของสนธิสัญญาเบาริง) ในช่วงนี้ระบบเศรษฐกิจจึงเป็นแบบผสมคือ ภาครัฐบาลเข้ามามีส่วนในการผลิตในระบบเศรษฐกิจด้วย และช่วงทศวรรษ 2530 นี้เองที่เอกชนเข้ามามีบทบาทอย่างมาก รวมถึงการเข้ามาของทุนนิยมต่างชาติอีกครั้ง ทำให้เศรษฐกิจของประเทศขยายตัวอย่างรวดเร็ว ระบบเศรษฐกิจในช่วงนี้จึงน่าจะเป็นระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม ซึ่งมีใช้เพียงเสรีเศรษฐกิจในประเทศเท่านั้น แต่ประเทศไทยพยายามให้เกิดเสรีการค้าระหว่างประเทศด้วย

อย่างไรก็ตาม การมีระบบเศรษฐกิจแบบเสรีมิใช่ว่าฝ่ายทางการเมืองจะไม่เข้ามามีส่วนในระบบเศรษฐกิจ เพราะสิ่งที่เกิดขึ้นในปัจจุบันคือ การอาศัยอำนาจทางการเมืองในการแสวงหาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ซึ่งมีได้เกิดเฉพาะระบบดับประเทศเท่านั้น แต่ในระบบท้องถิ่นก็เกิดขึ้นเช่นกัน ที่กล่าวเช่นนี้ผู้อ่านอาจยังมีเข้าใจ ในเมื่อระบบเศรษฐกิจเป็นแบบเสรีแล้วแล้วทำไม ภาครัฐบาลจึงยังคงมีบทบาทในระบบเศรษฐกิจอย่างไรเสียรัฐก็ต้องมีบทบาททางเศรษฐกิจ เพราะการบริหารปกครองประเทศนั้น จำเป็นต้องมีเงินไว้ใช้จ่าย ขณะเดียวกันการปล่อยให้เอกชนทำอย่างเสรี อาจทำให้ความไม่สงบเรียบร้อยเกิดขึ้นในประเทศก็เป็นได้ การที่รัฐบาลจะมีเงินไว้ใช้จ่ายได้จึงต้องหารายได้ด้วยการเก็บภาษี อีกทั้งออกกฎหมายเพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อย นี้คือในมุมมองหลักการและแนวคิด และเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริง แต่อีกสิ่งหนึ่งที่เกิดขึ้นจริงเช่นกันคือ ผู้บริหารประเทศและพวกพ้อง ต่างอาศัยอำนาจรัฐในการเข้ามามีบทบาทในระบบเศรษฐกิจ เช่น การได้รับสัมปทานโครงการของรัฐ เป็นต้น หรือใช้อำนาจที่มีอยู่ในการแสวงหาทรัพย์สินสมบัติของชาติ เช่น ที่ดินในเขตป่าสงวน การออกกฎหมายที่เป็นการเอื้ออำนวยแก่ธุรกิจของครอบครัว ผลที่ตามมาจากระบบเศรษฐกิจที่เป็นเช่นนี้ ย่อมทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในสังคม คือ คนรวยซึ่งเป็นกลุ่มคนของรัฐจะมีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น ส่วนกลุ่มคนส่วนใหญ่ของประเทศที่มีใช้พวกพ้องจะมีฐานะเศรษฐกิจแย่ง การทำธุรกิจไม่คล่องตัว จนต้องประสบภาวะขาดทุน และเลิกกิจการในที่สุด

ธุรกิจเมื่อเริ่มมีการก่อตั้งขึ้นย่อมเป็นเพียงกิจกรรมในการอำนวยความสะดวกแก่มนุษย์เท่านั้น ไม่มีอิทธิพลมากนักต่อวิถีชีวิตของมนุษย์และไม่มีผลกระทบต่อสังคม แต่เมื่อมนุษย์เกิดความเคยชินและพยายามพัฒนาธุรกิจให้มีบทบาทมากขึ้น มนุษย์กลายเป็นเป้าหมายของธุรกิจแทนที่ธุรกิจจะเป็นเป้าหมายของมนุษย์ ดังนั้น จึงแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของธุรกิจที่มีต่อมนุษย์และสังคมจนไม่สามารถแยกธุรกิจออกจากสังคมหรือแยกสังคมออกจากธุรกิจได้ ธุรกิจที่มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจที่ดี มีผลกำไรหรือการหมุนเวียนของทรัพย์สินเป็นที่น่าพอใจของเจ้าของและผู้ถือหุ้นเหล่านี้เกิดจากการบริหารงานขององค์กรธุรกิจนั้น และความมั่นคงทางเศรษฐกิจของสังคม

โครงสร้างของงานทางธุรกิจที่เป็นระบบมีส่วนช่วยให้ธุรกิจเข้าใจบทบาทของเศรษฐกิจและสังคมยิ่งขึ้น นักธุรกิจจะสะดวกสบายขึ้นเมื่อทำงานใน โครงสร้างที่ได้มีการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระบบเศรษฐกิจกับสังคม นักธุรกิจเริ่มตระหนักว่าเขาไม่สามารถแยกธุรกิจจากกรอบของเศรษฐกิจได้ เพราะระบบของเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กับสังคม ธุรกิจจะดีได้ถ้าสังคมอยู่ในสภาพดี ในทำนองเดียวกันถ้าสังคมมีสภาพไม่ดี ธุรกิจก็ไม่สามารถมีสภาพที่ดีได้เช่นกัน

ความเข้าใจในระบบเศรษฐกิจกับสังคม ทำให้นักธุรกิจมองเห็นผลจากกิจกรรมของธุรกิจที่กระทบต่อสังคม เช่น เมื่อธุรกิจเริ่มดำเนินการ นักธุรกิจจะร่วมมือกับชุมชนที่ธุรกิจตั้งอยู่ในอันที่จะก่อให้เกิดปัจจัยพื้นฐานทางสาธารณูปโภคในชุมชน เช่น ถนน น้ำ ไฟ รวมทั้งสถาบันทางสังคม เช่น บ้าน วัด โรงเรียน ศูนย์วัฒนธรรม ทั้งนี้เพื่อให้แน่ใจว่าการมาตั้งธุรกิจจะได้รับการยอมรับจากชุมชน

พลังกดดันสำคัญที่ทำให้ธุรกิจต้องเกี่ยวข้องกับสังคม เนื่องจากความล้มเหลวของสถาบันสังคมอื่นๆ ทำให้คนเกิดความผิดหวังและมีความคิดเห็นว่าเมื่อธุรกิจประสบความสำเร็จทางด้านเศรษฐกิจก็น่าจะประสบผลสำเร็จทางสังคมด้วย ตัวอย่างความล้มเหลวของสถาบันทางสังคมอื่นๆ ได้แก่ ปัญหาความไม่รู้หนังสือของประชาชน แม้ว่าจะใช้ทรัพยากรไปมากในการให้การศึกษาแก่คนทั่วไปแต่ก็ยังมีปัญหาการไม่รู้หนังสือ หรือแม้กระทั่งคนที่รู้หนังสือก็ยังมีปัญหาการขาดจุดมุ่งหมายในการศึกษา หรือในเรื่องของการใช้ทรัพยากรจำนวนมาก รวมทั้งเวลานับสิบปีสำหรับนักสังคมวิทยา นักจิตวิทยา และนักสังคมสงเคราะห์เพื่อแก้ปัญหาอาชญากรรม แต่อัตราก่อเกิดอาชญากรรมก็ยังสูงขึ้นเรื่อยๆ รวมทั้งปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ทวีความรุนแรงอยู่ในปัจจุบัน ปัญหาเหล่านี้เป็นพลังกดดัน จนต้องคิดหาวิธีแก้ปัญหากันในแง่มุมต่างๆ กัน อันเนื่องมาจากสถาบันทางธุรกิจมีความสามารถในการจัดการ การกำหนดหน้าที่และมีทรัพยากรด้านวัตถุ ซึ่ง

สถาบันอื่นๆ ที่ทำงานในทางสังคมดูเหมือนว่าจะขาดความสามารถในการจัดการ และควบคุมดูแลอย่างด้อยประสิทธิภาพ

ด้วยเหตุนี้ธุรกิจจึงเกี่ยวข้องกับสังคมได้หลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับความต้องการของสังคม การพิจารณากำหนดขอบเขตการเกี่ยวข้องกับสังคมของธุรกิจต้องกำหนดอย่างชัดเจนในทิศทางของธุรกิจ ธุรกิจที่ดีจะต้องคำนึงถึงเวลาว่าเป็นหน้าที่ของตนที่ต้องปรับปรุงให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมภายนอก โดยต้องระลึกเสมอว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างทางสังคม เป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์จากสังคม ดังนั้น ธุรกิจต้องมีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นประโยชน์กับสังคมให้สมดุลกับสิ่ง que ธุรกิจได้รับจากสังคม ธุรกิจจึงต้องตอบสนองต่อสังคมด้วยการแก้ไขปัญหาต่างๆ ทางสังคมที่เกิดขึ้น ดังนี้

1) การแก้ปัญหาค่าความยากจนและการว่างงาน ธุรกิจสามารถแก้ไขปัญหาความยากจนด้วยการให้ความช่วยเหลือแก่ครอบครัวต่างๆ ที่ต้องประสบกับปัญหาความยากจนโดยการให้ความร่วมมือกับโครงการต่างๆ ที่รัฐบาลจัดขึ้น เช่น การช่วยโครงการสร้างงานในชนบท การให้ความช่วยเหลือทางด้านการฝึกอบรมแก่คนงานที่ไม่มีฝีมือและว่างงานให้กลายเป็นคนมีฝีมือและมีการทำงาน

2) การให้ความยุติธรรมแก่ผู้บริโภค ผู้บริโภคไม่เพียงแต่ต้องการที่จะให้ธุรกิจขายสินค้าได้ในราคายุติธรรม หากแต่ต้องการข้อมูลที่จะช่วยให้สามารถตัดสินใจซื้อสินค้าได้อย่างถูกต้องอีกด้วย ธุรกิจจึงต้องทำหน้าที่ในการให้ข่าวสารโดยการโฆษณา การประชาสัมพันธ์ และการให้ข่าวสารแก่ผู้บริโภคอย่างถูกต้องและยุติธรรมด้วย

3) การจ้างแรงงาน ธุรกิจในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงเทคนิคการว่าจ้างงานใหม่ โดยให้ความสำคัญเท่ากับแรงงานหญิงและแรงงานชาย เป็นการเปิดโอกาสให้หญิงมีบทบาทในธุรกิจมากขึ้น

4) การป้องกันสภาพแวดล้อม ธุรกิจต้องพิจารณาถึงผลกระทบทั้งในปัจจุบันและในระยะยาวที่จะเกิดจากการกระทำของธุรกิจต่อสิ่งแวดล้อมและบุคคลที่อาศัยอยู่ในสิ่งแวดล้อมดังกล่าว นอกเหนือจากการตอบสนองทางด้านสินค้าและการให้บริการ แนวทางป้องกันสภาพแวดล้อมทางธุรกิจได้แก่ การหาแนวทางที่จะใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดไม่ให้

เกิดการสูญเสียอย่างเปล่าประโยชน์และการร่วมมือในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ โดยการสนับสนุนร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐในโครงการรณรงค์เพื่อสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

5) การให้ความสนับสนุนทางการศึกษา ธุรกิจ ได้ถูกเรียกร้องให้ช่วยเหลือและสนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษาในหลายๆ ทาง เช่นการให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนนักศึกษาที่ยากจนแต่เรียนดี การให้เงินสนับสนุนโครงการวิจัยต่างๆ ที่กระทำโดยสถาบันการศึกษาและสถาบันวิจัยบริการด้านหนังสือและห้องสมุด การส่งผู้เชี่ยวชาญเป็นวิทยากรบรรยายในสถานศึกษา เป็นต้น

6) การให้ความสนับสนุนด้านการกุศล ปัจจุบันธุรกิจได้ให้ความช่วยเหลือในด้านการกุศลเป็นอย่างมาก ในรูปของการบริจาคเงินและสิ่งของซึ่งมีผลช่วยให้โครงการต่างๆ ที่รัฐตั้งไว้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้เป็นที่น่าพอใจ

โดยสรุปธุรกิจเป็นสถาบันที่มีความสามารถในการสนับสนุนสังคมดังต่อไปนี้

1) การอนุรักษ์และกระจายทรัพยากรที่มีอยู่ ปัญหาของสังคมคือ การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดกำลังเพิ่มมากขึ้นทุกขณะ ฉะนั้นธุรกิจต้องเน้นการใช้ทรัพยากรที่จำกัดให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

2) การจัดการการเปลี่ยนแปลง ธุรกิจมีความยืดหยุ่น มีการทดลองเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ต่างๆ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญต่อธุรกิจ ธุรกิจจึงเป็นสถาบันที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ขณะที่สถาบันสังคมอื่นพยายามชะลอการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นให้ช้าลง

3) การแก้ปัญหาสังคม ธุรกิจมีภาวะแวดล้อมซึ่งช่วยแก้ปัญหาสังคมบางอย่าง เช่น การประกอบการด้านมหาวิทยาลัยเอกชน สามารถช่วยแก้ปัญหาสถานที่เรียนระดับอุดมศึกษาเป็นการแบ่งเบาภาระจากรัฐ

4) การพัฒนาประเทศ ธุรกิจที่ประสบความสำเร็จมีความพยายามร่วมกันสร้างชาติทางวัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจ และการเมือง (กิ่งพร ทองใบในสุภาสินี ดันติศรีสุข, 2535: 282-285)

จะเห็นได้ว่า ธุรกิจมีความเกี่ยวข้องกับสังคมในทุกด้าน และเป็นหน้าที่ขององค์กรธุรกิจที่จะต้องสนับสนุนกิจกรรมของสังคม อย่างไรก็ตาม การที่ธุรกิจเข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาสังคมก็มีประเด็นความเสี่ยงหลายประการที่เกิดขึ้นต่อธุรกิจและสังคม ทั้งยังเป็นสิ่งที่ท้าทายว่าประเด็นดังกล่าวนั้น องค์กรธุรกิจจะแก้ไขได้อย่างไร ประเด็นความเสี่ยงเหล่านี้กล่าวได้โดยสรุปดังนี้

1) สังคมมีความเสี่ยงว่าธุรกิจจะแก้ไขปัญหาได้หรือไม่ ส่วนธุรกิจก็เสี่ยงในแง่ที่ว่า ถ้าทำไม่ได้ก็จะเสียภาพพจน์ที่ดีของธุรกิจ เนื่องจากคนส่วนใหญ่ตั้งความหวังกับธุรกิจไว้สูงในการแก้ไขปัญหาสังคม จึงเป็นการยากที่จะบรรลุความคาดหวังนั้น และความล้มเหลวจะกระทบต่อธุรกิจอย่างรุนแรง ในแนวความคิดของธุรกิจจะเป็นการดีกว่าที่จะไม่เสี่ยงต่อการเสียภาพพจน์ต่อสังคม

2) ความเสี่ยงเกี่ยวกับการผลิต การเกี่ยวข้องกับเป้าหมายทางสังคมอาจทำให้ลดการเน้นเรื่องผลทางเศรษฐกิจของธุรกิจ เป็นการแบ่งปันกำไรของผู้ประกอบการ และทำให้ฐานะทางเศรษฐกิจในตลาดอ่อนลง ซึ่งเป็นผลให้บทบาททั้งทางสังคมและเศรษฐกิจไม่บังเกิดผล ธุรกิจอาจสูญเสียอำนาจทางเศรษฐกิจและหน้าที่ที่มีต่อสถาบันอื่นๆ ธุรกิจจึงควรเกี่ยวข้องกับสังคมเท่าที่ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจจะสามารถทำได้

3) ความเสี่ยงเกี่ยวกับต้นทุนทางเศรษฐกิจ ธุรกิจมีความเสี่ยงจากการเข้าไปเกี่ยวข้องกับสังคม เพราะธุรกิจส่วนใหญ่มีเป้าหมายที่จะไม่จ่ายเงินเองแต่จะให้ผู้อื่นเป็นผู้จ่ายเงิน ธุรกิจมีทรัพยากรทางเศรษฐกิจหากมิได้ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดก็ควรปรับปรุงใหม่ ในเรื่องนี้รัฐบาลพยายามหามาตรการที่จะให้ธุรกิจเป็นผู้ใช้จ่ายเพื่อผู้บริโภค

4) ความเสี่ยงเกี่ยวกับอคติของบุคคลในสังคม ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับสังคมอาจขาดการสนับสนุนจากผู้อื่นในสังคม ถึงแม้ว่าคนส่วนใหญ่ปรารถนาจะให้ธุรกิจมาเกี่ยวข้องกับสังคมมากขึ้นก็ตามก็ยังมีผู้โต้แย้งแม้แต่นักธุรกิจด้วยกันเองที่ไม่เห็นด้วยก็มีไม่น้อย

ธุรกิจมีความเสี่ยงกับการเข้าไปเกี่ยวข้องกับสังคมดังที่ได้กล่าวมาแล้ว แต่ในขณะเดียวกันก็เป็นที่น่าคาดหวังว่าจะได้รับประโยชน์หลายประการ กล่าวคือ

- 1) ธุรกิจจะมีบทบาทกว้างขวางขึ้น ซึ่งจะช่วยปรับปรุงภาพพจน์ของธุรกิจต่อสังคมให้ดีขึ้น
- 2) เพิ่มบรรยากาศทางธุรกิจ ธุรกิจสามารถปรับปรุงสังคมและสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้นสำหรับธุรกิจ
- 3) การจัดหาพนักงาน ธุรกิจสามารถจัดหาพนักงานที่มีการศึกษาและความสามารถได้มากขึ้น
- 4) การพัฒนาชุมชน ธุรกิจสามารถสร้างโอกาสและพัฒนาศักยภาพของ ชุมชนรวมไปถึงการสร้างสรรค์สภาพของสังคมให้ดีขึ้น
- 5) ลดปัญหาต่างๆ ธุรกิจที่เจริญก้าวหน้าย่อมสามารถลดปัญหามลภาวะ ปัญหาอาชญากรรมและปัญหาสังคมอื่นๆ

ความต้องการของสังคม ความสามารถทางธุรกิจ ความเสี่ยงและผลประโยชน์ที่ได้รับจากการเกี่ยวข้องกับสังคมล้วนแต่เป็นพลังผลักดันให้ธุรกิจมีความกระตือรือร้นต่อสิ่งแวดล้อมทางสังคมยิ่งขึ้น สังคมต้องการทรัพยากรและทักษะที่มีทั้งหมด ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญให้ธุรกิจเกี่ยวข้องกับสังคมและมีลักษณะเป็นธุรกิจเพื่อสังคมยิ่งขึ้น (กึ่งพร ทองใบ ในสุภาสินี ดันดิศรี สุข, 2535: 282-285)

ความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ

“ความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ หมายถึง การบริหารจัดการที่เป็นการปกป้องและปรับปรุงสวัสดิการของสังคม (Welfare of Society) โดยรวมและผลประโยชน์ขององค์กร (Interest of Organization) (Samuel C. Certo, 2003:48)

ในความหมายนี้ ผู้จัดการต้องบริหารองค์กรโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ด้านสังคมเท่าๆ กับผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ขององค์กร

Achieving Societal = Achieving Organizational Goals

ตัวแบบความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจของ Davis

ตัวแบบความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจเอกชนที่ยอมรับกันทั่วไปคือ “ตัวแบบความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจเอกชนของ Davis” (The Davis Model of Corporate Social Responsibility) ซึ่งพัฒนาขึ้นโดย Keith Davis (Keith Davis, 1975: 9-24) ตัวแบบนี้มีข้อเสนอ (proposition) 5 ข้อ เพื่ออธิบายว่า ธุรกิจปกป้องและปรับปรุงสวัสดิการของสังคมพร้อมกับการปกป้องและปรับปรุงผลประโยชน์ขององค์กรได้อย่างไร

ข้อเสนอนี้ 1 : ความรับผิดชอบต่อสังคมเกิดขึ้นจากการกระทำของธุรกิจ

ข้อเสนอนี้เกิดขึ้นจากความคิดที่ว่าธุรกิจมีอิทธิพลหรือมีอำนาจทำให้เกิดปัญหาทางสังคม เช่น ทำให้เกิดมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดสังคมแตกแยก เหล่านี้เป็นต้น ซึ่ง Davis ให้เหตุผลว่า ธุรกิจมีอำนาจเหล่านี้เหนือสังคม สังคมต้องผลักดันให้ธุรกิจรับผิดชอบต่อปัญหาทางสังคมซึ่งเกิดขึ้นจากการกระทำของธุรกิจ

ข้อเสนอนี้ 2 : ธุรกิจจะดำเนินการเป็นระบบเปิด 2 ทางโดยการรับความคิดเห็นจากสังคมและเปิดเผยการดำเนินการต่อสาธารณะ

ข้อเสนอนี้เชื่อว่าธุรกิจต้องรับฟังความคิดเห็นจากสังคมในส่วนที่จะรักษาหรือปรับปรุงสวัสดิการสังคมและในทางตรงกันข้าม สังคมต้องรับฟังรายงานของธุรกิจด้วย โดยเฉพาะในส่วนที่ให้ความรับผิดชอบต่อสังคม Davis เสนอว่า ระหว่างธุรกิจและตัวแทนของสังคมต้องมีความซื่อสัตย์และเปิดเผยซึ่งกันและกันในการรักษาไว้หรือปรับปรุงสวัสดิการสังคม

ข้อเสนอนี้ 3 : ค่าใช้จ่ายทางสังคมและรายได้ของบริษัทควรจะพิจารณาให้มีสัดส่วนที่เหมาะสมซึ่งกันและกัน

ข้อเสนอนี้เน้นที่การพิจารณากิจกรรมของบริษัทไม่เพียงแต่พิจารณาเฉพาะกำไร ขาดทุน แต่ต้องพิจารณารายจ่ายทางสังคมควบคู่กันไปด้วย โดยต้องกำหนดรายจ่ายทางสังคมให้มีสัดส่วนที่เหมาะสมกับรายรับ-จ่ายของบริษัท

ข้อเสนอที่ 4 : ค่าใช้จ่ายทางสังคมควรจะเป็นส่วนที่ผู้บริโภคต้องรับผิดชอบด้วย

ข้อเสนอนี้ไม่หวังว่าบริษัทจะต้องรับผิดชอบต่อผู้บริโภคแต่เพียงฝ่ายเดียว แต่เสนอให้บริษัทคิดค่าใช้จ่ายทางสังคมบางส่วนจากลูกค้าได้ ซึ่งจะทำให้สินค้าหรือบริการราคาสูงขึ้นบ้างตามความเหมาะสม

ข้อเสนอที่ 5 : ธุรกิจเป็นสถาบันของสังคมที่จะต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมและมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของสังคม

ข้อเสนอนี้เน้นที่ธุรกิจต้องให้ความช่วยเหลือในการแก้ปัญหาของสังคมทั้งสังคมในองค์กรและสังคมทั่วไป Davis ให้เหตุผลว่า เนื่องจากธุรกิจได้ประโยชน์จากสังคม เพราะฉะนั้นธุรกิจควรมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของสังคมและผลประโยชน์จากการแก้ปัญหาของสังคม จะย้อนกลับมาสู่ธุรกิจในที่สุด

ในปี ค.ศ. 1999เลขาธิการองค์การสหประชาชาตินายโคฟี อันนัน ได้เชิญชวนให้เหล่านักธุรกิจเข้าร่วมเสวนาเรื่อง ผลกระทบที่หลากหลายของโลกาภิวัตน์เป็นครั้งแรกเพื่อให้เป็นแรงผลักดันให้เกิดระบบเศรษฐกิจที่ยั่งยืนทั่วโลก โดยเรียกหน่วยงานนี้ว่า Global compact โดยผู้ที่เข้าร่วมกลุ่มจะมาด้วยความสมัครใจ ไม่มีการบังคับให้เข้าร่วม ไม่มีกฎเกณฑ์ที่จะเปลี่ยนอะไร เพียงแต่เป็นการให้ความร่วมมือด้วยตนเอง สิ่งนี้ถือเป็นการเริ่มต้นสร้างโครงการโดยในที่ประชุมได้เสนอหลัก 10 ประการในการประกอบธุรกิจ ดังนี้

1. ธุรกิจควรสนับสนุนและเคารพการให้สิทธิเสรีภาพหรือหลักสากลว่าด้วยเรื่องสิทธิมนุษยชน
2. ธุรกิจต้องมั่นใจว่าการดำเนินงาน/ประกอบการของตนจะไม่ทำลายสิทธิและเสรีภาพของมนุษย์
3. ธุรกิจควรให้อิสระในการซื้อขายและร่วมมือให้การสนับสนุนการค้าที่เป็นธรรมในสังคม

4. ธุรกิจควรรักษาความสนับสนุนการจัดความรุนแรงและการกดขี่แรงงาน
5. ธุรกิจควรต่อต้านการใช้แรงงานเด็ก
6. ธุรกิจควรรักษาสนับสนุนการต่อต้านการแบ่งชนชั้น
7. ธุรกิจควรรักษาการสนับสนุนและป้องกันการทำลายสิ่งแวดล้อม
8. ธุรกิจควรเป็นผู้ริเริ่มดำเนินการ ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมด้วยความรับผิดชอบ
9. ธุรกิจควรส่งเสริมและเผยแพร่เทคโนโลยีต่างๆ ที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม
10. ธุรกิจควรดำเนินการต่อต้านการฉ้อราษฎร์บังหลวงทุกประเภท (UN Global compact Guidance on Communication on progress, 2003)

เกณฑ์พิจารณาความสำเร็จของธุรกิจ

หลักเกณฑ์ที่ใช้สำหรับการพิจารณาว่าการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจจะประสบความสำเร็จหรือไม่นั้น กิ่งพร ทองใบ ได้กล่าวไว้โดยสรุปได้ดังนี้

- 1) ความสำเร็จด้านการผลิต คือการที่ธุรกิจสามารถดำเนินการผลิตได้และสามารถให้บริการด้านสินค้าแก่ผู้บริโภคอย่างเพียงพอได้
- 2) ความสำเร็จด้านเศรษฐกิจ คือความสำเร็จที่ได้จากการลงทุนขององค์กรธุรกิจ คือกำไรที่ได้จากการขายหรือผลตอบแทนที่ได้จากการลงทุน กำไรเป็นเครื่องหมายแสดงให้เห็นถึงความเข้มแข็งหรืออ่อนแอขององค์กร หากองค์กรใดดำเนินการให้มีกำไรสูงย่อมแสดงได้ว่าองค์กรนั้นกำลังเจริญเติบโตและมีความมั่นคง แต่ถ้าหากกำไรลดต่ำลงก็แสดงว่าองค์กรนั้นกำลังประสบปัญหา อาจเป็นผลทำให้ธุรกิจต้องล้มเลิกไปหรือต้องมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหาร ด้วยเหตุนี้กำไรจึงเปรียบเสมือนเครื่องทดสอบความสามารถของผู้บริหารอีกด้วย
- 3) ความสำเร็จด้านการบริหาร คือ การที่กิจการของธุรกิจดำเนินงานไปได้อย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงให้แก่องค์กรและพนักงานขององค์กรธุรกิจนั้น
- 4) ความสำเร็จด้านสังคม คือความสำเร็จที่เกิดจากการที่ธุรกิจได้สร้างความเจริญให้แก่ชุมชนและเป็นที่ยอมรับของสังคมที่องค์กรธุรกิจนั้นเข้าไปตั้งอยู่

5) ความสำเร็จด้านรัฐบาล คือการที่ธุรกิจสามารถดำเนินงานอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมายที่รัฐบาลกำหนดไว้ได้

6) ความสำเร็จด้านวิชาชีพ คือธุรกิจสามารถดำเนินงานอยู่ในกรอบจรรยาบรรณวิชาชีพของตน (สุภาสินี ดันติศรีสุข, 2535: 250)

ผู้วิจัยเห็นว่า การที่ธุรกิจจะดำเนินการไปได้ด้วยความมั่นคง มิใช่เพียงการที่ธุรกิจมีกำไรเพียงอย่างเดียวเท่านั้น การที่ธุรกิจได้ถือกุศลแก่สังคม นำความสงบสุข และความเจริญมาสู่สังคมก็เป็นเรื่องที่สำคัญ และความจำเป็นอย่างมากคือการที่ธุรกิจตั้งอยู่บนพื้นฐานของกฎหมายและจรรยาบรรณของวิชาชีพ ทั้งเป็นแนวทางสนับสนุนให้ธุรกิจดำเนินการไปได้อย่างต่อเนื่องและมีความมั่นคงแก่องค์การธุรกิจนั้นๆ หากธุรกิจใดประกอบด้วยจริยธรรมย่อมเป็นที่ยอมรับเชื่อถือ ได้รับโอกาส มีความได้เปรียบในเชิงธุรกิจ และมีแนวโน้มที่จะรุ่งโรจน์ ตัวอย่างเช่น พ่อค้าที่มีมนุษยสัมพันธ์ มีความซื่อตรงและเป็นธรรม ใครๆ ก็อยากที่จะคบค้าสมาคมด้วย เขาย่อมได้รับโอกาสทางด้านการค้ามากมาย ดังนั้น จริยธรรมคือหนทางแห่งความสำเร็จที่จำเป็นต่อการประกอบธุรกิจ หากจะประเมินประโยชน์ของจริยธรรมต่อองค์การธุรกิจแล้ว สามารถที่จะจำแนกออกได้ดังนี้

1. จริยธรรมก่อให้เกิดความเชื่อถือ (CREDIT) โดยธรรมชาติความเชื่อถือนั้นเกิดจากความซื่อสัตย์ดังนั้นคนที่มีจริยธรรมดี มีความซื่อสัตย์ย่อมได้รับความเชื่อถือ และความเชื่อถือเป็นที่มาของเครดิตทางการค้า ซึ่งเป็นปัจจัยที่ได้เปรียบในเชิงการแข่งขัน ทั้งในด้านการลงทุนและการตลาด

2. จริยธรรมก่อให้เกิดความทุ่มเท (DEVOTION) ของคนทำงาน อันจะนำมาซึ่งประสิทธิภาพอันทรงคุณภาพ (Qualitative Efficiency) ต่อการผลิตที่เต็มกำลัง (Full Capacity) หากบริษัทมีจริยธรรม ปฏิบัติต่อพนักงานทุกคนอย่างมีมนุษยธรรม และมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง ย่อมเป็นที่รักที่ผูกพันของพนักงาน พนักงานย่อมทุ่มเทความสามารถต่อการผลิต หรือการบริการอย่างเต็มกำลังความสามารถ อันนำมาซึ่งผลการผลิตหรือการบริการที่ดี

3. จริยธรรมก่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดี (GOOD IMAGE) ภาพลักษณ์ที่ดีมีผลต่อตำแหน่งทางการค้าของบริษัท (Positioning) และมีผลต่อความภักดีที่ผู้บริโภคมีต่อสินค้าและบริการของบริษัท (Brand Royalty) และภาพลักษณ์ทางการค้าที่ดีมีผลโดยตรงต่อการกำหนดราคา

(Pricing) และความภักดีต่อสินค้าและบริการมีผลโดยตรงต่อยอดขาย (Sales Volume) ซึ่งราคาขายและยอดขายมีผลโดยตรงต่อกำไร ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า จริยธรรมทางธุรกิจคือที่มาแห่งความร่ำรวย

4. จริยธรรมก่อให้เกิดการลดหย่อนทางกฎหมาย บริษัทที่ประพฤติทางจริยธรรมที่ดีงาม เมื่อพลาดพลั้งไปมีคดีความกับบุคคลอื่นที่ดี หรือกับรัฐที่ดี ย่อมได้รับข้อลดหย่อนในบทลงโทษตามโทษานุโทษที่บัญญัติไว้ตามกฎหมายของแต่ละสังคม

5. จริยธรรมก่อให้เกิดการทำงานอย่างมีความสุข เมื่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับบริษัทไม่ว่าจะเป็นผู้ถือหุ้น ผู้ร่วมงานในบริษัทลูกค้า คู่ค้า ผู้บริโภค รัฐบาล และสังคม ต่างก็มีจริยธรรมที่ดีต่อกัน ย่อมเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีและอบอุ่นขึ้น ทุกฝ่ายจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสบายใจ และไม่มีปัญหาบาดหมางใจกันเกิดขึ้น หรือหากมีบ้างโดยอุบัติเหตุก็จะแก้ไขได้โดยง่ายการทำงานอย่างมีจริยธรรมต่อตนเอง และต่อกันและกัน จึงเป็นชีวิตการทำงานที่เป็นความสุขปราศจากความเครียดใดนอกจากความเครียดอันเกิดจากภาระเล็บบ้าง จริยธรรมในการปฏิบัติงานก็จะช่วยผ่อนคลายและลดความเครียดไปได้มากทีเดียว (พรนพ พุกกะพันธ์, 2546: 136)

การพัฒนาธุรกิจอุตสาหกรรมหรือประกอบธุรกิจก็ตามจะไม่สามารถบรรลุผลที่ยั่งยืนได้ หากการพัฒนานั้นปราศจากการพัฒนาคนให้มีจิตสำนึกในการประกอบธุรกิจที่คำนึงถึงสังคม หากเราลองจินตนาการถึงสภาพการณ์ของโลกอนาคตซึ่งเป็นผลที่มีจากผู้ที่ได้ชื่อว่าผู้ประกอบการทุกคนต่างพยายามเต็มที่ในการประกอบกิจการของตนให้ได้กำไรสูงสุด มีส่วนแบ่งตลาดในอันดับต้นๆ จากการจัดลำดับมีกำไรเป็นกอบเป็นกำเข้ากระเป๋าของตนและประสบความสำเร็จในชีวิตตามที่ตนเองใฝ่ฝัน หากผู้ประกอบการทุกคนมีลักษณะเช่นนี้ สังคมและโลกของเราจะเป็นอย่างไร คุณภาพชีวิตของประชาชนจะเสื่อมลง มีผู้ป่วยมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันสิ่งแวดล้อมที่ทุกคนใช้ร่วมกันก็จะถูกทำลาย

นับแต่วิกฤตการณ์ภาวะเศรษฐกิจปีพ.ศ. 2540 ซึ่งมีผลกระทบต่อเนื่องต่อความเสียหายในตลาดทุน ฯลฯ รองนายกรัฐมนตรี ดร.สมคิด จาตุศรีพิทักษ์ ได้เล็งเห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการฟื้นฟูตลาดทุนไทย จึงมีนโยบายให้จัดการประชุมเพื่อจัดทำแผนแม่บทในการพัฒนาตลาดทุนขึ้น ซึ่งการประชุมในครั้งนั้นผู้แทนจากภาคเอกชนและหน่วยงานของรัฐได้ให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์หลายประการ โดยมาตรการสำคัญที่ประชุมให้ความสนใจเป็นพิเศษ

คือ การสร้างบรรษัทภิบาลในตลาดทุนทั้งในด้านบริษัทจดทะเบียนและสถาบันตัวกลาง และรวมไปถึงองค์กรกำกับดูแลด้วย ซึ่งจากผลการประชุมในครั้งนั้น รัฐบาลได้ประกาศอย่างเป็นทางการให้ปี 2545 เป็นปีเริ่มต้นแห่งการรณรงค์การมีบรรษัทภิบาลที่ดี

ต่อมาเพื่อให้การส่งเสริมบรรษัทภิบาลมีพัฒนาการที่เป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่อง เมื่อต้นปี 2545 รัฐบาลจึงได้จัดตั้งคณะกรรมการบรรษัทภิบาลแห่งชาติขึ้น โดยมี ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี เป็นประธานซึ่งคณะกรรมการฯ มีนโยบายให้หน่วยงานต่างๆ ส่งเสริมการมีบรรษัทภิบาลที่ดีและจัดเรื่องนี้ให้เป็นวาระแห่งชาติ (National Agenda) โดยมีแนวนโยบายหลักในการดำเนินการ ดังนี้

1. การผลักดันแนวคิดเรื่องบรรษัทภิบาลจะดำเนินการอย่างค่อยเป็นค่อยไปเพื่อให้ผู้ปฏิบัติมีระยะเวลาปรับตัว
2. จะเน้นการส่งเสริมให้บริษัทตระหนักถึงประโยชน์ของการมีบรรษัทภิบาลที่ดีมากกว่าการออกกฎหมายที่เข้มงวด
3. จะให้ความสำคัญกับการบังคับใช้กฎหมาย โดยเน้นระบบการติดตามดูแลที่ดีเพื่อให้สามารถนำผู้กระทำผิดมาลงโทษได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. การผลักดันให้เกิดบรรษัทภิบาลที่ดีจะกระทำควบคู่กันไปทั้งมาตรการจูงใจและมาตรการลงโทษ
5. การแก้ไขกฎหมายจะต้องตระหนักถึงความพอดีและความเหมาะสมในทางปฏิบัติ
6. เน้นการประชาสัมพันธ์เชิงรุก

บรรษัทภิบาล (Corporate Governance) คือ วิธีแห่งการดำรงอยู่ของบริษัทหรือธุรกิจ เอกชนและแนวทางหรือวิธีแห่งการปฏิบัติตนของคนในบริษัท หรือธุรกิจเอกชนเพื่อไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ คือ การเติบโตที่ยั่งยืน อย่างมีจริยธรรมและคุณธรรม (พรนพ พุกกะพันธ์, 252)

บรรษัทภิบาลที่ดี คือการหล่อหลอมมิติด้าน โครงสร้างและกระบวนการ (Structure and Process) จริยธรรมและคุณธรรมทางธุรกิจ (Business Ethics and Integrity) และความสามารถและ

ภูมิปัญญา (Competence and Wisdom) เข้าด้วยกันอย่างมีเอกภาพ ตามรูปที่ 3 คือ (พรนพ พุกกะพันธ์, 2546: 252)

รูปที่ 2 มิติที่สำคัญของบริษัทภิบาล

บริษัทภิบาลที่ดีจะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างน้อย 3 ประการคือ

- เพิ่มศักยภาพในการสร้างสมรรถนะการแข่งขันให้แก่บริษัททั้งในระดับประเทศและระดับโลก
- เพิ่มโอกาสในการเข้าสู่ตลาดทุนของโลก

- เพิ่มโอกาสในการเสาะหาพันธมิตรทางธุรกิจได้ง่ายขึ้นและเป็นพันธมิตรที่มีบรรษัทภิบาลที่ดี

ลักษณะการควบคุมจรรยาบรรณและจริยธรรมธุรกิจในประเทศไทย

ประเทศไทยในปี พ.ศ. 2539 เป็นปีที่มีประชากรครบ 60 ล้านคน เป็นปีที่ก้าวเข้าสู่ยุคอุตสาหกรรมใหม่พร้อมๆ กับการเริ่มต้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมซึ่ง คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาถึงแม้ว่าในด้านเศรษฐกิจจะมีปัจจัยบางประการที่ทำให้เกิดภาวะเศรษฐกิจถดถอยลงไป แต่ก็ยังคงคาดหมายได้ว่า ภาคธุรกิจไทยจะมีแนวโน้มขยายตัวออกไปตามปกติที่เป็นมาตั้งแต่ในช่วงปีที่ผ่านมา

ปัจจัยสำคัญที่เป็นตัวกำหนดการพัฒนาประเทศได้แก่ อุปสงค์กำลังคนที่เกิดจากการขยายงานภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการ โดยภาคบริการจะเติบโตขึ้นไปหลายๆ ด้าน เช่น การขนส่งทางอากาศ การโรงแรม การท่องเที่ยว การสื่อสารมวลชน และโทรคมนาคม ในส่วนของสถาบันการเงิน การขยายตัวด้านการประกันชีวิตและประกันภัยจะสูงขึ้น การขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมเทคโนโลยี เช่นคอมพิวเตอร์ เครื่องมือ อุปกรณ์เฉพาะเจาะจง การขยายของตลาดทุน เช่น ตลาดตัวเงิน ตลาดค้ำเงินตราต่างประเทศ การขยายตัวทางด้านการบริการที่อยู่อาศัย การขยายตัวทางด้านการบริการเกี่ยวกับบุคคล เช่น โรงแรมสรรพ โรงเรียนเฉพาะทางต่างๆ เป็นต้น ขณะเดียวกันตลาดแรงงานกลับยังมีปัญหาความเหลื่อมล้ำของรายได้ระหว่างคนในเมืองกับคนชนบท ความเหลื่อมล้ำของการได้รับบริการทางด้านสาธารณสุขไปโลกต่างๆ จากรัฐ การลี้ภัยไหลของคนชนบทเข้าสู่เมืองใหญ่ การพัฒนาอุตสาหกรรมที่ทำให้ภาคเกษตรหดตัวลงเรื่อยๆ

ท่ามกลางการขยายตัวทางเศรษฐกิจและปัญหาต่างๆ ซึ่งเกิดขึ้นจากความเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยในภาคธุรกิจ ซึ่งมีความหมายสำคัญต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ได้มีประเด็นทางจริยธรรมธุรกิจที่เกิดขึ้นให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน องค์กรอิสระต่างๆ ที่เข้ามาับภาระดูแลและควบคุมอาทิ เช่น

พระราชบัญญัติผังเมือง พ.ศ.2518 และพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522

สำหรับพระราชบัญญัติทั้ง 2 นี้อยู่ในการกำกับ ควบคุมดูแลกรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย ซึ่งกำหนดที่ตั้งของห้างค้าปลีกว่าจะสามารถตั้งอยู่ในบริเวณใดได้บ้าง เพื่อประโยชน์ในการสร้าง พัฒนาบางส่วนในเมืองให้เป็นระเบียบ ถูกสุขลักษณะ ปลอดภัยและเป็นการส่งเสริม เศรษฐกิจ สังคม สภาพแวดล้อม

สรุปสาระสำคัญตามพระราชบัญญัติผังเมืองและการควบคุมอาคารได้ดังนี้

- ที่ดินที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย ห้ามการประกอบพาณิชยกรรม ประเภทอาคารขนาดใหญ่หรืออาคารสูง
- ที่ดินที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง ห้ามประกอบพาณิชยกรรม ประเภทอาคารขนาดใหญ่
- ที่ดินที่อยู่อาศัยหนาแน่นมากหรือที่ดินประเภทประกอบพาณิชยกรรม ไม่มีข้อห้ามใดๆ เกี่ยวกับห้างค้าปลีก
- ที่ดินประเภทชนบทและเกษตรกรรมห้ามประกอบพาณิชยกรรม เว้นแต่มีพื้นที่ประกอบการไม่เกิน 100 ตารางกิโลเมตร
- ร้านค้าปลีกที่มีพื้นที่ขนาด 300 ตารางกิโลเมตรแต่ไม่เกิน 1,000 ตารางกิโลเมตรสร้างในเมืองได้
- ร้านค้าปลีกที่มีพื้นที่ขนาด 1,000 ตารางกิโลเมตรขึ้นไป ต้องห่างจากเทศบาลเมือง 10-15 กิโลเมตร

พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542

เป็นบทบัญญัติเพื่อดูแลการแข่งขันให้เป็นอย่างเสรีเป็นธรรม โดยมีคณะกรรมการแข่งขันทางการค้าที่มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์เป็นประธานและสำนักงานคณะกรรมการแข่งขันทางการค้ากรมการค้าภายในเป็นองค์กรกำกับ ติดตามการประกอบธุรกิจ กฎหมายดังกล่าวมีบทบัญญัติหลายมาตราที่ต้องมีการดูแลที่ชัดเจนเพื่อป้องกันการผูกขาดตัดตอนและการปฏิบัติทางการค้าที่ไม่เป็นธรรม การกำหนดราคาขายต่ำเกินควร โดยการขายต่ำกว่าใบแจ้งหนี้ เว้นแต่เป็นการขายที่มีความจำเป็น สามารถอธิบายเหตุผลได้ เช่น สินค้าใกล้หมดอายุ สินค้าที่ใช้ในบางฤดูกาล

การบังคับให้คู่ค้าต้องขายสินค้าหรือให้บริการในปริมาณที่กำหนดโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร การปฏิบัติกับคู่ค้าไม่เท่าเทียมกัน โดยกำหนดเงื่อนไขหรือราคาที่แตกต่างกันหรือการปฏิเสธที่จะประกอบธุรกิจด้วย โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร เช่น การยกเลิกการขายสินค้าของคู่ค้า โดยนำสินค้าชนิดเดียวกันของตนเองมาขายแทน

การกระทำด้วยประการใดๆ ซึ่งได้มาซึ่งความลับทางการค้าหรือเทคโนโลยีของคู่ค้าแล้วนำมาเป็นประโยชน์ในการแข่งขันกับคู่ค้าอย่างไม่เป็นธรรม เช่น การผลิตสินค้าที่มีลักษณะหรือภาชนะบรรจุที่คล้ายกับคู่ค้าแล้วนำมาขายคู่กัน

การบังคับหรือชักจูงให้ลูกค้าต้องประกอบธุรกิจกับตนเองโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร เช่น การบังคับให้ซื้อสินค้าอื่นพ่วงไปกับสินค้าที่ต้องซื้อ

พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ.2542 ที่กำหนดใช้ไม่มีผลในทางปฏิบัติ เนื่องจากไม่ทันต่อสถานการณ์ในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นพลวัต เพราะบริษัทค้าปลีกข้ามชาติต่างได้ดำเนินการขยายสาขาไปเรียบร้อยแล้ว

ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจค้าปลีก-ค้าส่ง

สำหรับในร่างพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้มีสำหรับร่างกฎหมายฉบับดังกล่าวกำหนดให้มีคณะกรรมการกลาง คือ คณะกรรมการกำกับดูแลธุรกิจค้าปลีก ค้าส่ง ทำหน้าที่กำกับนโยบาย วางกรอบการทำงานทั้งหมดให้คณะกรรมการระดับจังหวัดปฏิบัติ และดูแลธุรกิจค้าปลีกค้าส่งในเขตกรุงเทพฯ คณะกรรมการกลางมี รมว.พาณิชย์เป็นประธาน และกรรมการประกอบด้วย ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงสาธารณสุข เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้ว่าฯ กทม. ผู้แทนสภาหอการค้าฯ สภาอุตสาหกรรมฯ และสมาคมคุ้มครองผู้บริโภค อธิบดีกรมการค้าภายใน เป็นเลขานุการ และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ 4-6 คน โดยมีภาคเอกชนกึ่งหนึ่ง คณะกรรมการอีกชุดระดับจังหวัดมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน กำกับดูแลพื้นที่ต่างจังหวัด และมีอำนาจหลายประการ เช่น การพิจารณาอนุญาตเปิดสาขา การสั่งให้ผู้ประกอบการระงับหรือหยุดดำเนินการ กำหนดทำเลที่ตั้ง วันเวลา ชั่วโมงเปิดปิด สั่งให้ผู้ประกอบการเก็บหรือห้ามจำหน่ายสินค้าที่อาจเป็นอันตราย หรือไม่ปลอดภัยต่อสุขภาพ

ประเด็นหลักของ พ.ร.บ.มี 4 เรื่อง ประกอบด้วย โชนิ่ง, เวลาเปิด-ปิด, ประเภทการค้า และราคาสินค้า โดยมีกรรมการแบ่งเป็น 2 ส่วน 1) ส่วนกลางทำหน้าที่กำหนดนโยบายและรับเรื่องอุทธรณ์ 2) ส่วนท้องถิ่น โดยทุกจังหวัดจะมีกรรมการค้าปลีกเพื่อกำหนดเกณฑ์ว่าในท้องถิ่นสามารถเปิดบริการร้านค้าปลีกได้เพิ่มกี่แห่ง พื้นที่ขาย เวลาเปิด-ปิดบริการ

บริษัทรวมค้าปลีกเข้มแข็ง จำกัด

บริษัทรวมค้าปลีกเข้มแข็งจำกัด(ART: Allied Retail Trade) เป็นองค์กรที่ก่อตั้งขึ้นมาเพื่อช่วยเหลือร้านค้าปลีก ค้าส่งและบริการ การบริหารจัดการเพื่อให้ร้านค้าปลีกได้รับสินค้าในราคาต้นทุนที่ต่ำลง เพื่อไปต่อสู้กับกิจการค้าปลีกสมัยใหม่ โดยการใช้วิธีการบริหารจัดการสมัยใหม่เข้ามาช่วย โดยการใช้วิธีการรวบรวมคำสั่งซื้อจากร้านค้าสมาชิกให้มีปริมาณมากขึ้นเพื่อทำการเจรจาต่อรองกับ Supplier ในการขอลดต้นทุนสินค้า นอกจากนี้ยังพัฒนาร้านค้าปลีกดั้งเดิมให้มีความสามารถในการแข่งขันมากขึ้น โดยการปรับเปลี่ยนรูปแบบร้านค้าให้มีความทันสมัย มีรูปแบบที่เป็นมาตรฐาน ส่งเสริมความรู้วิชาการสมัยใหม่ ให้คำปรึกษาด้านการบริหารจัดการร้านค้าปลีก เป็นต้น แต่ก็ไม่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐอย่างจริงจังนับตั้งแต่ดำเนินกิจกรรมมา

การควบคุมจรรยาบรรณและจริยธรรมธุรกิจภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงพาณิชย์

วิวัฒนาการของวิชาชีพธุรกิจในประเทศไทยนับตั้งแต่ยุครัตนโกสินทร์รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ระบบทุนนิยมตะวันตกได้หลั่งไหลเข้ามาสู่กรุงเทพมหานคร หลังจากที่รัฐบาลไทยได้ลงนามสัญญาไมตรีและการค้าที่เรียกว่า สัญญาบาวริง และสัญญาอื่นในลักษณะเดียวกับสัญญาบาวริงกับต่างประเทศตั้งแต่ปี พ.ศ. 2398 เป็นต้นมา ชาวตะวันตกที่เข้ามาประกอบธุรกิจในกรุงสยามมีความได้เปรียบทางการค้ามาก และได้ขยายระบบธุรกิจแบบทุนนิยมออกไปด้วย ซึ่งต้องมีการอาศัยแรงงาน ในขณะที่แรงงานคนไทยส่วนใหญ่เป็นไพร่และทาสนั้นยังคงผูกมัดอยู่กับที่ดินและงานเกษตรกรรมในระบบศักดินาอยู่ แรงงานอิสระจึงเป็นชาวจีนอพยพที่เรียกว่า “จีนใหม่” เข้ามาทำงานตามท่าเรือ โรงงาน สถานิชนส่งและเป็นช่วงที่เริ่มมีอุตสาหกรรมการเกษตรขึ้น เช่น โรงสีข้าว เครื่องจักรไอน้ำ โรงเรือไม้แปรรูป อุโมงค์เรือทางภาคใต้มีธุรกิจการทำเหมืองแร่ โรงกลั่นเหล้า ธุรกิจไทยอยู่ในมือของคนต่างด้าวเป็นส่วนใหญ่ ภาคธุรกิจในช่วงการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช อยู่ภายใต้การดูแลในระบบการบริหารแผ่นดินแบบจตุสดมภ์ (เวียง วัง คลัง นา)

กระทรวงพาณิชย์ซึ่งมีบทบาทสำคัญในด้านการส่งเสริมพัฒนาและควบคุมดูแลภาคธุรกิจ เดิมเป็นกระทรวงเกษตรพาณิชย์การที่ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2431 ในรัชสมัยรัชกาลที่ 5 แต่เดิมก่อนหน้านั้น พระมหากษัตริย์ได้ทรงมอบการดูแลต่างพระเนตร พระกรรณในเรื่องที่เกี่ยวกับการพาณิชย์ให้เสนาบดีกรมคลังเป็นผู้รับผิดชอบ ซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งในรูปแบบการบริหารราชการแผ่นดินแบบจตุสดมภ์ (เวียง วัง คลัง นา) ในระยะต่อมาการค้าเป็นหน่วยราชการจริงจังขึ้น จึงไปรวมอยู่ที่กรมนา มีการพัฒนาจัดตั้งหน่วยงานที่เกี่ยวกับการพาณิชย์เรื่อยมาจนกระทั่งปี พ.ศ. 2463 จึงก่อตั้งกระทรวงพาณิชย์ขึ้น โดยใช้ตราสัญลักษณ์เป็นลูกตุ้ม เครื่องชั่งชั่งนาน และไม้วัดผูกกันเป็นสาย ตรานี้จึงเป็นความหมายเกี่ยวกับการพาณิชย์ ในปัจจุบันใช้ตราพระวิสสุกรรมและศีลธรรมเป็นเครื่องหมายและสีประจำกระทรวง

กระทรวงพาณิชย์มีบทบาทหน้าที่ในด้านการส่งเสริมพัฒนาการค้าขายในประเทศ การควบคุมดูแลตลาดภายในประเทศ การดำเนินการเพื่อป้องกันและควบคุมการผูกขาดในทางเศรษฐกิจการค้า การจัดระเบียบการค้า การรักษาความเป็นธรรมในการซื้อขายสินค้า การควบคุมตรวจสอบดูแลและให้บริการในงานด้านทะเบียนการค้า บัญชี ชั่งตวง วัด การค่าน้ำมันเชื้อเพลิงให้เป็นไปตามกฎหมาย การเจรจาการค้าระหว่างประเทศในปัจจุบันนี้ยังครอบคลุมถึงงานภาคธุรกิจใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น เช่นการส่งเสริมพัฒนาการประกันภัยให้เจริญก้าวหน้า การควบคุมการค้าเงินงานและคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของผู้เอาประกันภัยและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการประกันภัย เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมของชาติ การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิทางปัญญา การประมวลผล และจัดระบบข้อมูลการพาณิชย์และสถิติเพื่อเป็นคลังข้อมูลกลางในการให้บริการและเผยแพร่แก่หน่วยงานภาครัฐและเอกชน

ธุรกิจการค้าที่อยู่ภายใต้การควบคุมกำกับดูแลของกระทรวงพาณิชย์จัดจำแนกได้เป็น 3 หมวดใหญ่ คือ การค้าภายในประเทศ ประกอบด้วยการผลิตภาคเกษตรกรรม การผลิตภาคอุตสาหกรรม และการประกอบธุรกิจประเภทบริการ แนวทางการปฏิบัติของรัฐคือ เพื่อส่งเสริมให้ธุรกิจทุกด้านมีความเจริญก้าวหน้าและเกิดความเป็นธรรมทั้งต่อผู้ประกอบการและผู้บริโภคในส่วนของภาคเกษตรกรรม ซึ่งมักจะมีปัญหาสินค้าผลิตผลทางการเกษตรตกต่ำทางภาครัฐก็ต้องแก้ไขปัญหาและรักษาเสถียรภาพราคาสินค้าเกษตรกรรมมิให้ราคาต่ำหรือสูงขึ้นมากผิดปกติ ยกระดับรายได้เกษตรกร ทั้งนี้เพื่อเป็นการช่วยให้เกษตรกรมีรายได้มั่นคง โดยผู้บริโภคไม่เดือดร้อน มีการปรับปรุงคุณภาพสินค้า การลดต้นทุนการผลิต การขยายตลาดให้เกิดความเป็นธรรมในการจำหน่าย การคุ้มครองผู้บริโภค และรักษาความเป็นธรรมทางการค้า การกำกับนโยบายการค้าเสรี

การควบคุมการตั้งราคาหรือปรับราคาสินค้าอุปโภค บริโภค ที่อยู่ในบัญชีสินค้าควบคุม ในส่วน
กรรมการกำกับดูแลการประกอบการค้า ภาครัฐยังต้องศึกษาผลกระทบต่อราคาสินค้าในกรณีที่มี
การปรับเงินเดือน ค่าจ้างแรงงาน ค่าสาธารณูปโภค ค่าเช่าอาคารสถานที่เพื่อกำหนดแนวทางการ
ดำเนินงาน ประชาสัมพันธ์ให้ผู้บริโภคได้ทราบและมีความเข้าใจ และเป็นการปราบปรามมิให้ผู้ค้า
ฉวยโอกาสขึ้นราคาสินค้า

บทบาทสำคัญอีกข้อหนึ่งของภาครัฐคือการตรวจสอบพฤติกรรมของผู้ประกอบการค้า
พร้อมทั้งติดตามความเคลื่อนไหวของราคาสินค้าอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเกิด
สถานการณ์ผิดปกติ เช่นการปรับเงินเดือนข้าราชการ ภัยธรรมชาติ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อป้องกันการฉวย
โอกาสของผู้ค้า

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ของกระทรวงพาณิชย์ ได้แก่ประมวลกฎหมายแพ่ง
และพาณิชย์ต่างๆ กฎหมายอาญา กฎหมายลักษณะทรัพย์สิน ซึ่งครอบคลุมการประกอบธุรกิจการค้าทุก
ประเภทอย่างกว้างขวาง ตั้งแต่หลักทั่วไปเกี่ยวกับ บุคคล นิติบุคคล ในส่วนของห้างหุ้นส่วนที่จัด
ทะเบียนแล้ว บริษัทจำกัด ความรับผิดชอบทางอาญาของนิติบุคคล เรื่องเกี่ยวกับ “ทรัพย์สิน” และ
“ทรัพย์สิน” ได้รวมถึงสิทธิต่างๆ ที่จัดเข้าเป็นทรัพย์สินที่ไม่มีรูปร่างที่กฎหมายให้มีการรับรอง เช่น
กรรมสิทธิ์ ลิขสิทธิ์ สิทธิในเครื่องหมายการค้า ตามพระราชบัญญัติสิทธิ ลิขสิทธิ์ ตาม
พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 เรื่องเกี่ยวกับการกระทำผิดกรรม ประกอบด้วย
“สัญญา” ที่เป็นนิติกรรมที่เกิดขึ้นจากตกลงกันระหว่างบุคคลตั้งแต่ 2 ฝ่ายขึ้นไปทำให้เกิดมี
ความเป็นเจ้าหนี้และลูกหนี้มีหน้าที่ต่อกัน ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยนิติกรรมและ
หนี้ลักษณะการซื้อขาย กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยการประกันภัย พระราชบัญญัติสิทธิ พ.ศ.
2537 พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 เป็นต้น

มาตรการช่วยเหลือโดยเปรียบเทียบจากต่างประเทศ

ประเทศญี่ปุ่น

- ช่วยเหลือด้านเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ และระยะเวลาชำระคืนนาน 7-20 ปี
- สิทธิประโยชน์ภาษีเช่นเสียภาษีท้องถิ่นอัตราต่ำ
- ช่วยเหลือด้านวิชาการ เช่น ข้อมูลการค้า และการจัดการ
- กำหนดให้ร้านค้าปลีกขนาดใหญ่มีมาตรการรักษาสภาพแวดล้อมที่ดีให้ชุมชนเพื่อ

ป้องกันผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อชีวิตความเป็นอยู่ประจำวันของคนในชุมชน

- ออกกฎหมายเฉพาะ เพื่อควบคุมร้านค้าปลีกขนาดใหญ่ ซึ่งสามารถบังคับใช้กับร้านค้าปลีกที่มีพื้นที่ตั้งแต่ 500 ตารางเมตร โดยต้องขออนุญาตตั้งหรือขยายสาขา พร้อมแผนและโครงการประกอบการค้า ซึ่งใช้เวลาทั้งสิ้น 12 เดือน โดย 4 เดือนแรก จะติดประกาศสาธารณะ เพื่อแจ้งรายละเอียดโดยสรุปของโครงการ อีก 8 เดือนจะทำประชาพิจารณ์จากกลุ่มผู้บริโภค ผู้ค้าปลีก ผู้ประกอบวิชาชีพต่างๆ หอการค้า และอุตสาหกรรม สนทนาคณะเห็นหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น ภาครัฐกิจค้าปลีก บุคคลทั่วไปที่สนใจ รวมทั้งความเห็นของกระทรวงการค้าระหว่างประเทศและอุตสาหกรรม

ประเทศฝรั่งเศส

- ตั้งคณะกรรมการที่มีอำนาจพิจารณาออกใบอนุญาตก่อสร้างห้างสรรพสินค้า จากเดิมที่กำหนดเฉพาะการก่อสร้างที่มีพื้นที่กว่า 1,500 ตารางเมตรกรณีปกติ หรือมากกว่า 1,000 ตารางเมตรในเมืองที่มีประชากรน้อยกว่า 40,000 คน เป็น 300 ตารางเมตรขึ้นไปต้องมีการพิจารณา
- กำหนดเงื่อนไขให้ผู้ประกอบการค้าปลีกค้าส่งขนาดใหญ่ต้องขอรับอนุมัติก่อนการก่อสร้าง การเปิดสถานบริการและการขยายธุรกิจ รวมถึงการควบคุมพื้นที่เฉพาะที่จำกัดสำหรับการศูนย์การค้าในเขตชานเมือง
- ออกกฎหมายกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างร้านค้าปลีกขนาดใหญ่กับผู้ค้ารายย่อย และซัพพลายเออร์เช่นกฎหมาย Loi Royer โดยกำหนดให้ห้างประเภทไฮเปอร์มาร์เก็ตต้องชำระราคาสินค้าสดภายใน 30 วัน
- ออกกฎหมาย Loi Gallend ปี 2539 ห้ามจำหน่ายสินค้าราคาต่ำกว่าทุน และการปฏิบัติที่แตกต่างกัน ระหว่างผู้จำหน่าย รวมถึงต้องมีความชัดเจนการออกใบเสร็จรับเงิน โดยมีบทลงโทษเป็นค่าปรับค่อนข้างสูงสำหรับผู้ฝ่าฝืน

ประเทศเดนมาร์ก

- กำหนดวันเวลาเปิดปิดร้านค้าปลีก โดยให้เลือกระหว่างการเปิดระหว่างวันจันทร์ถึงเสาร์เวลา 06.00-17.00 น. หรือเปิดวันจันทร์ถึงศุกร์ตลอด 24 ชั่วโมง
- ออกกฎหมายกำหนดพื้นที่สูงสุดของร้านจำหน่ายสินค้าประจำวันไม่เกิน 3,000 ตารางเมตร และร้านจำหน่ายสินค้าเฉพาะอย่างไม่เกิน 1,000 ตารางเมตร
- ออกกฎหมายห้ามบริษัทที่มีรายได้สูงกว่า 1,000 ล้านโครนาหรือมีส่วนแบ่งตลาดเกินร้อยละ 10 ทำข้อตกลงจำกัดการแข่งขัน

- ออกกฎหมายกำหนดให้การขยายการค้าออกจากเขตที่ตั้งธุรกิจดาวต้องได้รับการอนุญาต

แนวทางการแก้ไขปัญหาการประกอบธุรกิจค้าปลีกค้าส่งของไทยยังมิได้บรรลุวัตถุประสงค์เท่าที่ควรเนื่องจากยังไม่สามารถออกพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจค้าปลีก-ค้าส่งที่สามารถช่วยเหลือธุรกิจค้าปลีกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ที่ผ่านมานโยบายของรัฐบาลเพื่อช่วยผู้ประกอบการรายย่อยนั้นมุ่งเน้นไปที่ประเด็นเพียงการแก้ไขกฎหมายเพื่อควบคุมการขยายสาขาของร้านค้าปลีกเพียงอย่างเดียว แต่ในความเป็นจริงในการดูแลนั้นจะต้องทำให้ครบวงจรโดยควรผลักดันให้เกิดยุทธศาสตร์ธุรกิจค้าปลีกแห่งชาติขึ้น

โดยต้องมีการดำเนินการใน 4 ด้าน ประกอบด้วย

1. พยายามผลักดันให้ผู้ประกอบการค้าปลีกรายย่อยรวมตัวกันเพื่อสร้างอำนาจในการต่อรองและศักยภาพในการประกอบธุรกิจ
2. หน่วยงานภาครัฐและสถาบันการเงินจะต้องเข้ามาสนับสนุนทางด้านเงินทุนมากขึ้น
3. ต้องมีการส่งเสริมให้ความรู้ด้านวิชาการในธุรกิจค้าปลีกให้แก่ผู้ประกอบการ
4. ต้องมีการเผยแพร่แนวคิดและส่งเสริมผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกรายย่อยที่ประสบความสำเร็จนำมาเป็นต้นแบบให้แก่ผู้ประกอบการรายอื่น ซึ่งทั้งหมดจะช่วยให้ธุรกิจรายย่อยของไทยเติบโตได้อย่างเข้มแข็ง

นักธุรกิจที่สามารถแบ่งปันประโยชน์ส่วนตนให้กับส่วนรวมได้นั้นจะเป็นนักธุรกิจที่มีความสามารถ ฉลาด และมองการณ์ไกล แม้จะมีผู้แย้งว่าผู้มีความดีทางจริยธรรมไม่สมควรที่จะใช้ความฉลาด รอบคอบเพื่อหาผลประโยชน์ให้แก่ตนทั้งในปัจจุบันและอนาคต หากแต่ความจริงที่ต้องยอมรับคือ นักธุรกิจที่มุ่งประโยชน์ทั้งของตนและส่วนรวมพร้อมๆ กัน คือ ผู้มีจริยธรรมทางธุรกิจ ทั้งนี้เขาอาจปฏิบัติเพื่อเกียรติ ศักดิ์ศรี และความภาคภูมิใจในวิชาชีพ หรือเพื่อตนเองก็ตาม เขาก็จะนับเนื่องได้ว่าเป็นพลเมืองดี หรือเป็นนักธุรกิจที่ดี มีจรรยาบรรณวิชาชีพเป็นอุดมคติและหลักควบคุมตนเอง (รุ่งธรรม สุจิธรรมรักษ์ ในสุภาสินี ตันติศรีสุข, 3535: 574)

จะเห็นได้ว่าการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจนั้นจะขาดจริยธรรมไม่ได้ เพราะเหตุว่าจริยธรรมเป็นมาตรการควบคุมจิตสำนึกแห่งความรับผิดชอบต่อสังคมและส่งผลต่อพฤติกรรม รวมไปถึงเป็นวิถีทางปฏิบัติต่อกันของบุคคลที่อยู่ร่วมกันในสังคม และเป็นแนวทางแห่งการกำหนด

มาตรฐานทางจริยธรรม นักคิดหลายคนได้พยายามแสดงให้เห็นความสำคัญและแง่มุมต่างๆ ซึ่งอาจมีความคล้ายคลึงกันหรือแตกต่างกันก็ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแต่ละบุคคล

2.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.3.1 คำพอง งามศักดิ์. (2543). จริยธรรมธุรกิจ ศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดประโยชน์นิยมกับแนวคิดพระพุทธศาสนาวิธานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต: วิธานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจริยศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล:

ผลการวิจัยพบว่า จริยธรรมทางธุรกิจเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการดำเนินการทางธุรกิจให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค ตลอดทั้งต้องเกิดประโยชน์แก่สังคมโดยรวมในเรื่องของการรักษาสภาพแวดล้อม การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัดและให้เกิดประโยชน์สูงสุด ตลอดจนองค์การทางธุรกิจควรมีส่วนร่วมในการให้บริการในการเสริมสร้างความรู้และสาธารณกุศล ทั้งนี้เพื่อให้ทุกคนได้รับความสุข ในการดำเนินชีวิตตามที่ตนได้ตั้งจุดประสงค์เอาไว้

ประโยชน์นิยมมีแนวคิดในการดำเนินธุรกิจว่าเป็นการสร้างสรรค้วัตถุ เพื่อให้เกิดความสุขในปริมาณมากที่สุดแก่คนจำนวนมากที่สุดตามแนวทางหลักมสุข พระพุทธศาสนามีแนวคิดในการดำเนินธุรกิจว่า เป็นการสร้างสรรค้วัตถุเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่การดำเนินชีวิตที่สะดวกสบายตามแนวทางหลักสัมมาอาชีวะและมัตตัญญูตา โดยทั้งสองแนวคิดต่างเน้นที่ความเป็นประโยชน์เกื้อกูลกันและกัน

2.3.2 พิสมัย สอนบุญมี. (2537). การศึกษาเปรียบเทียบปรัชญาเศรษฐศาสตร์กับปรัชญาพระพุทธศาสนา. วิธานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตรมหาวิทยาลัยเชียงใหม่:

ผลการศึกษาพบว่าทั้งปรัชญาเศรษฐศาสตร์และปรัชญาพระพุทธศาสนาเริ่มต้นจากประเด็นหลักของความจริงที่ว่าความต้องการของมนุษย์นั้นไม่มีที่สิ้นสุดแต่ทรัพยากรมีจำนวนจำกัด นักเศรษฐศาสตร์จึงมุ่งแต่วิธีเพิ่มปริมาณสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองความต้องการแต่พระพุทธศาสนามุ่งควบคุมความต้องการของมนุษย์ เพื่อให้มนุษย์ดำรงชีวิตอยู่ได้โดยไม่เดือดร้อน

นักเศรษฐศาสตร์มุ่งการเพิ่มปริมาณด้านวัตถุเพื่อตอบสนองความต้องการในการบริโภคแต่ พระพุทธศาสนามุ่งปริมาณด้านจิตใจเพื่อควบคุมความต้องการของมนุษย์

2.3.3 สุภาวดี นัมคณิศรณ. (2539). ธุรกิจกับพุทธจริยศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาปรัชญาบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย:

ผลของการวิจัยพบว่าเพื่อให้ได้มาซึ่งประสิทธิภาพทางการผลิตและผลกำไรสูงสุดนั้น นักธุรกิจจำเป็นต้องละเมิดจริยธรรมบางประการแต่การละเมิดทางจริยธรรมนั้นจะนำมาซึ่งคุณค่าที่ดีกว่านั้นคือ คุณค่าของประโยชน์ของสังคมโดยรวม และคุณค่าแห่งสิทธิเสรีภาพ ซึ่งในที่สุดก็ให้เห็นแล้วว่าไม่เป็นความจริงดังที่กล่าวอ้าง การเสนอทางออกในการแก้ปัญหาทางจริยธรรมในการประกอบธุรกิจก็คือการใช้พุทธจริยศาสตร์เป็นแนวทาง ซึ่งปรากฏว่าสามารถช่วยแก้ปัญหาได้ กล่าวคือการประกอบธุรกิจตามแนวพุทธจริยศาสตร์ทำให้นักธุรกิจสามารถรักษาประสิทธิภาพในการผลิตได้โดยไม่ละเมิดจริยธรรม

2.3.4 จิรศักดิ์ ชาตอารยะวดี. (2548). นโยบายควบคุมห้างค้าปลีกขนาดใหญ่ ศึกษาเปรียบเทียบญี่ปุ่น-ไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตรมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์:

ผลของการวิจัยพบว่ากฎหมายควบคุมห้างค้าปลีกขนาดใหญ่ของทั้งสองประเทศนั้นได้รับการผลักดันอย่างสูงจากผู้ประกอบการร้านค้าย่อยและกลุ่มผู้ค้าเดิมในพื้นที่และถึงแม้ว่าจุดประสงค์ที่แท้จริงของกฎหมายของทั้งสองประเทศจะเป็นเพื่อการปกป้องผู้ค้ารายย่อย แต่ในปัจจุบันกฎหมายพยายามหลีกเลี่ยงไปใช้เกณฑ์ทางด้านสิ่งแวดล้อมและผังเมือง ทั้งนี้ก็เนื่องจากเกรงว่าหากรูปแบบของกฎหมายเป็นไปเพื่อจุดประสงค์ในการปกป้องผู้ค้ารายย่อยโดยตรงแล้วจะขัดกับหลักการค้าเสรีและได้รับผลตอบแทนในทางลบจากต่างชาติ

ญี่ปุ่นมีกฎหมายควบคุมห้างขนาดใหญ่ที่เข้มงวดมาเกือบ 30 ปีโดยเริ่มบังคับใช้ในปี ค.ศ. 1974 ได้กำหนดให้ผู้ค้าในท้องถิ่นเป็นผู้พิจารณาปรับแก้ผลกระทบที่ห้างจะมีต่อห้างร้านขนาดเล็กในพื้นที่ อย่างเช่น การลดพื้นที่ขายหรือกำหนดเวลาเปิดปิดห้างซึ่งเป็นอุปสรรคในการเข้ามายังตลาดญี่ปุ่นของห้างต่างชาติด้วย เมื่อเข้าสู่ทศวรรษที่ 1990 ด้วยแรงกดดันจากต่างประเทศตลอดจนแรงสนับสนุนในประเทศเป็นผลให้กฎหมายผ่อนคลายนโยบายความเข้มงวดลง และถูกยกเลิกในปี ค.ศ.

2000 โดยได้นำกฎหมายควบคุมในเชิงสิ่งแวดล้อมมาใช้แทนในขณะที่ประเทศไทย ก่อนหน้านี้ไม่มีกฎหมายควบคุมห้วงขนาดใหญ่ที่ชัดเจนเป็นผลให้ห้างซูเปอร์สโตร์จากต่างชาติขยายตัวอย่างรวดเร็วและสร้างความเดือดร้อนให้กับผู้ค้าปลีกและค้าส่งในประเทศจนมีการเรียกร้องไปยังรัฐบาลให้มีการออกกฎหมายควบคุมรัฐบาลได้มีข้อสรุปในปี ค.ศ. 2003 โดยได้นำกฎหมายผังเมืองและกฎหมายควบคุมอาคารมาปรับใช้ ปัจจุบันทั้งญี่ปุ่นและไทยมีการควบคุมภายใต้ประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมและผังเมืองเช่นเดียวกัน

อย่างไรก็ดี แม้ว่าในปัจจุบันกฎหมายของทั้งไทยและญี่ปุ่นจะใช้ประเด็นสิ่งแวดล้อมและผังเมืองมาใช้ควบคุมห้วงขนาดใหญ่เหมือนกัน แต่แนวคิดและวิธีการในการควบคุมมีความแตกต่างกันในหลายประเด็น โดยกฎหมายของไทยมุ่งกีดกันห้วงขนาดใหญ่กว่า 1,000 ตรม.ออกไปจากเขตเมือง โดยใช้กฎหมายผังเมืองและข้อกำหนดด้านตัวอาคารที่เข้มงวด จึงส่งผลให้ห้างซูเปอร์สโตร์จากต่างชาติพยายามขยายตัวเข้ามาในเมืองโดยใช้รูปแบบใหม่ในขนาดที่เล็กลงซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อร้านค้าเล็กมากขึ้น ยิ่งไปกว่านั้นธุรกิจค้าปลีกของคนไทยเองทั้งขนาดกลางและขนาดใหญ่ก็ไม่สามารถขยายตัวในเขตเมืองได้เช่นกันท้ายที่สุดผู้ที่ได้รับประโยชน์คือห้างที่อยู่เดิมในพื้นที่ (ซึ่งรวมไปถึงซูเปอร์สโตร์จากต่างชาติที่มีจำนวนรวมกันเกือบ 140 แห่งในปัจจุบันด้วย) มีแนวโน้มว่าผู้บริโภคจะเป็นฝ่ายเสียประโยชน์จากการผูกขาดของผู้ค้าที่อยู่เดิมและต้องหาซื้อของไกลขึ้น

2.3.5 น.ศ. เสาวรภย์ กุสุมา ณ อยุธยา. (2535). บรรษัทข้ามชาติกับการพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีสังคม(เกริก):

ผลของการวิจัยพบว่าบรรษัทข้ามชาติได้เข้ามาใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติของประเทศไทยเป็นส่วนใหญ่ ไม่ได้มีการถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการผลิตเท่าที่ควร นอกจากนี้บรรษัทข้ามชาติยังเข้ามามีบทบาทในการกำหนดราคาผลิตผลทางการอุตสาหกรรมและควบคุมกลไกทางการตลาดให้ดำเนินไปตามทิศทางที่บรรษัทข้ามชาติต้องการอีกด้วย

2.3.6 วารุณี สิทธิถาวร. (2546). บทบาทของหนี้ต่างประเทศต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย. หลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์:

การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศกำลังพัฒนาต่างให้ความสำคัญกับเป้าหมายการขยายตัวทางเศรษฐกิจในระดับสูง แต่ข้อจำกัดของทรัพยากรภายในประเทศทำให้เกิดปัญหาช่องว่างการออม (Saving Gap) อันเกิดจากการออมในประเทศอยู่ในระดับต่ำไม่เพียงพอต่อระดับการลงทุนภายในประเทศ ขณะเดียวกับปัญหาช่องว่างเงินตราต่างประเทศ (Foreign Exchange Gap) จากความต้องการเงินตราต่างประเทศเพื่อนำไปซื้อปัจจัยทุนและวัตถุดิบจากต่างประเทศเพื่อใช้ในกระบวนการผลิต ซึ่งจากปัญหาดังกล่าวทำให้ประเทศกำลังพัฒนาจำเป็นต้องพึ่งพิงเงินทุนจากต่างประเทศเพื่อมาช่วยเสริมการสะสมทุนและการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวก็เป็นแนวทางที่เกิดขึ้นในกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยเช่นกัน โดยเฉพาะในช่วงของแผนพัฒนา ฉบับที่ 4 และฉบับที่ 5 ซึ่งเป็นช่วงที่ภาครัฐบาลมีการขยายการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจและพัฒนาแหล่งพลังงานภายในประเทศเพื่อทดแทนการนำเข้าพลังงาน ทำให้มีการก่อหนี้ต่างประเทศเพิ่มขึ้นมาก แม้ว่าตลอดช่วงปี 2531-2539 ภาครัฐบาลจะสามารถบริหารดุลงบประมาณเกินดุลก็ตามแต่ปริมาณหนี้ของประเทศกลับขยายตัวอย่างต่อเนื่อง

ผลการทดสอบความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล (Granger Causality) พบว่าการก่อหนี้ต่างประเทศของไทยทั้งภาครัฐและภาคเอกชนมีความสัมพันธ์กับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจแบบสองทาง (Feedback causality) นั่นคือการก่อหนี้ต่างประเทศจะมีอิทธิพล (Granger Cause) ต่อความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ในขณะที่เดียวกับที่ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจก็มีอิทธิพล (Granger Cause) ต่อการก่อหนี้ต่างประเทศ ในลักษณะที่เงินทุนจากต่างประเทศจะเข้ามาช่วยเสริมทรัพยากรภายในประเทศทำให้สามารถขยายการลงทุนได้อย่างต่อเนื่องจึงทำให้ผลผลิตโดยรวมของประเทศเพิ่มขึ้น ในทางกลับกันเมื่อเศรษฐกิจของประเทศขยายตัวจะกระตุ้นการลงทุนภาคเอกชนให้ขยายการผลิตเพื่อสนองความต้องการภายในประเทศที่เพิ่มขึ้น แต่จากปัญหาการขาดแคลนเงินออมและปัญหาการขาดแคลนเงินตราต่างประเทศทำให้ต้องมีการก่อหนี้ต่างประเทศเพิ่มขึ้นเพื่อชดเชยการขาดดุลที่เกิดขึ้นดังกล่าวและเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ตามแบบจำลอง The Structural Model of Output, Capital and External Debt Accumulation พบว่าการก่อหนี้ต่างประเทศ การสะสมทุนและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์ที่เกี่ยวเนื่องกัน โดยในกระบวนการผลิตของประเทศปัจจัยแรงงานและปัจจัยทุนถือเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญ แต่จากปัญหาการขาดแคลนเงินทุนภายในประเทศ ประกอบกับโครงสร้างการผลิตของประเทศไทยที่มีการเปลี่ยนแปลงจากการผลิตในภาคเกษตรกรรมที่ใช้แรงงานไปสู่การผลิตนอกภาคเกษตรกรรมที่ใช้ทุนเข้มข้นตามขั้นตอนการพัฒนาของประเทศ จึงทำให้มีความต้องการเงินทุนเพิ่มขึ้นและส่งผลให้ช่องว่างเงินออมของประเทศ (Saving-Investment Gap) ขยายตัว แนวทางที่ช่วยบรรเทาปัญหาช่องว่างเงินออมระหว่าง

ประเทศคือการพึ่งพิงเงินทุนจากต่างประเทศเพื่อช่วยให้การสะสมทุนของประเทศขยายตัว ทำให้ความสามารถในการผลิตสินค้าและบริการของประเทศเพิ่มขึ้นและทำให้เศรษฐกิจของประเทศขยายตัวซึ่งสอดคล้องกับผลการทดสอบความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลที่กล่าวถึงข้างต้น

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าเงินกู้จากต่างประเทศจะช่วยสร้างเสริมให้เศรษฐกิจของประเทศขยายตัวตามเป้าหมายที่ต้องการ แต่ภาวะการพึ่งพิงเงินกู้จากต่างประเทศในระดับสูงย่อมสร้างภาระหนี้ในอนาคตในระดับสูงเช่นเดียวกัน การกู้เงินยืมจากต่างประเทศในช่วงหลังเป็นการกู้เงินจากแหล่งเงินกู้ของเอกชนที่มีเงื่อนไขการกู้ที่ไม่ผ่อนปรนมากขึ้น ภาระหนี้ที่เกิดขึ้นดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของประเทศ ดังนั้นเพื่อป้องกันมิให้ประเทศต้องประสบกับปัญหาการชำระหนี้ต่างประเทศในอนาคต ในการก่อหนี้ต่างประเทศจึงควรมีการวางแผนการใช้จ่ายเงินให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยการจัดสรรเงินกู้ไปสู่โครงการลงทุนที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่าต้นทุนในการกู้ยืม โดยเฉพาะการจัดสรรเงินทุนไปสู่ภาคการส่งออกเพื่อให้สามารถสร้างรายได้เงินตราต่างประเทศได้เพียงพอจากรายจ่ายในการนำเข้าสินค้าและภาระหนี้ที่เกิดขึ้น ตลอดจนควรมีการบริหารจัดการหนี้อย่างรอบคอบเพื่อมิให้ภาระหนี้ที่เกิดขึ้นอยู่ในระดับสูงจนส่งผลกระทบต่อความสามารถในการลงทุนและการผลิตของประเทศในอนาคต

2.3.7 สม โภช ศรีพันธ์. (2539). ศึกษาวิเคราะห์เศรษฐศาสตร์ตามแนวพระไตรปิฎก. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย :

ผลจากการศึกษาพบว่า เศรษฐศาสตร์มีแนวความคิดว่า มนุษย์เป็นศูนย์กลางของจักรวาล จึงสามารถกำหนดกิจกรรมของตนเองได้อย่างเสรี ธรรมชาติอยู่ภายใต้แวกล้อมของการยึดครองและเปลี่ยนแปลงของมนุษย์ แต่เศรษฐศาสตร์ตามแนวพระไตรปิฎกเกิดจากความว่างจากการมีตัวตนที่มีผลจากการฝึกฝนตนเองเพื่อหยั่งรู้ธรรมชาติที่แท้จริง ได้รู้ว่ามีมนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ การดำเนินกิจกรรมจึงควรสอดคล้องกับธรรมชาติ ระบบเศรษฐกิจตามแนวพระไตรปิฎกบางกรณีก็แตกต่างกับตะวันตกอย่างเด่นชัด คือ ความสุขเกิดจากการให้เปล่า (ปริจาคะ) เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งไม่มีการประเมินว่าขาดทุนหรือได้กำไรทางวัตถุแต่อย่างใดส่วนเกินที่เขาบริจาคให้แก่สาธารณชนมีค่ามากกว่าการยึดครองแต่ผู้เดียว วิธีการของพระพุทธศาสนาสอดคล้องกลมเกลียวกับบุคคล ระบบสังคมและธรรมชาติ (พัฒนาและรักษาธรรมชาติ)

2.3.8 วีระเวส พาเจริญ, พระมหา. (2540). จริยธรรมธุรกิจในการโฆษณาสินค้าผ่านสื่อโทรทัศน์. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจริยศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล :

ผลของการศึกษาพบว่า ปัญหาทางจริยธรรมของการใช้สื่อโฆษณา 5 ประเด็นคือ

- 1) การให้ข้อมูลด้านเดียว ซึ่งมีได้มีการประเมินผลกระทบต่อพฤติกรรมของประชาชน โดยเฉพาะพฤติกรรมของเยาวชน ซึ่งล่อแหลมต่อจารีตประเพณีและศีลธรรมอันดีงาม
 - 2) การโฆษณาสร้างค่านิยมที่ไม่ถูกต้องแก่สังคม
 - 3) นำเสนอข้อความหรือภาพอันนำไปสู่การช่วยทางเพศ
 - 4) การนำเสนอตัวผู้เสนอ (Presenter) ที่ไม่เหมาะสม เช่น ใช้เด็ก หรือสตรีเป็นต้น
 - 5) แฝงไว้ด้วยการกระทำที่รุนแรง โหดร้ายและชักนำก่อให้เกิดการเอาแบบอย่าง
- ดังนั้น นักธุรกิจ นักโฆษณา ตลอดจนผู้ประกอบการทั้งหลายควรมีสำนึกทางจริยธรรม สร้างสรรค์งาน โฆษณาด้วยความสำนึกและรับผิดชอบต่อผลทางพฤติกรรมอันจะส่งผลแก่สังคม ไม่ควรมีการช่วยและปลุกปั่นให้เกิดผลในด้านลบแก่บุคคลในสังคม รวมทั้งรับผิดชอบต่อสังคมด้วย

2.3.9 รังสรรค์ ไตรบุตร. (2538). โสเภณีเด็ก เขี้ยวบริโภคนิยมในสังคมไทย. สารนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา คณะมนุษยศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม :

ผลการวิจัยพบว่า ความเจริญเติบโตในระบบทุนนิยมก่อให้เกิดแนวโน้มในการเข้าสู่อาชีพโสเภณีมากขึ้น โดยเฉพาะในเด็ก การผลิตสินค้าใหม่ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการบริโภคของคนในสังคม โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนมีสูงขึ้น ในขณะที่อำนาจการซื้อของครอบครัวเด็กยังคงที่ จึงเป็นสิ่งที่กระทบต่อการดำเนินชีวิตในสังคม เด็กวัยรุ่นที่ต้องการจะก้าวไปให้ทันความเจริญก้าวหน้าของวัตถุเพื่อจะให้ได้ซึ่งวัตถุเหล่านั้น จำต้องทำทุกวิถีทางในการแสวงหา จึงเกิดภาวะการเอาอย่างความต้องการและการแข่งขันทางวัตถุระหว่างบุคคลในสังคม อันส่งผลต่อสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมโดยมีโสเภณีเด็กเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก

จากงานวิจัยข้างต้นนี้แสดงให้เห็นว่าการดำเนินกิจการธุรกิจจำเป็นต้องมีจริยธรรมเป็นเครื่องกำกับ เพราะมีส่วนสำคัญในการลดปัญหาที่จะเกิดขึ้นทั้งแก่ปัจเจกชนและสังคมและเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในการจัดการองค์กรธุรกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับองค์กรธุรกิจของต่างชาติที่เข้ามามีอิทธิพลในสังคมไทย ซึ่งถือเป็นที่มาของการวิจัยครั้งนี้

บทที่ 3

บริษัทข้ามชาติในสังคมไทย

3.1 ความหมายของบริษัทข้ามชาติ

คำว่า “บริษัทข้ามชาติ” หรือ “บริษัทนานาชาติ” เป็นคำที่ได้เริ่มนำมาใช้กันในปี ค.ศ. 1960 และนับตั้งแต่นั้นมาก็ได้มีผู้ให้คำนิยามมากยิ่งขึ้น แม้จะมีหลายความหมายแต่ก็มีความคล้ายคลึงกันดังนี้ (รัตนา สายคณิต, 2530: 211)

3.1.1 บริษัทข้ามชาติตามความหมายของเคฟว์

ตามความหมายของเคฟว์ (Caves, 1982:1) บริษัทข้ามชาติหมายถึง วิชาหกิจที่ควบคุมและจัดการแหล่งผลิต เช่น โรงงาน ซึ่งตั้งอยู่ในประเทศต่างๆ อย่างน้อยสองประเทศ

3.1.2 บริษัทข้ามชาติตามความหมายของสหประชาชาติ

ตามความหมายของเลขาธิการสหประชาชาติ (UN, 1982 :4-6) บริษัทข้ามชาติหมายถึง วิชาหกิจที่ควบคุมทรัพย์สิน เช่น โรงงาน เหมือนแร่ สำนักงานขาย เป็นต้น ในประเทศต่างๆ อย่างน้อยสองประเทศหรือมากกว่า ตามความหมายดังกล่าวมีประโยชน์ในแง่ที่ว่าไม่ได้เน้นลักษณะที่สำคัญบางอย่าง เช่น การจัดหาทุน การเป็นวิชาหกิจใหญ่ๆ หรือกิจการเล็กๆ อย่างไรก็ตาม ในรายงานของสหประชาชาติฉบับต่อมา (UN,1982:221) ได้ให้ความหมายของบริษัทข้ามชาติไว้ว่า หมายถึง วิชาหกิจซึ่งเป็นเจ้าของหรือควบคุมสิ่งอำนวยความสะดวกทางด้านการผลิตหรือบริการต่างๆ ที่อยู่นอกประเทศที่กิจการนั้นตั้งอยู่ วิชาหกิจเหล่านั้นไม่จำเป็นต้องเป็นกิจการที่ตั้งอยู่ในรูปของสหกรณ์หรือเป็นกิจการของรัฐก็ได้

3.1.3 บริษัทข้ามชาติตามความหมายของโคจิมา

ในทัศนะของ โคจิมา (Kojima,1993:221) บริษัทข้ามชาติตามความหมายของสหประชาชาติข้างต้นค่อนข้างจะกว้างเกินไป ดังนั้น วิชาหกิจใดที่มีการลงทุนทางตรงต่างประเทศ ก็จะต้องถือว่าเป็นบริษัทข้ามชาติทั้งสิ้น จึงควรให้ความหมายที่แคบกว่านั้น ดังนั้น บริษัทข้ามชาติ

คือ วิชาสหกิจขนาดยักษ์ที่ประกอบการอยู่ในตลาดที่มีผู้แข่งขันน้อยรายซึ่งแผ่ขยายขอบข่ายงานของรากฐานการผลิตและฐานการจำหน่ายจำนวนมากไปยังแหล่งที่เหมาะสมทั่วโลกและแสวงหากำไรสูงสุดจากการใช้กลยุทธ์ดังกล่าว โคจิมาได้เพิ่มเติมคุณลักษณะ 4 ประการคือ

- 1) บริษัทข้ามชาติต้องเป็นวิชาสหกิจขนาดใหญ่ เช่น บริษัทใหญ่ 200 อันดับแรกของการจัดลำดับธุรกิจขนาดใหญ่ของนิตยสารฟอร์จูน (Fortune magazine)
- 2) จะต้องประกอบการอยู่ในประเทศต่างๆ อย่างน้อย 6 ประเทศ
- 3) การประกอบการมิได้จำกัดอยู่เฉพาะการส่งออก การขายหรือการประกอบชิ้นส่วนในต่างประเทศเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการขายการผลิตอย่างเต็มขนาด(full scale) ไม่ว่าจะเป็นการผลิตด้านอุตสาหกรรมโรงงาน อุตสาหกรรมเหมืองแร่หรือเกษตรกรรม
- 4) กิจกรรมที่ดำเนินการในต่างประเทศคิดเป็นร้อยละในยอดขายทั้งหมดก่อนข้างสูง (มากกว่าร้อยละ 20-25)

นอกจากนี้บริษัทข้ามชาติในแง่ของเศรษฐศาสตร์คือ วิชาสหกิจที่ใหญ่โตซึ่งดำเนินการเพื่อแสวงหากำไรสูงสุดจากการผลิตระดับโลก (Global scale) เพื่อตนเองจะได้สามารถพัฒนาและอยู่รอดต่อไป ในการที่จะได้รับกำไรสูงสุดดังกล่าว บริษัทข้ามชาติจึงจำเป็นต้องแสวงหาประโยชน์ที่จะเกิดจาก “การประหยัดจากขนาด” และนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะการประหยัดนั้นจะเป็นการประหยัดจากภายในหรือภายนอกกิจการก็ตาม

3.1.4 บริษัทข้ามชาติตามความหมายของฟรีแมนและเพอร์สัน

ฟรีแมนและเพอร์สัน (Freeman, O.L. & Person, 1996 :47) ได้ให้ความหมายของบริษัทข้ามชาติไว้สั้นๆ ดังนี้ บริษัทข้ามชาติ หมายถึง บริษัทที่ทำการผลิตและการตลาดสินค้าและบริการต่างๆ มากกว่าหนึ่งประเทศขึ้นไป โดยพิจารณาทั้งโลกเป็นเขตที่จะปฏิบัติการและได้ดำเนินการไปตามนั้น บริษัทข้ามชาติจะแสวงหาทุกวิธีการเพื่อให้ได้เทคโนโลยีใหม่ๆ บุคคลที่ชาญฉลาดและมีความสามารถสูง กระบวนการผลิตใหม่ๆ วัตถุดิบ ความคิดต่างๆ และทุน บริษัทข้ามชาติจะกระทำการเพื่อสนองความต้องการของลูกค้าทั่วทั้งโลกผลิตสินค้าในแหล่งที่สามารถผลิตได้อย่างประหยัดที่สุด หรือให้บริการสนองความต้องการของตลาดเพื่อกำไร โดยไม่คำนึงถึงเขตพรมแดนของชาติ

3.1.5 บริษัทข้ามชาติตามความหมายของลาสส์และสตรีทเทน

ในทัศนะของลาสส์และสตรีทเทน (Lass & Streeten, 1990: 10-11) บริษัทข้ามชาติมีความหมายต่างๆ กันแล้วแต่ที่จะเป็นความหมายในเชิงเศรษฐศาสตร์ การจัดองค์กร หรือแรงกระตุ้น กล่าวคือ

3.1.5.1 บริษัทข้ามชาติตามความหมายเชิงเศรษฐศาสตร์ (Economic Definition)

จะเน้นด้านขนาดของกิจการ การกระจายตามสภาพภูมิศาสตร์ และขนาดของการประกอบกิจกรรมในต่างประเทศของบริษัทข้ามชาติ ซึ่งจะทำให้เห็นความแตกต่างระหว่างบริษัทข้ามชาติกับกิจการที่มีลักษณะต่อไปนี้

- กิจการขนาดใหญ่ของประเทศที่ทำการลงทุนทางตรงต่างประเทศค่อนข้างน้อยมาก
- กิจการของประเทศที่อาจจะทำการลงทุนทางตรงต่างประเทศบ้างแต่ยังคงเป็นหน่วยเศรษฐกิจขนาดเล็ก
- กิจการขนาดใหญ่ซึ่งทำการลงทุนทางตรงต่างประเทศเพียงหนึ่งหรือสองประเทศ
- กิจการที่ทำการลงทุนทางอ้อมโดยไม่ปรารถนาที่จะแสวงหาอำนาจในการควบคุมหรือความเสี่ยงในการประกอบการ

ความหมายในเชิงเศรษฐศาสตร์ดังกล่าวข้างต้น ได้มีผู้นำมาใช้ เช่น ที่โครงการวิจัยวิสาหกิจนานาชาติของมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด (The Harvard Transnational Enterprise Project) ได้ถือว่าบริษัทข้ามชาติจะต้องมีบริษัทในเครือ ซึ่งตั้งอยู่ในต่างประเทศอย่างน้อย 6 บริษัทหรือมากกว่าขึ้นไป ส่วน the US Tariff Commission ถือว่าการลงทุนทางตรงในต่างประเทศของบริษัทข้ามชาติจะต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 10-20 ของการลงทุนทั้งหมดของกิจการ

3.1.5.2 บริษัทข้ามชาติตามความหมายด้านการจัดการองค์กร (Organizational Definition)

มักจะเน้นการวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ที่ทำให้วิสาหกิจบางแห่งขยายการลงทุนข้ามชาติได้มากกว่าวิสาหกิจอื่น ปัจจัยต่างๆ นั้นเกี่ยวข้องกับลักษณะของการจัดการองค์กร การรวมศูนย์อำนาจการตัดสินใจและการบังคับบัญชา กลยุทธ์ต่างๆ ที่นำมาใช้ หรือความสามารถของกิจการในฐานะเป็นหน่วยหนึ่งที่ดำเนินการอยู่ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา บริษัทข้ามชาติในทัศนะนี้จะให้ความสนใจทางด้านการจัดองค์กรด้านธุรกิจมากกว่า โดยมุ่งศึกษาความแตกต่างระหว่างระบบการจัดการของวิสาหกิจเล็กๆ กับวิสาหกิจขนาดใหญ่ ซึ่งการจัดการของ

วิสาหกิจขนาดใหญ่จะยุ่งยากซับซ้อนมีการปกครองเป็นลำดับชั้น และประสานกันระหว่างหน่วยต่างๆ เป็นอย่างดีคือ

- ปฏิบัติการในฐานะเป็นองค์การเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์รวมสำหรับทุกหน่วยในองค์กรมากที่สุด
- ถือว่าโลกทั้งโลกเป็นเขตปฏิบัติการ แต่จะแบ่งกันไปให้แต่ละสาขารับผิดชอบดำเนินการ
- มีความสามารถที่จะประสานกิจกรรมและหน้าที่ต่างๆ ของตนเข้าด้วยกันตามความจำเป็นเพื่อให้บรรลุข้อที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

3.1.5.3 บริษัทข้ามชาติตามความหมายด้านแรงกระตุ้น (Motivational Definition) จะเกี่ยวข้องกับการจัดการและการควบคุม มักจะเป็นที่สนใจของผู้เชี่ยวชาญทางด้านจัดการ (management specialists) โดยพยายามที่จะสอดแทรกปรัชญาและแรงกระตุ้น เพื่อวางหลักเกณฑ์ของคำว่า นานาเชื้อชาติ ดังนั้นวิสาหกิจที่เป็นนานาชาติที่แท้จริงนั้นจะเป็นกิจการที่ไม่มีความรู้สึกเป็นชาตินิยมกับประเทศใดประเทศหนึ่ง จึงเป็นการให้ความสนใจกับองค์การธุรกิจที่เป็นหน่วยเศรษฐกิจหนึ่งโดยไม่คำนึงว่าประเทศชาติใดเป็นเจ้าของกิจการ หรือประเทศที่เข้าไปดำเนินกิจการอยู่

3.1.6 บริษัทข้ามชาติตามความหมายของโมเดลสกี

ตามทัศนะของโมเดลสกี (Modelski, 1979:1) บริษัทข้ามชาติหมายถึง ข่ายงานของวิสาหกิจ ซึ่งควบคุมกิจกรรมและทรัพย์สินต่างๆ ในประเทศมากกว่าหนึ่งประเทศแต่ส่วนใหญ่จะมี 3 ประเทศหรือมากกว่าขึ้นไป

เมื่อพิจารณาความหมายของบริษัทข้ามชาติดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า บริษัทข้ามชาติ หมายถึง วิสาหกิจขนาดยักษ์ที่ทำการลงทุนทางตรงต่างประเทศเป็นสัดส่วนที่สูงของการลงทุนทั้งหมด โดยกระจายการลงทุนไปยังแหล่งที่เหมาะสมในต่างประเทศไม่น้อยกว่าหกประเทศ ทำให้สามารถควบคุมการผลิต การจำหน่ายและทรัพย์สินในต่างประเทศได้ และแผ่ขยายการประกอบกิจกรรมเศรษฐกิจต่างๆ ไปทั่วทั้งโลก (หรือบางส่วนของโลก) เพื่อแสวงหากำไรสูงสุดจากการกระทำดังกล่าว

3.2 แนวทางการบริหารงานของบริษัทข้ามชาติ

เนื่องจากวิสาหกิจที่อยู่ในรูปของบริษัทข้ามชาติมิใช่เป็นเพียงกิจกรรมขนาดใหญ่ที่ทำการลงทุนทางตรงต่างประเทศเท่านั้น แต่ยังดำเนินการเกี่ยวกับการผลิต การค้าและการเงินระหว่างประเทศ ตลอดจนทุ่มเทเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนาเพื่อให้เกิดความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี จึงควรพิจารณาแนวทางการบริหารงานของบริษัทข้ามชาติเพื่อให้ทราบถึงวิธีการอันนำไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินกิจการ

บริษัทข้ามชาติส่วนใหญ่มักจะมีแหล่งกำเนิดมาจากประเทศที่พัฒนาแล้ว ลักษณะสำคัญประการหนึ่งของบริษัทข้ามชาติคือมีสาขาและบริษัทในเครือกระจายอยู่ทั่วโลก ซึ่งขนาดและสาขาในเครือจะแตกต่างกันไปแล้วแต่ภาคเศรษฐกิจและแหล่งที่เข้าไปดำเนินการ โดยสาขาของบริษัทข้ามชาติที่ดำเนินการอยู่ในประเทศกำลังพัฒนานั้นมักดำเนินการเพื่อสนองตลาดภายในประเทศเป็นส่วนใหญ่ เช่น การผลิตสินค้าอุตสาหกรรมทดแทนการนำเข้า ในขณะที่สาขาของบริษัทข้ามชาติที่ดำเนินการอยู่ในประเทศที่พัฒนาแล้วจะดำเนินการเพื่อสนองตลาดไม่เพียงแต่ตลาดภายในประเทศเท่านั้น แต่ยังขยายไปยังตลาดภูมิภาค ตลาดของกลุ่มประเทศที่รวมกันทางเศรษฐกิจในรูปแบบต่างๆ ด้วย

การผลิตส่วนใหญ่ของบริษัทข้ามชาติก็จะกระจุกตัวอยู่ในประเทศที่เป็นผู้นำในการลงทุนซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการขยายตัวทางด้านการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศ และการขยายตัวทางด้านการผลิตเป็นผลทำให้ยอดขายของบริษัทข้ามชาติขยายตัวเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งมีผลให้เกิดการขยายตัวในการลงทุนต่อไป เหตุผลที่สำคัญอีกประการที่ทำให้บริษัทข้ามชาติประสบความสำเร็จในการประกอบกิจการคือ บริษัทข้ามชาติเป็นวิสาหกิจที่ทุ่มเทรายจ่ายทางด้านการวิจัยและพัฒนาอย่างมหาศาล ทั้งนี้เพื่อให้บริษัทมีความเป็นผู้นำทางเทคโนโลยี ทำให้เพิ่มสมรรถภาพ ในการแข่งขันกับหน่วยธุรกิจอื่นๆ มีการสำรวจและพบว่าบริษัทข้ามชาติทุ่มจำนวนเงินมหาศาลเพื่อใช้ในการวิจัยและพัฒนาในแขนงที่ตนต้องการ ทำให้ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีของโลกกระจุกตัวอยู่เฉพาะบริษัทข้ามชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริษัทข้ามชาติใหญ่ๆ และเป็นบริษัทที่มีแหล่งกำเนิดหรือสำนักงานใหญ่อยู่ในสหรัฐอเมริกา แคนาดา สหราชอาณาจักร สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และญี่ปุ่น เป็นต้น จึงทำให้เกิดความแตกต่างของเทคโนโลยีระหว่างประเทศที่พัฒนาแล้วกับประเทศที่กำลังพัฒนา

จากที่ได้กล่าวมาแล้วทั้งหมดแสดงให้เห็นว่าแนวทางการบริหารของบริษัทข้ามชาติจะมุ่งเน้นไปที่การแสวงหาผลประโยชน์สูงสุดให้กับองค์กรของตนเพื่อให้ยอดขาย การผลิต การค้า และการเงินเติบโตเป็นที่น่าสนใจเท่านั้น

3.3 ประเภทของบริษัทข้ามชาติ

หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการแบ่งประเภทของบริษัทข้ามชาติอาจแบ่งออกได้เป็น 2 หลักใหญ่ๆ คือ (รัตนาศายาคณิต: 235)

หลักเกณฑ์แรกแบ่งประเภทของบริษัทข้ามชาติออกตามชนิดของอุตสาหกรรมหลักที่บริษัทดำเนินการอยู่

หลักเกณฑ์ที่สองแบ่งประเภทของบริษัทข้ามชาติออกตามแรงกระตุ้นในการดำเนินการ

3.3.1 ประเภทของบริษัทข้ามชาติตามชนิดของอุตสาหกรรมหลัก สามารถแบ่งออกเป็นประเภทต่างๆ ได้อย่างน้อย 5 ประเภท ได้แก่

3.3.1.1 บริษัทข้ามชาติทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ(Natural resources based transnational corporations) หมายถึง บริษัทข้ามชาติที่ดำเนินการอยู่ในแวดวงของทรัพยากรธรรมชาติเป็นหลัก เช่น น้ำมัน เหมืองแร่ ก๊าซธรรมชาติ ตัวอย่างบริษัทข้ามชาติทางด้านนี้ ได้แก่ บริษัทเอ็กซอน เท็กซากอ โมบิลล์ ออยล์ กัลฟออยล์ บริษัทเหล่านี้หลายบริษัทยังหันไปสำรวจแหล่งก๊าซธรรมชาติ เพื่อแสวงหาเชื้อเพลิงอื่นมาทดแทนน้ำมันปิโตรเลียมที่นับวันจะหมดไปทุกที บริษัทข้ามชาติที่ดำเนินการเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติดังกล่าวมักเป็นบริษัทที่มีความขัดแย้งทางด้านสังคมและการเมืองกับประเทศที่เป็นเจ้าของทรัพยากรธรรมชาติ เนื่องจากประเทศที่เป็นเจ้าของทรัพยากรธรรมชาติต้องการเข้าควบคุมหรือมีอำนาจเหนือแหล่งทรัพยากรธรรมชาติของตนหรือต้องการผลประโยชน์ตอบแทนจากทรัพยากรธรรมชาติของตนเพิ่มขึ้นกว่าเดิม ประกอบกับอุปสงค์ที่มีต่อทรัพยากรธรรมชาติได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นผลจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจทั้งในประเทศที่พัฒนาแล้วและในประเทศที่กำลังพัฒนา

3.3.1.2 บริษัทข้ามชาติทางด้านสาธารณูปโภค(public utility transnational corporations) บริษัทข้ามชาติประเภทนี้เมื่อเข้าไปดำเนินการอยู่ในประเทศใดมักจะได้รับอำนาจผูกขาดโดยอัตโนมัติ ซึ่งแตกต่างกับการดำเนินงานในภาคเศรษฐกิจอื่นๆ ตัวอย่างเช่น บริษัทข้าม

ชาติที่ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับโทรศัพท์เมื่อเข้าไปวางระบบโทรศัพท์ในประเทศใดก็จะได้รับอำนาจผูกขาดในประเทศนั้นด้วย เพราะคงไม่มีเหตุผลถ้าจะมีระบบโทรศัพท์ 2 ระบบของต่างบริษัทกันในประเทศเดียวกัน อีกนัยหนึ่งถ้ามองทางด้านประเทศผู้ซื้อก็จะมีเพียงผู้ซื้อคนเดียวของประเทศนั้นที่ผูกขาดการซื้อ เช่น บริษัทการบินของประเทศก็เป็นผู้ผูกขาดในการซื้อเครื่องบิน การที่บริษัทมีอำนาจผูกขาดในการขายและประเทศผู้ซื้อมีอำนาจผูกขาดในการซื้อโดยไม่มีการแข่งขันซื้อขายดังกล่าวทำให้เกิดช่องทางหรือโอกาสที่จะมีการทุจริตหรือให้สินบนในการซื้อขาย ดังตัวอย่างในปัจจุบัน

3.3.1.3 บริษัทข้ามชาติทางด้านอุตสาหกรรมโรงงาน (Manufacturing transnational corporations) นับตั้งแต่ทศวรรษ 1950 บริษัทข้ามชาติที่ดำเนินการทางด้าน การประกอบการอุตสาหกรรมโรงงาน ได้ขยายตัวขึ้นอย่างรวดเร็ว เช่น บริษัทฟอร์ดมอเตอร์ บริษัทนิสสัน บริษัทไอบีเอ็ม เป็นต้น อุตสาหกรรมโรงงานยังแบ่งออกได้อีกหลายประเภท เช่น อุตสาหกรรมรถยนต์ อุตสาหกรรมยาและเวชภัณฑ์ เป็นต้น

การขยายตัวของบริษัทข้ามชาติทางด้านอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็วนี้เป็นผลมาจากปัจจัยทั้งภายในและภายนอกกิจการ โดยในระยะแรกอุตสาหกรรมดังกล่าวจะไม่เป็นที่พึงเล็งว่าจะก่อให้เกิดผลเสียทางด้านเศรษฐกิจและการเมืองแก่ประเทศที่สาขาของบริษัทเข้าไปตั้งอยู่ จึงทำให้ประเทศต่างๆ มักต้อนรับบริษัทข้ามชาติที่ประกอบการในภาคอุตสาหกรรมโรงงาน

3.3.1.4 บริษัทข้ามชาติทางด้านเกษตรกรรม (Agricultural transnational corporations) บริษัทข้ามชาติหลายบริษัทดำเนินการอยู่ในภาคเกษตรกรรมนับตั้งแต่ขั้นเบื้องต้นจนถึงขั้นแปรรูปเป็นสินค้าสำเร็จรูป บริษัทข้ามชาติดังกล่าวมักจะมีแหล่งกำเนิดในประเทศที่พัฒนาแล้ว แต่ขยายสาขาเข้าไปดำเนินการในประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งเป็นประเทศที่มีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์เหมาะสมต่อการดำเนินการผลิตพืชผลทางการเกษตร เช่น บริษัทข้ามชาติของสหรัฐอเมริกาไปดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับกล้วยหอม กาแฟ ชา และยาสูบอยู่ในประเทศต่างๆ ในทวีปอเมริกากลาง บริษัทข้ามชาติของญี่ปุ่นเข้ามาดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับสินค้าอาหารประเภทนมและผลิตภัณฑ์จากนม ก็ได้ขยายสาขาไปยังประเทศต่างๆ ทั่วโลก เป็นต้น

3.3.1.5 บริษัทข้ามชาติทางด้านอุตสาหกรรมบริการ (Services industrial transnational corporations) บริษัทข้ามชาติที่ดำเนินการอยู่ในอุตสาหกรรมบริการจะแตกต่างกับ

บริษัทข้ามชาติประเภทอื่นๆ คือ ไม่ได้เน้นหนักไปทางด้านการลงทุนในรูปแบบของการสร้างทุน (capital investment) แต่เป็นการลงทุนในปัจจัยที่สำคัญคือ เทคโนโลยีและความรู้ทางการบริหารและจัดการ เช่น บริษัทข้ามชาติที่ดำเนินการเกี่ยวกับอุตสาหกรรมโรงแรมระหว่างประเทศ จะมีโรงแรมที่อยู่ในเครือข่ายกระจายไปยังเมืองใหญ่ๆ ทั่วโลก แต่เงินลงทุนในการก่อสร้างโรงแรม และค่าซื้อที่ดินมักจะเป็นของคนในประเทศ บริษัทข้ามชาติมักจะเป็นผู้เข้าดำเนินกิจการทางด้าน การบริหารและการจัดบริการ โรงแรมให้มีคุณภาพ สัญญาระยะยาวเกี่ยวกับการจัดหาและสำรองที่พักให้กับผู้ใช้บริการ ตลอดจนการแบ่งปันผลประโยชน์ต่างๆ เพื่อให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นต้น นอกจากนี้อุตสาหกรรมโรงแรมแล้วบริษัทข้ามชาติที่ดำเนินการเกี่ยวกับการบริการ เช่น ธนาคารก็ยังมี การขยายตัวอย่างมากในช่วงปี ค.ศ. 1971-1976 ธนาคารใหญ่ที่สุดของโลก 50 ราย ได้ขยายสาขาในต่างประเทศเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 60 อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการโฆษณา การประกันภัย ได้มีการขยายตัวเช่นเดียวกันควบคู่ไปกับการขยายตัวทางด้านอุตสาหกรรมโรงงาน

3.3.2 ประเภทของบริษัทข้ามชาติตามแรงกระตุ้นในการดำเนินการ

การแบ่งบริษัทข้ามชาติออกตามแรงกระตุ้น มีปรัชญาในการดำเนินการเกี่ยวข้องกับการจัดการและควบคุม เพิร์ลมันท์เทอร์ (Perlmutter, 1969) ได้แบ่งออกเป็น 3 ประเภทด้วยกัน คือ

- บริษัทข้ามชาติที่เห็นแก่ประโยชน์หรือถูกครอบงำโดยประเทศแม่ (Home-country-oriented TNC)
- บริษัทข้ามชาติที่เอนเอียงหรือเห็นแก่ประโยชน์ของประเทศที่เข้าไปตั้งสาขา (Host-country-oriented TNC) และ
- บริษัทข้ามชาติที่คำนึงถึงประโยชน์ของบริษัทเป็นหลักในฐานะเป็นหน่วยเศรษฐกิจหน่วยหนึ่งของโลก (World-oriented TNC)

3.3.2.1 บริษัทข้ามชาติที่ถูกครอบงำโดยประเทศแม่ มักจะเป็นบริษัทที่มีเป้าหมายสำคัญที่ค่อนข้างสอดคล้องกับเงื่อนไขและนโยบายต่างๆ ของประเทศที่เป็นแหล่งที่ตั้งของสำนักงานใหญ่ ส่วนกิจการสาขาและบริษัทในเครือที่อยู่ต่างประเทศของบริษัทข้ามชาติดังกล่าวมักจะมีบทบาทรองเพียงเพื่อให้บริษัทแม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่ต้องการเท่านั้น ทั้งผู้บริหารชั้นสูงของบริษัทข้ามชาติประเภทนี้มักจะมีความคิดเห็นว่า คนของประเทศแม่มักจะมี

ความสามารถ ความน่าเชื่อถือ และความซื่อสัตย์ มากกว่าคนต่างชาติที่ทำงานอยู่ในกิจการสาขาและบริษัทในเครือต่างๆ และแม้กระทั่งคนต่างชาติที่ทำงานอยู่ในสำนักงานใหญ่ก็ตาม กล่าวคือ มีการแบ่งแยกเชื้อชาติกันภายในบริษัท ในการผลิตสินค้า ผู้บริหารชั้นสูงมักจะมโนโยบายว่าต้องผลิตสินค้าที่ใช้กรรมวิธีในการผลิตที่ยู่ยากซับซ้อนในประเทศแม่ของตนเพื่อที่จะได้สงวนความลับของกรรมวิธีการผลิตไว้กับคนของประเทศที่สามารถไว้วางใจในความซื่อสัตย์ได้ แต่ในทางตรงกันข้ามได้มีนโยบายให้กิจการสาขาในต่างประเทศผลิตสินค้าที่ใช้กรรมวิธีง่ายๆ และไม่สำคัญที่ใครๆ ก็อาจทำได้หรือเลียนแบบๆ ได้ไม่ยาก ทั้งนี้เพราะไม่เชื่อใจว่าคนต่างชาติจะสามารถสงวนความลับของกิจการไว้ได้ หลักเกณฑ์ในการดำเนินการของบริษัทข้ามชาติที่ถูกครอบงำโดยประเทศแม่ มักจะอาศัยการปฏิบัติงานของสำนักงานใหญ่ในประเทศแม่เป็นมาตรฐาน ตัวอย่างเช่น ที่สำนักงานใหญ่ คนงานปฏิบัติงานเฉลี่ยวันละ 8 ชั่วโมง ก็ได้มีการใช้หลักเกณฑ์ดังกล่าวกับสาขา และบริษัทในเครือที่กระจายอยู่ตามที่ต่างๆ ทั่วโลก ถ้าคนงานบางสาขาทำงานน้อยชั่วโมงก็ถือว่าทำงานต่ำกว่า ชั่วโมงมาตรฐาน หรือพนักงานขายที่สำนักงานใหญ่ในประเทศแม่สามารถไปติดต่อกับลูกค้าได้เฉลี่ยวันละ 12 ราย ผู้บริหารชั้นสูงก็จะถือจำนวนลูกค้า 12 รายนั้นเป็นเกณฑ์มาตรฐาน ถ้าพนักงานขายของกิจการสาขาในต่างประเทศบางแห่งสามารถไปติดต่อกับหรือพบลูกค้าได้เพียงวันละ 4-5 ราย ก็จะถือว่าพนักงานที่เป็นคนพื้นเมืองของประเทศนั้นไร้ศักยภาพ ทั้งนี้มิได้คำนึงถึงความเป็นจริงว่าสภาพการจราจรของประเทศนั้นแออัด ทำให้การเดินทางโดยรถยนต์เป็นไปได้อย่างยากลำบากเป็นต้น เนื่องจากบริษัทข้ามชาติที่ถูกครอบงำโดยประเทศแม่มักจะมีการควบคุมการบริหารงานและการจัดการแบบรวมศูนย์ เพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์หลักของบริษัทที่อยู่ในประเทศแม่ จึงมักเรียกบริษัทดังกล่าวอีกชื่อหนึ่งว่า “Ethnocentric TNC” บริษัทข้ามชาติประเภทนี้มักจะมีข้อขัดแย้งกับประเทศต่างๆ ที่มีกิจการสาขาของบริษัทเข้าไปตั้งอยู่ แต่ในปัจจุบัน ไม่มีบริษัทข้ามชาติใดที่จะแสดงตัวอย่างเปิดเผยว่าเป็นบริษัทที่ดำเนินกิจการเพื่อผลประโยชน์ของประเทศแม่

3.3.2.2 บริษัทข้ามชาติที่เอนเอียงไปทางประเทศที่สาขาตั้งอยู่ เป็นวิสาหกิจที่พยายามวางรูปแบบให้กิจการสาขาหรือบริษัทในเครือต่างๆ ของตนเองสามารถเข้ากับสภาพแวดล้อมของประเทศที่กิจการสาขานั้นดำเนินการอยู่ได้เป็นอย่างดี ราวกับว่ากิจการสาขาหรือบริษัทในเครือนั้นเป็นองค์การธุรกิจของประเทศ (domestic firm) นั่นเอง โดยบริษัทข้ามชาติประเภทนี้อึดสมมติฐานเบื้องต้นว่า ประเทศที่กิจการสาขาของบริษัทไปตั้งอยู่นั้นมีสภาพแวดล้อมต่างๆ แตกต่างไปจากสภาพแวดล้อมของประเทศแม่ และเป็นการยากที่จะทำความเข้าใจกับชาวต่างประเทศได้เป็นอย่างดี คนของประเทศนั้นต่างหากที่จะเป็นผู้รู้ดีถึงสภาพแวดล้อมต่างๆ ของประเทศตน และรู้ว่าสิ่งใดเป็นสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับเขา ผู้บริหารชั้นสูงของบริษัทข้ามชาติประเภทนี้

ยอมรับสมมติฐานอีกประการหนึ่งว่า พลเมืองของแต่ละประเทศแตกต่างกันในหลายๆ ด้าน เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน ดังนั้นจึงยอมรับมาตรฐานการปฏิบัติงาน จึงมีมาตรการในการส่งเสริมแรงจูงใจและวิธีการฝึกอบรมที่แตกต่างกันไปแล้วแต่สาขาในแต่ละประเทศ

บริษัทข้ามชาติที่เอนเอียงไปทางประเทศที่สาขาตั้งอยู่นี้มักจะกระจายอำนาจการบริหารงานให้กับสาขาในแต่ละประเทศ และมักจะแต่งตั้งผู้จัดการที่เป็นคนพื้นเมืองของประเทศที่สาขาตั้งอยู่ ทั้งนี้เพราะคนเหล่านั้นมีความเข้าใจเพื่อนร่วมชาติของตน ความต้องการของลูกค้า กฎหมาย วัฒนธรรมและภาษาของประเทศได้ดีกว่า สำนักงานใหญ่ในประเทศแม่จะมีความภาคภูมิใจเมื่อกิจการสาขาของบริษัทสามารถเข้ากับสภาพแวดล้อมของประเทศได้เป็นอย่างดี จนคนพื้นเมืองของประเทศนั้นๆ ไม่รู้สึกว่าเป็นสาขาหรือบริษัทในเครือของบริษัทข้ามชาติในต่างประเทศ ตราบใดที่กิจการสาขาดำเนินการได้อย่างประสบความสำเร็จสามารถทำกำไรได้เป็นอย่างดีแล้ว สำนักงานใหญ่ยินดีจะอยู่เบื้องหลังอย่างเงียบๆ โดยไม่เข้าไปแทรกแซงยุ่งเกี่ยวกับการดำเนินงานของกิจการสาขา กิจการสาขาจึงมักจะมีความเป็นอิสระค่อนข้างมาก บริษัทข้ามชาติประเภทนี้จึงคล้ายกับการรวมบริษัทอิสระต่างๆ เข้าร่วมกันเป็นสหพันธ์ (a federation of independent firms) นั่นเอง หรือจะเรียกบริษัทดังกล่าวได้อีกชื่อหนึ่งว่า “Polycentric TNC” กิจการสาขาของบริษัทข้ามชาติประเภทนี้ไม่ค่อยจะเป็นปัญหาหรือมีข้อขัดแย้งกับประเทศที่กิจการสาขาตั้งอยู่ แต่เมื่อมองในแง่ของการบริหารงานของบริษัท เนื่องจากประกอบด้วยกิจการสาขาที่ค่อนข้างเป็นอิสระจำนวนมาก อาจมีความเป็นชาตินิยมของแต่ละสาขาแฝงอยู่จึงทำให้การร่วมมือและการประสานงานระหว่างสาขาไม่เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควรจะเป็น

3.3.2.3 บริษัทข้ามชาติที่คำนึงถึงประโยชน์ของบริษัทเป็นหลักในฐานะที่เป็นหน่วยเศรษฐกิจหนึ่งของโลกโดยไม่มีความรู้สึกเป็นชาตินิยม ไม่ว่าจะเป็นประเทศแม่หรือประเทศที่กิจการสาขาเข้าไปตั้งอยู่ก็ตามบริษัทข้ามชาติประเภทนี้จะแสวงหาบุคคลที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญให้เข้ามาทำงานในบริษัท โดยไม่คำนึงว่าบุคคลนั้นจะมีเชื้อชาติใด เป้าหมายสำคัญของบริษัทคือแสวงหาผลกำไรให้แก่บริษัทให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ จากการดำเนินกิจการต่างๆ ทั่วโลก บริษัทข้ามชาติประเภทนี้จะต้องใช้ความพยายามในการให้สำนักงานใหญ่ในประเทศแม่ และกิจการสาขาต่างๆ ที่กระจายอยู่ทั่วโลกสามารถกำหนดมาตรฐานต่างๆ ที่จะนำมาใช้ได้กับบริษัทเป็นส่วนรวมในการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ เช่นการผลิตสินค้าชนิดใหม่ การสร้างโรงงานใหม่ หรือการสร้างห้องทดลอง เป็นต้น กลุ่มผู้บริหารของบริษัทข้ามชาติประเภทนี้มักจะประกอบด้วยผู้บริหารของกิจการสาขาต่างๆ และประกอบด้วยคนหลายเชื้อชาติ จึงต้องพยายามขจัดความรู้สึก

ของความเป็นชาตินิยมออกไป หรือความรู้สึกที่จะระมัดระวังผลประโยชน์ที่จะตกอยู่ที่ประเทศของตน ซึ่งอาจเป็นผลเสียแก่บริษัท สิ่งเหล่านี้ทำให้บริษัทข้ามชาติสามารถดำเนินกิจการได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีอำนาจในการต่อรองหรืออำนาจในการผูกขาด กำไรของบริษัทเพิ่มขึ้น เมื่อพิจารณาในแง่ของเศรษฐศาสตร์แล้ว บริษัทข้ามชาติที่คำนึงถึงประโยชน์ของบริษัทเป็นหลักนี้จะสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดเพราะสามารถกระจายการผลิตและการจำหน่ายสินค้าแต่ละขั้นตอนการผลิต หรือการผลิตชิ้นส่วน การประกอบชิ้นส่วน เป็นต้น ไปยังแหล่งต่างๆ ที่เหมาะสมหรือประเทศที่มีปัจจัยการผลิตที่จำเป็นต่อการผลิตสินค้าหรือชิ้นส่วนต่างๆ ได้ทั่วโลกที่จะทำให้บริษัทได้รับผลตอบแทนสูงที่สุด โดยไม่จำกัดอยู่เฉพาะประเทศแม่ หรือประเทศที่กิจการสาขาตั้งอยู่

การที่บริษัทพยายามดำเนินการเพื่อเห็นแก่ประโยชน์ของบริษัทเป็นหลักโดยไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ประเทศแม่หรือผลที่เกิดต่อประเทศที่กิจการสาขาตั้งอยู่ การกระทำบางอย่างอาจขัดกับความต้องการของประชาชนหรือรัฐบาลของประเทศแม่ หรือของประเทศที่กิจการสาขาตั้งอยู่ บริษัทประเภทนี้มีชื่อเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “Geocentric TNC” โดยจะคำนึงถึงประโยชน์ของบริษัทเป็นหลักโดยมิได้คำนึงถึงประโยชน์ของประเทศใด

3.4 พัฒนาการของบริษัทข้ามชาติในสังคมไทย

เราสามารถแบ่งพัฒนาการของบริษัทข้ามชาติในประเทศไทยออกได้เป็น 6 ช่วงดังนี้ (สุวินัย ภรณวลัย, 2540 : 70-84)

1. ช่วง ค.ศ. 1855-1931 (พ.ศ. 2398-2474)
2. ช่วง ค.ศ. 1932-1946 (พ.ศ. 2475-2489)
3. ช่วง ค.ศ. 1947-1956 (พ.ศ.2490-2499)
4. ช่วง ค.ศ. 1957-1972 (พ.ศ. 2500-2515)
5. ช่วง ค.ศ. 1973-1985 (พ.ศ.2516-2528)
6. ช่วง ค.ศ. 1986-ปัจจุบัน (พ.ศ.2529-ปัจจุบัน)

ช่วงที่หนึ่ง ค.ศ. 1855-1931

บริษัทข้ามชาติในช่วงที่หนึ่งกับช่วงที่สองนี้ยังไม่ใช่บริษัทข้ามชาติสมัยใหม่ตามความหมายแท้จริงที่เราใช้ในปัจจุบัน บริษัทข้ามชาติในระยะแรกมีลักษณะเป็น “บริษัทการค้าระหว่างประเทศ” (international trading company) ที่มีบทบาทเกี่ยวกับผลพวงของการค้าระหว่างประเทศ (ริงสรรค, 2524:146) บริษัทการค้าระหว่างประเทศเริ่มมีบทบาทในประเทศไทยตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนปลาย แล้วค่อยๆ มีบทบาทน้อยลง เนื่องจากการค้าระหว่างประเทศของไทยกับประเทศมหาอำนาจมีจำนวนลดลง สภาพการณ์ดังกล่าวยังคงดำเนินอยู่ในช่วงรัตนโกสินทร์ตอนต้น จนกระทั่งมีการทำสนธิสัญญาบาวริงในปี 1855 สัญญาที่ประเทศไทยทำกับประเทศอังกฤษมีทั้งหมด 12 ข้อซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ว่า

- ต้องยินยอมให้คนอังกฤษเข้ามาลงทุนค้าขายในประเทศไทยได้อย่างเสรี
- ให้เก็บภาษีขาเข้าได้ร้อยละ 3
- ให้นำฝิ่นเข้ามาได้เอง
- มีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินอาคารและที่ดินได้ทุกแห่ง (ยกเว้นบริเวณ 4 ไมล์ห่างจากพระราชวัง) (สุวินัย ภรณวลัย, 2540 : 71)

ผลของการทำสัญญานี้ทำให้การผูกขาดการค้าโดยพระคลังสินค้าถูกยกเลิกไปโดยสิ้นเชิง อำนาจของระบบศักดินาไทยถูกทำลายลงไปหลายส่วน โดยนายทุนต่างชาติ(ณรงค์ , 2524: 77) บริษัท Borneo ของอังกฤษเป็นบริษัทแรกที่เข้ามาในปี 1855 ตามมาด้วยบริษัท J.S Parker ของสหรัฐอเมริกาเข้ามาในปี 1856 และบริษัทการค้าระหว่างประเทศจากเยอรมนี ฝรั่งเศสตามลำดับ บริษัทข้ามชาติหรือบริษัทการค้าระหว่างประเทศที่มาลงทุนในประเทศไทยช่วงนี้ ส่วนใหญ่ใช้รูปแบบของการลงทุนเพื่อการค้า (trading investment) กับการลงทุนที่เจ้าของดำเนินกิจการเอง (owner-managed investment) โดยมีจุดประสงค์เพื่อแสวงหาตลาดและมุ่งแสวงหาอุปทานทรัพยากรไปพร้อมๆ กัน บริษัทการค้าระหว่างประเทศซึ่งส่วนใหญ่มาจากยุโรปได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในประเทศไทยทางการค้าระหว่างประเทศ การเดินเรือ การประกันภัย และยังได้เข้ามาผูกขาดกิจการที่สำคัญภายในประเทศหลายอย่าง โดยเฉพาะอุตสาหกรรมไม้สัก โรงเลื่อย โรงสี เหมืองแร่ ยางพารา น้ำตาล เป็นต้น (กองชัย , 2524 : 29) กิจกรรมหลักๆ ของบริษัทการค้าระหว่างประเทศในประเทศไทยช่วงนี้สามารถแบ่งได้เป็น 9 ประเภทใหญ่ๆ ด้วยกันคือ

1. เป็นผู้ส่งออกข้าว ไม้สัก หนังสัตว์ เขาสัตว์ ไหมดิบ เครื่องหนัง และอัญมณี
2. เป็นผู้นำเข้าด้ายดิบ ผ้าฝ้าย สุรา เครื่องโลหะ กระสอบป่าน น้ำมันเครื่องจักร รถยนต์ และอะไหล่ เครื่องอุปโภคอื่นๆ
3. เป็นเจ้าของและผู้ดำเนินการโรงสี (ราวทศวรรษที่ 1910)
4. เป็นเอเย่นต์ธนาคารพาณิชย์ต่างๆ
5. เป็นเอเย่นต์ดูแลกิจการบริษัทที่ต่ออุตสาหกรรมของท้องถิ่นและต่างชาติ
6. เป็นเอเย่นต์ให้กับเจ้าของเรือกลไฟ
7. เป็นเอเย่นต์ให้กับบริษัทประกันภัย
8. เป็นผู้รับสัมปทานป่าไม้ภาคเหนือ ทั้งยังเป็นเจ้าของและผู้ดำเนินการ โรงเลื่อยขนาดใหญ่ในกรุงเทพฯ
9. เป็นเจ้าของและผู้ดำเนินการเหมืองแร่ในภาคใต้ (Suchiro, 1985: 2)

สำหรับช่วงที่ 1 ผลจากกิจกรรมต่างๆ ของบรรษัทข้ามชาติยุโรปข้างต้นทำให้ประเทศไทยมีการผลิตสินค้าเพิ่มมากขึ้นเพื่อสนองความต้องการของจักรวรรดินิยมซึ่งแผ่อิทธิพลในรูปแบบต่างๆ ทั่วเอเชียขณะนั้น การเพิ่มผลผลิตข้าวส่วนใหญ่เป็นการตอบสนองความต้องการของอาณานิคมของชาติตะวันตกในเอเชีย การทำไม้สักในภาคเหนือเป็นกิจกรรมของทุนชาติตะวันตกเป็นสำคัญ สินค้าประเภทนี้ถูกทั้งหมดขนส่งไปที่เมืองท่าปิ่นและสิงคโปร์ของอังกฤษเพื่อส่งต่อไปยังศูนย์จักรวรรดินิยมในยุโรป สินค้านำเข้าที่ทำโดยเครื่องจักรแต่มีราคาถูกก็ทะลักเข้ามาในประเทศไทย ทำให้อุตสาหกรรมพื้นบ้านล้มละลาย ประเทศไทยถูกเปลี่ยนให้เป็นแหล่งวัตถุดิบและเป็นตลาดของนายทุนตะวันตก

ช่วงที่สอง ค.ศ. 1932-1946

การเปลี่ยนแปลงการปกครองของคณะราษฎรในปีพ.ศ. 2475 แทบไม่มีผลกระทบต่อบทบาทของบรรษัทข้ามชาติในประเทศไทยขณะนั้น ทั้งนี้เพราะคณะราษฎรเห็นว่าปัญหาสำคัญที่สุดทางเศรษฐกิจคือ เศรษฐกิจไทยตกอยู่ในมือของพ่อค้าชาวจีน ในขณะที่คณะราษฎรมุ่งที่จะจัดอำนาจทางเศรษฐกิจของพ่อค้าชาวจีนขนาดเล็กและขนาดกลาง กลับให้ความร่วมมือในการประกอบธุรกิจกับพ่อค้าจีนขนาดใหญ่และรัฐบาลยังคงดำเนินนโยบายชาตินิยมกับพ่อค้าชาวจีน ในขณะเดียวกันคณะราษฎรยังคงอนุญาตให้นายทุนตะวันตกดำเนินการต่อไปได้เท่ากับยินยอมให้ทุนต่างชาติขยายตัว และยอมให้ทุนต่างชาติดูดซับพลังแรงงานของสังคมไทยในรูปของดอกเบี้ย

และกำไรออกไปได้เป็นปกติจนกระทั่งก่อนถึงสงครามโลกครั้งที่ 2 ดังนั้นนโยบายการลงทุนจากต่างประเทศของคณะราษฎรจึงไม่สู้แตกต่างจากรัฐบาลเก่านัก (สังคีต, 2526: 81) เช่น กิจการเหมืองแร่ภาคใต้ยังคงเป็นแหล่งที่บริษัทตะวันตกหากำไรได้อย่างมหาศาลจากการนำเอาวิทยาการและเครื่องจักรทันสมัยมาใช้ และผลกำไรส่วนใหญ่ถูกส่งกลับไปยังประเทศแม่ โดยมีได้นำเอาผลกำไรที่ได้รับมาลงทุนเพื่อขยายอุตสาหกรรมที่เชื่อมโยงกับดินบุกที่ขุดขึ้นภายในประเทศ ในปี 1939 มีบริษัทที่ดำเนินการทำเหมืองแร่ทั้งหมด 60บริษัท เช่นเดียวกับกิจการป่าไม้ระหว่างปี 1938-1939 รัฐบาลให้สัมปทานป่าไม้แก่บริษัทอังกฤษร้อยละ 58 ของสัมปทานทั้งหมด (ฉัตรทิพย์และคณะ, 2527:371)

การขยายบทบาทของบริษัทข้ามชาติจากประเทศจักรวรรดินิยมตะวันตกเริ่มลดลงเมื่อเข้าสู่ภาวะสงครามโลกครั้งที่ 2 แต่ญี่ปุ่นกลับเป็นประเทศที่ขยายบทบาททางเศรษฐกิจเข้ามาในประเทศไทยอย่างรวดเร็ว ญี่ปุ่นได้ตั้งธนาคาร โยโกฮาม่าขึ้นมาเมื่อปีพ.ศ. 2479 จากนั้นก็ตั้งสาขาของบริษัทผูกขาดขนาดใหญ่ของตนคือ บริษัทมิตซูบิชิและมิตซูซุ ทำการผูกขาดการนำเข้าส่งออก กิจการเดินเรือและประกันภัย นอกจากนี้ยังลงทุนในกิจการข้าว ดิบบุก ไม้สักและยางพารา ซึ่งเป็นสินค้าหลักของไทยด้วย (กองชัย, 2524: 23)

สำหรับช่วงที่ 2 จะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงการปกครองของคณะราษฎร แทบไม่มีผลกระทบต่อบทบาทของบริษัทข้ามชาติในประเทศไทยขณะนั้น ปัญหาสำคัญที่สุดคือเศรษฐกิจไทยตกอยู่ในมือของพ่อค้าชาวจีน คณะราษฎรมิได้ต่อต้านทุนจากประเทศจักรวรรดินิยมอย่างจริงจังทำให้ทุนต่างชาติขยายตัว ทุนต่างชาติดูดซับพลังแรงงานของสังคมไทยในรูปของดอกเบี้ยและกำไรออกไปได้เป็นปกติจนกระทั่งก่อนถึงสงครามโลกครั้งที่ 2

ช่วงที่สาม ค.ศ. 1947-1956

เมื่อสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 บริษัทการค้าระหว่างประเทศของยุโรปก็กลับมาเปิดกิจการในประเทศไทยอีกครั้งหนึ่งแต่เงื่อนไขการทำธุรกิจในประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม กล่าวคือการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วของธนาคารพาณิชย์และบริษัทประกันภัยของจีน(ภายใต้บารมีของขุนนาง)ทำให้หนทางในการประกอบกิจการของบริษัทการค้าระหว่างประเทศของยุโรปในด้านนี้ลดน้อยลง ประกอบกับนโยบายเศรษฐกิจแบบชาตินิยม หรือ “ทุนนิยมโดยรัฐ” (State Capitalism) ของรัฐบาล จอมพล ป.พิบูลสงคราม ก็บั่นทอนกิจกรรมของนายทุนยุโรป โดยเฉพาะ

อย่างยิ่งในกิจการป่าไม้ที่ตกอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลและทางรัฐบาลก็ไม่ต่อสัมปทานให้แต่ การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่สุดและมีผลกระทบต่อบทบาทของบริษัทการค้าระหว่างประเทศของ ยุโรปในประเทศไทยมากที่สุดนั้น คือ การเปลี่ยนแปลงของตัวระบบเศรษฐกิจโลกนั่นเอง เพราะผล จากสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้ทำให้ฐานะของประเทศยุโรปในการค้าระหว่างประเทศลดลง และ สหรัฐอเมริกาได้เข้ามาครองฐานะสูงสุดเหนือประเทศใดในระบบทุนนิยมโลกนี้ บทบาทของ บริษัทข้ามชาติของสหรัฐอเมริกาจึงเริ่มเข้ามาแทนที่บทบาทของบริษัทข้ามชาติของยุโรปใน ประเทศไทย ในขั้นแรกสหรัฐอเมริกาพยายามผูกขาดกิจการด้านการนำเข้าและส่งออกสินค้าที่ สำคัญ คือ ข้าว ฝ้าย และยางพารา โดยเน้นหนักด้านการค้าระหว่างประเทศมากกว่าการผลิต ภายในประเทศ และเน้นการบริการมากกว่าหัตถอุตสาหกรรม (Manufacturing) (กองชัย, 2524: 34-35)

ภายใต้สภาวะเช่นนี้ทำให้บริษัทการค้าระหว่างประเทศของยุโรปต้องเปลี่ยนแนวทางไป ดังนี้

- เป็นเอเจนต์ให้บริษัทข้ามชาติสำหรับอุตสาหกรรมบางประเภท เช่น รถยนต์ โดยใช้ เครือข่ายจำหน่ายภายในประเทศของตนที่ได้ก่อตั้งมาตั้งแต่ช่วงก่อนสงครามโลก ครั้งที่ 2
- เน้นในด้านธุรกิจนำเข้าเกี่ยวกับพวกสินค้าอุปโภคบริโภคมากขึ้น เช่น เครื่องสำอาง เครื่องสุขภัณฑ์ อาหารและสุราชั้นสูง
- ขยายหรือเปิดแผนกวิศวกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าเครื่องจักรอุตสาหกรรมและ การเกษตรรวมทั้งให้บริการทางเทคนิคแก่ลูกค้าท้องถิ่นภายในประเทศ
- เริ่มลงทุนในสาขาหัตถอุตสาหกรรมบางประเภทโดยตรง เช่น เครื่องสำอาง สบู่ และ เครื่องอุปโภคบริโภคอื่นๆ (Suehiro, 1985:3)

สำหรับช่วงที่ 3 กิจการของบริษัทการค้าระหว่างประเทศของยุโรปลดน้อยลง ประกอบ กับนโยบายเศรษฐกิจแบบชาตินิยมของรัฐบาล จอมพล ป.พิบูลสงคราม ก็บั่นทอนกิจกรรมของ นายทุนยุโรป การเปลี่ยนแปลงของตัวระบบเศรษฐกิจโลกเพราะผลจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้ทำ ให้ฐานะของประเทศยุโรปในการค้าระหว่างประเทศลดลง บทบาทบริษัทข้ามชาติของ สหรัฐอเมริกาจึงเริ่มเข้ามาแทนที่บทบาทของบริษัทข้ามชาติของยุโรปในประเทศไทยโดยการ ผูกขาดกิจการด้านการนำเข้าและส่งออกสินค้าที่สำคัญคือ ข้าว ฝ้าย และยางพารา โดยเน้นหนัก ด้านการค้าระหว่างประเทศมากกว่าการผลิตภายในประเทศ และเน้นการบริการ

ช่วงที่สี่ ค.ศ. 1957-1972

การปฏิวัติรัฐประหารของ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ในปี 1957 ได้นำไปสู่สิ่งที่เรียกว่า “ การทำให้เป็นอุตสาหกรรมภายใต้การนำของทุนต่างชาติและทุนท้องถิ่น” (Industrialization under the leadership of foreign and local capital) รัฐบาลของ จอมพล สฤษดิ์ ได้ตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนขึ้นในปี 1960 โดยเน้นการให้สิทธิพิเศษแก่นักลงทุนต่างประเทศ เช่น ลดภาษีนำเข้าวัตถุดิบ ลดภาษีส่งออก ให้กำไรนอกประเทศได้ รวมทั้งตั้งกำแพงภาษีนำเข้าสำหรับสินค้าที่ได้มีการลงทุนของชาวต่างชาติในประเทศแล้ว นอกจากนี้รัฐบาลยังได้ทำการกู้เงินจากต่างประเทศมาสร้างพื้นฐานอุตสาหกรรมจำพวกถนน เขื่อน ไฟฟ้า ประปาเพื่อรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมแขนงต่างๆ สิ่งอำนวยความสะดวก สิทธิพิเศษและสิ่งล่อใจที่รัฐบาลให้เช่นนี้ ทำให้บริษัทข้ามชาติเข้ามาลงทุนในประเทศไทยมากมาย

บริษัทข้ามชาติที่เข้ามาได้มีบทบาทมากในอุตสาหกรรมหลักๆ 3 สาขาได้แก่

- สาขาน้ำมันปิโตรเลียม ซึ่งรวมทั้งการกลั่นน้ำมัน การจำหน่าย การขนส่ง และการขุดเจาะน้ำมัน
- สาขาหัตถอุตสาหกรรมจำพวกสินค้าอุปโภคบริโภคขั้นสุดท้าย เช่น เครื่องดื่ม (น้ำอัดลม) นม สบู่ เครื่องสำอาง ยา เครื่องสุขภัณฑ์ในห้องน้ำ เครื่องใช้ภายในบ้าน เป็นต้น
- สาขาสินค้าที่ใช้เทคโนโลยีระดับกลางๆ เช่น สิ่งทอ พลาสติก แก้ว ผลิตภัณฑ์เหล็กกล้า

ช่วงที่ห้า ค.ศ. 1973-1985

เหตุการณ์ 14 ตุลาคมในปีพ.ศ. 2516 มีผลทำให้บรรยากาศการลงทุนในประเทศไทยอยู่ในภาวะวิกฤติ ชัยชนะของการปฏิวัติใน 3 ประเทศอินโดจีน(ลาว เขมร เวียดนาม) โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อกรุงไซ่ง่อนแตกในปีพ.ศ. 2518 และการขยายตัวของขบวนการคอมมิวนิสต์ในประเทศไทยในช่วง พ.ศ. 2490-2520 ทำให้นักลงทุนต่างประเทศมีความไม่แน่ใจในอนาคตของการลงทุนในประเทศไทย ทำให้ช่วงระหว่างปีพ.ศ. 2517 -2519 การลงทุนจากต่างประเทศในประเทศไทยมีแนวโน้มลดลง ขณะเดียวกันก็มีการถอนทุนออกจากประเทศไทย แต่การลดต่ำลงของการลงทุนจากต่างประเทศในประเทศไทยในช่วงนี้ก็กลับมิได้ทำให้ประเทศไทยเข้าสู่วิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ

ตรงกันข้ามอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (GNP) ของประเทศไทยตลอดพ.ศ.2513 ยังสูงอยู่
มาก (สุวินัย, 2528:167) เงินกู้จากต่างประเทศของรัฐบาลไทยถ้าไม่นับส่วนที่กู้มาเพื่อการทหารแล้ว
ส่วนใหญ่กู้มาเพื่อพัฒนาสาขาพลังงาน คมนาคม อันเป็นพื้นฐานอุตสาหกรรมที่สำคัญ ส่วนบทบาท
ของเงินทุนจากต่างประเทศนั้นปรากฏอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำลงโดยสัมพัทธ์ตลอดช่วงทศวรรษ
1970 เหตุที่การไหลออกของทุนมีจำนวนมากว่าการไหลเข้าของทุนในช่วงตั้งแต่ปีพ.ศ.2518 เป็น
ต้นมานั้นก็เพราะบริษัทข้ามชาติที่มาลงทุนในช่วงปีพ.ศ. 2511-2512หรือช่วงปีพ.ศ. 2516-2517
เริ่มส่งกำไรกลับคืนสู่บริษัทแม่ และบริษัทเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะรักษาระดับกิจกรรมของตน
มากกว่าที่จะขยายกิจการหรือขยายการลงทุนในประเทศไทยหรือแม้แต่ในช่วงหลังจำนวนการไหล
เข้าของการลงทุนโดยตรงสุทธิ(Net direct investment inflow) ก็ยังเป็นเพียง 8.7 เปอร์เซ็นต์ ของ
จำนวนไหลเข้าของทุนทั้งหมดเท่านั้น(Somsak and Ian,1984) แต่ถึงกระนั้นก็ตามบริษัทข้ามชาติ
ก็ยังคงมีบทบาทที่สำคัญในการกำหนดโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศไทยในปัจจุบันอยู่ดี

ช่วงที่หก ค.ศ. 1986-ปัจจุบัน

นับตั้งแต่ปีพ.ศ. 2529 เป็นต้นมา พัฒนาการของบริษัทข้ามชาติในประเทศไทยได้ก้าว
เข้าสู่ขั้นตอนใหม่คือบริษัทข้ามชาติจากญี่ปุ่นและกลุ่ม NICs เอเชียได้เข้ามาลงทุนในประเทศไทย
เป็นจำนวนมากศาลอย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้ประเทศไทยเป็นฐานการ
ผลิตเพื่อการส่งออก

เราจะเห็นได้ว่าพัฒนาการทางเศรษฐกิจและธุรกิจของประเทศที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว
ทำให้รูปแบบและโครงสร้างธุรกิจค้าปลีกเปลี่ยนแปลงไปมาก โดยเป็นไปในลักษณะที่ทำให้ธุรกิจ
ค้าปลีกรายย่อย (small independent retailer) ตกอยู่ในสถานะถดถอย ขณะที่เครือข่ายธุรกิจค้าปลีก
รายใหญ่ของบริษัทข้ามชาติ (mega chain retailer) ได้ขยายบทบาทความสำคัญขึ้นอย่างรวดเร็ว
ด้วยรูปแบบที่หลากหลาย และล่าสุดที่ทำให้เกิดกระแสการต่อต้านคัดค้านค่อนข้างมากในหลายๆ
ประเทศคือการเติบโตของค้าปลีกในรูปแบบดิสเคาท์สโตร์ เนื่องจากได้ส่งผลให้เกิดการล่มสลาย
ของธุรกิจรายย่อย รวมถึงผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมติดตามมา ซึ่งสถานการณ์ที่เกิดขึ้นใน
ประเทศไทยขณะนี้ก็อาจไม่ต่างจากสภาพที่กล่าวมาแล้ว โดยหลังจากที่ประเทศไทยได้ประสบกับ
วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในปีพ.ศ. 2540 ก็ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ
ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในธุรกิจค้าปลีก โดยเฉพาะจากการที่รัฐปรับลดเงื่อนไขใน
การเข้ามาดำเนินธุรกิจค้าปลีกของต่างชาติ ผนวกกับสภาพความอ่อนแอของธุรกิจค้าปลีกไทยทั้งที่

เป็นอยู่เดิมและที่เกิดจากผลพวงของวิกฤตเศรษฐกิจ จึงส่งผลให้เกิด การหลั่งไหลของกลุ่มทุนต่างชาติเข้ามาเปิดกิจการและขยายสาขาในไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ครั้งสำคัญทางโครงสร้างธุรกิจค้าปลีก จากรูปแบบหลักที่เป็นการค้าปลีกดั้งเดิม (Traditional Trade) มาสู่ธุรกิจค้าปลีก สมัยใหม่ (Modern Trade) โดยมีคิสเคาท์สโตร์เป็นหัวหอกในการขับเคลื่อนการเติบโตที่แตกมาด้วยการล่มสลายของค้าปลีกรายย่อยและรายกลาง เดิมกิจการค้าปลีกในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นธุรกิจค้าปลีกแบบดั้งเดิม (Traditional Trade) โดยดำเนินกิจการใน ลักษณะร้านขายของชำ (ร้านโชวห่วย) ขนาดเล็กมีคนไทยเป็นเจ้าของกิจการ และมีการบริหารงานแบบครอบครัวใช้เงินลงทุนน้อยและมีระบบการบริหารงานที่ยังไม่เป็นระบบระเบียบเท่าที่ควร โดยในช่วงก่อนวิกฤตปีพ.ศ. 2540 ธุรกิจค้าปลีกแบบดั้งเดิมจะมีส่วนแบ่งตลาดตามมูลค่ากว่าร้อยละ 60-70 ที่เหลือเป็นธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ซึ่งเป็นกิจการของคนไทยซึ่งส่วนใหญ่ยังอยู่ในรูป ห้างสรรพสินค้า โดยภาพรวมในช่วงก่อนวิกฤตเศรษฐกิจธุรกิจค้าปลีกดั้งเดิมและธุรกิจสมัยใหม่ยังอยู่รวมกันได้เป็นอย่างดีแต่ในระยะหลังนับตั้งแต่ที่ผู้ประกอบการรายใหญ่ชาวไทยเริ่มรุกเข้ามาลงทุนขยายร้านสะดวกซื้อหรือ คอนวีเนียนสโตร์และคิสเคานท์สโตร์ อย่างรวดเร็วและมากมายเพื่อหวังช่วงชิงโอกาสจากตลาดค้าปลีกสมัยใหม่ที่กำลัง ขยายตัวอย่างสูง โดยผลจากเศรษฐกิจฟองสบู่และความเฟื่องฟูของการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิต ความเสื่อมถอยและแรงกดดันต่อธุรกิจค้าปลีกแบบดั้งเดิมก็มีมากขึ้นเป็นลำดับ

ตารางที่ 1 มูลค่าการซื้อขายผ่านร้านค้าปลีกสมัยใหม่

หน่วย: ล้านบาท

ธุรกิจ	2539	2,542	2544	ส่วนแบ่ง
ห้างสรรพสินค้า	100,000	80,280	97,000	18.2
ซูเปอร์มาร์เก็ต	16,000	18,900	22,785	4.3
คิสเคานท์สโตร์	56,000	84,000	126,000	23.5
คอนวีเนียนสโตร์	22,000	27,300	34,175	6.4
สเปเชียลตี้สโตร์	6,000	6,300	8,545	1.7
รวม	200,000	216,780	288,905	100

ที่มา: หนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจฉบับวันที่ , 2005 คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ยกเว้นข้อมูลปีพ.ศ. 2544

นับจากวิกฤตเศรษฐกิจปีพ.ศ. 2540 เป็นต้นมาส่งผลให้กำลังซื้อของประชาชนหดตัวอย่างรุนแรง ผู้ประกอบการค้าปลีกสมัยใหม่คนไทยที่ประสบปัญหาสภาพคล่องและมีหนี้สินต่างประเทศจำนวนมากก็ต้องปรับตัวโดยการขายกิจการให้ต่างชาติหรือดึงต่างชาติเข้ามาร่วมทุนเพื่อแก้ไขสภาพคล่อง

ขณะที่ภาครัฐก็ต้องกำหนดมาตรการส่งเสริมการลงทุนเพื่อนำเม็ดเงินต่าง ชาติเข้ามากระตุ้นเศรษฐกิจ ทั้งนี้ รัฐบาลได้ทำการยกเลิกประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 281 (ปว. 281) ซึ่งมีบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิคนต่างด้าวในการประกอบธุรกิจบาง ประเภท พร้อมทั้งได้ออกพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 มาบังคับใช้โดยการกำหนดทุนจดทะเบียนขั้นต่ำในการดำเนินกิจการค้าปลีก ค่าส่งไว้เพียงไม่ต่ำกว่า 100 ล้านบาทส่งผลให้นักลงทุนต่างชาติมีโอกาสเข้ามาลงทุนในกิจการค้าปลีกค้าส่งเพิ่มขึ้น ขณะเดียวกันยังได้มีการแก้ไขกฎหมาย

ให้คนต่างชาติสามารถถือครองที่ดินในไทยได้ จึงส่ง ผลให้กลุ่มทุนต่างชาติหลั่งไหลเข้ามาลงทุนอย่างต่อเนื่องและมากมายในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ (Modern Trade) รูปแบบต่างๆ โดยหลังจากปี พ.ศ. 2541 เป็นต้นมาจวบจนปัจจุบันส่วนแบ่งตลาดของร้านค้าปลีกรายย่อยเริ่มปรับตัวลดลงอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากร้อยละ 70 เหลือร้อยละ 46 ในปีพ.ศ. 2544 ขณะที่สัดส่วนของร้านค้าปลีกสมัยใหม่มีทิศทางเติบโตอย่างต่อเนื่องจากร้อยละ 30 ในปีพ.ศ. 2542 เป็นร้อยละ 54 ในปีพ.ศ. 2544 ดังตารางที่ 1 และในปัจจุบัน คาดว่า ธุรกิจโมเดิร์นเทรดต่างๆ จะยัง คงมีส่วนแบ่งตลาดเพิ่มขึ้นต่อไปตามแนวโน้มการขยายสาขาที่มีอยู่อย่างต่อเนื่อง

ความสำเร็จของค้าปลีกต่างชาตินอกจากเกิดจากปัจจัยเกี่ยวพันข้างต้นและความได้เปรียบด้านเงินทุนที่ค่อนข้างสูงแล้วยังเกิดจากการพัฒนาระบบกระจายสินค้า (Logistics) โดยอาศัยเทคโนโลยีการจัดการสมัยใหม่ทำให้มีช่องทางการจำหน่ายที่มีประสิทธิภาพภายใต้แนวคิดการจัดการระบบห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) ส่งผลให้เกิดข้อได้เปรียบเสียเปรียบระหว่างธุรกิจค้าปลีกดั้งเดิมและค้าปลีกสมัยใหม่ดังตาราง 3

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบธุรกิจค้าปลีกดั้งเดิมกับธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่

ค้าปลีกดั้งเดิม		ค้าปลีกสมัยใหม่	
ข้อได้เปรียบ	ข้อเสียเปรียบ	ข้อได้เปรียบ	ข้อเสียเปรียบ
1. ต้นทุนการดำเนินงานต่ำ 2. เข้าถึงชุมชนได้ง่าย และมีความคุ้นเคยกับผู้บริโภค 3. ผู้บริโภคสามารถซื้อสินค้า ในลักษณะเงินเชื่อได้	1. ส่วนใหญ่เป็นรายย่อยซึ่งดำเนินธุรกิจแบบครอบครัว และมีข้อจำกัด ด้านเงินทุน 2. มีการบริหารงานไม่เป็นระบบ 3. อำนาจต่อรองกับซัพพลายเออร์ต่ำ	1. ส่วนใหญ่เป็นบริษัทต่างชาติก่อนข้างมีความมั่นคงด้านเงินทุน 2. มีระบบบริหารจัดการและเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพ 3. อำนาจต่อรองกับซัพพลายเออร์สูง 4. มีช่องทางการจำหน่ายและการกระจาย สินค้าที่ดีและมีประสิทธิภาพ 5. มีสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้บริโภคอย่างครบครัน	1. ใช้เงินลงทุนสูง 2. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ค้า กับผู้บริโภคไม่ใกล้ชิด 3. ปัจจุบันมีกระแสต่อต้านกลุ่มทุนต่างชาติรุนแรงขึ้น

ประเด็นที่น่าสนใจที่สุดสำหรับการเปลี่ยนแปลงของธุรกิจค้าปลีกในช่วงที่ผ่านมา คือ การเติบโตอย่างก้าวกระโดดของดิสเคานท์สโตร์จากจำนวนผู้ประกอบการที่มีเพียง 3 ราย แต่สามารถขึ้นมามีส่วนแบ่งตลาดมากที่สุด ในกลุ่มค้าปลีกสมัยใหม่ โดยใช้เวลาเพียงชั่ว พริบตา กล่าวคือ จากปี 2539 ที่มีสัดส่วนมูล ค่าการซื้อขายเพียงประมาณครึ่งของห้างสรรพ สินค้า แต่นับจากปีพ.ศ. 2542 มูลค่าซื้อขายสูงสุด ในกลุ่มค้าปลีกสมัยใหม่กลับมามีอยู่ที่ดิสเคานท์สโตร์โดยมีอัตราการขยายตัวสูงสุดอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ แม้ส่วนแบ่งตลาดค้าปลีกโดยรวม ยังเป็นรองธุรกิจค้าปลีกดั้งเดิมที่มีสัดส่วนมากที่สุดถึงร้อยละ 36 แต่ก็เป็นส่วนแบ่งตลาดที่ สร้างจากผู้ประกอบการรายย่อยถึงประมาณ 3 แสนราย และอยู่ในสถานะที่กำลังสูญเสียบส่วนแบ่งตลาดไปเรื่อยๆ

สำหรับรายละเอียดของกลุ่มห้างสรรพสินค้าของบริษัทต่างชาติในประเทศไทยที่จะทำการวิจัยทั้ง 3 ราย มีดังนี้

3.4 พัฒนาการของบริษัทข้ามชาติในสังคมไทย

3.4.1 เทสโก้ โลตัส

เดิมเป็น โลตัส ซูเปอร์เซ็นเตอร์ซึ่งถือหุ้นใหญ่โดยเครือเจริญโภคภัณฑ์ต่อมาถูกกลุ่ม เทสโก้จากอังกฤษเข้ามาถือหุ้นตั้งแต่ปีพ.ศ. 2541 ปัจจุบัน โลตัสมีสาขามากที่สุดและเป็นผู้นำตลาดในกลุ่มดิสเคานท์สโตร์ สำหรับรายละเอียดของบริษัทมีดังต่อไปนี้

เทสโก้ โลตัสช่วยอำนวยความสะดวกทั้งการนำเข้าสินค้ามายังประเทศไทย และการส่งออกสินค้าที่ผลิตในไทยไปจำหน่ายยังสหราชอาณาจักร การเป็นประตูการค้าสองทางเช่นนี้ นอกจากจะช่วยให้ลูกค้าชาวไทยได้รับประโยชน์จากระบบการจัดหาสินค้าและซื้อสินค้าได้ในราคาถูกแล้ว ยังเป็นช่องทางส่งสินค้าที่ผลิตในประเทศไทยไปขายในเครือข่ายเทสโก้ที่สหราชอาณาจักรอีกด้วย ดังเห็นได้จากการส่งออกสินค้าไปยังสหราชอาณาจักรที่มีมูลค่าถึง 2,000 ล้านบาทต่อปี ศูนย์กระจายสินค้าที่อำเภอวังน้อยมูลค่า 1,300 ล้านบาทนี้ถือเป็นหนึ่งในศูนย์กระจายสินค้าที่มีขนาดใหญ่และทันสมัยที่สุดในเอเชีย ซึ่งสามารถลำเลียงสินค้าอุปโภค - บริโภคได้ถึง 500,000 รายการต่อวัน สินค้าเหล่านี้จะถูกขนส่งต่อไปยังสาขาต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพและในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย นอกจากนี้ ศูนย์แห่งนี้ยังช่วยเหลือบริษัทคู่ค้าของเทสโก้ โลตัสในเรื่อง บรรจุกัญชี การติดป้ายราคา และการขนส่งสินค้าให้ได้ตามมาตรฐานสากลอีกด้วย นับเป็นการยกระดับความสามารถของบริษัทไทยให้สามารถดำเนินงานได้ตามความต้องการของต่างชาติ เพื่อขยายขีดความสามารถในการส่งออกผ่านกลยุทธ์ประตูการค้าสองทางของเทสโก้ โลตัส

ความรู้เรื่องมาตรฐานการรับรองคุณภาพถือเป็นประโยชน์อีกประการหนึ่งที่บริษัทคู่ค้าจะได้รับจากเทสโก้ โลตัส โดยบริษัท SGS ซึ่งเป็นบริษัทรับประกันคุณภาพมาตรฐานสากลจะดำเนินการตรวจสอบคุณภาพสินค้าของบริษัทคู่ค้าว่าเป็นไปตามมาตรฐานของ FDA หรือไม่ ก่อนที่เทสโก้ โลตัสจะร่วมดำเนินธุรกิจกับบริษัทคู่ค้านั้น การตรวจสอบอย่างใกล้ชิดทำให้บริษัทคู่ค้าตระหนักถึงความสำคัญของการรักษาคุณภาพสินค้าให้ได้เกณฑ์มาตรฐานสากลยิ่งขึ้น

สำหรับประเทศไทยได้รับเลือกให้เป็นศูนย์ฝึกอบรมเพื่อพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับภูมิภาคเอเชียของกลุ่มเทสโก้ และเนื่องจากมีแผนที่จะนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศนี้ไปใช้กับประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคเอเชีย เทสโก้ โลตัสจึงส่งพนักงานคนไทยที่ผ่านการอบรมแล้วไปแนะนำระบบให้สาขาต่างๆ ในไต้หวันและเกาหลีใต้ บริษัทฯ จัดตั้งศูนย์คอมพิวเตอร์ Competency Centre ขึ้นที่กรุงเทพฯ เพื่อประสานงานและพัฒนาระบบ IT กับประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชีย และประเทศไทยเป็น 1 ใน 6 ประเทศศูนย์กลางกระจายสินค้าทั่วโลกของกลุ่มเทสโก้ ที่คาดว่าสามารถจัดส่งสินค้าอุปโภคบริโภค 15 ไปยังเครือข่ายทั่วโลกได้

ข้อมูลสังเขป

- มีลูกค้าจำนวนมากกว่า 20 ล้านคนต่อเดือนที่มาจับจ่ายซื้อของที่เทสโก้ โลตัส
- นับตั้งแต่ปี 2546 เป็นต้นมา โปรแกรม "โรลแบค" ของเทสโก้ โลตัส ได้ช่วยให้ลูกค้าประหยัดเงินได้ถึง 1,320 ล้านบาท
- ในปี 2548 ที่ผ่านมา เทสโก้ โลตัส ได้ซื้อสินค้าและบริการจากลูกค้าโดยมีมูลค่ารวม 75,000 ล้านบาท
- บริษัทลูกค้าจำนวนมากกว่า 3,700 ราย จำหน่ายสินค้าและบริการให้แก่เทสโก้ โลตัส ในจำนวนนี้เป็นบริษัทลูกค้าของไทยถึง 97%
- เทสโก้ โลตัส ได้จ่ายเงินค่าจ้าง ค่าฝึกอบรม และสวัสดิการให้กับพนักงานไปแล้วกว่า 17,000 ล้านบาท ตั้งแต่ปี 2541 และเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 4,100 ล้านบาทในปี 2548
- ในปี 2548 ที่ผ่านมา สถิติการเลื่อนตำแหน่งภายในองค์กรมีสูงถึง 1,765 ตำแหน่ง
- เทสโก้ โลตัส ช่วยผลักดันให้มีการส่งออกสินค้าไปยังสหราชอาณาจักร คิดเป็นเงิน 7,800 ล้านบาทต่อปี
- เทสโก้ โลตัส นำมาตรฐานสูงสุดในระดับนานาชาติมาใช้ในกระบวนการจัดการเตรียมอาหารและด้านสุขอนามัย
- เทสโก้ โลตัส ได้บริจาคเงินไปแล้วกว่า 198 ล้านบาท ให้แก่มูลนิธิและโครงการต่างๆ โดยอยู่ในรูปของกล่องรับบริจาค มูลนิธิเทสโก้เพื่อไทย และการบริจาคในนามบริษัทบริจาคเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยสึนามิจำนวน 12.75 ล้านบาท
- มูลนิธิเทสโก้เพื่อไทย ซึ่งเป็นมูลนิธิที่ไม่มุ่งหวังกำไร ซึ่งได้ก่อตั้งในปี 2546 ได้บริจาคเงินให้แก่มูลนิธิและโครงการต่างๆ เป็นจำนวนเงินกว่า 36 ล้านบาท

- เงินสนับสนุนช่วยเหลือด้านการศึกษาและทุนการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการทำงานให้กับนักเรียนระดับประถมศึกษาจนถึงมหาวิทยาลัย รวมถึงผู้ที่จบปริญญาตรีแล้ว เป็นจำนวนเงิน

12.1 ด้านบาท

- ร้านค้าขนาดเล็กได้มาซื้อสินค้าแบบ "ยกโหล" เพื่อที่จะนำไปจำหน่ายให้กับลูกค้าของเขา โดยมีส่วนต่างเป็นผลกำไรในระดับที่น่าพึงพอใจ โดยยอดการจำหน่ายให้กับร้านค้าขนาดเล็กนี้มีจำนวนเท่ากับ 5.5% ของลูกค้าทั้งหมด

- ในปี 2548 ภาษีที่เทศโก้ โลดัส นำส่งจากการประกอบธุรกิจและภาษีท้องถิ่นรวม 1,194 ล้านบาท

- ในปี 2548 ภาษีที่เทศโก้ โลดัส เก็บแทนภาครัฐ มีมูลค่ารวม 5,012 ล้านบาท

- การให้การสนับสนุนกับผู้ผลิตสินค้าโอท็อป โดยมียอดจำหน่าย 415.7 ล้านบาท

- เทศโก้ โลดัสยังสนับสนุนให้มีการจัดตั้งมุมสินค้าโอท็อปในสตรี ซึ่งมีมูลค่าการเช่าสูงถึง 48 ล้านบาท แต่เทศโก้ โลดัส ให้ผู้ผลิตสินค้าโอท็อปใช้พื้นที่เช่าโดยไม่คิดมูลค่า

การพัฒนาช่องทางการขาย

เทศโก้ โลดัส ได้ให้ความสนับสนุนจัดหาช่องทางในการจำหน่ายสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ในทุกๆ ระดับมาตรฐานสินค้า ตั้งแต่ 1 ดาวจนถึง 5 ดาว ให้เข้าถึงตลาดมวลชน ผ่านเทศโก้ โลดัส ทุกสาขาทั่วประเทศ ที่มีลูกค้ามาจับจ่ายสินค้าเดือนละมากกว่า 13 ล้านคนในรูปแบบต่างๆ เช่น

1. การจัดงานแสดงสินค้า (Exhibition / Fairs) - บริเวณลานจอดรถของสาขา ระดับสินค้า 1 - 5 ดาวเทศโก้ โลดัส สนับสนุนพื้นที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ ทั้งบริเวณรอบนอกของห้างและลานจอดรถ โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย เช่น การร่วมมือกับจังหวัดนนทบุรี ในการจัดผลิตภัณฑ์ชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ นนทบุรี ครั้งที่ 1 ที่เทศโก้ โลดัส สาขาบางใหญ่, การร่วมมือกับจังหวัดเชียงใหม่จัดงาน OTOP Comer ที่เทศโก้ โลดัสสาขาเชียงใหม่หางดง, การประสานงานกับสำนักพัฒนาชุมชนกรุงเทพมหานคร เพื่อจัดงาน แสดงสินค้า OTOP ในพื้นที่ลานจอดรถของเทศโก้ โลดัส 4 สาขา ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งที่ผ่านมา ได้ช่วยให้ผู้ประกอบการกว่า 350 ราย สามารถจำหน่ายสินค้าให้กับผู้บริโภคโดยตรงได้เป็นจำนวนเงินกว่า 7.0 ล้านบาท

2. การจำหน่ายสินค้า OTOP ในอาคารแสดงสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP Pavilion, OTOP Corner) ระดับสินค้า 1 – 5 ดาว เทสโก้ โลตัส ได้ก่อสร้างอาคารสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ เพื่อเป็นศูนย์รวมการจำหน่ายสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ให้กับผู้ประกอบการท้องถิ่นในภูมิภาคได้นำสินค้ามาจำหน่าย ซึ่งเปิดดำเนินการแล้วในจังหวัดจันทบุรี และกาญจนบุรี ทั้งนี้ บริษัทฯ ยังมีแผนงานที่จะก่อสร้างอาคารสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ให้ครบทุกภูมิภาคต่อไปในอนาคต นอกจากนี้บริษัทฯ ได้จัดพื้นที่ถาวร (OTOP Corner) ให้ผู้ผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ที่บริเวณพื้นที่ Mall ที่สาขาเชียงใหม่คำเที่ยง และสาขาสุมย์ โดยมีผู้ประกอบการเข้าร่วมจำหน่ายสินค้า ในส่วนอาคารแสดงสินค้า OTOP และ OTOP Corner แล้วเป็นจำนวนกว่า 200 ราย และสามารถจำหน่ายได้เป็นจำนวนเงินมากกว่า 20 ล้านบาท

3. จัดให้มีชั้นจำหน่ายสินค้า OTOP ในทุกสาขาทั่วประเทศ (Shelves) ระดับสินค้า 3 - 5 ดาว ปัจจุบัน เทสโก้ โลตัส ได้จัดพื้นที่เฉพาะในชั้นวางสินค้าเพื่อจำหน่ายสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ จำนวน 89 รายการ ซึ่งได้แก่ ผัก ผลไม้แปรรูป ไข่กรอก สมุนไพร เครื่องเทศ ชา กาแฟ อาหารเสริม น้ำผึ้ง และสินค้าอุปโภคอื่นๆ ที่จัดส่งผ่านศูนย์กระจายสินค้าที่วังน้อย จังหวัดอยุธยา ทั้งนี้ สินค้าเหล่านี้มียอดขายรวมตั้งแต่ ธันวาคม 2546 – ปัจจุบัน เป็นเงินถึง 22.5 ล้านบาท นอกจากนี้ ในส่วนของร้านค้า เทสโก้ โลตัส กลุ่มค้า บริษัทฯ ยังได้จัดชั้นวางจำหน่ายสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ระดับ 3 – 5 ดาว ที่ผลิตขึ้นในท้องถิ่น เพื่อให้ลูกค้าหรือแขกที่มาเยือนจังหวัดนั้นๆ ได้จับจ่ายเลือกซื้อได้อย่างสะดวก สินค้า หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ที่วางจำหน่ายอยู่ในเทสโก้ โลตัส กลุ่มค้า 11 สาขา มีจำนวนผู้ประกอบการท้องถิ่นหมุนเวียนเป็นจำนวนกว่า 400 ราย จำหน่ายสินค้ามากกว่า 750 รายการ และมียอดขายโดยรวมจนถึง ณ ปัจจุบันเป็นจำนวน 17.5 ล้านบาท

4. การจัดทำซุ้ม (Kiosks) เพื่อจำหน่ายสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ใน เทสโก้ โลตัส ทุกสาขาทั่วประเทศ ระดับสินค้า 3 – 5 ดาว เทสโก้ โลตัส ดำเนินการจัดทำรถ Kiosk ขนาด 1 x 1.5 ม. ร่วมกับกระทรวงพาณิชย์ เพื่อตั้งจำหน่ายสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ โดยไม่คิดค่าเช่า ใน เทสโก้ โลตัส ไฮเปอร์มาร์เก็ต 49 สาขา และ ซูเปอร์มาร์เก็ต 1 สาขา ทั่วประเทศ ทั้งนี้ เพื่อช่วยให้ผู้ประกอบการสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ สามารถช่วยเหลือตนเองได้ในระยะเริ่มต้น ซึ่งการสนับสนุนพื้นที่ขายให้ผู้ประกอบการครั้งนี้คิดเป็นมูลค่าประมาณ 22.5 ล้านบาทซึ่ง Kiosk ที่ตั้งอยู่ในเทสโก้ โลตัส ในเขตจังหวัดนครพนม คือสาขารัตนนิคม สาขาบางใหญ่ มียอดขายสูงถึง 3 ล้านบาทต่อเดือน นอกจากนี้ สาขาหาดใหญ่ เทสโก้ โลตัส ได้เพิ่มพื้นที่เพื่อวางรถ Kiosk อีกเป็นจำนวน 5 คัน รถ Kiosk ทุกสาขา รวมจำนวน 89 คัน มีจำนวนผู้ประกอบการ 750 ราย (หมุนเวียน)

มีจำนวนสินค้ากว่า 900 รายการยอดขายรวม ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2546 ถึงปัจจุบัน เป็นจำนวนเงินกว่า 22.5 ล้านบาท

ศักยภาพในการพัฒนาและขยายช่องทางการจำหน่ายสินค้าไปยังตลาดต่างประเทศ

1. เทสโก้ โลตัส ได้สนับสนุนการส่งออกสินค้าไทยไปยังสหราชอาณาจักร คิดเป็นมูลค่า 5,700 ล้านบาทต่อปี สินค้าเหล่านี้ได้แก่ เนื้อไก่ ทุ่น่า ผักปลอดสารพิษ ผลไม้ รวมถึงเครื่องแต่งกายสตรี ผลิตภัณฑ์พลาสติก (ซึ่งบริษัทของคนไทยได้ชนะการประมูลเพื่อผลิตสินค้าประเภทผลิตภัณฑ์พลาสติกส่งให้เทสโก้ ในประเทศอังกฤษ โดยมีมูลค่าการสั่งซื้อตามสัญญา 150 ล้านบาท)

2. เทสโก้ โลตัสหวังว่าจะสามารถช่วยผลักดันนำสินค้า OTOP เข้าสู่ตลาดต่างประเทศได้เช่นเดียวกันในอนาคตการให้ความสนับสนุนจัดสินค้าคงคลังและกระจายสินค้าการนำระบบการจัดส่งสินค้า (Supply Chain) และการจัดเก็บสินค้าคงคลังที่มีประสิทธิภาพของเทสโก้ โลตัส มาช่วยในการบริหารและจัดการสินค้า หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์จำนวน 89 รายการที่วางจำหน่ายอยู่ในเทสโก้ โลตัส ทุกสาขาทั่วประเทศจัดส่งไปยังศูนย์กระจายสินค้าวังน้อยจังหวัดอยุธยาเพียงที่เดียว สินค้าจะได้รับการตรวจสอบคุณภาพที่ศูนย์กระจายสินค้าและกระจายต่อไปยังสาขาต่างๆอย่างรวดเร็ว

เทสโก้ โลตัส ได้ให้ความสนับสนุนผู้ประกอบการ สินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ให้เกิดรายได้เป็นจำนวนมากกว่า 1,700 ราย นำเสนอ สินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ให้กับผู้บริโภคโดยตรงผ่านรูปแบบและกิจกรรมสนับสนุนคิดเป็นจำนวนทั้งสิ้นกว่า 2,500 รายการ จากการสนับสนุนสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ในรูปแบบต่างๆ ภายในประเทศ ที่กล่าวมานี้ ช่วยให้ผู้ประกอบการได้มีช่องทางกระจายผลิตภัณฑ์ของตนเองสู่ท้องตลาดมากเป็นมูลค่าประมาณ 89.5 ล้านบาท เทสโก้ โลตัส ยังสนับสนุนการจัดพื้นที่เพื่อจัดวาง Kiosks สินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ จำนวน 89 ชนิดใน เทสโก้ โลตัสทั่วประเทศ โดยไม่คิดค่าเช่า ให้ผู้ผลิตสินค้าท้องถิ่นลดค่าใช้จ่ายในการเช่าพื้นที่ คิดเป็นมูลค่า กว่า 22.5 ล้าน

มาตรฐานการตรวจสอบคุณภาพสินค้าอาหารสดกระบวนการผลิตอาหารมีความแตกต่างจากกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์อื่นๆ เพราะนอกจากจะต้องคำนึงถึงคุณภาพแล้ว ยังต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้บริโภคด้วย อาหารจึงเป็นประเด็นหนึ่งที่หลายฝ่ายให้ความสนใจและเข้ามา

กำหนดมาตรการควบคุมความปลอดภัยทั้งองค์การระหว่างประเทศ ประเทศคู่ค้า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในประเทศ และผู้บริโภค ดังนั้นผู้ผลิตอาหารจำเป็นต้องดูแลกระบวนการผลิตทุกขั้นตอนอย่างใกล้ชิด เพื่อให้อาหารที่ผลิตออกมามีคุณภาพ มีความปลอดภัยอย่างสม่ำเสมอและคุ้มค่าเงินที่เสียไป โลกได้ มีนโยบายที่ชัดเจน ที่จะปรับปรุงระบบบริหารการจัดการด้านการค้าปลีกสินค้า/ผลิตภัณฑ์อาหารและมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาร่วมกันระหว่างผู้ส่งมอบกับบริษัทฯ เพื่อยกระดับมาตรฐานการจัดการผลิตของผู้ส่งมอบรวมถึงคุณภาพ / มาตรฐานของผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องตามข้อกำหนดใหม่ๆ ทางด้านกฎหมายและทางการค้า โดยบริษัทฯมีผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับการฝึกอบรมแล้วในการใช้ชุดทดสอบอาหารของกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุขในการเฝ้าระวังและตรวจสอบคุณภาพอาหารสดที่ศูนย์กระจายสินค้าวังน้อย อยุธยา ก่อนส่งสินค้าไปยังสาขาเพื่อจำหน่ายต่อไป การตรวจสอบดังกล่าวประกอบด้วย

1. การตรวจสอบด้านกายภาพ เช่น ความสด ขนาด กลิ่น สี สิ่งแปลกปลอม ฯลฯ
2. การตรวจสอบทางด้านเคมีโดยการตรวจสอบสารปนเปื้อนต่างๆ เช่น การตรวจสอบยาฆ่าแมลง ในกลุ่มสินค้าผัก ผลไม้ การตรวจสอบสารบอแรกซ์ ในกลุ่มสินค้าเนื้อหมู หมูบด ปลาบด ลูกชิ้นต่างๆ เป็นต้น การตรวจสอบฟอรัมาลิน ในกลุ่มสินค้าอาหารทะเลต่างๆ การตรวจสอบกรดซาลิไซลิก ในกลุ่มสินค้าผักกาด ดอง, กระเทียมดอง, หน่อไม้ดอง, จิงดอง เป็นต้น

การสนับสนุนองค์กรสาธารณกุศลในประเทศไทย

ความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนถือเป็นสิ่งที่ เทสโก้ โลตัสให้ความสำคัญมาโดยตลอด ที่เทสโก้ โลตัสแต่ละสาขาจะมีกล่องรับบริจาคเงินให้แก่โครงการสาธารณกุศลต่างๆ ในชุมชน นับตั้งแต่ปี 2541 บริษัทฯ ได้รวบรวมเงินจากกล่องรับบริจาคที่สาขาต่างๆ ได้ถึง 30.3 ล้านบาท และมอบเงินดังกล่าวให้แก่องค์กรสาธารณกุศลทั่วประเทศ

นอกจากเงินบริจาคที่ได้รับจากสาขาต่างๆ แล้ว สำนักงานใหญ่ยังได้บริจาคเงินสมทบช่วยเหลือในองค์กรสาธารณกุศลอื่นๆ อีกทุกปี โดยในปี 2544 ได้บริจาคเงินและสินค้ารวม 25.8 ล้านบาท

การให้การสนับสนุนกลุ่มเอสเอ็มอีไทย

เทสโก้ โลตัสได้พบว่า มีธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมหรือเอสเอ็มอีเป็นจำนวนมากที่ประสบกับอุปสรรคในการเติบโตของธุรกิจ เนื่องจากปัญหาด้านการจัดส่งสินค้าและช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้า การมีเงินทุนไม่เพียงพอ และการมีฐานลูกค้าที่จำกัด ดังนั้นบริษัทฯ จึงมีความมุ่งมั่นที่จะให้ความช่วยเหลือแก่กลุ่มเอสเอ็มอีเพื่อให้สามารถเข้าถึงตลาดทั้งในระดับประเทศและระดับสากลได้ และเพื่อให้สามารถขายสินค้าให้แก่ผู้ค้าปลีกซึ่งเป็นบริษัทข้ามชาติได้

บริษัทฯ กำลังทำงานประสานกับทางกรมการส่งเสริมอุตสาหกรรมของกระทรวงอุตสาหกรรมในการพัฒนาแผนความช่วยเหลือที่มีความเป็นไปได้ให้แก่กลุ่มเอสเอ็มอีของไทย ความช่วยเหลือนี้มีได้หมายถึงในเรื่องของเงินทุน โดยเทสโก้ โลตัสจะเป็นผู้ที่อำนวยความสะดวกให้ แต่มิใช่ผู้ให้ทุน ซึ่งจะนำไปในรูปแบบของการช่วยเหลือในทางปฏิบัติที่ส่งผลอย่างแท้จริงให้แก่กลุ่มเอสเอ็มอี โดยจะแบ่งเป็นสามขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 - ทำการพัฒนาโครงการร้านค้าผลิตภัณฑ์และผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 2-จะประกอบด้วยโครงการจัดการศึกษาให้แก่เอสเอ็มอีในเรื่องของเทคโนโลยี สุขลักษณะและความปลอดภัยในการผลิตอาหาร กฎระเบียบของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา และเทคนิคการตลาด

ขั้นตอนที่ 3 - จะทำการขยายโอกาสทางธุรกิจให้แก่เอสเอ็มอีและเครือข่ายผู้จัดส่งสินค้า โดยการแต่งตั้งให้เอสเอ็มอีที่มีคุณสมบัติตรงตามมาตรฐานเป็นผู้จัดส่งสินค้าให้แก่สาขาเทสโก้ โลตัส ทั่วประเทศ หรือในบางจังหวัด และจะให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ส่งสินค้าเหล่านี้ต่อไปเพื่อให้สามารถส่งออกผลิตภัณฑ์ไปยังเครือข่ายของเทสโก้ในต่างประเทศด้วย

การให้ความสนับสนุนแก่เอสเอ็มอีโดยความร่วมมือกับกรมต่างๆ ของรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นับเป็นส่วนหนึ่งของความมุ่งมั่นที่เทสโก้ โลตัสมีต่อประเทศไทย การสนับสนุนอุตสาหกรรมภายในท้องถิ่น โดยการพัฒนาธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ทำให้เกิดการสร้างงานเพิ่มขึ้นให้แก่คนไทย และทำให้ผู้บริโภคชาวไทยมีทางเลือกที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

เทสโก้ โลตัส เอ็กซ์เพรส

เทสโก้ โลตัส เอ็กซ์เพรส เป็นร้านค้าขนาดเล็ก เปิดให้บริการตลอด 24 ชั่วโมง เน้นการให้บริการที่สะดวก รวดเร็ว คล่องตัว และใกล้ชิดกับชุมชน โดยจะเปิดให้บริการในเขตกรุงเทพมหานคร ปริมณฑล และเมืองใหญ่ในต่างจังหวัด จากเป้าหมายที่ต้องการให้ลูกค้าจับจ่ายได้อย่างสะดวก เทสโก้ โลตัส เอ็กซ์เพรส จึงจัดรูปแบบร้านเป็นร้านค้าชั้นเดียว และตั้งอยู่ใกล้แหล่งชุมชนหรือจุดแวะพัก ได้แก่ ตามชุมชนต่างๆ หรือตามสถานีบริการน้ำมัน โดยมีขนาดพื้นที่ขาย ตั้งแต่ 150-360 ตารางเมตร พร้อมบริการที่จอดรถสินค้าและบริการ เทสโก้ โลตัส เอ็กซ์เพรส มีสินค้าหลากหลายประเภทให้ลูกค้าได้เลือกจับจ่าย กว่า 2,000 รายการ ได้แก่ อาหารสด ได้แก่ เนื้อสัตว์, ผัก, ผลไม้, ผลิตภัณฑ์นม เบเกอรี่ ขนมและเครื่องดื่ม ข้าวสารและเครื่องปรุง สุรา, ไวน์, และบุหรี (สุราและไวน์มีจำหน่ายทุกสาขา ยกเว้นสาขาที่ตั้งอยู่ในสถานีบริการน้ำมัน) ผลิตภัณฑ์เสริมความงาม นอกจากนี้สินค้าหลากหลายประเภทแล้ว เรายังจัดให้มีสินค้าและบริการอื่นๆ เพิ่มเติม คือ มุมอาหาร พร้อมรับประทาน บริการอาหารปรุงสำเร็จต่างๆ พร้อมอุ่นร้อนฟรี เรามีอาหารพร้อมรับประทานหลายชนิด และที่นั่งรับประทานอาหารมุมหนังสือ มีหนังสือพิมพ์, นิตยสาร, พ็อกเก็ตบุ๊คส์ จากร้านซีเอ็ดบุ๊คเซ็นเตอร์ สำหรับผู้รักการอ่านทุกท่าน มุมสื่อบันเทิง ให้บริการเทปเพลง, ซีดี, วีซีดี, และดีวีดี จากร้านแมงป่อง มุมร้านยา เปิดบริการร้านยาตลอด 24 ชั่วโมง พร้อมเภสัชกรคอยให้แนะนำอย่างใกล้ชิด (มีบริการเฉพาะบางสาขาเท่านั้น) บริการชำระเงิน เคาน์เตอร์เซอร์วิส (มีบริการเฉพาะบางสาขาเท่านั้น)

ด้วยความมั่นใจจากลูกค้าว่า เทสโก้ โลตัส เป็นผู้นำด้านสินค้าราคาถูก จึงจัดรายการโปรโมชันลดราคาสินค้าที่เทสโก้ โลตัส เอ็กซ์เพรสอย่างสม่ำเสมอ ลูกค้าสามารถตรวจสอบสินค้าราคา และโปรโมชันได้ จากโปสเตอร์หรือป้ายประกาศภายในร้านความสะดวกในการจับจ่าย เทสโก้ โลตัส เอ็กซ์เพรส มีตู้เอทีเอ็มไว้คอยให้บริการ และรับชำระค่าสินค้าด้วยบัตรเครดิต ทั้งบัตรวิซ่า, มาสเตอร์การ์ด, โดเนอ์สคลับ, อเมริกันเอ็กซ์เพรส, และบัตรเครดิตจากธนาคารกรุงเทพ, ธนาคารกสิกร, ธนาคารไทยพาณิชย์, และบัตรอออน

การบริหารงาน เพื่อความเป็นมาตรฐานเดียวกันด้านคุณภาพสินค้าและบริการ เทสโก้ โลตัสเอ็กซ์เพรสทุกสาขา ดำเนินการบริหารโดยเทสโก้ โลตัส เช่นเดียวกับร้านไฮเปอร์มาร์เก็ต, ตลาดโลตัส และร้านคุ่มค่า โดยยังไม่มีมีการเปิดร้านในลักษณะของแฟรนไชส์แต่อย่างใด ทั้งนี้เพื่อ

การรักษามาตรฐานที่ดี และการให้บริการที่ลูกค้าพึงพอใจการบริการ พนักงานทุกคน ผ่านการฝึกอบรมจากเทสโก้ โลตัส และพร้อมให้บริการที่เทสโก้ โลตัส เอ็กซ์เพรส ตลอด 24 ชั่วโมง

มูลนิธิเทสโก้เพื่อไทย

ประวัติและการก่อตั้ง มูลนิธิ เทสโก้เพื่อไทย จัดตั้งขึ้นโดยบริษัท เอก-ชัย ดีสทริบิวชั่นซิสเต็ม จำกัด ในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2546 เพื่อทำหน้าที่เป็นช่องทางในการขับเคลื่อน และแสดงเจตนารมณ์ขององค์กรในการสร้างสรรค์สิ่งที่เป็นประโยชน์ให้กับสังคม

รูปเครื่องหมายของมูลนิธิ

มีความหมายว่า เป็นการร่วมมือ ช่วยเหลือ พัฒนา ให้การศึกษา เพื่อคนไทยและสังคมไทย

วัตถุประสงค์หลักของมูลนิธิ

1. เพื่อปฏิบัติตามเบื้องพระยุคลบาท มีส่วนสนับสนุน การดำเนินงานตามโครงการอันเนื่องมาจาก พระราชดำริ
2. เพื่อสนับสนุนทางการศึกษา และกิจกรรมทางการศึกษา สำหรับเด็กผู้ด้อยโอกาส มีผลการเรียนที่ดีแต่ยากจน
3. เพื่อสนับสนุน การศึกษาทางด้านการบริหารจัดการในธุรกิจค้าปลีก สำหรับทั้งระดับอาชีวศึกษา อุดมศึกษา รวมถึงวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
4. ดำเนินการเพื่อประโยชน์ หรือร่วมมือกับองค์กร การกุศลอื่นๆ เพื่อสาธารณประโยชน์
5. ไม่ดำเนินการเกี่ยวข้องกับการเมืองแต่ประการใด

การสนับสนุนสังคมในปี 2546

ปี 2546 เทสโก้ โลตัส ให้การสนับสนุนสังคมและชุมชน จำนวน 79.8 ล้านบาท โดยแบ่งเป็นยอดที่ได้รับบริจาคจากกล่องตามสาขา จำนวน 54 ล้านบาท และเงินสนับสนุนจากเทสโก้ อีก จำนวน 25.8 ล้านบาท เพื่อใช้ในกิจกรรมการกุศลและโครงการต่างๆ และในเดือนตุลาคม ปีเดียวกันนี้ ทางกลุ่มบริษัทเทสโก้ ได้จัดแข่งขันไตรกีฬา (Triathlon) ระหว่างพนักงานบริษัทในกลุ่ม เทสโก้ประเทศต่างๆ ที่ประเทศโปรตุเกส ซึ่งพนักงานเทสโก้ โลตัส ตัวแทนจากประเทศไทยได้รับชัยชนะในการแข่งขัน และเงินรางวัลที่ได้รับจากการแข่งขัน พนักงานก็ได้มอบให้กับมูลนิธิ เพื่อสมทบทุนการสนับสนุนชุมชนและสังคมไทยต่อไป

การสนับสนุนการศึกษา

1. โครงการ "เทสโก้ โลตัส บูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน เพื่อนิสิตนักศึกษา มหาวิทยาลัย" โดยจัดมอบทุนการศึกษาต่อเนื่องใน 2 ชั้นปีสุดท้าย ให้แก่นิสิตนักศึกษาที่กำลังศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา นอกจากจะได้รับทุนแล้ว นักศึกษายังได้มีโอกาสฝึกงานกับ เทสโก้ โลตัส ในช่วงปิดภาคฤดูร้อน เป็นระยะเวลา 2 เดือน จัดสรรทุนการศึกษา เพื่อให้โอกาสแก่นิสิตนักศึกษาที่เรียนดี แต่ขาดทุนทรัพย์ ชั้นปีที่ 3 และ ปีที่ 4 ปีละ 100 ทุน ทุนละ 10,000 บาท ให้โอกาสการฝึกงาน เพื่อเสริมสร้างให้บัณฑิต มีประสบการณ์ตรงด้านธุรกิจค้าปลีกตลอดจนช่วยพัฒนาให้นิสิตนักศึกษา มีความพร้อมในการทำงาน

2. ทุนการศึกษาแก่นักเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่เรียนดีและมีความประพฤติดี มูลนิธิเทสโก้เพื่อไทย ได้มอบทุนการศึกษาให้กับนักเรียนที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดในจังหวัดต่างๆ ที่ เทสโก้ โลตัส ประกอบการอยู่ อาทิ ร้อยเอ็ด แพร่ อุตรดิตถ์ ลำปาง ชัยนาท มุกดาหาร น่าน สุรินทร์ จังหวัดละ 50 ทุน รวมแล้ว 400 ทุน เป็นจำนวนเงิน 400,000 บาท ทุนการศึกษาแก่นักเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่เรียนดีและมีความประพฤติดีนี้จะมอบให้กับนักเรียนในวาระโอกาสการเปิดสาขาใหม่ของร้านเทสโก้ โลตัส คู่ค้าทุกสาขา

การสนับสนุนด้านสุขภาพ

บริจาคเงินเพื่อจัดซื้อเครื่องนับเม็ดโลหิตอัตโนมัติ มอบแก่โรงพยาบาลศิริราช ตามโครงการศิริราชร้อยใจไทยเฉลิมพระเกียรติ จำนวน 900,000 บาท บริจาคเงินสมทบทุน “ศิริราชมูลนิธิเพื่อโครงการ ร้อยใจไทย เฉลิมพระเกียรติ” จำนวน 400,000 บาท จัดสร้างทางเชื่อมอาคารมอบแก่โรงพยาบาลสงฆ์ มูลค่า 1,971,967 บาท บริจาคสมทบทุนโครงการแก้วตาดวงใจ เป็นจำนวนเงิน 720,000 บาท โครงการ “ร่วมช่วยชีวิต อุทิศเพื่อแม่ของแผ่นดิน” เป็นกิจกรรมรณรงค์ให้พนักงานและประชาชน ร่วมกันบริจาคโลหิต ถวายเป็นพระราชกุศล เนื่องในวโรกาส 72 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ โดยตั้งเป้ารับบริจาคโลหิตให้ได้ถึงจำนวน 7,200 คน หรือ 2,880,000 ซีซี ตั้งแต่วันที่ 27 มี.ค. – 30 ธ.ค. 2547

การบริจาคเงินเพื่อสมทบทุนองค์กรการกุศล และมูลนิธิต่างๆ

มูลนิธิ เทสโก้เพื่อไทย ได้มอบเงินบริจาคแก่องค์กรการกุศลต่างๆ ในวาระฉลองครบรอบวันเปิดสาขาของเทสโก้โลตัสทุกสาขาทั่วประเทศโดยในปี 2546 รวมเป็นจำนวนเงิน 630,000 บาท มูลนิธิ เทสโก้เพื่อไทย ได้บริจาคเงินให้แก่องค์กรการกุศลต่างๆ เพื่อสนับสนุนกิจกรรมสาธารณประโยชน์ อาทิ มูลนิธิเด็กอ่อนพญาไท, สภากาชาดไทย, มูลนิธิบูรณะชนบท รวมเป็นเงิน 950,000 บาท ในปี 2546

เทสโก้ศูนย์วิจัยผลิตภัณฑ์

ในปี พ.ศ 2543 เทสโก้โลตัส ได้ริเริ่มผลิต “สินค้าเฮาส์แบรนด์” หรือสินค้าตราห้างขึ้น เพื่อนำเสนอทางเลือกใหม่ให้กับผู้บริโภค ด้วยสินค้าราคาประหยัด โดยคัดสรรโรงงานผู้ผลิตที่ได้มาตรฐานระบบการควบคุมคุณภาพที่ดี ซึ่งในขณะนั้นการพัฒนาและประเมินคุณภาพจัดทำขึ้นเพื่อตรวจสอบคุณภาพทางกายภาพ และประสาทสัมผัสกับพนักงาน ภายในองค์กร ดำเนินงานโดยฝ่ายประเมินและพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ ภายใต้การดูแลของแผนกกฎหมายการค้าและเทคนิคด้วยความมุ่งมั่นนำเสนอสินค้าที่ดี มีคุณภาพ ปลอดภัย บริษัทฯ ยังเล็งเห็นความสำคัญสูงสุดของผู้บริโภค จึงริเริ่มก่อตั้ง ศูนย์สาธิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์ หรือ “Product Demonstration Center” แห่งแรกขึ้นในธุรกิจค้าปลีกและประเทศไทยในปี พ.ศ. 2545 ที่เทสโก้ โลตัสสาขาบางกะปิ โดยมีวัตถุประสงค์ให้ผู้บริโภคได้เข้ามามีส่วนร่วมทดสอบและเสนอแนวคิด ในการพัฒนาคุณภาพ

ผลิตภัณฑ์ “ศูนย์สาธิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์” สาขาบางกะปิ คือประเพณีการยอมรับคุณภาพผลิตภัณฑ์ที่คิดตราห้าง จัดทำวิจัยเชิงปริมาณ และคุณภาพ เสนอแนะข้อคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่ออาหารสดและสินค้าเฉพาะฤดูกาลเพื่อจัดทำข้อกำหนดผลิตภัณฑ์ พัฒนาสร้างสรรค์สูตรอาหารคาวหวานรวมถึงเบเกอรี่ที่กำหนดในเทสโก้ โลตัส เป็นศูนย์ฝึกภาคปฏิบัติให้กับพนักงานส่วนปฏิบัติการเพื่อความเข้าใจสินค้าใหม่ก่อนผลิตจำหน่ายทุกสาขา “ศูนย์สาธิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์” กับการสำเร็จ การวางจำหน่ายสินค้าคุณภาพตราเทสโก้ คุ่มค่า และสินค้าที่ผลิตในห้าง สร้างความมีส่วนร่วมให้กับลูกค้า โดยการแสดงความคิดเห็นต่อผลิตภัณฑ์ จากอดีต – ปัจจุบัน มีผู้เข้าร่วมประเพณีการทดสอบกว่า 500,000 คน เสนอแนะข้อคิดเห็นจากผู้บริโภคเพื่อปรับปรุงพัฒนาสินค้าอุปโภคและบริโภค อาหารสดทุกชนิด รวมถึงเสื้อผ้าของใช้ในครัวเรือนและอุปกรณ์สำนักงาน ร่วมพัฒนาคุณภาพเพื่อลดต้นทุนสินค้ากับโรงงานผู้ผลิต ฝ่ายจัดซื้อ และผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิค จัดทำวิจัยเชิงคุณภาพในกลุ่มผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคทุกวัย การวิจัย ณ ภาคสนาม เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลความต้องการอย่างแท้จริงของผู้บริโภคเราในวันนี้

ปี พ.ศ. 2550 “ศูนย์สาธิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์” ได้เปลี่ยนชื่อเป็น “เทสโก้ศูนย์วิจัยผลิตภัณฑ์” หรือ “Tesco Research Centre” และได้จัดตั้งศูนย์แห่งใหม่ที่สาขา “สุขาภิบาล 1” ด้วยเงินลงทุนกว่าล้านบาท โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ จัดตั้งเป็นศูนย์วิจัยผลิตภัณฑ์พร้อมอุปกรณ์ที่ทันสมัย เพิ่มสัดส่วนและกระจายจำนวนผู้บริโภค วิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามความต้องการของผู้บริโภค ทดสอบความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ คิดค้นผลิตภัณฑ์ใหม่สู่ธุรกิจ

เป้าหมายในอนาคต

ทุกๆ เสียงตอบรับและข้อเสนอแนะอันมีประโยชน์ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของผู้บริโภค บริษัทฯ ได้วางแผนขยายงานในอนาคตเพื่อเปิด “เทสโก้ศูนย์วิจัยผลิตภัณฑ์” ครอบคลุมพื้นที่ในเขตปริมณฑล และต่างจังหวัด ทั้งนี้เพื่อ มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ ศึกษาข้อมูลผู้บริโภคทั่วประเทศไทย เน้นสถานที่รับฟังคำคิดเห็นเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ ให้ความรู้หลักโภชนาการให้คำแนะนำเมนูอาหารสำหรับผู้ป่วยเฉพาะโรค

จริยธรรมทางธุรกิจของเทสโก้ โลตัส

เทสโก้ โลตัสช่วยอำนวยความสะดวกทั้งการนำเข้าสินค้ามายังประเทศไทย และการส่งออกสินค้าที่ผลิตในไทยไปจำหน่ายยังสหราชอาณาจักร การเป็นประตูการค้าสองทางเช่นนี้ นอกจากจะช่วยให้ลูกค้าชาวไทยได้รับประโยชน์จากระบบการจัดการสินค้าและซื้อสินค้าได้ในราคาถูกแล้ว ยังเป็นช่องทางส่งสินค้าที่ผลิตในประเทศไทยไปขายในเครือข่ายเทสโก้ที่สหราชอาณาจักรอีกด้วย มีการตรวจสอบเพื่อรักษาคุณภาพสินค้าให้ได้เกณฑ์มาตรฐานสากล

บริษัทได้มีมาตรการทางจริยธรรมเพื่อตอบแทนสังคมและลูกค้าทางธุรกิจ โดยมีหลักการดังนี้

1. ช่วยสนับสนุนการดำเนินงานตามโครงการอันเนื่องมาจาก พระราชดำริ
2. สนับสนุนทางการศึกษา และกิจกรรมทางการศึกษา สำหรับเด็กผู้ด้อยโอกาส มีผลการเรียนที่ดีแต่ยากจน
3. ช่วยสนับสนุน การศึกษาทางด้านการบริหารจัดการในธุรกิจค้าปลีก สำหรับทั้งระดับอาชีวศึกษา อุดมศึกษา รวมถึงวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
4. ดำเนินการร่วมมือกับองค์กรการกุศลอื่นๆ เพื่อสาธารณประโยชน์
5. ไม่ดำเนินการเกี่ยวข้องกับการเมืองแต่ประการใด
6. จัดตั้งเป็นศูนย์วิจัยผลิตภัณฑ์เพื่อพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ ภายใต้การดูแลของแผนกกฎหมายการค้าและเทคนิคด้วยความมุ่งมั่นนำเสนอสินค้าที่ดี มีคุณภาพ ปลอดภัย

จะเห็นได้ว่าหลักการดำเนินธุรกิจของเทสโก้ โลตัสจะเป็นไปเพื่อประโยชน์ของสังคม โดยจะเน้นหนักไปที่องค์กรสาธารณะกุศลต่างๆ เช่น การบริจาค การพัฒนาคุณภาพสินค้าให้มีมาตรฐาน ส่งเสริมการเรียนรู้และวิจัยต่างๆ เพื่อช่วยให้ชุมชนพัฒนาฝีมือการผลิตให้ได้มาตรฐานสากลยิ่งขึ้นและสามารถส่งออกไปจำหน่ายนอกประเทศได้

3.4.2 บิ๊กซี ซูเปอร์เซ็นเตอร์

ผู้ถือหุ้นใหญ่คือกลุ่มกาสิโนประเทศฝรั่งเศส รองลงมาคือกลุ่มจิราวัฒน์ ที่เหลือเป็นรายย่อย ปัจจุบันบิ๊กซีมีการปรับปรุงพัฒนาศูนย์กระจายสินค้าอาหารสดจนได้รับมาตรฐาน HACCP เป็นรายแรก และมีแผนจะขยายสาขาเพิ่มปีละ 4 แห่ง สำหรับรายละเอียดของบริษัทมีดังต่อไปนี้

ภาพรวมธุรกิจ

บิกซี ซูเปอร์เซ็นเตอร์ เปิดทำการด้วยแนวคิดอันทันสมัยของธุรกิจร้านขายปลีก ภายใต้หลักการของ “ซูเปอร์- เซ็นเตอร์” อันหมายถึง ร้านค้าที่จัดจำหน่ายเครื่องอุปโภคบริโภค สินค้าที่มีคุณภาพราคาประหยัด และอำนวยความสะดวกให้บริการลูกค้าอย่างน่าประทับใจทุกวัน

“บิก” (Big) หมายถึง “ขนาดของบริการอันอบอุ่น และพื้นที่อันยิ่งใหญ่” “ซี” (C) หมายถึง “ลูกค้า” ดังนั้น บิกซี จึงหมายถึง ร้านค้าปลีกอันทันสมัย ครบครันด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกที่จะสร้างความประทับใจให้กับลูกค้าด้วยการตอบสนองทุกความต้องการของลูกค้า ไม่ว่าจะ เป็นหลากหลายสินค้าราคาประหยัด บรรยากาศที่อบอุ่นเป็นมิตร สะอาดถูกสุขลักษณะ บิกซี ห้างสรรพสินค้าทันสมัยขนาดใหญ่สำหรับทุกคนในครอบครัว จำหน่ายสินค้าหลากหลายประเภท ทั้งอาหารสด อาหารแห้ง เครื่องใช้ส่วนตัว เสื้อผ้า และเครื่องใช้ภายในบ้าน สินค้าส่วนใหญ่ได้รับการเลือกสรรมาจากโรงงานผู้ผลิตชั้นนำภายในประเทศ โดยแบ่งหมวดหมู่สินค้าภายในห้างบิกซี ออกเป็น 5 ประเภท

อาหารสด : แผนกซูเปอร์มาร์เก็ต จำหน่ายเนื้อสัตว์ อาหารทะเล ผักสด อาหารพร้อมปรุง อาหารพร้อมทาน ผลิตภัณฑ์จากนม อาหารแช่แข็ง เบเกอรี่ และเครื่องเทศต่างๆ ยอดขายของแผนกนี้คือ 9.4% ของยอดขายรวม

อาหารแห้ง : แผนกซูเปอร์มาร์เก็ต จำหน่ายเครื่องปรุงรส ขนมขบเคี้ยว เครื่องดื่ม สุรา ของใช้ส่วนตัว ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาด อาหารและอุปกรณ์สัตว์เลี้ยง ยอดขายของแผนกนี้คือ 48.8% ของยอดขายรวม

เสื้อผ้าและเครื่องแต่งตัว (Soft Line): จำหน่ายเสื้อผ้าบุรุษ สตรี เด็ก ทารก และเครื่องสำอาง ยอดขายของแผนกนี้คือ 11.8% ของยอดขายรวม

อุปกรณ์และเครื่องใช้ภายในบ้าน (Home Line): จำหน่ายเฟอร์นิเจอร์ เครื่องครัว เครื่องใช้พลาสติก อุปกรณ์กีฬา เครื่องนอน และของเล่นต่างๆ ยอดขายของแผนกนี้คือ 11.8% ของยอดขายรวม

เครื่องใช้ไฟฟ้า (Hard Line): จำหน่ายเครื่องใช้ไฟฟ้าทุกชนิด เทป ซีดี อุปกรณ์ระดับ
ยนต์ อุปกรณ์ซ่อมแซมและบำรุงรักษาบ้าน ยอดขายของแผนกนี้คือ 18.3%ของยอดขาย

ลักษณะการประกอบธุรกิจ

3.4.2.1 ธุรกิจซูเปอร์เซ็นเตอร์ (Super center)

พื้นที่ส่วนใหญ่ในห้างบิ๊กซีใช้จัดจำหน่ายสินค้าอุปโภคและบริโภคที่มีคุณภาพดี และ
ราคาประหยัดทุกวัน ตลอดจนอำนวยความสะดวกและให้บริการแก่ลูกค้าอย่างประทับใจและครบ
วงจรห้างบิ๊กซีเป็นร้านขนาดใหญ่สำหรับทุกคนในครอบครัว มีที่จอดรถกว้างขวางสะดวกสบาย มี
สินค้าให้เลือกซื้อมากกว่า 100,000 รายการ หมวดยุทธศาสตร์ภายในห้างบิ๊กซีแบ่งออกเป็น 5 ประเภท
ดังนี้

อาหารสด : แผนกซูเปอร์มาร์เก็ต จำหน่าย เนื้อสัตว์ อาหารทะเล ผักสด ทั้งแบบพร้อม
ปรุงและพร้อมทาน อาหารแช่แข็ง เบเกอรี่และเครื่องเทศต่างๆ

อาหารแห้ง : แผนกซูเปอร์มาร์เก็ต จำหน่าย เครื่องดื่ม ขนมขบเคี้ยว สุรา ของใช้ส่วนตัว
ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาด อาหารและอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์

เสื้อผ้าและเครื่องตกแต่ง : จำหน่าย เสื้อผ้า เครื่องสำอาง

เครื่องใช้ไฟฟ้า : จำหน่าย เครื่องใช้ไฟฟ้าทุกชนิด เทป ซีดี เครื่องประดับยนต์ และ
อุปกรณ์ซ่อมแซมและบำรุงรักษาบ้าน

อุปกรณ์และของใช้ภายในบ้าน : จำหน่าย เฟอร์นิเจอร์ เครื่องครัว เครื่องใช้พลาสติก
อุปกรณ์กีฬา เครื่องนอนและของเล่นต่างๆ

3.4.2.2 ธุรกิจทาวน์เซ็นเตอร์ (Town Center)

เป็นการให้เช่าพื้นที่ทั้งภายในและภายนอกอาคารของห้างบิ๊กซีแก่ผู้ประกอบการเพื่อเข้า
มาทำธุรกิจในห้างบิ๊กซี ทั้งนี้ต้องเป็นสินค้าและบริการที่แตกต่างจากสินค้าในห้างบิ๊กซี เพื่อให้ลูกค้า

ที่เข้ามาใช้บริการในห้างได้เลือกซื้อสินค้าและบริการที่ครบครัน และครบวงจร ผู้ประกอบการที่เข้ามาเช่าพื้นที่ในห้างบิกซีส่วนใหญ่ประกอบด้วย :

ร้านอาหาร, International Fast Food, แฟรนไชส์, ร้านค้าเฉพาะอย่าง, โรงภาพยนตร์ ป๊อปปูล่า, ร้านบริการตกแต่งหรือเปลี่ยนอะไหล่รถยนต์, ศูนย์จำหน่ายพันธุ์ไม้, สัตว์เลี้ยงและผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร

ภารกิจของบิกซี

“บิกซีจะดูแลลูกค้าทุกคนเสมือนเป็นหนึ่งในสมาชิกครอบครัว”

ค่านิยมชาวบิกซี

“จะต้องเป็นที่หนึ่งในการบริการลูกค้า และเป็นผู้นำในการนำเสนอราคาที่ถูกที่สุดในตลาด เพราะลูกค้าทุกคนมีความสำคัญที่สุด”

“จะต้องมุ่งมั่นเรียนรู้และฝึกฝนเพื่อนำไปพัฒนาสิ่งที่ดีที่สุดในให้กับลูกค้า”

“จะฉีกกำลัง ประสานงานเป็นทีมเพื่อมุ่งมั่นสู่ความเป็นซูเปอร์เซ็นเตอร์อันดับหนึ่งในประเทศไทยที่มุ่งสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า”

“จะร่วมเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและจะดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชนที่อยู่”

ประวัติโดยสังเขป

พ.ศ. 2536	บิกซี เริ่มเปิดดำเนินธุรกิจภายใต้การจดทะเบียนการค้าของ ห้างสรรพสินค้า เซ็นทรัลซูเปอร์สโตร์ จำกัดบริษัทย่อยของ <u>เซ็นทรัลกรุ๊ป</u>
พ.ศ. 2537	เปิดสาขาแรกบนถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2537 และเปิดทำการอย่างเป็นทางการในสาขาวงศ์สว่างและราษฎร์บูรณะ กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2538	เปิดสาขารังสิต (กรุงเทพฯ) โดยเข้าดำเนินธุรกิจแทนที่ห้างเซฟวัน (Save One) และเปลี่ยนชื่อเป็นห้างบิกซี ห้างสรรพสินค้า บิกซี เข้าสู่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (Stock Exchange of Thailand : SET) ในปี พ.ศ. 2538 โดยบริษัท เอส.เค. การ์เมนต์ (S.K. Garment Ltd.; PLC) เป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ สาขาอื่นๆ ที่เปิด : พัทยา ราชดำริ (กรุงเทพฯ)
พ.ศ. 2539	บิกซี เปิดสาขาบางพลี (กรุงเทพฯ) เป็นสาขาที่ 7 ภายใต้แนวความคิดของห้างชั้นเดียวที่มีขนาดใหญ่

	เป็นซูเปอร์เซ็นเตอร์ในอาณาเขตกว้างขวางถึง 12,000 ไร่. พร้อมการออกแบบและตกแต่งของห้างสรรพสินค้าทันสมัยที่สะดวกสบาย การแบ่งพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพช่วยลดต้นทุนในการก่อสร้าง ดังนั้นการออกแบบสาขาต่อมาจึงได้รับการกำหนดให้ดำเนินการภายใต้แนวความคิดนี้ สาขาที่เปิดเพิ่มได้แก่ นครพนม อุครธานี ขอนแก่น และโคราช ในปีนี้ บิ๊กซี มียอดจำหน่ายถึง 1 หมื่นล้านบาท
พ.ศ. 2540	บิ๊กซี ขยายสาขามากขึ้นในปีนี ทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด ได้แก่ สุราษฎร์ธานี พิษณุโลก รัตนธิเบศร์ (กรุงเทพฯ) ระยอง พระราม 2 (กรุงเทพฯ) เชียงราย ลำปาง และลพบุรี
พ.ศ. 2541	บิ๊กซี เปิดสาขาที่ 20 ที่เพชรบุรี ในปีนี้ บิ๊กซี มียอดจำหน่ายสูงถึง 2 หมื่นล้านบาท
พ.ศ. 2542	ห้างสรรพสินค้า บิ๊กซี ซูเปอร์เซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน) เข้าร่วมเป็นพันธมิตรทางธุรกิจกับกลุ่มบริษัท คาสีโน กรุ๊ป (Casino Group) จากประเทศฝรั่งเศส โดย คาสีโน กรุ๊ป เข้าซื้อหุ้นเพิ่มทุนจำนวน 530 ล้านหุ้น และกลายเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่หลังจากการเข้าร่วมของบริษัททั้งสอง หลังจากการดำเนินการควบคุมผลประโยชน์ในบิ๊กซี คาสีโนกรุ๊ปตัดสินใจขายธุรกิจผลิตเสื้อผ้าทั้งหมด เพื่อมุ่งเน้นธุรกิจการขายปลีกอย่างจริงจัง ปรับปรุงคุณภาพของการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ
พ.ศ. 2543	บิ๊กซี ได้ขยายสาขาเพิ่มอีก 3 สาขา ได้แก่ หาดใหญ่ หัวหมาก (กรุงเทพฯ) และสมุทรปราการ ในปีนี้ บิ๊กซี ได้ขยายเวลาให้บริการเป็น 8.00 - 24.00 น. รวมทั้งแนะนำบิ๊กซีเว็บไซต์ www.bigc.co.th เป็นครั้งแรก
พ.ศ. 2544	ในปีนี้นักซีได้ขยายสาขาเพิ่มอีก 6 สาขา ได้แก่ อุบลราชธานี ดอนเมือง แฟชั่นไอส์แลนด์ เชียงใหม่ สุขสวัสดิ์ และภูเก็ต
พ.ศ. 2545	บิ๊กซีเปิดตัวบิ๊กซี การ์ด และบริการสินเชื่อบิ๊กซีในเดือนมกราคม บิ๊กซีสาขาที่ 30 บิ๊กซีบางนา เปิดให้บริการในเดือนกุมภาพันธ์ ตามด้วยสาขาลาดพร้าว ดาวคะนอง และดิวานนท์ ในเดือนมิถุนายน กันยายน และพฤศจิกายนตามลำดับ รวมเป็นจำนวนสาขาของบิ๊กซีทั้งหมด 33 สาขา นอกจากนี้ บิ๊กซียังได้เปิดตัว มูลนิธิบิ๊กซี ในเดือนกันยายนด้วย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้เด็กด้อยโอกาสได้รับโอกาสทางการศึกษา
พ.ศ. 2546	เดือนมีนาคม บิ๊กซีเปิดให้บริการสาขาที่ 34 ที่พัทยาใต้ และย้ายสาขาราชดำริมาที่อาคารใหม่ติดถนนราชดำริในเดือนเมษายน ตามด้วยสาขานครสวรรค์ และสะพานควาย ในเดือนมิถุนายนและพฤศจิกายนตามลำดับ
พ.ศ. 2547	บิ๊กซีขยายสาขาเพิ่มอีก 4 แห่ง ได้แก่ ฉะเชิงเทรา ลำโพง ปัตตานี และสุรินทร์ ในเดือนกุมภาพันธ์ กันยายน ตุลาคม และธันวาคม ตามลำดับ ทำให้ในสิ้นปี บิ๊กซีมีทั้งสิ้น 40 สาขา
พ.ศ. 2548	บิ๊กซี เปิดสาขาที่ 41 สาขาอ้อมใหญ่ ในเดือนเมษายน นับเป็นสาขาแรกของปี และเปิดตัวบัตรสินเชื่อซัพพลายเชนซึ่งเป็นบัตรสินเชื่อเพื่อการผ่อนสินค้าของบิ๊กซี ในช่วงปลายเดือนพฤษภาคม จากนั้นเปิดบิ๊กซีสาขาเพชรเกษมในเดือนกรกฎาคม สุขภิบาล 3 เดือนกันยายน เอกมัยและสกลนคร ในเดือนพฤศจิกายน ทำให้ในปีนี้นักซีมีสาขาทั้งหมด 45 สาขา
พ.ศ. 2549	บิ๊กซี เปิดสาขาเพิ่มอีก 4 แห่ง ที่จังหวัดแพร่ในเดือนพฤษภาคม ที่จังหวัดราชบุรีในเดือนมิถุนายน สาขาลำลูกกาที่จังหวัดปทุมธานีในเดือนตุลาคมและที่จังหวัดปราจีนบุรีในเดือนธันวาคม
พ.ศ. 2550	บิ๊กซี ได้ทำการเปิดสาขาเพิ่มอีก 1 สาขา คือ สาขาลำพูน ซึ่งถือเป็นสาขาที่ 50

ภาพรวมอุตสาหกรรม

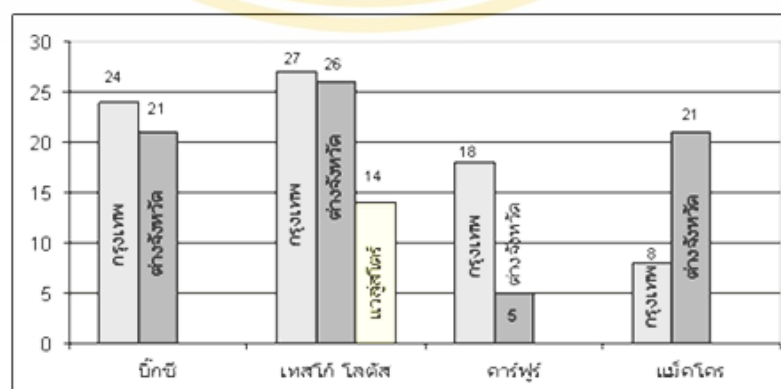
แนวโน้มของธุรกิจการค้าปลีกและสภาพการแข่งขัน

แนวโน้มธุรกิจค้าปลีกในปี 2549 คาดว่าจะเติบโตเพิ่มขึ้นจากปีก่อนขณะที่ภาพรวมของการแข่งขัน ยังรุนแรงเช่นเดิมโดยผู้ประกอบการแต่ละรายจะเน้นการปรับปรุงร้านค้าด้วยการสร้างคอนเซ็ปต์ใหม่ๆ สร้างความแตกต่างเจาะกลุ่มเป้าหมายหลักชัดเจนมากขึ้น

อย่างไรก็ตามบริษัทฯ ยังคงมุ่งมั่นที่จะรักษาอัตราการเติบโตของยอดขายและส่วนแบ่งทางการตลาด ด้วยกลยุทธ์ในการขยายสาขาเพิ่มเติมอีก 4 สาขาในปี 2549

ภาวะการแข่งขัน

บิกซีมีคู่แข่งหลัก ได้แก่ ห้างเทสโก้ โลตัส และ ห้างคาร์ฟูร์ และอาจรวมถึงห้างแม็คโคร ที่เป็นคู่แข่งทางอ้อม ในปี 2548 ที่ผ่านมภาวะการแข่งขันนับว่ารุนแรงมากขึ้นกว่าเดิมโดยเฉพาะสาขาในเขตกรุงเทพมหานครและเขตปริมณฑล เนื่องจากในระหว่างปี 2548 ผู้ประกอบการได้ขยายสาขาเพิ่มมากขึ้นจากรายการเปรียบเทียบจำนวนสาขาของคู่แข่ง ณ วันสิ้นปี 2548 จะเห็นได้ว่า บิกซีมีสาขาทั้งสิ้น 45 สาขา โดยเปิดสาขาใหม่ในระหว่างปี 2548 จำนวน 5 สาขา ห้างเทสโก้ โลตัส มีสาขาทั้งสิ้น 67 สาขา โดยเปิดสาขาใหม่ในระหว่างปี 2548 จำนวน 7 สาขา ห้างคาร์ฟูร์ มีสาขาทั้งสิ้น 23 สาขา โดยเปิดสาขาใหม่ในระหว่างปี 2548 จำนวน 3 สาขา และห้างแม็คโคร มีสาขาทั้งสิ้น 29 สาขา โดยมีจำนวนสาขาเท่ากับปีที่แล้ว

จะเห็นได้ว่า บริษัทฯ ยังคงนโยบายที่จะขยายฐานทางธุรกิจเพื่อให้ครอบคลุมส่วนแบ่งตลาด โดยการเพิ่มจำนวนสาขาให้มากยิ่งขึ้น และใช้กลยุทธ์ด้านราคาทุกทิววันซึ่งเป็นผลมาจากการบริหารต้นทุนให้ต่ำที่สุด และการจัดการที่ดีเพื่อแข่งขันกับคู่แข่งรายใหญ่รายอื่นได้

หลักเกณฑ์การกำกับดูแลกิจการที่ดี

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งคณะกรรมการกำกับดูแลกิจการที่ดี

คณะกรรมการ บริษัท บิ๊กซี ซูเปอร์เซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน) มีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งคณะกรรมการกำกับดูแลกิจการที่ดีขึ้นเพื่อดำเนินการเรื่องดังต่อไปนี้:

เพื่อสร้างความมั่นใจว่า บิ๊กซี จะประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่ดีในการกำกับดูแลกิจการ สำหรับบริษัทจดทะเบียน ภายใต้เนื้อหาหลัก 5 หมวด ดังนี้

- สิทธิของผู้ถือหุ้น
- การปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างเท่าเทียมกัน
- บทบาทของผู้มีส่วนได้เสีย
- การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส
- ความรับผิดชอบของคณะกรรมการ

พิจารณาปรับปรุงพัฒนา และจัดทำข้อเสนอแนะ แก่คณะกรรมการบริษัทฯ ที่เกี่ยวกับเรื่องการพัฒนาคุณภาพของการกำกับดูแลกิจการที่ดี

นโยบายของบิ๊กซี

คณะกรรมการบริษัทฯ ตะหนักถึง มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่บริษัทจะต้องประกอบธุรกิจภายใต้หลักเกณฑ์นโยบายการกำกับดูแลกิจการที่ดี และส่งเสริมให้พนักงานมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างเต็มความสามารถและมีประสิทธิภาพ หากดำเนินการได้สัมฤทธิ์ผลแล้ว บริษัทจะสามารถสร้างความเชื่อถือและไว้วางใจให้แก่ผู้ถือหุ้น ผู้ลงทุน และผู้เกี่ยวข้องทั้งหลาย คณะกรรมการบริษัทฯ จึงได้กำหนดนโยบายการกำกับดูแลกิจการ ดังต่อไปนี้:

คณะกรรมการบริษัทฯ จะส่งเสริมให้ผู้ถือหุ้น ใช้สิทธิของตนเอง โดยผ่านช่องทางการสื่อสารและข้อมูลที่ดีและมีประสิทธิภาพ เพื่อเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม และใช้สิทธิออกเสียงในการประชุมผู้ถือหุ้น บริษัทฯ จะปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นทั้งหลาย และบุคคลผู้เกี่ยวข้อง อย่างเสมอภาค เท่าเทียม และเป็นธรรม

คณะกรรมการบริษัทฯ จะสร้างความมั่นใจว่า ข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวกับการเงิน และไม่เกี่ยวกับการเงิน จะได้ถูกเปิดเผยอย่างถูกต้อง ผ่านช่องทางการเผยแพร่ต่างๆ ในเวลาที่เหมาะสม และโปร่งใสอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม

คณะกรรมการบริษัทฯ มีความตั้งใจที่จะประกอบธุรกิจให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ เพื่อเสริมสร้างความเจริญเติบโตที่ยั่งยืนและสนองผลประโยชน์ในระยะยาวให้แก่ผู้มีส่วนได้เสียทั้งหลาย

คณะกรรมการบริษัทฯ จะให้ความสำคัญต่อระบบการควบคุมภายใน การปฏิบัติตามที่กำหนดโดยกฎหมายและจริยธรรมทางธุรกิจ และจะจัดให้มีการอบรมหลักสูตรให้แก่กรรมการ และลูกจ้างทุกคนอย่างสม่ำเสมอ

บริษัทฯ จะประกอบธุรกิจด้วยความระมัดระวัง โดยเฉพาะเรื่องการบริหารความเสี่ยง และจะจัดทำการวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยงอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งติดตามการเปลี่ยนแปลงของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจและจัดทำแผนงานการบริหารความเสี่ยงให้เหมาะสม

คณะกรรมการบริษัทฯ จะประเมินสถานการณ์เพื่อให้มั่นใจว่า ค่าตอบแทน สำหรับผู้บริหารระดับสำคัญและกรรมการบริษัทฯ มีสัดส่วนที่เป็นไปตามผลประโยชน์ตอบแทนในระยะยาว ให้แก่บริษัทและผู้ถือหุ้นของบริษัทฯ อย่างสม่ำเสมอ

คณะกรรมการบริษัทฯ จะกำกับดูแลในเรื่องใดๆ อันอาจกลายเป็นประเด็นความขัดแย้งทางผลประโยชน์ในการบริหารงานของกรรมการ และผู้ถือหุ้นอย่างเคร่งครัด สมาชิกของคณะกรรมการกำกับดูแลกิจการ

คณะกรรมการกำกับดูแลฯ ประกอบไปด้วยสมาชิกจำนวน 4 คนตามที่กำหนดโดยคณะกรรมการบริษัทฯ สมาชิกของคณะกรรมการกำกับดูแลฯ จะมีวาระคราวละ 2 ปีและอาจได้รับการแต่งตั้งให้กลับเข้าดำรงตำแหน่งได้อีก สมาชิกแต่ละท่านของคณะกรรมการกำกับดูแลฯ จะดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามกฎและระเบียบที่กำหนด หรือเป็นไปตามข้อพิจารณาทั้งหลายที่เกี่ยวข้อง

ประธานคณะกรรมการกำกับดูแลฯ จะได้รับการแต่งตั้งโดยที่ประชุมคณะกรรมการบริษัท (ทั้งนี้ เป็นไปตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการกำกับดูแลกิจการ) สมาชิกของคณะกรรมการกำกับดูแลฯ อาจมีการโยกย้ายหรือเปลี่ยนแปลง และมีการแต่งตั้งใหม่ขึ้นทดแทน

ตำแหน่งที่ว่างลง โดยคณะกรรมการบริษัทฯ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการกำกับดูแลฯ ในกรณีที่กรรมการกำกับดูแลฯ เป็นผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัทฯ ด้วย ให้สมาชิกภาพในการเป็นกรรมการกำกับดูแลฯ สิ้นสุดลงโดยอัตโนมัติ ในทันทีที่สมาชิกภาพในการดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัทฯ สิ้นสุดลงด้วย

โครงสร้างของคณะกรรมการกำกับดูแลฯ และการดำเนินงาน คณะกรรมการกำกับดูแลฯ จะมีการประชุมร่วมกันด้วยตนเองหรือโดยทางโทรศัพท์อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง คณะกรรมการกำกับดูแลฯ อาจเชิญผู้บริหารหรือกรรมการบริษัทฯ เข้าร่วมประชุมแล้วแต่จะพิจารณาเห็นสมควรและเหมาะสม

ขอบเขตและความรับผิดชอบของคณะกรรมการกำกับดูแลกิจการ

คณะกรรมการกำกับดูแลฯ จะมีขอบเขตและความรับผิดชอบดังนี้ :

จัดทำและทบทวนประเด็นการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทฯ รวมทั้งจัดให้บริษัทฯ มีการดำเนินการและปฏิบัติให้เป็นไปตามแนวทางการกำกับดูแลกิจการที่ดีที่ใช้บังคับอยู่

ทบทวนและอนุมัติการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการกำกับดูแลกิจการที่ดี ตามที่กำหนดไว้ในหลักเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์หรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจที่เกี่ยวข้อง จัดทำโครงการประเมินตนเองของกรรมการบริษัทฯ เพื่อให้กรรมการบริษัทฯ ทั้งหลายได้มีโอกาสพิจารณาผลการดำเนินงานของคณะกรรมการบริษัทฯ และการแก้ปัญหาต่างๆ ที่อาจมีขึ้น

พิจารณาและอนุมัติการเสนอชื่อบุคคลผู้เหมาะสมให้ดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัทฯ เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะ ต่อที่ประชุมคณะกรรมการบริษัทฯ ต่อไป

ทบทวนและเสนอแนะเพื่อการเปลี่ยนแปลงบทบาท ส่วนประกอบและโครงสร้างของคณะกรรมการบริษัทฯ และคณะกรรมการอื่นๆ

จัดทำโครงการปฐมนิเทศและให้ความรู้ แก่กรรมการที่เข้าดำรงตำแหน่งรายใหม่ รวมถึงแผนการให้การศึกษาและความรู้อย่างต่อเนื่องแก่กรรมการที่ดำรงตำแหน่งอยู่

ทบทวน และ/หรือ พิจารณานุมัติ เรื่องใดๆ ที่คณะกรรมการกำกับดูแลฯ ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการเป็นการเฉพาะจากคณะกรรมการบริษัทฯ รายงานแก่คณะกรรมการบริษัทฯ ถึงการดำเนินการใดๆ ของคณะกรรมการกำกับดูแลกิจการฯ ที่ได้นำเสนอไว้ในการประชุมคณะกรรมการบริษัทฯ ครั้งก่อน หรือในเวลาใดที่เห็นว่าเหมาะสมหรือตามที่คณะกรรมการบริษัทฯ ร้องขอ จัดทำ"นโยบายการจ่ายค่าตอบแทน" ให้แก่กรรมการบริษัทและอนุกรรมการอื่นๆ

สิทธิของผู้มีส่วนได้เสีย

บริษัทฯ ได้ให้ความสำคัญต่อสิทธิของผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่ม โดยมีรายละเอียดดังนี้

พนักงาน

บริษัทฯ ได้ปฏิบัติและดูแลพนักงานด้วยความเป็นธรรม และให้ผลตอบแทนในระดับที่เหมาะสมตามทักษะ ความรู้ความสามารถและลักษณะงาน ทั้งนี้ ในอัตราการจ่ายผลตอบแทนที่ไม่ต่ำกว่าผลตอบแทนในตลาดแรงงานสำหรับอุตสาหกรรมใกล้เคียงกัน รวมทั้งมีการปรับปรุงการจ่ายค่าตอบแทนให้เหมาะสมกับค่าครองชีพตามสถานการณ์เศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้ บริษัทฯ ยังได้ปรับปรุงเพิ่มเติมสวัสดิการอย่างต่อเนื่อง เช่น เบี้ยเลี้ยงและ อัตราค่าพาหนะในการปฏิบัติงานนอกสถานที่ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ราคาน้ำมันและค่าครองชีพที่สูงขึ้น ยิ่งไปกว่านั้นบริษัทฯ ยังคำนึงถึงการส่งเสริมและการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ด้วยการจัดให้มีการอบรมสัมมนาทั้งภายในและภายนอกสถานที่ให้เหมาะสมแก่พนักงานในแต่ละระดับ

ลูกค้า

การซื้อสินค้าและบริการจากลูกค้าเป็นไปตามเงื่อนไขทางการค้าที่เป็นธรรมและตกลงร่วมกันรวมถึงการปฏิบัติให้เป็นไปตามสัญญาเกี่ยวกับลูกค้า ทั้งนี้ ด้วยมาตรฐานการประกอบการค้าตามสถานะของลูกค้าแต่ละกลุ่มอย่างเหมาะสม เนื่องด้วยบริษัทฯ มีเจตนารมณ์ที่จะสนับสนุนลูกค้าขนาดเล็ก และขนาดกลางให้มีโอกาสเติบโตอย่างยั่งยืนคู่ไปกับการเจริญเติบโตที่มั่นคงของบริษัทฯ ในระยะยาว

เจ้าหน้าที่

บริษัทฯ ปฏิบัติตามเงื่อนไขการกู้ยืมเงินตามข้อตกลงและสัญญากับเจ้าหน้าที่ทุกรายอย่างเคร่งครัด ทั้งนี้ เริ่มตั้งแต่การคัดเลือกเจ้าหน้าที่ โดยเปิดโอกาสให้เสนอเงื่อนไขการกู้ยืมเงินที่แข่งขันได้ในตลาดการเงินเสรีและพิจารณาอย่างเป็นธรรม

ลูกค้า

บริษัทฯ เอาใจใส่และรับผิดชอบต่อกฎหมาย จัดหาและผลิตสินค้าที่มีคุณภาพและมาตรฐานรักษาความลับของลูกค้า และให้คำแนะนำกรณีที่เกิดปัญหา พร้อมให้ความช่วยเหลือสนับสนุนตามความเหมาะสม บริษัทฯ ได้จัดให้มีหน่วยงานหรือบุคคลที่ทำหน้าที่รับข้อร้องเรียนจากลูกค้าเพื่อดำเนินการแก้ไขข้อบกพร่องให้แก่ลูกค้าโดยเร็วที่สุดหากข้อร้องเรียนนั้นมีเหตุผล

คู่แข่ง

บริษัทฯ ถือปฏิบัติตามกรอบกติกาการแข่งขันที่ดี รักษาบรรทัดฐานของข้อพึงปฏิบัติในการแข่งขัน ไม่ใช้วิธีการอันไม่สุจริตเพื่อทำลายคู่แข่ง ทั้งนี้ บริษัทฯ ดำรงไว้ซึ่งหลักการอยู่ร่วมกันและเกื้อกูลกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิบัติต่อร้านค้าในชุมชนแตกต่างจากรูปแบบการแข่งขันกับคู่แข่งทางการค้าในระดับเดียวกัน พร้อมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนนโยบายการแข่งขันทางการค้าอย่างเสรีและเป็นธรรม โดยบริษัทฯ ยึดหลักการพัฒนาหาช่องทางตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคอย่างดีที่สุดเป็นสำคัญมากกว่าการทำลายล้างกัน

ชุมชน

บริษัทฯ รับผิดชอบต่อสังคม โดยใส่ใจในสภาพแวดล้อมของชุมชน และสังคม นับตั้งแต่การออกแบบก่อสร้างและจัดรูปแบบของร้านให้มีสภาพแวดล้อมเหมาะสมในลักษณะศูนย์กลางการพักผ่อนของครอบครัวและจัดให้ส่วนหนึ่งของร้านมีสภาพเป็นสถานพักผ่อนของชุมชนได้ด้วย รวมถึงการร่วมจัดตั้งและสนับสนุนทางการเงินแก่มูลนิธิบ็ีกซีเพื่อดำเนินการด้านสาธารณประโยชน์และส่งเสริมสนับสนุนด้านการศึกษาของเยาวชนในชุมชนเพื่อตอบแทนหรือการคืนกำไรสู่สังคม

นอกจากนี้ บริษัทฯ ยังได้มีส่วนสำคัญในการพัฒนาสังคมและชุมชน โดยการเสียภาษีสูงสุด จนทำให้บริษัทฯ ได้รับรางวัล Tax Man of the Year 2006 ในฐานะบริษัทดีเด่นในโครงการ Top 10 Company ของสถาบันภาษี Tax Research Center และนิตยสาร Tax & Business Magazine โดยมีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเกิดติมศักดิ์จากสาขาต่างๆ ให้เกียรติพิจารณาคัดเลือก อาทิ ประธานสภา

อุตสาหกรรม ประธานสภาหอการค้า กรรมการและผู้จัดการตลาดหลักทรัพย์ เป็นต้น โดยคัดเลือกจากบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

เป็นบริษัทที่มียอดการเจริญเติบโตสูงสุด

เป็นธุรกิจที่ส่งเสริมเศรษฐกิจของประเทศ

เป็นบริษัทที่มีหลักธรรมาภิบาล มีจริยธรรมสร้างสรรค์และคืนกำไรสู่สังคม

เป็นผู้มีประวัติการเสียภาษีที่ดี

บริษัทฯ ถือเป็นนโยบายที่จะปฏิบัติตามข้อกำหนดของกฎระเบียบและกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อดูแลสิทธิของผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่ายให้เกิดความเป็นธรรม

ภาวะผู้นำและวิสัยทัศน์

คณะกรรมการเป็นผู้มีภาวะผู้นำ มีวิสัยทัศน์ และมีความเป็นอิสระในการตัดสินใจ เพื่อประโยชน์สูงสุดของบริษัทฯและผู้ถือหุ้นโดยรวม คณะกรรมการยังได้มีส่วนร่วมในการให้ความเห็นชอบวิสัยทัศน์ ซึ่งในขั้นนี้ ยังอยู่ในรูปของแผนธุรกิจ ภารกิจ กลยุทธ์ เป้าหมาย และงบประมาณของบริษัทฯ ตลอดจนติดตามและกำกับดูแลให้ฝ่ายจัดการดำเนินการให้เป็นไปตามที่ได้รับความเห็นชอบไว้นั้น อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจสูงสุดให้แก่กิจการ และความมั่นคงสูงสุดให้แก่ผู้ถือหุ้น

การกำกับดูแลกิจการ

ความขัดแย้งทางผลประโยชน์

เพื่อป้องกันความขัดแย้งทางผลประโยชน์ คณะกรรมการได้ดูแลอย่างรอบคอบเมื่อเกิดรายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ โดยกำหนดนโยบายและขั้นตอนการอนุมัติรายการที่เกี่ยวข้องกันให้ปฏิบัติตามประกาศที่เกี่ยวข้องของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย รวมทั้งกำหนดนโยบายและวิธีการดูแลไม่ให้ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องนำข้อมูลภายในของบริษัทฯไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตน ดังนี้

รายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์

คณะกรรมการได้ใช้ความพยายามอย่างดีที่สุด เพื่อให้ทราบถึงรายการที่มีความขัดแย้งทางผลประโยชน์และรายการกับนิติบุคคล หรือ บุคคลที่เกี่ยวข้องกัน ที่มีสาระสำคัญ และได้พิจารณาความเหมาะสมของการดำเนินการในแต่ละเรื่องนั้นอย่างรอบคอบ รวมทั้งมีการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยกำหนดราคาและเงื่อนไขเสมือนทำรายการกับบุคคลภายนอก (Arm's Length Basis) และได้เปิดเผยมูลค่ารายการ คู่สัญญา เหตุผล / ความจำเป็นอย่างเพียงพอไว้ในรายงานประจำปี

การดูแลเรื่องการใช้ข้อมูลภายใน

กำหนดให้กรรมการและผู้บริหารระดับสูงรายงานการเปลี่ยนแปลงการถือหลักทรัพย์ ต่อสำนักงานกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ตามมาตรา 59 แห่งพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535

3.4.3 คาร์ฟูร์ ไฮเปอร์มาร์เก็ต

คาร์ฟูร์ ไฮเปอร์มาร์เก็ตถือหุ้นโดยบริษัทแม่คาร์ฟูร์ในฝรั่งเศส ปัจจุบันได้รับการส่งเสริมการลงทุนจาก BOI และมีแผนขยายสาขาปีละ 2-3 แห่ง สำหรับรายละเอียดของบริษัทมีดังต่อไปนี้

การกำเนิดของคาร์ฟูร์และแนวคิด "ไฮเปอร์มาร์เก็ต"

ห้างคาร์ฟูร์ถือกำเนิดขึ้นภายใต้ความร่วมมือของ นายมาร์เซล ฟูร์นีเออร์ รวมทั้งนายเดนิส และนายซัค เดฟโพรี ซึ่งตัดสินใจที่จะทดลองแนวคิดทางการค้าปลีกแบบใหม่ที่มีการรวมส่วนของความเป็นซูเปอร์มาร์เก็ตและพวกเสื้อผ้าเข้าด้วยกัน ด้วยแนวคิดดังกล่าว ธุรกิจค้าปลีกแบบแมสหรือมหาชน (MASS CONSUMPTION) จึงพัฒนาขึ้นภายใต้พื้นฐานดังนี้ "NO PARKING NO BUSINESS" ไม่มีที่จอดรถก็ไม่มีธุรกิจ

เมื่อความเจริญของเมืองมากขึ้นและจำนวนผู้มีรถยนต์ส่วนตัวเพิ่มขึ้น ผู้คนจึงนิยมที่จะออกไปอยู่แถบชานเมืองกัน ดังนั้นถ้าหากมีร้านค้าอยู่แถบชานเมืองก็จะสามารถอำนวยความสะดวก

ให้กับผู้บริโภคได้เป็นอย่างดี และหมายถึงจะต้องมีสถานที่จอดรถที่กว้างใหญ่และเหมาะสมด้วย “ONE-STOP SHOPPING” ซื้อครบทุกอย่างในสถานที่เดียว

ราคาที่ดินบริเวณชานเมืองมักมีราคาต่ำ ดังนั้นจึงสามารถสร้างร้านค้าใหญ่บนพื้นที่กว้างขวางได้ สามารถจัดเก็บ สินค้าทุกชนิดที่เป็นที่ต้องการของลูกค้าไว้ได้หมดภายในร้านเดียว “DISCOUNT PRICING” ราคาต่ำ

ด้วยความเชื่อที่ว่าลูกค้ายินดีที่จะต้องเดินทางไกลออกไปอีกนิดเพื่อซื้อสินค้าที่มีราคาเหมาะสม ดังนั้นควรลดราคาขายให้ต่ำลงมาเพื่อเป็นการเพิ่มยอดขาย ดังนั้นเท่ากับเป็นการ ทำให้ร้านนั้น อยู่ใน ตำแหน่ง ที่ดีในการต่อรองเพื่อให้ได้มาซึ่ง :-

เทอมของการจัดซื้อจากซัพพลายเออร์ดีขึ้นจัดการหาสินค้าตรงจากผู้ผลิตให้ได้มากที่สุด คือเท่ากับตัดตอนระบบการกระจายสินค้าลง ทฤษฎีโลจิสติกส์แนะนำอีกว่า การลดต้นทุนทำได้โดยการ ให้บริการขายแบบช่วยตัวเอง (SELF SERVICE) โดยจัดให้มีรถเข็นสินค้าจำนวนมากพอเพียงแก่ลูกค้า

ห้างคาร์ฟูร์แห่งแรกจึงถือกำเนิดในปี ค.ศ. 1963 ณ สี่แยก (“คาร์ฟูร์” หมายถึง “สี่แยก” ในภาษาฝรั่งเศส) ในเมืองแซนต์จันเนอวีฟ เดอ บัวส์ ซึ่งตั้งอยู่ใกล้กรุงปารีส แนวคิดแบบคาร์ฟูร์ นับว่าประสบความสำเร็จตั้งแต่เริ่มต้นเลยทีเดียว

ปัจจุบันคือกลุ่มธุรกิจค้าปลีกอันดับ 1 ในทวีปยุโรปและเอเชียและใหญ่เป็นอันดับ 2 ของโลกด้วยจำนวนสาขากว่า 898 สาขาใน 30 ประเทศทั่วโลก

รูปแบบของคาร์ฟูร์

ส่วนประกอบ 3 ส่วนที่สำคัญของรูปแบบคาร์ฟูร์ที่กลายเป็นกุญแจสู่ความสำเร็จก็คือ

FREE PARKING บริการที่จอดรถฟรี คือ มีที่จอดรถขนาด 500 ถึง 3,000 คันต่อห้างหนึ่งแห่ง

ONE-STOP SHOPPING ซื้อครบทุกอย่างในสถานที่เดียว จำหน่ายสินค้าจำเป็นทั่วไปทั้งหมดภายในสถานที่เดียวกัน เช่น ของสด ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ เครื่องไฟฟ้า และอื่นๆ รถเข็น

สินค้ามีไว้บริการลูกค้าแบบช่วยตัวเอง ลูกค้าจะต้องไปเข้าแถวชำระค่าสินค้าที่เคชเชียร์พื้นที่ขาย โดยเฉลี่ยของไฮเปอร์มาร์เก็ตคือ 9,000 ตารางเมตร อย่างไรก็ตาม อาจจะเป็นได้ตั้งแต่ขนาด 4,000 ตารางเมตรจนถึง 20,000 ตารางเมตร

FRESHNESS ความสด สินค้าประเภท ผัก ผลไม้ และปลาจะซื้อตรงจากผู้ผลิต และนำเข้าสู่ห้างโดยตรงการจัดเตรียมอาหารทำ ขึ้นภายในร้านเบเกอรี่ สลัดบาร์ และห้องชำแหละเนื้อสัตว์ภายในห้างเน้นความสะอาดอย่าง เข้มงวด และเห็นสิ่งแวดล้อม ที่สะอาดภายในห้างอย่าง สม่ำเสมอ

ค่านิยม

ความเป็นอิสระของคาร์ฟูร์คือเคารพอิสระในการเลือกของลูกค้า โดยนำเสนอความหลากหลายของรูปแบบธุรกิจ และประเภทของผลิตภัณฑ์ และยี่ห้อของสินค้าบ่งชี้เห็นความสำคัญ และสนับสนุนความเป็นอิสระนี้โดยการให้ข้อมูลที่ชัดเจนและเป็นจริง ให้เสรีภาพแก่บรรดาผู้บริโภคในการซื้อสินค้าด้วยราคาที่เหมาะสมกับกำลังซื้อของพวกเขาช่วยให้ผู้คนจำนวนมากสามารถซื้อสินค้าเพื่อการบริโภคได้ โดยให้ความมั่นใจว่าพนักงานทุกคนสามารถมีอิสระในการกระทำและความคิดในการ ริเริ่มสิ่งใหม่ได้ โดยต้องรับผิดชอบอย่างเต็มที่ต่อผลของการกระทำที่ส่งผลกระทบต่อลูกค้า บริษัท และพนักงาน สถาบัน และสิ่งแวดล้อมการแบ่งปัน บิ๊กซีจะทุ่มเทความรู้ความชำนาญและนำจุดแข็งของบริษัทมาใช้ในการสร้างคุณประโยชน์ที่สามารถแบ่งปันระหว่างลูกค้า พนักงาน ผู้ถือหุ้น คู่ค้า และ ผู้จัดจำหน่าย

ความเคารพ

คาร์ฟูร์จะเคารพพนักงาน ผู้จัดจำหน่ายและลูกค้า มีความสนใจและยอมรับในความแตกต่างเข้าใจและเคารพการดำเนินชีวิต ประเพณี วัฒนธรรมและความต้องการ ในทุกที่ที่ดำเนินธุรกิจอยู่

โดยจะยึดมั่นในข้อตกลงและสัญญาที่ให้ไว้ และปฏิบัติต่อลูกค้า พนักงาน และผู้จัดจำหน่าย

ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของบริษัท คือ มุ่งมั่นและสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่น โดย เปิดโอกาสในการจ้างงาน ฝึกอบรม และช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในทุกๆ แห่งไม่ว่าจะเป็นระดับประเทศ ระดับท้องถิ่น หรือ ชุมชนที่เข้าไปดำเนินธุรกิจอยู่ นโยบายของบริษัทตั้งอยู่บนพื้นฐานของการพัฒนาแบบยั่งยืน โดยการพัฒนาแนวคิดของ การแบ่งปันคุณประโยชน์ร่วมกัน ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันยังสื่อถึงกันและกันระหว่างพนักงานภายในองค์กรอีกด้วย ไม่ว่าจะสายงานใด หน้าที่ใดหรือเป็นผู้นำในระดับใดก็ตาม

ความก้าวหน้า

คาร์ฟูร์สนับสนุนความก้าวหน้า และการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ๆ ในการให้บริการแก่คนทั่วไป และยอมรับในความเปลี่ยนแปลงซึ่งเกิดจากความคิดริเริ่มที่ไม่หยุดนิ่งและสนับสนุน ให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆ

ภารกิจของคาร์ฟูร์

การดำเนินธุรกิจในทุกด้านมีจุดมุ่งหมายเพื่อตอบสนองความคาดหวังของลูกค้า คือ การเป็นบรรทัดฐานของธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ในทุกแห่งที่ดำเนินธุรกิจ

สำหรับพนักงาน

ให้โอกาสพนักงานได้ก้าวหน้าในองค์กรที่มีความมั่นคงและพัฒนางานของตนเอง โดยมีค่าตอบแทนและคุณค่าของงานเป็นแรงบันดาลใจ

สำหรับผู้ถือหุ้น

ผลตอบแทนจากการลงทุนระยะยาวซึ่งมีแนวโน้มการเติบโตทางธุรกิจที่ดีของบริษัทระหว่างประเทศ ซึ่งมีรูปแบบธุรกิจที่หลากหลาย

สำหรับผู้จัดจำหน่าย

ช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าที่เข้าใจถึงความต้องการของลูกค้า รวมทั้งร่วมมือในการพัฒนาสินค้าภายใต้กรอบของการพัฒนาที่ยั่งยืนและเหมาะสม

สำหรับลูกค้า ผู้ได้รับสิทธิทางการค้า และพันธมิตรทางการค้า

มุ่งมั่นพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้งเพื่อนำไปสู่การเป็นกลุ่มธุรกิจระดับแนวหน้าและผลิต ภัณฑ์ชั้นนำ ผู้เชี่ยวชาญด้านการค้า ผู้มีอำนาจในการซื้อและเทคโนโลยีในการจัดการ สำหรับชุมชนในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ

มุ่งมั่นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของสังคม โดยเป็นผู้ดำเนินธุรกิจที่มีความรับผิดชอบต่อ

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับคาร์ฟูร์ในประเทศไทย

คาร์ฟูร์ ภายใต้การบริหารของบริษัทเซ็นคาร์ จำกัด เปิดตัวสาขาแรกในกรุงเทพฯ ที่ถนนสุขุมวิท 3 ในปี 2539 ปัจจุบันคาร์ฟูร์มีสาขาทั้งหมด 21 แห่ง ในประเทศไทยโดยมีพนักงานกว่า 7,000 คน โดยมีสาขาอยู่ในกรุงเทพและปริมณฑล 17 สาขาและที่เชียงใหม่ พัทยาหาดใหญ่ และฉะเชิงเทรา ตามลำดับ ปัจจุบันคาร์ฟูร์คือผู้ค้าปลีกอันดับหนึ่งในยุโรปและเอเชียและเป็นอันดับ 2 ของโลก คาร์ฟูร์ดำเนินกิจการกับผู้ผลิตในประเทศกว่า 1,200 ราย

คาร์ฟูร์จำหน่ายผลิตภัณฑ์หลากหลายประเภทอาทิ อาหาร ของชำ และสิ่งทอ กว่า 98 % ของผลิตภัณฑ์เหล่านี้มาจากผู้ผลิตภายในประเทศ ทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนผู้ผลิตในประเทศ รวมทั้งผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ตั้งแต่ปี 2543 เป็นต้นมา คาร์ฟูร์ได้ริเริ่มและพัฒนาโครงการวงจรคุณภาพ (Quality Line) ซึ่งมีจุดประสงค์เพื่อ คัดสรรแต่ผลิตภัณฑ์อาหารที่มีคุณภาพให้กับผู้บริโภคชาวไทย ทั้งนี้โดยการให้ความรู้ เทคโนโลยี และทักษะแก่ผู้ผลิตในการผลิตผลิตภัณฑ์ที่ปราศจากสารเคมีเจือปน ในปี 2545 คาร์ฟูร์จำหน่ายเนื้อหมูในโครงการวงจรคุณภาพ เพื่อที่ผู้บริโภคชาวไทยจะได้บริโภคเนื้อหมูที่สดและมีคุณภาพ ในปีพ.ศ. 2547 คาร์ฟูร์ได้ดำเนิน โครงการนี้ กับผลิตภัณฑ์อาหารประเภทผัก-ผลไม้และข้าวสาร ในปี พ.ศ. 2548 เป็นครั้งแรก

แรกของประเทศไทยที่จะมีผลิตภัณฑ์อาหารทะเล คือ กุ้งปลอดสาร ภายใต้การควบคุมคุณภาพของโครงการวางจรรยาบรรณ

สินค้าไทยได้ถูกส่งออกสู่นานาประเทศซึ่งไม่เพียงแต่นำรายได้เข้าประเทศเท่านั้น แต่ยังเป็นการกระตุ้นให้ผู้ผลิตพัฒนาฝีมือและคุณภาพเพื่อให้ทัดเทียมกับมาตรฐานของต่างชาติ ขณะนี้คาร์ฟูร์ได้ทำการ ส่งสินค้าไทย ออกไปขายที่สาขาต่างๆ ของคาร์ฟูร์ใน 3 ทวีปด้วยกันคือยุโรป เอเชีย และ อเมริกาใต้

ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม คาร์ฟูร์ได้มอบทุนสนับสนุนโครงการ พัฒนาเด็กและเยาวชน ในศูนย์การเรียนรู้ ชุมชนชาวไทย ภูเขาแม่ฟ้าหลวง อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ เป็นจำนวนทั้งสิ้น 15 ล้านบาทซึ่งเป็นโครงการในพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีในสองปีแรกของโครงการ (ปี 2544 - 2545) คาร์ฟูร์ได้ให้ทุนสนับสนุนชาวเขากว่า 24 หมู่บ้านในอำเภอ อมก๋อย ในการสร้างศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเองสำหรับเด็กประชาชนที่สนใจสามารถร่วมบริจาคให้โครงการผ่านศูนย์รับบริจาคของคาร์ฟูร์ทุกสาขาทั่วประเทศ ปัจจุบันนี้คาร์ฟูร์ได้รับบริจาคเงินในโครงการนี้กว่า 5 ล้านบาทในปี 2547 ศูนย์การเรียนรู้ทั้ง 49 แห่งในอำเภอ อมก๋อย ได้ก่อสร้างเสร็จเรียบร้อยและทยอยติดตั้งอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน ระบบประปาภูเขา แผงพลังงานแสงอาทิตย์เพื่อผลิตไฟฟ้าสำหรับศูนย์การเรียนรู้ ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมโครงการนี้ถือว่าเป็น การแสดงถึงความห่วงใยที่คาร์ฟูร์มีต่อสังคมและประเทศ ในปี 2548 มูลนิธิคาร์ฟูร์และคาร์ฟูร์ประเทศไทย ได้ทูลเกล้าฯ ถวายเงินสนับสนุน โครงการพัฒนาเด็กและเยาวชน ในศูนย์การเรียนรู้ ชุมชนชาวไทย ภูเขาแม่ฟ้าหลวง อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ แต่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเป็นจำนวนทั้งสิ้นกว่า 8 ล้านบาท เพื่อก่อสร้างศูนย์การเรียนรู้ในอีก 25 หมู่บ้านของ อ. อมก๋อย ภายในปี 2549 74 หมู่บ้านจาก 101 หมู่บ้านใน อ.อมก๋อยจะมีศูนย์การเรียนรู้ที่มั่นคงให้กับเด็กที่ด้อยโอกาสบนดอยสูง

ในวันที่ 27-29 ธันวาคม พ.ศ. 2547 เป็นครั้งแรกของประเทศไทยและคนไทยที่ต้องเผชิญกับพิบัติภัยที่ร้ายแรงที่สุดครั้งหนึ่งจากเหตุการณ์แผ่นดินไหวในประเทศอินโดนีเซียและก่อให้เกิด “คลื่นสึนามิ” เข้าทำลายชายฝั่งทะเลอันดามันของไทย ใน 6 จังหวัดได้แก่ ภูเก็ต พังงา สตูล ตรัง ระนองและกระบี่ ก่อให้เกิดความเสียหายทั้งชีวิต และทรัพย์สินของผู้คนนับพัน คาร์ฟูร์ประเทศไทยและมูลนิธิคาร์ฟูร์ในประเทศฝรั่งเศส ได้ส่งมอบความช่วยเหลือผ่านกรมการค้าภายในและสภากาชาดไทยมูลค่ากว่า 5 ล้านบาท

คาร์ฟูร์ประเทศไทยและมูลนิธิคาร์ฟูร์ประเทศฝรั่งเศส ได้ตกลงให้ความช่วยเหลือในการบูรณะซ่อมแซมโรงเรียนบ้านน้ำเค็มพร้อมกับสร้างอาคารเรียนหลังใหม่โดยในการดำเนินการครั้งนี้คาร์ฟูร์ได้รับความร่วมมืออย่างดีจากบริษัทพันธมิตร 2 บริษัทคือ บริษัท บวิคไทย จำกัด และบริษัท อีดีเอฟ เข้าที่อีสต์เอเชีย จำกัด เข้าร่วมดำเนินการให้ความช่วยเหลือแก่เด็กและเยาวชนในโรงเรียนบ้านน้ำเค็ม เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 30 ล้านบาท โครงการ โรงเรียนบ้านน้ำเค็ม เพื่อผู้ประสบภัยสึนามิ ประกอบด้วย

1. ก่อสร้างอาคารเรียนขึ้นใหม่
2. ซ่อมแซมอาคารเรียนเดิมให้มีสภาพใช้งานได้ภายหลังได้รับความเสียหายจากคลื่นสึนามิ
3. จัดจ้างครูผู้สอนในวิชา ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ และคอมพิวเตอร์เป็นเวลา 1 ปี
4. จัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอน
5. จัดซื้อชุดนักเรียนแก่เด็กนักเรียน

คาร์ฟูร์เพื่อเด็ก เอชไอวี คาร์ฟูร์และลูกค้าได้ร่วมสนับสนุนกิจกรรมของมูลนิธิสิทธิเด็กในการดูแลเด็กและเยาวชนผู้ป่วยด้วยโรคเอดส์ โดยสนับสนุนด้านเงินทุนมากกว่า 1.5 ล้านบาทใน 4 ปีที่ผ่านมา เพื่อใช้ในการจัดหาวัคซีนต้านเชื้อเอดส์ ค่ารักษาพยาบาลและแพทย์

จริยธรรมทางธุรกิจของคาร์ฟูร์

คาร์ฟูร์เปิดทำการด้วยแนวคิดอันทันสมัยของธุรกิจร้านขายปลีก โดยให้ความสำคัญต่อการดูแลลูกค้าทุกคนเสมือนเป็นหนึ่งในสมาชิกครอบครัว จะมุ่งเน้นในการบริการลูกค้า การนำเสนอราคาที่ถูกที่สุดในตลาดฝึกฝนพนักงานให้มีการเรียนรู้เพื่อนำไปพัฒนาสิ่งที่ดีที่สุดให้กับลูกค้า จะเห็นได้ว่าบริษัทจะประกอบธุรกิจภายใต้หลักเกณฑ์นโยบายการกำกับดูแลกิจการที่ดี และส่งเสริมให้พนักงานมีความรับผิดชอบ ในการปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างเต็มความสามารถและมีประสิทธิภาพ หากดำเนินการได้สัมฤทธิ์ผลแล้ว บริษัทจะสามารถสร้างความเชื่อถือและไว้วางใจให้แก่ผู้ถือหุ้น ผู้ลงทุน และผู้เกี่ยวข้องทั้งหลาย คณะกรรมการบริษัทฯ จึงได้กำหนดนโยบายการกำกับดูแลกิจการ

โดยมีวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ที่เสริมสร้างความเจริญเติบโตที่ยั่งยืนและสนองผลประโยชน์ในระยะยาวให้แก่ผู้มีส่วนได้เสียทั้งหลาย ได้แก่ การปฏิบัติตามกฎหมาย ความซื่อตรงของพนักงาน ความสัมพันธ์กับผู้จำหน่ายสินค้า การเปิดเผยข้อมูลของบริษัท การแข่งขันและการรักษาสินทรัพย์ของบริษัทฯ โดยคณะกรรมการ ผู้บริหารตลอดจนพนักงานทุกคนจะให้ความสำคัญและมีหน้าที่ต้องถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด สม่่าเสมอเป็นปกติวิสัย ให้เป็นไปตามปฏิญญาว่าด้วยการปฏิบัติตามมาตรฐานการดำเนินธุรกิจของบริษัทฯ ที่ได้กำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจน โดยบริษัทยังได้กำหนดให้มีการติดตามผลการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง มีบทลงโทษที่ชัดเจนหากมีการฝ่าฝืน รวมทั้งรณรงค์ส่งเสริมให้เกิดเป็นวัฒนธรรมองค์กรและค่านิยมที่ดีในการดำเนินงานเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

จากข้อมูลที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการขยายสาขาของห้างสรรพสินค้าต่างชาติในช่วง ปี 2537 เป็นต้นมาเกิดการเติบโตต่อเนื่อง แม้ได้รับผลกระทบบ้างจากสภาพเศรษฐกิจที่ชะลอตัวลงในปี 2541 แต่มาตรการเปิดกว้างให้ต่างชาติสามารถเข้ามาลงทุนในกิจการค้าปลีก ก็ทำให้กิจการค้าปลีกรายใหญ่ระดับโลกเข้ามาขยายเครือข่ายสาขาอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ปัจจุบันการจับจ่ายใช้สอยของภาคเอกชนในประเทศเริ่มปรับตัวดีขึ้น ขณะที่ทิศทางการค้าปลีกทั่วโลกกำลังถูกรุกโดยธุรกิจดิสคานท์ส โตร์ ผู้ประกอบการจึงมีการเร่งขยายสาขา พร้อมกับการใช้กลยุทธ์การแข่งขันด้านราคาค่อนข้างมาก โดยอาศัยความได้เปรียบจากอำนาจการต่อรองในการสั่งซื้อสินค้า ขณะเดียวกันก็มีการผลิตสินค้าภายใต้ยี่ห้อของตนเอง (House Brand) โดยการว่าจ้างให้ซัพพลายเออร์เป็นผู้ผลิต โดยอาศัยอำนาจต่อรองจากการเป็นช่องทางจำหน่ายขนาดใหญ่

สำหรับการแข่งขันผู้ประกอบการยังมีการเพิ่มรูปแบบการบริการใหม่เพื่อดึงดูดลูกค้าเข้ามาใช้บริการ เช่น การ เปิด 24 ชั่วโมงในบางสาขา ซึ่งปัจจุบันภาครัฐได้ขอความร่วมมือไปยังผู้ประกอบการห้างค้าปลีกดังกล่าว เนื่องจากวิตกกังวลถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับร้านค้าย่อยทั่วไป รวมทั้งร้านค้าปลีกอื่นๆ นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมการขายในรูปแบบต่างๆ ทั้งการลด แลก แจก แถม การเพิ่มสัดส่วนอาหารสด ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อซูเปอร์มาร์เก็ตทั่วไปได้ รวมทั้งการให้สินเชื่อ ผ่านบัตรเครดิตเพื่อกระตุ้นการใช้จ่ายและขยายฐานลูกค้าให้กว้างขวางขึ้น ปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ส่งผลให้ดิสคานท์ส โตร์มี การรุกขยายสาขาแทรกซึมไปทุกพื้นที่โดยปัจจุบันมีสาขาในกรุงเทพมหานครรวมกัน 56 แห่ง ต่างจังหวัด 52 แห่ง และคาด การณ์ว่าปี 2545 จะมีสาขาเพิ่มขึ้นเป็น 115 แห่ง แบ่งเป็นในกรุงเทพฯ 63 แห่ง และต่างจังหวัด 52 แห่ง (ข้อมูลจาก ฐานเศรษฐกิจฉบับพิเศษ ม.ค. 2545)

การขยายตัวของห้างสรรพสินค้าต่างชาติเริ่มเข้าสู่ภูมิภาคในช่วงปี 2535-2537 เป็นต้นมา โดยเริ่มแรกเป็นการ ขยายสาขาของห้างสรรพสินค้าสัญชาติไทยจากส่วนกลาง เข้าไปตั้งตามจังหวัดต่างๆ แต่ในช่วงหลังปี 2541 กิจการ ค้าปลีกระดับโลกได้รุกเข้ามาตั้งฐานและขยายสาขาอย่างรวดเร็วเริ่มจากในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล ต่อมาจึง ทอยขยายตลาดเข้าสู่ต่างจังหวัดมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากเคมิดิสเคานท์สโตร์ (แม็คโคร บิ๊กซี เทสโก้ โลตัส และคาร์ฟูร์) เคยมีสาขาเพียง 5 แห่งในปี 2538 และเพิ่มเป็น 49 แห่งในปี 2544 สำหรับปี 2545 ขยายสาขาในต่างจังหวัดเพิ่มเป็น 52 แห่ง โดยขยายตัวจากปีก่อนร้อยละ 6.1(ที่มา: มองเศรษฐกิจ ปีที่ 7 ฉบับที่ 972 30 พ.ย. 2544)

ภาพรวมตลาดค้าปลีกในส่วนภูมิภาค คาดว่าจะมีการแข่งขันรุนแรงขึ้นกว่าปีที่ผ่านมา สำหรับพื้นที่ภาคเหนือ โดยเฉพาะ จังหวัดเชียงรายเป็นที่สนใจของนักลงทุนค่อนข้างมาก เนื่องจาก มีผู้ประกอบการบางรายอย่างบิ๊กซีเข้าไปเปิดสาขาและประสบความสำเร็จอย่างมาก จากการที่ จังหวัดเชียงรายเป็นเขตการค้าชายแดนที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจของภาคเหนือ สถานการณ์ล่าสุด กำลังจะมีแม็คโครและโลตัสเข้าไปตั้งสาขา ส่วนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีจังหวัดที่มี ประชากรหนาแน่นและมีศักยภาพในการลงทุน ได้แก่ นครราชสีมา และขอนแก่น ซึ่งเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจสำคัญของภาคอีสาน ล่าสุดคาร์ฟูร์มีแผนจะขยายสาขาไปที่นครราชสีมา ส่วนร้อยเอ็ด กำลังจะเปิดสาขาของแม็คโคร สำหรับภาคใต้ จังหวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญที่ผู้ประกอบการสนใจ ได้แก่ ภูเก็ตและสงขลา ซึ่งคาร์ฟูร์จะ ไปเปิดสาขา จังหวัดตรังกำลังจะมีบิ๊กซีและโลตัส อย่างไรก็ตาม การเร่งขยายสาขาในส่วนภูมิภาคของเคมิดิสเคานท์สโตร์ส่งผลกระทบต่อธุรกิจค้าปลีก-ค้าส่งเดิมภายในท้องถิ่น จนทำให้เกิดกระแสการต่อต้านกลุ่มทุนต่างชาติขึ้นในหลายจังหวัด เช่น กาญจนบุรี ขอนแก่นและร้อยเอ็ด เป็นต้น

ปัจจุบันผู้ประกอบการพยายามลดขนาดพื้นที่ของแต่ละสาขาลงเพื่อรุกเข้าไปในทำเลที่ตั้ง ย่านชุมชนมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อเพิ่มยอดขายและขยายช่องทางการจำหน่าย โดยอาศัยช่องว่างระหว่างรอ กฎหมาย เนื่องจากปัจจุบันกฎหมายควบคุมกิจการค้าปลีกยังอยู่ในขั้นตอนการยกร่าง รวมทั้ง ภาครัฐมีนโยบายในการกำหนดเขตพื้นที่ตั้ง (โซนนิ่ง) และการก่อสร้างอาคารขนาดใหญ่โดยให้ เป็นไป ตาม พรบ. ผังเมือง ในขณะที่การขออนุญาตก่อสร้างอาคารขนาดเล็กสามารถทำได้ง่ายกว่า ส่งผลให้ผู้ประกอบการบางราย เช่น เทสโก้ โลตัส จึงมีการปรับตัวโดยการลดขนาดพื้นที่ลงเหลือ ประมาณ 500 ตร.ม. ภายใต้แนวคิด คอนวินีเยนสโตร์กึ่งซูเปอร์มาร์เก็ต โดยขยายสาขาเข้าไปตั้งใน บัมน์น้ำมันเอสโซ่ปัจจุบันมี 6 สาขา และในปีหน้าจะขยายอีก 4 สาขา ส่วนบิ๊กซีจะเปิดร้านลิตเตอร์ ไพเรซเพื่อขายสินค้าแฮนด์แบรนด์ และปี 2545 จะเปิด 4 สาขา ส่วนที่อปส ซูเปอร์มาร์เก็ตมีโครงการ

ทำร้าน จิฟฟี่ คิทเช่นบายที่ออปัส โดยให้เข้าไปบริหารพื้นที่ของร้านสะดวกซื้อในปีน้ำมันเจ็ด เพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่าย (ที่มา: หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ 2/8/44)

3.5 บทบาทและผลกระทบของบริษัทข้ามชาติที่มีต่อสังคมไทย

การดำเนินการของบริษัทข้ามชาติโดยการขยายการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจและการลงทุนเข้ามาภายในประเทศไทยเพื่อการแสวงหาผลกำไรสูงสุดย่อมก่อให้เกิดทั้งผลดีและผลเสีย บางประการดังนี้

บทบาทของบริษัทข้ามชาติในทางสร้างสรรค์

3.5.1 ส่งเสริมสันติสุขระหว่างประเทศ การขยายตัวของบริษัทข้ามชาติโดยมีสาขาและเครือข่ายกระจายอยู่ในประเทศและเป็นแหล่งรวบรวมบุคคลที่มีความรู้และความชำนาญในแขนงต่างๆ เข้ามาทำงานอยู่ในองค์กรเดียวกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของบริษัททำให้ช่วยลดปัญหาเรื่องเขตพรมแดนของประเทศ ลดความกระทบกันระหว่างประเทศ และความรู้สึกเกี่ยวกับชาตินิยมโดยปกติประเทศต่างๆ มักจะคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศตนเองจึงใช้มาตรการเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของประเทศตนเองแต่ก็ทำให้เป็นผลเสียแก่ประเทศอื่นจึงก่อให้เกิดข้อขัดแย้งระหว่างประเทศ เช่นการตั้งกำแพงภาษีนำเข้าเพื่อกีดกันสินค้าเข้าจากต่างประเทศแต่ภายใต้การตั้งกำแพงภาษีนำเข้า บริษัทข้ามชาติก็ยังสามารถทำการค้าขายระหว่างบริษัทในเครือด้วยตนเองได้ ด้วยการปรับต้นทุนระหว่างสาขาต่างๆ ด้วยกันเอง ดังนั้นแทนที่แต่ละประเทศจะมุ่งดำเนินการเพื่อตนเองซึ่งในที่สุดแล้วก็จะไม่เกิดประโยชน์แก่ฝ่ายใดเลย ในทางตรงกันข้ามแต่ละประเทศรวมทั้งบริษัทข้ามชาติก็จะร่วมแสวงหามาตรการต่างๆ ที่จะลดข้อขัดแย้งระหว่างประเทศและให้ทุกประเทศได้รับประโยชน์ร่วมกัน เช่น ด้วยการมีข้อตกลงกันระหว่างประเทศเกี่ยวกับระบบการจัดเก็บภาษีสินค้าเข้าหรือออกให้เป็นระบบเดียวกัน ข้อตกลงเกี่ยวกับการเก็บภาษีซ้อนระหว่างประเทศ กฎหมายเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์และสิทธิบัตรต่างๆ ตลอดจนร่วมกันแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจระหว่างประเทศต่างๆ เป็นต้น ทำให้เป็นการลดความขัดแย้งระหว่างประเทศและนำสันติสุขมาสู่โลก

3.5.2 ส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ เนื่องจากบริษัทข้ามชาติประกอบกิจกรรมเศรษฐกิจกระจายอยู่ในประเทศต่างๆ ทั่วโลกโดยไม่มีอาณาเขตพรมแดน ดังนั้นจึงทำให้สามารถเคลื่อนย้ายสินค้าและบริการหรือการค้าต่างประเทศได้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น เป็นการสนับสนุนการค้า การเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตและการแบ่งงานกันทำระหว่างประเทศมากขึ้น ทั้งนี้เพราะได้

ทำให้เกิดการได้เปรียบโดยเปรียบเทียบประเภทใหม่ที่แตกต่างกันจากทฤษฎีการได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของริคาร์โด David Ricardo (รัตนสาขคณิต, 2530: 246) กล่าวคือ ตามแนวคิดของริคาร์โดนั้น แต่ละประเทศควรจะทำการผลิตและส่งออกสินค้าชนิดที่ประเทศตนผลิตแล้วได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ แต่สำหรับกรณีของบริษัทข้ามชาตินั้น การได้เปรียบโดยเปรียบเทียบมิได้เกิดจากทรัพยากรภายในประเทศใดประเทศหนึ่ง แต่เกิดจากการรวบรวมทรัพยากรจากแหล่งในประเทศต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรธรรมชาติ ทุน แรงงาน หรือเทคโนโลยี แล้วนำมาใช้ในการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดซึ่งสูงมากกว่าประสิทธิภาพการผลิตของประเทศแล้วส่งสินค้านั้นออกไปจำหน่ายในตลาดทั่วโลกจนทำให้บริษัทได้รับกำไรสูงสุด และในขณะเดียวกันมวลมนุษยชาติก็จะได้รับประโยชน์มากยิ่งขึ้น

3.5.3 ทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพทางเทคนิค การขยายตัวของบริษัทข้ามชาติหรือการกระจายการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจและก่อให้เกิดการประกอบการขนาดใหญ่ขึ้นกระจายไปทั่วประเทศ ทำให้บริษัทข้ามชาติสามารถประกอบการได้โดยเกิดการประหยัดจากขนาด (Economies of Scale) ซึ่งจะมีผลทำให้ต้นทุนการผลิตลดลง หรือทำให้สามารถใช้ทรัพยากรการผลิตของโลกให้เกิดประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพทางเทคนิค การประหยัดจากขนาดที่เกิดขึ้นอาจแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ตามแนวคิดของโคจิม่า คือการประหยัดจากขนาดทางด้านการผลิต และการประหยัดจากขนาดทางด้านพาณิชย์

3.5.3.1 การประหยัดจากขนาดทางด้านการผลิต เกิดขึ้นได้หลายทาง เช่น เกิดจากการที่บริษัทข้ามชาติได้ทุ่มเทรายจ่ายอย่างมากทางด้านการวิจัยและการพัฒนาหรือการสำรวจแหล่งทรัพยากรธรรมชาติในโลกซึ่งเมื่อสามารถค้นพบกรรมวิธีในการผลิตใหม่ๆ หรือสามารถผลิตสินค้าชนิดใหม่เพียงชนิดเดียวหรือสองชนิด หรือสามารถค้นพบแหล่งทรัพยากรธรรมชาติใหญ่ๆ แม้เพียงแหล่งเดียวก็ตาม ก็สามารถทำกำไรมหาศาลให้บริษัทได้ แต่กิจการเล็กๆ ไม่สามารถจะทุ่มเทรายจ่ายเช่นนั้นได้เพราะไม่มีทุนเพียงพอ จึงอาจทำการวิจัยและพัฒนาในขนาดที่เล็กกว่าหรือสำรวจแหล่งทรัพยากรเพียงหนึ่งหรือสองแห่ง ถ้าผลของการวิจัยและพัฒนาปรากฏว่าไม่สามารถค้นพบกรรมวิธีการผลิตใหม่ที่มีประสิทธิภาพสูงกว่าเดิม หรือผลของการสำรวจไม่พบว่ามีแหล่งทรัพยากรในย่านที่สำรวจแล้วก็จะต้องสูญเสียค่าใช้จ่ายในการนั้น โดยไม่ได้รับค่าตอบแทนจึงเป็นการเพิ่มต้นทุนการผลิต หรือการที่บริษัทกระจายการผลิตไปยังโรงงานขนาดต่างๆ หลายโรงงาน ทำให้สามารถสร้างโรงงานในขนาดที่เหมาะสมสำหรับการผลิต และยังสามารถเลือกแหล่งที่ตั้งโรงงานได้เหมาะสม เช่น ทำการวิจัยและพัฒนาในประเทศแม่ ตั้งโรงงานสาขาผลิตวัตถุดิบใน

ประเทศที่มีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์ ตั้งโรงงานสาขาทำการผลิตสินค้าขึ้นกลางหรือขึ้นส่วนในประเทศที่มีแรงงานมากและมีค่าจ้างแรงงานถูก เป็นต้น การที่บริษัทข้ามชาติซึ่งเป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่สามารถลดการเสี่ยงภัยในการวิจัยและพัฒนา สามารถเลือกขนาดโรงงานที่เหมาะสม และสามารถเลือกแหล่งที่ตั้งโรงงานที่เหมาะสมทำให้ต้นทุนการผลิตลดลงได้มากกว่ากิจการขนาดเล็ก

3.5.3.2 การประหยัดจากขนาดทางการพาณิชย์ บริษัทข้ามชาติยักษ์ใหญ่ ซึ่งประกอบกิจกรรมกระจายไปทั่วโลกยังได้รับประโยชน์จากการประหยัดต่อขนาดทางการขายและทางการเงินซึ่งอาจรวมเรียกว่า การประหยัดจากขนาดทางการพาณิชย์ กล่าวคือ การที่บริษัทผลิตและจำหน่ายสินค้าหลายๆ อย่างกระจายไปทั่วโลกภายใต้ตราเครื่องหมายการค้าเดียวกัน ทำให้บริษัทได้รับประโยชน์จากการประหยัดจากขนาดทางการพาณิชย์ ซึ่งเกิดจากความสามารถทางด้านต่างๆ ดังนี้

- สามารถแสวงหาข่าวสารข้อมูลได้ทั่วโลก
- สามารถจัดตั้งฐานการผลิตและการจำหน่ายในประเทศที่เก็บภาษีขาเข้าในอัตราสูง ซึ่งเฉพาะบริษัทข้ามชาติเท่านั้นที่จะสามารถตั้งฐานดังกล่าวได้เนื่องจากมีทุนมหาศาล อำนาจการต่อรองและมีข้อมูลมากเพียงพอ
- สามารถใช้ประโยชน์จากสิทธิหรือสิทธิบัตรของตนได้เต็มที่และมีอิทธิพลในการจำกัดการส่งออกของประเทศที่เข้าไปดำเนินการทำให้เป็นการลดการแข่งขันในตลาด
- การผลิตและจำหน่ายสินค้าจำนวนมากและหลายๆ ชนิดภายใต้เครื่องหมายการค้าเดียวกัน ทำให้เป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายในการโฆษณา การขาย และการให้บริการหลังการขาย
- เมื่อยอดขายของบริษัทขยายตัวขึ้นเรื่อยๆ ทำให้เครื่องหมายการค้าหรือชื่อตราของบริษัทมีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ
- สามารถที่จะใช้ประโยชน์จากมาตรการหรือข้อยกเว้นต่างๆ ทางด้านภาษีในประเทศต่างๆ ให้เป็นประโยชน์ต่อบริษัทได้อย่างเต็มที่
- สามารถจะใช้ประโยชน์จากการตั้งราคาโอน
- สามารถแสวงหาเงินทุนจากแหล่งเงินทุนที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำได้เพราะมีสาขากระจายอยู่ทั่วโลก
- สามารถที่จะดำเนินการหลีกเลี่ยงการเสี่ยงภัยที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยน ทำให้บริษัทได้รับกำไรเพิ่มขึ้น

- สามารถที่จะแทรกแซงทางการเมืองของประเทศต่างๆ เพื่อให้บริษัทได้รับประโยชน์มากขึ้น

การประหยัดจากขนาดทางการพาณิชย์ที่เกิดจากการขายและการเงินมีผลทำให้บริษัทได้กำไรเพิ่มพูนขึ้นซึ่งให้ผลคล้ายคลึงกันกับ “การประหยัดภายนอกทางการเงิน” (pecuniary external economies) (รัตนา สายคณิต, 2524:65-66)

ผลของการประหยัดจากขนาดทำให้สามารถใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพทางเทคนิค สามารถผลิตสินค้าและบริการต่างๆ ได้โดยประหยัดการใช้ทรัพยากร ตลอดจนลดต้นทุนในการผลิตและการจำหน่ายเช่นนี้ก่อให้เกิดผลดีต่อความเจริญเติบโตของเศรษฐกิจโลกและต่อบริษัทเอง

3.5.4 มีการขยายตัวทางการพัฒนาเทคโนโลยี เนื่องจากบริษัทข้ามชาติต่างแข่งขันกันพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ๆ โดยทุ่มเทรายจ่ายทางการวิจัยและการพัฒนาอย่างมหาศาล ระดมผู้มีความรู้และความเชี่ยวชาญจากประเทศต่างๆ มาร่วมกันทำการค้นคว้าทดลองและการวิจัยเพื่อแสวงหาเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้นกว่าเดิมทั้งด้านการผลิต การจัดการ และการตลาด ทำให้วิทยาการของโลกก้าวหน้าตลอดมาอย่างไม่หยุดยั้ง สามารถผลิตสินค้าใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อมวลชน ทำให้การดำรงชีวิตของคนเปลี่ยนแปลงไป มีความสะดวกสบาย เช่น สินค้าที่จำเป็นในวงการแพทย์ อุปกรณ์ผ่าตัด เครื่องมือแพทย์ อวัยวะเทียม สินค้าอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น รถยนต์ ตู้เย็น เป็นต้น นอกจากนี้ยังได้มีการโอนเทคโนโลยีบางส่วนไปยังแหล่งที่ขาดแคลน เช่น โอนไปยังประเทศที่กำลังพัฒนาโดยอาศัยวิธีการต่างๆ ทำให้ประเทศที่กำลังพัฒนาสามารถอาศัยเทคโนโลยีเหล่านั้นพัฒนาตนเองเร็วขึ้น มีผลทำให้เศรษฐกิจโลกเจริญเติบโตได้อย่างรวดเร็วมากกว่าในกรณีที่ปราศจากการดำเนินงานของบริษัทข้ามชาติ และยังช่วยกระจายการพัฒนาเศรษฐกิจไปยังท้องถิ่นต่างๆ โดยผ่านการถ่ายทอดทางด้านเทคโนโลยี

บทบาทของบริษัทข้ามชาติอันก่อให้เกิดผลเสียต่อประเทศไทย

3.5.5 ทำให้เกิดความไม่มั่งคั่งร่ำรวยของเศรษฐกิจระหว่างประเทศ เนื่องจากบริษัทข้ามชาติได้เข้าไปมีส่วนสำคัญกับการค้าและการเงินระหว่างประเทศ ดังนั้นการดำเนินงานของ

บริษัทข้ามชาติอาจเป็นไปในทิศทางที่ทำให้เกิดความปั่นป่วนหรือยุ่งยากของเศรษฐกิจระหว่างประเทศ แต่ละประเทศอาจไม่สามารถที่จะดำเนินนโยบายเพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจระหว่างประเทศได้

3.5.6 แสวงหากำไรเพิ่มขึ้นจากการกระทำที่ไม่เกิดประโยชน์ต่อสังคม บริษัทข้ามชาติสามารถแสวงหากำไรเพิ่มขึ้นได้โดยไม่ได้สร้างประโยชน์แก่สังคมโลกคือ ไม่ได้ทำให้เกิดการประหยัดทรัพยากรอย่างแท้จริง เช่น ในกรณีที่บริษัทขยายการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจทำให้บริษัทสามารถควบคุมการผลิตและจำหน่ายสินค้าให้แก่ผู้บริโภค ในขั้นตอนการผลิตแต่ละขั้นตอนบริษัทจำเป็นต้องมีกิจการสาขากระจายอยู่ในประเทศต่างๆ และทำการค้าระหว่างสาขาในบริษัทเดียวกัน ในการกำหนดราคาขายระหว่างสาขาของบริษัทด้วยตนเองบริษัทอาจจะกำหนดราคาขายในราคาที่แตกต่างกับราคาในตลาดโลกเพื่อให้มีผลกระทบต่อต้นทุนการผลิต และราคาขายสินค้าสำเร็จรูปของบริษัทในทิศทางที่จะอำนวยผลกำไรให้แก่บริษัทอย่างมหาศาล แต่อาจจะเป็นผลเสียต่อประเทศที่สาขาของบริษัทเข้าไปดำเนินการอยู่ และกำไรดังกล่าวไม่ได้เกิดขึ้นจากการประหยัดทรัพยากรแต่อย่างใด บริษัทสามารถได้รับกำไรเพิ่มขึ้นจากการเข้าไปดำเนินการในประเทศที่ตั้งกำแพงภาษีขาสูงเพื่อคุ้มครองการผลิตภายในประเทศ สาขาของบริษัทข้ามชาตินั้นจะได้รับประโยชน์จากนโยบายดังกล่าว

บริษัทจะสามารถแสวงหากำไรเพิ่มขึ้นได้ เนื่องจากมีอำนาจการผูกขาดจากการเป็นผู้ประกอบการในตลาดที่มีผู้แข่งขันน้อยราย การมีอำนาจการผูกขาดทำให้บริษัทสามารถแสวงหากำไรเพิ่มขึ้นโดยการจำกัดปริมาณการผลิตหรือตั้งราคาขายสินค้าให้สูงขึ้น ยิ่งตลาดมีการแข่งขันที่ไม่สมบูรณ์มากขึ้นเท่าใดบริษัทข้ามชาติยังมีโอกาสได้รับกำไรเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น

เนื่องจากบริษัทข้ามชาติเป็นวิสาหกิจขนาดยักษ์ ดังนั้นจึงมีอิทธิพลอย่างมากมายังทั้งทางด้านเศรษฐกิจและการเมือง บริษัทข้ามชาติจึงสามารถใช้อิทธิพลของตนเข้าแทรกแซงด้านการเมืองและเศรษฐกิจของประเทศต่างๆ เพื่อการแสวงหากำไรและการไม่สูญเสียผลประโยชน์

3.5.7 ทำให้เกิดความไม่มีประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจในการใช้เทคโนโลยีที่คิดค้นขึ้นใหม่ เนื่องจากบริษัทข้ามชาติได้ทุ่มเทรายจ่ายอย่างมหาศาลเพื่อพัฒนาเทคโนโลยี ดังนั้นเมื่อสามารถคิดค้นได้จึงจำเป็นต้องมีการแสวงหาผลประโยชน์ตอบแทนซึ่งจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อบริษัทจะสามารถผูกขาดการใช้เทคโนโลยีอย่างน้อยชั่วระยะหนึ่ง และผลตอบแทนจะลดลงหรือหมดไปเมื่อเทคโนโลยีนั้นถูกคู่แข่งลอกเลียนแบบหรือสามารถคิดค้นเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพสูงกว่า

ดังนั้นเพื่อเป็นการให้อำนาจผูกขาดแก่ผู้เป็นเจ้าของเทคโนโลยี จึงต้องมีกฎหมายเกี่ยวกับทะเบียนสิทธิบัตรหรือลิขสิทธิ์เพื่อป้องกันการผลิตเลียนแบบ การให้อำนาจผูกขาดแก่ผู้ผลิตเช่นนี้ก่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างไร้เหตุผล หรือการปกปิดเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่อาจสร้างประโยชน์แก่สังคม บริษัทก็จะปิดบังไว้ใช้ประโยชน์ก่อนเพื่อผลประโยชน์ของบริษัท

3.5.8 ค่านิยมบริโภคนิยมและวัตถุนิยม ด้วยจุดประสงค์ของบริษัทข้ามชาติก็เพื่อแสวงหากำไรให้กับองค์กรดังนั้นวิธีการและกลยุทธ์ทางการค้าก็มีมากมายส่วนหนึ่งเป็นประโยชน์กับสังคมแต่อีกส่วนที่ตามมาก็คือการปลูกฝังแนวคิดทางการค้าเพื่อแสวงหาประโยชน์หรือผลกำไรให้กับคนในสังคมไม่รู้ตัว ด้วยจำนวนของบริษัทมากมายที่เข้ามาในประเทศไทยเพื่อสนองตอบความต้องการของผู้บริโภค ความสะดวกสบาย ความรวดเร็วในการให้บริการ โปรโมชัน ลด แลก แจก แถม ที่มีแทบทุกแห่งสะท้อนให้เห็นว่าทุกอย่างสามารถแลกซื้อได้ด้วยเงิน

3.5.9 การผูกขาดทางการค้า สินค้าชนิดเดียวกันแต่ต่างกันที่ฉลากหรือยี่ห้อ กลับให้ราคาที่แตกต่างกันลิบลิบด้วยกลยุทธ์ทางการตลาดที่ต้องการให้บริษัทของตนครองตลาด แม้กระทั่งเอาของใกล้เคียงมาอายุมาลดราคาเพื่อเรียกลูกค้าเพราะกลัวว่าคู่แข่งจะขายถูกกว่า

3.5.10 ความขัดแย้งทางวัฒนธรรม เกิดจากความแตกต่างของค่านิยม ขนบธรรมเนียม ประเพณี โดยวัฒนธรรมตะวันตกมักจะยึดถือในเรื่องของสากลเป็นสำคัญ โดยต่างจากค่านิยมในสังคมไทยที่จะมีแบบแผนหรือวัฒนธรรมประจำท้องถิ่นซึ่งบางครั้งบริษัทบางแห่งก็ไม่สามารถเข้าใจหรือมองข้ามแนวคิดที่คนในท้องถิ่นยึดถือจนก่อให้เกิดความไม่เข้าใจกันและเป็นปัญหาตามมาภายหลัง หรือแม้กระทั่งค่านิยมเรื่องสิทธิเท่าเทียมกันของชายหญิงในโลกตะวันตกถือว่าชายหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกันจึงมีการยอมรับให้เกิดการจ้างงานบางประเภทที่อาจไม่ได้รับการยอมรับจากคนในท้องถิ่นนั้นๆ

3.5.11 ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในการดำเนินธุรกิจบางประเภท จำเป็นที่จะต้องใช้พื้นที่ขนาดใหญ่ในการสร้างโรงงานซึ่งอาจจะต้องอยู่ใกล้แหล่งน้ำหรือแหล่งชุมชนเพื่อสะดวกในการขนถ่ายสินค้าและวัตถุดิบ บางรายก็มีการตัดไม้ทำลายป่า ผู้บริหารบางคนล้มตระหนักถึงความรับผิดชอบเกี่ยวกับการไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงก่อให้เกิดสิ่งเหล่านี้ คือ การทำลายแหล่งต้นน้ำ ตัดไม้ทำลายป่า การปล่อยน้ำเสียออกจากโรงงานลง

สู่แม่น้ำ ลำคลอง และการปล่อยสารพิษอันเป็นขยะตกค้างจากการผลิตในอุตสาหกรรมไปทิ้งในแบบที่ผิดวิธี

3.5.12 การประกอบธุรกิจอันจะทำให้สังคมเกิดความเลื่อมล้ำ ธุรกิจท่องเที่ยวเป็นการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจระหว่างประเทศที่มีบทบาทในการนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาในประเทศไทยจำนวนไม่น้อย แต่องค์การธุรกิจนำเที่ยวของบางประเทศอาจมีกิจกรรมอื่นที่แอบแฝงอยู่ เช่น ธุรกิจบาร์เบียร์ในเทศกาลต่างๆ ที่จัดอยู่ตามห้างสรรพสินค้าของบริษัทที่เข้ามาดำเนินธุรกิจในไทยอันจะนำไปสู่การค้าประเวณี การทำสิ่งผิดกฎหมาย เป็นต้น

ประเด็นที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดเป็นไปเพื่อประโยชน์ของบริษัทเท่านั้น เมื่อพิจารณาถึงข้อดีและข้อเสียที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น เราอาจสรุปว่าได้ไม่คุ้มกับเสีย การแสวงหาผลกำไรไม่ว่าจะด้วยวิธีการใดก็ตามหากผลนั้นคือการเบียดเบียนผู้บริโภคยอมสร้างผลเสียแก่สังคม ไม่ใช่แค่ชั่วระยะเวลาหนึ่งแต่เป็นผลเสียระยะยาวเพราะนอกจากประชาชนจะไม่ได้ได้รับความเป็นธรรมแล้ว ความเสียหายก็จะบ่มเพาะภายในสังคม ไม่มีสังคมใดสามารถยืนหยัดได้นานหากต้องอยู่ร่วมกันอย่างเอารัดเอาเปรียบ เห็นแก่พวกพ้อง ไม่มีความโปร่งใสในการประกอบธุรกิจร่วมกัน คุณค่าทางจริยธรรมของคนในชุมชนจะเริ่มเสื่อมถอยเมื่อเห็นคุณค่าของวัตถุสำคัญมากกว่าจิตใจเพราะแม้แต่แสวงหากำไรและเห็นแก่ได้ หลักจริยธรรมหรือจรรยาบรรณสำหรับผู้ประกอบการจึงเป็นสิ่งสำคัญและทางออกเดียวเพื่อให้การประกอบธุรกิจการค้าเป็นไปอย่างโปร่งใส การแสวงหากำไรไม่ใช่สิ่งผิดแต่ควรอยู่ภายใต้กรอบของจริยธรรม เมื่อนั้นการค้ายอมให้ประโยชน์ทั้งต่อผู้ผลิตและผู้บริโภค ผลกระทบ

ปฏิภินิยาต่อการเจริญเติบโตของธุรกิจดิสเคานท์สโตร์ไม่ได้มีเฉพาะในประเทศไทย เพราะปัญหานี้ได้เกิดขึ้นมาในประเทศพัฒนาแล้วตั้งแต่ต้นทศวรรษที่ผ่านมา โดยเฉพาะกับสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นประเทศที่มีพลวัตของธุรกิจค้าปลีกสูงสุดและเป็นที่ยอมรับกิจการค้าปลีกที่ใหญ่ของโลก เช่น วอลมาร์ต เคมาร์ต ทาร์เก็ต และโฮมดีโปวท์ ทั้งนี้ จากรายงานการศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจ และผลกระทบในระดับธุรกิจ รวมถึงผลกระทบทางสังคมและสิ่งแวดล้อมขึ้นสำคัญๆ เช่น

รายงานเรื่อง “Measuring The Economic and Sociological Impact of the Mega-Retail Discount Chains on Small Enterprise in Urban, Suburban And Rural Communities” โดย Edward

B. Shils แห่ง The Wharton School University of Pennsylvania (1997) และรายงาน เรื่อง “The Impact of Wal-mart Stores on Other Business and Strategies for Co-existing” โดย Kenneth E. Stone แห่ง Iowa State University (1993) (รัตนา สายคณิต, 2530: 242-258) ได้ให้ประเด็นและมุมมองที่น่าสนใจ ดังนี้

- การขยายตัวของห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ในสหรัฐฯ ซึ่งมักเป็นการขยายออกไปในพื้นที่ชานเมืองบนเส้นทางหลวง ทำให้เกิดการชบเซาของธุรกิจในตัวเมืองอันเนื่องจากการเสื่อมสลายของธุรกิจดั้งเดิมซึ่งมักเกาะตัวอยู่บนถนนสายหลักในเมือง ทั้งนี้ ความสามารถในการแข่งขันตัดราคาของรายใหญ่ ผสมกับกระแสความนิยมใน “one stop shopping” และการพึ่งพารถยนต์ส่วนบุคคลที่เพิ่มขึ้น รวมถึงการพัฒนาโครงข่ายถนนที่ผ่านมา ได้ทำให้เกิดคลื่นลูกใหม่ของธุรกิจค้าปลีกดังกล่าว

- การก่อตัวของห้างสรรพสินค้าอาจนำมาซึ่งรายได้และการจ้างงานในบริเวณนั้นๆ แต่ส่วนใหญ่เป็นการแลกมาด้วยการ สูญเสียรายได้และการจ้างงานจากการล่มสลายของกิจการค้าปลีกขนาดกลางและขนาดย่อม โดยเฉพาะ ในยามที่ ปริมาณการค้าปลีกโดยรวมเติบโตในระดับต่ำ (เช่น กรณีของไทย) นอกจากนี้ จากการวิจัยทางเศรษฐศาสตร์ยังยืนยันว่า “multiplier effect” หรือ “ผลทวีคูณ” หรือ “อำนาจซื้อ” ที่เกิดจากกิจการค้าปลีกขนาดใหญ่จะไม่อาจชดเชย ความเสียหายในกิจการค้าปลีกขนาดเล็กได้อย่างเท่าเทียมกัน ดังนั้น การแข่งขันของธุรกิจค้าปลีกลักษณะนี้อาจส่งผลกระทบต่อผลิตภัณฑ์ภาค (gross regional product)

- ความมีชีวิตชีวาทางเศรษฐกิจและสังคมของตัวเมืองลดลงเมื่อจุดเปลี่ยนการจราจรบนทางหลวงกลายเป็นจุดที่ผู้คนเดินทางไปซื้อสินค้า ซึ่งการศึกษาเกี่ยวกับพื้นที่ชนบทในหลายกรณีและหลายประเทศก็พบว่า มีผลกระทบคล้ายๆ กัน ซึ่งความชบเซาของย่านตัวเมืองหรือศูนย์กลางชุมชนชนบท จะทำให้เกิดการลดคุณค่าของชีวิตประชาคมและวัฒนธรรม ที่มีผลต่อครอบครัว การศึกษา และอาจนำมาซึ่งความรุนแรงในสังคม

- กิจการค้าปลีกขนาดใหญ่รายใหม่มักต้องการการลงทุนจากรัฐในด้านถนนระบบระบายน้ำ การดับเพลิง และ การจัดการจราจรเพิ่มขึ้น ทั้งๆ ที่รัฐอาจลงทุนไปแล้วในย่านค้าปลีกเดิมที่กำลังเสื่อมสลาย ซึ่งค่าใช้จ่ายนี้ กลายเป็นต้นทุนที่สังคมส่วนรวมต้องแบกรับ (social cost) และไม่ถูกนำมาคำนวณผลได้ผลเสียของเอกชน หลายกรณีก็ พบว่าการก่อตัวของธุรกิจค้าปลีกขนาด

ใหญ่ทำให้เกิดปัญหาการจราจรและมลพิษทางอากาศอย่างรุนแรงที่อาจมีมูลค่า ความเสียหายต่อประชาชนและต่อรัฐอย่างมหาศาลโดยไม่คุ้มกับภาษีที่จัดเก็บได้จากเอกชนรายนั้นเลย ซึ่งหากผลทำให้ ค่าความเสียหายนี้เป็นต้นทุนทางตรงของผู้ประกอบการก็อาจส่งผลให้ธุรกิจนั้นไม่อาจเกิดขึ้นหรือไม่อาจอยู่รอดก็เป็นได้

- จากการศึกษาค้นคว้าในระดับธุรกิจพบว่า แม้โดยภาพรวมการขยายตัวของกิจการห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่จะดำเนินไปบนพื้นฐานการล่มสลายของรายค้าปลีกย่อย แต่คาดว่ากิจการขนาดเล็กที่จับตลาดสินค้าและบริการที่ห้างสรรพสินค้ารายใหญ่ไม่สามารถทำได้ หรือเป็นการขายสินค้าที่ไม่เข้าช้อนกับห้างสรรพสินค้า ซึ่งก็อาจยังดำเนินธุรกิจไปได้ดี ในขณะที่กิจการค้าปลีกขนาดกลางอาจยากลำบากในการปรับตัวมากกว่า เนื่องจากอำนาจต่อรองต่ำและการค้นหาธุรกิจ ที่จับตลาดเฉพาะบุคคล (personalized market)

- ความสำเร็จของพ่อค้าคนกลางกำลังมาถึง อันเป็นผลจากการหลอมรวมเป็นพันธมิตรระหว่างผู้ผลิต ซัพพลายเออร์ และดีสเคานท์สโตร์ที่มีมากขึ้น หรืออาจเกิดจากภาวะการแข่งขันที่รุนแรงที่ทำให้ผู้ค้าส่งรายใหญ่และผู้จัดจำหน่ายรายใหญ่ต้องทำการควบรวมกิจการเพื่อความอยู่รอด ขณะเดียวกันการขยายตัวของพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ที่นำสู่การเติบโตของการค้าแบบ B-B และการนำระบบ ECR (efficient customer relation) มาใช้ปรับปรุงซัพพลายก็มีผลทำให้บทบาทธุรกิจค้าส่งหดหายไปอย่างรวดเร็ว

กรณีการตอบโต้หรือต่อต้านธุรกิจดีสเคานท์สโตร์อาจมีอยู่มากมายในหลายประเทศและยังคงเป็นเรื่องร้อนแรงตราบนาน ทุกวันนี้ เช่นกรณีส่วนราชการของสหรัฐฯ ได้แก่ National Trust for Historic Preservation ที่ได้เรียกร้องให้ดีสเคานท์สโตร์ ให้คำตอบต่อประเด็นท้าทายว่า

“การทำให้เมืองแผ่ขยายออกไปอย่างไร้ระเบียบ (urban sprawl) คือหนทางเดียวที่ซูเปอร์สโตร์จะสามารถสนอง ประโยชน์แก่ผู้บริโภคเท่านั้นหรือ? ทั้งที่การแผ่ขยายดังกล่าวจะนำมาซึ่งปัญหาการจราจรติดขัดคับคั่ง การพึ่งพา อาศัยยานยนต์มลพิษทางอากาศ ความไม่มีชีวิตชีวาหรือความตายของย่านตัวเมือง ...” (ดร. สุวินัย ภรณวลัย, 2540 : 70)

จะเห็นได้ว่าความขัดแย้งระหว่างบริษัทข้ามชาติและท้องถิ่นยังคงมีในทุกแห่งที่มีบริษัทต่างชาติเข้าไปดำเนินธุรกิจโดยขาดจริยธรรม ซึ่งเหตุผลหลักของความขัดแย้งนี้มาจากการ

ขยายธุรกิจโดยไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อชุมชน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการจราจรติดขัด มลภาวะทางอากาศและเสียง และปัญหาสภาพแวดล้อม หากบริษัทยังคงดำเนินธุรกิจเช่นนี้ต่อไป การต่อต้านก็จะยิ่งเพิ่มความรุนแรงมากขึ้น สุดท้ายการดำเนินธุรกิจก็จะไม่ประสบผลสำเร็จเพราะขาดการสนับสนุนจากประชาชน

ผลกระทบต่อผู้ประกอบการกลุ่มโมเดิร์นเทรด

- กลุ่มห้างสรรพสินค้า

ผู้ประกอบการห้างสรรพสินค้าภูมิภาคเป็นกลุ่มที่อาจได้รับผลกระทบค่อนข้างมาก เนื่องจากคิสแคนท์สโตร้อาศัย ความมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของผู้บริโภค กอปรกับมีความได้เปรียบทั้งด้านเงินทุน การบริหารจัดการ เทคโนโลยีและอำนาจต่อรอง ทำให้สามารถบริหารต้นทุนให้อยู่ในระดับต่ำได้ในขณะที่ผู้ประกอบการห้างสรรพสินค้าภูมิภาคมีภาระต้นทุนสูงกว่า ทำให้ไม่สามารถแข่งขันกับซูเปอร์เซ็นเตอร์ต่างๆ ได้ขณะที่ผลกระทบต่อห้างสรรพสินค้าในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล คาดว่า จะได้รับผลกระทบ บ้าง และการแข่งขันจะทวีความรุนแรงขึ้น โดยเฉพาะในบางพื้นที่ เช่น ย่านลาดพร้าว ซึ่งล่าสุดมีทั้ง โลตัสและบิ๊กซีไปเปิดบริการเพื่อ แข่งขันกับห้างสรรพสินค้า เซ็นทรัลซึ่งอยู่ในย่านเดียวกัน รวมทั้งย่านบางกะปิและย่านศรีนครินทร์ เป็นต้น

อย่างไรก็ตามจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา ส่งผลให้ผู้ประกอบการห้างสรรพสินค้าต่างๆ ที่ประสบปัญหาในการแข่งขัน จนต้องปิดกิจการลงเป็นจำนวนมาก ทำให้ปัจจุบันเหลือผู้ประกอบการรายใหญ่ในธุรกิจห้างสรรพสินค้าเพียงไม่กี่ราย เช่น เซ็นทรัล เดอะมอลล์ เป็นต้น ซึ่งยังมีศักยภาพในการแข่งขันและมีผลประกอบการกำไรต่อเนื่องเนื่องจากผู้ประกอบการมุ่งจับกลุ่มลูกค้าระดับ กลางและบนซึ่งเป็นกลุ่มที่มีกำลังซื้อสูง รวมทั้งจัดกิจกรรมส่งเสริมการขายอย่างสม่ำเสมอ และมีการขยายรูปแบบร้านค้าปลีกใหม่ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคเฉพาะกลุ่มเป้าหมาย เช่น ร้านขายเครื่องใช้ไฟฟ้า ร้านอุปกรณ์กีฬา ร้านขายวัสดุตกแต่งบ้าน เป็นต้น รวมทั้งปรับ โภจณศาสตร์การค้าให้มีภาพลักษณ์เพื่อเป็นแหล่งพักผ่อนเพื่อการบันเทิง (Entertainment) ให้มีความหลากหลาย หลายขึ้น เช่น โรงภาพยนตร์ ลานโบว์ลิ่ง การเพิ่มบริเวณสำหรับเป็นแหล่งวัยรุ่น โดยเฉพาะ และแหล่งรวมร้านอาหารต่างๆ เพื่อดึงดูดให้ลูกค้ามาใช้บริการ อย่างไรก็ตาม คิสแคนท์สโตร้อย่างเทศโก้ โลตัสก็พยายามยกระดับขึ้นเป็นศูนย์การค้าขนาดย่อมโดยมีการบริหารพื้นที่ใหม่โดยการเพิ่มพื้นที่บันเทิงมากขึ้นเพื่อแข่งขันกับห้างสรรพสินค้าโดยมีสาขาต้นแบบคือสาขาพระราม 4 ในอนาคต คาดว่า การแข่งขันของธุรกิจค้าปลีกจะยิ่งรุนแรงกว่าเดิมในแทบทุกกลุ่ม

- กลุ่มซูเปอร์มาร์เก็ต

คาดว่า การแข่งขันจะรุนแรงขึ้นเช่นกัน เนื่องจากซูเปอร์มาร์เก็ตมีแนวโน้มจะเข้ามาแย่งส่วนแบ่งตลาดไป โดยผู้ประกอบการซูเปอร์เซ็นเตอร์เหล่านี้มีการเพิ่มสัดส่วนของอาหารสดมากขึ้น รวมทั้งการขยายระยะเวลาการเปิด-ปิดบริการ กอปรกับ มีการลดขนาดพื้นที่สาขาให้เล็กลงเพื่อความสะดวกในการเข้าถึงผู้บริโภค โดยขยายตลาดเข้าไปตามแหล่งชุมชนมากขึ้น ทำให้ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการกลุ่มซูเปอร์มาร์เก็ตซึ่งเน้นการขายสินค้าประเภทอาหารสดเป็นหลัก ขณะเดียวกันผู้ประกอบการในกลุ่มนี้ก็พยายามปรับตัว โดยการขยายช่องทางการจำหน่ายใหม่และมีการจับมือเป็นพันธมิตรกับกลุ่มธุรกิจอื่น นอกจากนี้ผู้ประกอบการที่เป็นผู้นำตลาด อย่าง เซเว่น-อีเลฟเว่น มีการพัฒนารูปแบบร้าน โดยการเพิ่มสินค้าหมวดเบเกอรี่มากขึ้นรวมทั้งการขยายช่องทางการจำหน่ายใหม่ ๆ

- ผลกระทบต่อผู้ประกอบการร้านค้าปลีกดั้งเดิม

การเพิ่มจำนวนสาขาห้างสรรพสินค้าต่างชาติทำให้ร้านค้าปลีกรายย่อยต้องปิดกิจการลงไปเป็นจำนวนมาก เนื่องจากไม่สามารถแข่งขันกับกลุ่มทุนต่างชาติได้ ดังนั้นหากภาครัฐไม่มีมาตรการในการควบคุมกิจการค้าปลีกรายใหญ่อย่างจริงจังและรวดเร็ว และหากไม่เร่งสนับสนุนส่งเสริมร้านค้าปลีกรายย่อยให้อยู่รอดอย่างเป็นรูปธรรม ก็อาจส่งผลให้ร้านค้าปลีกดั้งเดิมยังคงเดินหน้าสู่การล่มสลายต่อไป ยกเว้นผู้ที่สามารถปรับตัวมาทำธุรกิจที่มุ่งตอบสนองความต้องการระดับบุคคล(Personalized market) นอกจากนี้ประเทศไทยยังมีผู้ประกอบการ ใน “ภาคที่ไม่เป็นทางการ” (informal sector) จำนวนมาก ที่มีบทบาทในธุรกิจค้าปลีก นั่นคือการค้าแบบหาบเร่แผงลอย ซึ่งคาดหมายว่าธุรกิจกลุ่มนี้ยังดำเนินไปได้ดี เนื่องจากมีความได้เปรียบจากต้นทุนที่ต่ำมาก

สำหรับร้านค้าปลีกดั้งเดิมในหลายพื้นที่ของประเทศไทยต่างก็ออกมาประท้วงหรือต่อต้านการเปิดห้างสรรพสินค้าจากบริษัทต่างชาติที่ต้องการมาเปิดสาขาในหลายพื้นที่ตามหัวข้อง่าว่าดังนี้

คำปลีกขอนแก่นนำร่อง ตั้งชมรมฯ ด้านทุนยักษ์ ที่มา (ผู้จัดการรายวัน, 2550)

ผู้ประกอบการคำปลีกรายย่อยเมืองหมอแคน ผนึกพลังตั้ง “ชมรมผู้ค้าปลีกและผู้ประกอบอาชีพอิสระจังหวัดขอนแก่น” เดินหน้าร่วมต่อสู้ทุนใหญ่ข้ามชาติกับ สปท. เผยเป็นพื้นที่แรกที่ร้านค้าย่อยในภูธรรวมตัวตั้งองค์กรก่อนขยายการจัดตั้งไปทั่วประเทศ ย้ำหมดหวังพึ่งรัฐบาล-นักการเมืองซึ่งเต็มไปด้วยผลประโยชน์ทับซ้อน ขณะที่เทสโก้ฯ จ่อขยายสาขาเพิ่มในขอนแก่นอีก 3 อำเภอ

หลังจากมูลนิธิสยามแผ่นดิน ได้อาสาเป็นแกนหลักในการต่อสู้กับทุนคำปลีกข้ามชาติร่วมกับผู้ประกอบการคำปลีกรายย่อยหรือโชห่วยทั่วประเทศ โดยตั้งศูนย์ประสานงานผู้ค้าปลีกและผู้ประกอบการวิชาชีพอิสระของคนไทย (สปท.) ขึ้นเพื่อเป็นองค์กรกลางที่เป็นตัวแทนในการรวบรวมปัญหา ประสานงาน ศึกษาประเด็นปัญหา หาทางแก้ไข ปกป้องผลประโยชน์คำปลีกรายย่อยไทย โดยจะขับเคลื่อนต่อสู้เชิงนโยบายทุกรูปแบบ

การเกิดขึ้นของ สปท. ดังกล่าว ได้รับการงานรับจากผู้ประกอบการคำปลีกรายย่อยในต่างจังหวัดเป็นอย่างมาก เพราะเป็นความหวังเดียวที่จะร่วมกันต่อสู้กับทุนใหญ่ ขณะที่รัฐบาลเองไม่ได้มีนโยบายชัดเจนที่จะปกป้องทุนท้องถิ่นไทย เห็นได้จากการรุกขยายสาขาของเทสโก้ โลตัส, บิ๊กซี และ แม็คโคร ยังมีอย่างต่อเนื่อง แม้แต่การออก พ.ร.บ. คำปลีกฯ ก็ยึดเยื้อมานานหลายเดือน

ล่าสุด เมื่อสุดสัปดาห์ที่ผ่านมา ที่โรงแรมขอนแก่นไฮเต็ล ผู้ประกอบการคำปลีกหรือเจ้าของร้านโชห่วยในจังหวัดขอนแก่น ได้นัดประชุมเพื่อถกถึงผลกระทบจากการรุกเข้ามาขยายสาขาของทุนคำปลีกข้ามชาติ โดยเฉพาะเทสโก้ โลตัส ที่มีแผนลงทุนตั้งสาขาในหลายอำเภอ

การประชุมครั้งนี้ มีตัวแทนร้านค้าย่อยที่เข้าร่วมประชุมร่วม 40 คน จาก 15 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอพล, อ.ชนบท, อ.กระนวน, อ.ชุมแพ, อ.น้ำพอง, อ.เมือง, อ.เขาสวนกวาง, อ.บ้านไผ่, อ.มัญจาคีรี, อ.เปือยน้อย, อ.บ้านแฮด, อ.โนนศิลา, อ.หนองสองห้อง, อ.เวียงใหญ่

นายนิศ จรรย์านัทสน์ ตัวแทนร้านค้าย่อยจากอำเภอบ้านไผ่ ในฐานะแกนนำเคลื่อนไหวต่อต้านการขยายสาขาของห้างโลตัสในอำเภอบ้านไผ่ มาอย่างต่อเนื่องกล่าวถึงการนัด

หรือกลุ่มร้านค้าปลีกรายย่อยในขอนแก่นครั้งนี้ว่าเป็นเพราะทนแรงกดดันจากการรุกขยายสาขาของบรรดาห้างค้าปลีกรายใหญ่ที่มีความเหนือกว่าด้านทุนไม่ไหว

เขากล่าวต่อว่า ในห้วง 1-2 ปีที่ผ่านมาทุนค้าปลีกจากต่างชาติพยายามขยายสาขามายังต่างจังหวัดอย่างหนัก แม้แต่ระดับอำเภอก็ไม่เว้น เป็นการขยายสาขาในสัดส่วนที่มากเกินไปจนทำให้ร้านค้าย่อยในท้องถิ่นอยู่ลำบาก เพราะสู้ไม่ได้ทั้งเรื่องของทุนประกอบการ ที่สำคัญห้างใหญ่เหล่านี้ใช้กลยุทธ์ด้านราคาเป็นหลัก ร้านค้าย่อยไม่สามารถแข่งขันได้ ถือเป็นการตัดตอนการทำธุรกิจของบรรดาร้านค้าย่อยในพื้นที่ที่น่ากลัวมาก

นายนิศกล่าวว่าการเข้ามาของทุนค้าปลีกรายใหญ่เหล่านี้ ไม่ได้หมายความว่าไม่มีข้อดี แต่ผลกระทบระยะยาวมีมากกว่า เป็นการขยายสาขาที่เยอะเกินไป ลำพังตั้งขาในเขตอำเภอเมืองก็พอรับกันได้ แต่ห้างเหล่านี้กลับไปตั้งกำลังซื้อของคนในต่างอำเภอไปหมด แล้วพวกเขาจะขายของให้ใคร พวกเราพยายามเรียกร้องให้รัฐบาลคลอตกกฎหมายค้าปลีกออกมาเพื่อควบคุมการค้าให้เกิดความเป็นธรรมกับผู้ค้ารายย่อย แต่จนป่านนี้ก็กฎหมายยังไม่มีความชัดเจน

“สภาพปัญหาที่ค้าปลีกรายย่อยอย่างพวกเรากำลังเผชิญตอนนี้ ไม่ต่างจากบ้านที่กำลังถูกปลวกแทะเล็มกัดแทะ สู้กันตามลำพังพลังสู้ নয়ทุนไม่ได้ ขณะที่นักการเมืองท้องถิ่นทั้งเทศบาลหรืออบต.เองก็มีผลประโยชน์ทับซ้อน มีผลประโยชน์ต่างตอบแทนจากการเข้ามาของทุนใหญ่เงินหนา ดังนั้นหนทางเดียวที่จะต่อสู้กับทุนใหญ่และนักการเมืองท้องถิ่นคือการรวมพลังเพื่อต่อสู้ทุกรูปแบบจึงเป็นที่มาของการนัดประชุมในครั้งนี้” นายนิศกล่าว

รายงานข่าวแจ้งว่า ผลจากการประชุมได้มีมติจัดตั้ง “ชมรมผู้ค้าปลีกและผู้ประกอบอาชีพอิสระจังหวัดขอนแก่น” ขึ้นเพื่อเป็นองค์กรตัวแทนประสานงานกับ สปท. ในการขับเคลื่อนแผนงานยุทธศาสตร์การต่อสู้ทุนค้าปลีกต่างชาติรายใหญ่ที่มีนายทวิสันต์ โคนานุรักษ์ เป็นประธานศูนย์ฯ และมีนายสนธิ ลิ้มทองกุล ผู้ก่อตั้งหนังสือพิมพ์ผู้จัดการ เป็นที่ปรึกษาใหญ่

ในที่ประชุม ได้โหวตให้นายไชยยุทธ เลิศรุ่งพร เจ้าของร้านฟาร์มมาร์ท อ.เมือง เป็นประธานชมรม นายศิริวัฒน์ โพธิ์ศรีเจริญกุล ตัวแทนจากอ.น้ำพอง , นางลัดดาวัลย์ เฉลิมพานิช ตัวแทนอ.ชุมแพ เป็นรองประธาน, นายสรันย์ ลีพหานาจ อ.เมือง เป็นเหรัญญิก, นายนิศ จรรยาณี นิตส์ อ.บ้านไผ่ เป็นเลขาธิการชมรม ขณะเดียวกันได้แต่งตั้งนายวิฑูรย์ กมลนฤเมธ รอง

ประธานสภาอุตสาหกรรมขอนแก่น นพ.สุทธิพันธ์ จิตพิมลมาส นายพานิช เตียสวัสดิ์ เป็นที่ปรึกษา
ชมรมฯ

นายนิรุทธิ์ วัชรวิชาติ เลขานุการศูนย์ประสานงานผู้ค้าปลีกและผู้ประกอบการวิชาชีพ
อิสระของคนไทย (ศปท.) กล่าวว่า จังหวัดขอนแก่นถือเป็นพื้นที่แรกที่กลุ่มผู้ค้าปลีกรายย่อยได้
รวมตัวกันตั้งชมรมฯขึ้นมาเพื่อประสานงานกับศปท. ซึ่งเป็นองค์กรระดับชาติในการเคลื่อนไหว
ต่อสู้เชิงนโยบายกับทุนค้าปลีกข้ามชาติ

หลังจากนี้ ผู้ประกอบการในจังหวัดอื่นๆ ทุกภูมิภาคก็ต้องทยอยฟอร์มทีมจัดตั้งองค์กร
ขึ้นมา อาจใช้โครงสร้างชมรมผู้ค้าปลีกและผู้ประกอบการอาชีพอิสระจังหวัดขอนแก่น เป็น โมเดล
เพื่อส่งตัวแทนเข้าร่วมเป็นกรรมการในศปท. ร่วมกันขับเคลื่อนกิจกรรมในอนาคต

นายนิรุทธิ์ กล่าวว่า การรวมตัวกันครั้งนี้ มีเป้าหมายให้ผู้ประกอบการค้าปลีกรายย่อย
ทั่วประเทศผนึกกำลังเป็นหนึ่งเดียวเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของร้านค้าท้องถิ่น ทั้งนี้เงินทุนในการ
ขับเคลื่อนทางมูลนิธิยามเฝ้าแผ่นดิน จะเป็นผู้สนับสนุน

“เป็นนิมิตหมายที่ดีที่ได้เห็นผู้ประกอบการร้านค้าย่อยของขอนแก่นรวมตัวตั้งชมรมฯ
ขึ้นมาเป็นการนำร่องไปสู่จังหวัดอื่นๆ เพื่อนำไปสู่การประสานงานกับ ศปท. ที่เป็นระบบและมีพลัง
ขับเคลื่อนระดับชาติ คาดว่าในเร็ววันนี้ ศปท. จะเชิญตัวแทนผู้ค้ารายย่อยแต่ละจังหวัดเข้าร่วม
ประชุมเพื่อหารือแนวทางการต่อสู้ต่อไป” นายนิรุทธิ์กล่าว

ด้านนายไชยยุทธ เลิศรุ่งพร ประธานชมรมผู้ค้าปลีกและผู้ประกอบการอาชีพอิสระ
จังหวัดขอนแก่น กล่าวว่า การรวมตัวของผู้ค้าปลีกรายย่อยในท้องถิ่นเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อสร้างพลัง
ต่อต้านการรุกเข้ามาของค้าปลีกรายใหญ่ พวกเราไม่ได้ต่อต้านไม่ให้มีห้างใหญ่ในพื้นที่ แต่การเข้า
มาของทุนข้ามชาติเหล่านี้ควรมีกฎเกณฑ์ มีข้อจำกัดที่เหมาะสมที่จะไม่ทำให้ผู้ประกอบการใน
ท้องถิ่นกระทบจนอยู่ไม่ได้ การพึ่งกฎหมายค้าปลีกฯ ณ ขณะนี้ไม่สามารถที่จะคาดหวังอะไรได้
เพราะยังไม่มีควมคืบหน้า ส่วนกฎหมายผังเมืองเองช่องโหว่การบังคับใช้มีอยู่มาก ไม่สามารถเป็น
ที่พึ่งของร้านค้าย่อยได้เช่นกัน

“แผนงานเร่งด่วนตอนนี้ ผู้ประกอบการร้านค้าในแต่ละอำเภอต้องกลับไปนัดประชุม
เพื่อคัดเลือกตัวแทนขึ้นมาอำเภอละ 3 คน เพื่อทำหน้าที่ประสานงานกับชมรมฯ ในการทำกิจกรรม

หรือเคลื่อนไหวทั้งในพื้นที่และระดับชาติ การทำงานต้องบูรณาการให้เป็นหนึ่งเดียวเพื่อความเข้มแข็งของชมรมฯ การต่อสู้ครั้งนี้ต้องอาศัยความสามัคคีเท่านั้น” นายไชยยุทธ์

นายไชยยุทธ์กล่าวถึงความเคลื่อนไหวของกำปลิกที่เป็นทุนต่างชาติรายใหญ่ อย่างกรณี เทสโก้โลตัสว่า ตอนนี้ เทสโก้โลตัส มีแผนขยายสาขาในหลายพื้นที่ของจังหวัดขอนแก่น หากเป็นอำเภอขนาดไม่ใหญ่นัก จะลงทุนในรูปแบบของ โลตัส เอ็กซ์เพรส หากเป็นพื้นที่ที่มีประชากรมาก กำลังซื้อสูงก็จะตั้งเป็นเทสโก้ฯ เต็มรูปแบบ โดยพื้นที่เป้าหมายในแผนงานขยายสาขานี้ อย่างน้อย 3 อำเภอ คือ อ.บ้านไผ่ อ.ชุมแพ และอ.กระนวน ไม่นับรวมในเขตอำเภอเมืองและอำเภอพล ที่ได้ลงทุนไปแล้ว

รายงานข่าวเพิ่มเติมระบุว่าภายหลังได้มีการตั้งชมรมผู้กำปลิกรายย่อยและผู้ประกอบการอิสระขอนแก่นพร้อมกับแต่งตั้งคณะกรรมการชมรมฯแล้ว ในที่ประชุมยังได้มีการระดมเงินทุนด้วยการลงขันจากเจ้าของร้านค้าที่เข้าร่วมประชุมเพื่อใช้ดำเนินงานของชมรมฯอีกด้วย โดยยอดเงินที่ระดมได้ในก้อนแรกมีตัวเลขสูงถึง 82,000 บาท

“บิกซี-โลตัส” ขยายกำปลิกเมืองลำพูน ชิงกำลังซื้อ 2 พันล้าน โขห้วยออกโรงต้าน
 ที่มา (ประชาชาติธุรกิจ, 2549)

กำปลิกเมืองลำพูนระอู “บิกซี” เตรียมผูกสาขาบนพื้นที่ 24 ไร่ ใกล้แยกนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ เล็งกำลังซื้อกลุ่มแรงงานกว่า 5 หมื่นคน พร้อมดักกำลังซื้อคนลำพูนที่ต้องเดินทางไปจับจ่ายซื้อสินค้าที่ เชียงใหม่ถึงปีละกว่า 2 พันล้าน ขณะที่ “โลตัส” จ่อคิวรายต่อไป จ้องพื้นที่ตำบลเวียงของใกล้เขต นิคมอุตสาหกรรมเช่นกัน เผยคนในพื้นที่พร้อมอ้าแขนรับการลงทุนเต็มที่ ขณะกลุ่มกำปลิกท้องถิ่นเริ่มออกโรงต้านนายประสิทธิ์ จันทกลาง นายองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง อ.เมือง จ.ลำพูน เปิดเผย “ประชาชาติธุรกิจ” ว่า หลังจากที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง ได้เปิดพื้นที่ในเขตตำบลบ้านกลางประมาณ 2 แสนตารางเมตร เพื่อเปิดรับการลงทุนของห้างค้าปลีกหรือห้างสรรพสินค้าต่างๆ ให้เข้ามาลงทุนในพื้นที่ ซึ่งผ่านขั้นตอนและได้รับอนุมัติจากกรมโยธาธิการและผังเมืองให้สามารถมีการลงทุนเกิดขึ้นได้ โดยได้รับความสนใจจากห้างค้าปลีกรายใหญ่และเล็กจำนวนหลายราย รวมทั้งห้างบิกซีที่แสดงความสนใจที่จะเข้ามาลงทุนมากเป็นพิเศษ และได้ยื่นเรื่องขออนุญาตก่อสร้างจากทาง อบต.แล้ว และผ่านขั้นตอนการพิจารณาตามกฎหมาย

เรียบร้อยแล้วเช่นกัน โดยกำหนดพื้นที่การก่อสร้างบริเวณสี่แยกนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ ตัดถนนซูเปอร์ไฮเวย์ ขนาดพื้นที่ประมาณ 24 ไร่ คาดว่าการก่อสร้างจะเริ่มได้ภายในปีนี้

นายประสิทธิ์กล่าวต่อว่า การลงทุนของห้างบิ๊กซีซึ่งถือเป็นห้างค้าปลีกขนาดใหญ่ จะช่วยสร้างบรรยากาศทางเศรษฐกิจของจังหวัดลำพูนให้คึกคักมากยิ่งขึ้น ซึ่งตลอดระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมาคนลำพูนทั้งจังหวัดต้องเดินทางไปยังจังหวัดเชียงใหม่เพื่อจับจ่ายซื้อของที่ห้างบิ๊กซีสาขาเชียงใหม่ คิดเป็นมูลค่าต่อปีมากกว่า 600 ล้านบาท และเมื่อรวมมูลค่าที่คนลำพูนไปจับจ่ายที่ห้างสรรพสินค้าในเชียงใหม่ที่มีมากถึง 6 แห่ง น่าจะมีมูลค่ารวมต่อปีมากถึง 2,000 ล้านบาท ดังนั้นเมื่อมีการลงทุนของห้างค้าปลีกเกิดขึ้นในจังหวัดลำพูน ก็จะทำให้เม็ดเงินที่เคยไปอยู่ที่ตลาดเชียงใหม่กลับเข้ามาหมุนเวียนในท้องถิ่นแทน และเพิ่มมูลค่าของฐานภาษีให้กับท้องถิ่นประมาณ 20 ล้านบาทต่อปี

สำหรับกระแสการตอบรับของคนในพื้นที่ส่วนใหญ่ต่างเห็นด้วยที่จะมีการลงทุนของห้างค้าปลีกขนาดใหญ่ เนื่องจากประชากรในจังหวัดลำพูนนั้นเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน และนิคมอุตสาหกรรมสหพัฒน์ซึ่งเป็นของเอกชน มีคนทำงานรวมกันเกือบ 50,000 คน ส่วนหนึ่งเป็นคนท้องถิ่นและอีกส่วนหนึ่งเป็นคนต่างจังหวัดที่เข้ามาทำงานและอาศัยอยู่ในจังหวัด รวมทั้งประชากรที่อาศัยในอำเภอต่างๆ ของลำพูนและร้านค้าปลีกรายย่อยก็จะต้องเสียเวลาเดินทางไปจับจ่ายซื้อสินค้าในห้างที่เชียงใหม่อีกต่อไป

อย่างไรก็ตาม ขณะนี้ร้านค้าปลีกท้องถิ่นกลุ่มหนึ่งเริ่มมีการต่อต้านการลงทุนของห้างค้าปลีกขนาดใหญ่ที่จะเข้ามาเปิดกิจการในจังหวัดลำพูน ซึ่งยอมรับว่าอนาคตอาจได้รับผลกระทบบ้าง แต่เมื่อเข้าสู่ยุคการค้าเสรีก็คงไม่สามารถปฏิเสธการรุกเข้ามาลงทุนขนาดใหญ่ได้ แต่ขณะเดียวกันผู้ประกอบการท้องถิ่นจำเป็นต้องมีการปรับตัวให้มากขึ้น

แหล่งข่าวจากวงการธุรกิจจังหวัดลำพูนกล่าวกับ "ประชาชาติธุรกิจ" ว่า นอกจากห้างบิ๊กซีที่จะเข้ามาลงทุนในจังหวัดลำพูนแน่นอนแล้ว ล่าสุดห้างเทสโก้ โลตัสก็เตรียมเข้ามาลงทุนในจังหวัดลำพูนเช่นเดียวกัน โดยคาดว่าจะใช้พื้นที่ในเขตตำบลเวียงของต.ต.ถนนซูเปอร์ไฮเวย์ทางเข้าจังหวัดลำพูนและอยู่ใกล้เขตนิคมฯลำพูนด้วยเช่นกัน

ด้านนายรักษเกียรติ์ ศิริจันทร์วานนท์ นายกองค้การบริหารส่วนตำบลเวียงของ อ.เมือง จ.ลำพูน กล่าวกับ "ประชาชาติธุรกิจ" ว่า ในส่วนของ อบต.เวียงของก็ได้เปิดพื้นที่ในเขตตำบลเวียงของขนาดพื้นที่ประมาณ 3.5 ตารางกิโลเมตร เพื่อรองรับการลงทุนของห้างค้าปลีก-ค้าส่งที่สนใจเข้ามาลงทุนในจังหวัดลำพูน โดยขณะนี้ก็มีห้างค้าปลีกหลายรายให้ความสนใจเข้ามาลงทุนในพื้นที่ เช่น ห้างเทสโก้ โลตัส แต่ขณะนี้ยังไม่มีที่ยื่นเรื่องขออนุญาตลงทุนแต่อย่างใด ขณะที่การเปิดพื้นที่รับการลงทุนของห้างค้าปลีกที่ทาง อบต.เวียงของเสนอเรื่องไปยังกรมโยธาธิการและผังเมืองยังไม่ได้รับการอนุมัติ ขณะเดียวกันก็เริ่มมีร้านค้าปลีกท้องถิ่น 4-5 รายเริ่มออกมาต่อต้าน แต่หากมีการลงทุนของห้างค้าปลีกอีกแห่งในพื้นที่ตำบลเวียงของ คาดว่าจะเพิ่มฐานการจัดเก็บภาษีให้กับทาง อบต. ไม่ต่ำกว่า 10 ล้านบาทต่อปี ซึ่งถือเป็นการนำภาษีเข้าท้องถิ่น

โหวท่วยสระแก้วยกขบวนคัดค้าน “บิ๊กซี” ผุดสาขา ที่มา (ผู้จัดการออนไลน์, 2550)

ศูนย์ข่าวศรีราชา - ผู้ประกอบการร้าน โหวท่วย ชุมนุมไม่พอใจนายกเทศมนตรี ปล่อย “บิ๊กซี” ถมดินเตรียมขึ้นห้าง ทั้งที่รับปากแล้วว่า ภายในปีนี้จะไม่มีค้าปลีกข้ามชาติก่อสร้างได้แน่

วันนี้ (13 พ.ย.) ที่บริเวณหน้าตลาดเก่าสระแก้ว จ.สระแก้ว ได้มีกลุ่มผู้ประกอบการร้านโหวท่วยในพื้นที่เมืองสระแก้ว และใกล้เคียงกว่า 1,000 คน ชุมนุมไม่พอใจ นายทรงคุณ เทียนทอง นายกเทศมนตรีเมืองสระแก้ว กรณีที่ปล่อยให้ห้างบิ๊กซี ถมดินเตรียมก่อสร้างห้าง ทั้งที่เมื่อวันที่ 16 ก.ย. ที่ผ่านมา นายทรงคุณรับปากต่อกลุ่มโหวท่วยว่า จะไม่มีการก่อสร้างห้างภายในปีนี้

นายวิชัย ชินสมบุญณ์ แกนนำผู้ประกอบการโหวท่วย กล่าวว่า หลังจากที่เทศบาลได้มีการรับปากกับกลุ่มผู้ประกอบการไปแล้วว่าจะไม่ให้มีการก่อสร้างห้างดังกล่าว แต่ขณะนี้ โครงการดังกล่าวกำลังทำการถมดิน และลงฐานรากไปแล้ว นอกจากนี้ เทศบาลอีกได้รับปากกับชาวบ้านว่าจะเร่งออกเทศบัญญัติ...ก็เพิกเฉย ดึงเกมซื้อเวลา ทั้งที่มหาตไทยสั่งให้ชะลอการก่อสร้างห้างบิ๊กซี ก็ไม่สนใจที่จะดำเนินการ

“ที่ผ่านมา จังหวัดได้สั่งให้เทศบาลช่วยเหลือผู้ประกอบการ ก็ไม่มีการดำเนินการใดๆ ส่วนผู้บริหารเทศบาลก็ได้แต่รวมหัวหลอกหลวงชาวบ้านไปวันๆ โครงการต่างๆ ที่ขึ้นมาก็ไม่โปร่งใส สมาชิกเทศบาลเมือง ก็ไม่สามารถโต้แย้ง หรือตรวจสอบได้ ไม่มีใครสนใจทุกข์ของประชาชน พวกเราจึงได้มีการรวมตัวกันอีกครั้งเพื่อขับไล่ให้นายกออกไป”

ผู้สื่อข่าวรายงานจากพื้นที่ว่า หลังจากที่ผู้ประกอบการโชวห่วยชุมนุมกันอยู่ระยะเวลาหนึ่ง นายศานิตย์ นาคสุขศรี รองผู้ว่าราชการจังหวัดสระแก้ว พร้อมด้วย นายทรงคุณ เทียนทอง นายกเทศบาลเมืองสระแก้ว ได้เดินทางมา ถึงที่ตลาดเก่า ผู้ชุมนุมจึงได้ให้ร้อง ขับไล่นายก และสมาชิกเทศบาลเมือง แต่หลังจากนั้น ก็ได้มีการเจรจาร่วมกันประมาณ 1 ชั่วโมงจึงได้ข้อยุติ

ทั้งนี้ ผู้ชุมนุมได้ยื่นข้อเรียกร้องต่อเทศบาล 2 ข้อ ดังนี้ คือ 1.ให้เทศบาลเมืองสระแก้ว ดำเนินการออกคำสั่งระงับการดำเนินการใดๆ เพื่อก่อสร้างอาคารและเร่งดำเนินการเทศบัญญัติ ท้องถิ่น เพื่อควบคุมการประกอบกิจการค้าปลีกค้าส่งขนาดใหญ่

2.การดำเนินการออกเทศบาลบัญญัติ...ท้องถิ่น ซึ่งในขั้นตอนนี้ ขอให้ทางเทศบาลเมืองสระแก้วดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 16 พ.ย.2550 นี้

หลังจากนั้น ได้มีการลงบันทึกข้อตกลงร่วมกัน ระหว่างเทศบาลเมืองสระแก้ว โดย นายทรงคุณ เทียนทอง กับตัวแทนผู้ประกอบการร้านค้าย่อยในชุมชนสระแก้ว คือ นายวิชัย ชินสมบูรณ์ และ นายหฤษฎ์ สุขกุล ลงนามร่วมกัน

ด้าน นายทรงคุณ กล่าวกับผู้ประกอบการ ว่า ตนจะยื่นเคียงข้างผู้ประกอบการ แม้อาจจะถูกฟ้องได้ก็ตาม เนื่องจากห้างบิ๊กซีได้มีการขออนุญาตและดำเนินการก่อสร้างไปแล้ว ซึ่งตนก็จะดำเนินตามขั้นตอนที่ถูกต้องขอให้ผู้ประกอบการสบายใจ และขณะนี้ได้ทำหน้าที่ถึงห้างดังกล่าวแล้ว ถือว่าเทศบาลทำตามขั้นตอนทุกอย่างแล้ว

ชาวอ่างทองแตกหักแจ้งจับอดีตนายกอบต.ฐานอนุมัติให้สร้างห้าง'โลตัส'

ที่มา(หนังสือพิมพ์ กรุงเทพธุรกิจออนไลน์)

ชาวบ้านกว่า 350คน บุกปิดสำนักงาน อบต.บ้านอิฐ จ.อ่างทอง ทวงถามชี้เอาผิดห้างโลตัสวันสุดท้าย พร้อมไปแจ้งจับ"กมลชนก" ด้านตำรวจรวบรวมหลักฐานส่ง ป.ป.ช.ดำเนินการต่อไป

กรุงเทพธุรกิจออนไลน์: วานนี้(7ก.ย.) กลุ่มผู้ประกอบการร้านค้า และประชาชนในตลาดอ่างทองจำนวน 350 คน ได้เดินทางไปล้อมสำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) บ้าน

อิฐ อ.เมือง จ. อ่างทอง เพื่อประท้วงในกรณีที่ทาง อบต. ซึ่งเป็นหน่วยงานท้องถิ่น ไม่ดูแลผลประโยชน์ของประชาชน

โดยไม่ออกคำสั่งในความผิดที่ห้างโลตัส สาขาอ่างทอง ได้เข้ามาทำการก่อสร้างห้างอย่างผิดกฎหมายให้ชัดเจน ทั้งนี้ หากมีการออกคำสั่งคัดค้านดังกล่าว ก็จะทำให้ชาวบ้าน สามารถนำคำสั่งคัดค้านเข้าไปต่อผู้การพิจารณาในกระบวนการยุติธรรมได้

ต่อมา นางศรินาถ สุขบุญ ปลัดอบต.ปฏิบัติหน้าที่นายก อบต.บ้านอิฐ และนายบุญถิ่น มั่นเกษวิทย์ นายอำเภอเมืองอ่างทอง ได้เชิญตัวแทนผู้ชุมนุมจำนวน 5 คน เข้าร่วมประชุม ซึ่งทางตัวแทนได้ยื่นหนังสือเพื่อขอให้ทาง อบต. ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ในการทักท้วง และชี้ความผิดของห้างโลตัสในวันนี้ (7 ก.ย.) ซึ่งเป็นวันสุดท้ายที่จะครบกำหนด 120 วัน ตามกฎหมายควบคุมอาคารและผังเมืองตามมาตรา 39 ตรี

และหากพ้นกำหนด จะไม่สามารถเอาผิดกับทางห้างฯ ได้ และทางประชาชนที่ได้รับผลกระทบต่างเกรงว่า มีการถ่วงเวลาเพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับห้างค้าปลีกข้ามชาติ ดังนั้น จึงต้องเรียกร้องให้ทาง อบต.บ้านอิฐ มีหนังสือทักท้วงเพิ่มเติมให้ชัดเจนในวันนี้ (7ก.ย.) เพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายต่อส่วนราชการและประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งทางนายอำเภอเมืองได้สั่งการให้ อบต. ออกหนังสือทักท้วง และมีคำสั่งเพิ่มเติมในทันที ต่อมา เมื่อเวลา 14.00 น. หลังจากทราบว่ามีกรออกหนังสือทักท้วงเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ทางกลุ่มผู้ชุมนุมจึงพากันเดินทางไปที่ สก.อ.เมือง จ.อ่างทอง เพื่อเข้าแจ้งความกับ พ.ต.อ.รวีโรจน์ กองกันภัย ผกก.สก.อ.เมืองอ่างทอง ในการกล่าวโทษ และขอให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ ดำเนินคดีกับนางกมลชนก ชาลีกุล อดีตนายก อบต.บ้านอิฐ ที่เพิ่งจะหมดวาระลงในข้อหาละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ ตามมาตรา 157 ซึ่งทางพนักงานสอบสวน จะได้รวบรวมพยานหลักฐาน และส่งให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ดำเนินการต่อไป

โหวตช่วย” อดรัฐบาลไม่ดูแล “ค้าปลีกรายย่อยไทย”-ดีเคย์ 20 ก.ย.บุก “พาณิชย์” ที่มา (ผู้จัดการออนไลน์ 12 กันยายน 2549)

ผู้ประกอบการร้านค้าปลีกรายย่อยกว่า 30 แห่งจาก 12 จังหวัด 21 อำเภอประมาณ 100 คนจากทุกภาคของประเทศไทยในนามของสมาพันธ์ด้านค้าปลีกข้ามชาติ ได้มีการหารือกันถึงแนวทางการเคลื่อนไหวกดดันกระทรวงพาณิชย์ให้แก้ไขปัญหาค้าปลีกต่างชาติ โดยเฉพาะห้างเทสโก้ โลตัส ที่มีแผนขยายการลงทุนเปิดสาขาไปยังพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศในวันที่ 20 ก.ย.พร้อมยื่นหนังสือต่อประธานสภาหอการค้าไทย ต่อจากนั้นได้เดินทางไปยื่นหนังสือต่อสถานทูตอังกฤษประจำประเทศไทย ผ่านไปถึงนายโทนี แบลร์ นายกรัฐมนตรีของประเทศไทย เพื่อขอความเป็นธรรมให้กับผู้ประกอบการชุมชนชาวไทยในชนบท ต่อกรณีห้างเทสโก้ โลตัส ซึ่งเป็นห้างสัญชาติอังกฤษ ที่เข้ามาเปิดสาขาย่อยในประเทศไทย จนผู้ประกอบการค้าปลีกรายย่อยของไทยในชนบทได้รับความเดือดร้อน โดยกลุ่มผู้ประกอบการดังกล่าวที่เดินทางมาร่วมหารือในครั้งนี้ ได้นำป้ายข้อความ “ไม่เอาเทสโก้ โลตัส” มาประท้วงยังบริเวณภายในสภาหอการค้าไทย พร้อมกับนำไปประท้วงยังสถานทูตอังกฤษ ประจำประเทศไทยด้วย

นายพันธุ์เทพ สุธีสถิร ฝ่ายประสานงานสมาพันธ์ด้านค้าปลีกข้ามชาติ เปิดเผยก่อนหน้านี้ว่า การมาของผู้ประกอบการครั้งนี้ทุกฝ่ายต่างเจ็บปวดด้วยกันทั้งหมดจากการเข้าไปขยายสาขาของห้างค้าปลีกต่างชาติ ซึ่งเสมือนเข้ามาตีเมืองขึ้นเพื่อยึดกิจการของผู้ประกอบการค้าปลีกรายย่อยของไทย โดยที่รัฐบาลไทยเองก็ไปเที่ยว ไม่สนใจในความทุกข์ร้อนของผู้ประกอบการไทยด้วยกันเอง ทั้งๆ ที่รู้ว่าการเข้ามาของห้างค้าปลีกทุนนอกเหล่านั้นเป็นการรุกรานธุรกิจการรายย่อยของไทย แต่รัฐบาลก็ยังนิ่งเฉย ดังนั้นต้องออกมารวมตัวกันเพื่อค้านจนถึงที่สุด

“หลังจากนี้ เชื่อว่าจะมีผู้ออกมาร่วมคัดค้านมากขึ้น เนื่องจากที่ผ่านมาแต่ละแห่งได้คัดค้านกันเอง ซึ่งทำให้มีพลังน้อยมาก แต่หลังจากที่ได้รวมตัวกันเป็นสมาพันธ์ฯ แล้วก็ทำให้ทุกฝ่ายมีความหวัง มีพลังเพิ่มมากขึ้นที่จะร่วมกันเคลื่อนไหว เพราะถ้าไม่เช่นนั้นในอนาคตผู้ประกอบการรายย่อยของไทยจะต้องถูกยึดกิจการหมดแน่แล้วต่อไปดูหลานของเราจะไปประกอบอาชีพอะไร และที่คงหนีไม่พ้นที่จะต้องไปเป็นลูกจ้างฝรั่ง” นายพันธุ์เทพ กล่าว

นายพันธุ์เทพ ยืนยันด้วยว่า วันที่ 20 ก.ย.นี้ทางสมาพันธ์ฯจะนำสมาชิกกว่า 1,000 คนไปกระทรวงพาณิชย์แน่นอน เพื่อขอรับฟังคำชี้แจงและคำตอบจากนายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์ รักษาการ

รองนายกรัฐมนตรี และ รมว.พาณิชย์ เกี่ยวกับการช่วยเหลือตามข้อเรียกร้องของสมาพันธ์ฯ ในการคุ้มครองดูแลร้านโชห่วยทั่วประเทศและการหยุดยั้งไม่ให้ธุรกิจค้าปลีกข้ามชาติมาขยายสาขาในอำเภอต่างๆ ทั่วประเทศว่าจะมีมาตรการแก้ไขปัญหาก็กับเราอย่างไร

“ภาครัฐโดยเฉพาะกระทรวงพาณิชย์จะต้องมีความจริงใจ จริงจังในการช่วยเหลือร้านโชห่วยของไทย และเห็นว่ากฎหมายค้าปลีกที่เคร้ายังไว้แล้วรัฐบาลจะต้องนำกลับมาใช้โดยเร็ว เพื่อควบคุมไม่ให้ห้างต่างชาติเข้ามาขยายสาขาเพิ่มเติม และเห็นด้วยที่กระทรวงพาณิชย์ จะลงนามข้อตกลงกับห้างสรรพสินค้าในการหยุดการขยายสาขาไม่ว่าจะเป็นที่กำลังยื่นขอก่อสร้าง หรือกำลังก่อสร้างก็ตาม” นายพันธุ์เทพ กล่าว

ส่วนกรณีกับทางกระทรวงพาณิชย์ต้องการให้ทำประชาพิจารณ์คนในพื้นที่นั้น นายพันธุ์เทพ กล่าวว่า เรื่องนี้ทางสมาพันธ์ฯ ไม่เห็นด้วย เพราะที่ผ่านมาแต่ละห้างมีการทำประชาพิจารณ์ฝ่ายเดียว ไม่เคยให้ผู้ค้ารายย่อยเข้ามาแสดงความคิดเห็นด้วย แต่เห็นด้วยที่กระทรวงพาณิชย์จะแก้ไขกฎกระทรวงเพิ่มเติม กรณีผู้ค้าจะต้องยื่นจดทะเบียนพาณิชย์และต้องได้รับอนุญาตก่อน และหากผู้ค้าปลีกรายย่อยของไทยตั้งแต่ปี 2545 เป็นต้นมาผู้ค้าปลีกของไทยที่มีอยู่กว่า 300,000 รายได้เลิกกิจการไปแล้วกว่า 150,000 รายหากภาครัฐไม่ใช้มาตรการควบคุม ร้านค้าปลีกรายย่อยของไทยก็ต้องปิดกิจการอีกแน่นอน

นายพันธุ์เทพ กล่าวต่อว่า สำหรับเหตุผลที่ยื่นหนังสือถึงนายกรัฐมนตรีของอังกฤษนั้น ก็เพื่อให้ นายโทนี แบลร์ ได้รับทราบถึงผลกระทบจากการขยายตัวของเทสโก้ โลตัส ซึ่งเป็นห้างสัญชาติอังกฤษ ที่กำลังบุกเข้าไปดำเนินธุรกิจชุมชนเล็กๆ ตามอำเภอ และหมู่บ้านกว่า 300 แห่งของไทย เพื่อให้ช่วยเจรจากับผู้บริหาร โลตัส ให้ยุติการรุกรานธุรกิจรายย่อยของไทย ที่ได้สร้างความเดือดร้อนให้กับคนไทยอย่างมาก

“การขยายธุรกิจดังกล่าวได้ก่อให้เกิดผลกระทบ 5 ประการ เช่น 1.เป็นการเร่งการบริโภคเกินความจำเป็น, 2.วิถีชีวิต วัฒนธรรมของไทยถูกทำลาย 3.สร้างพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ให้กับนักเรียนนักศึกษา ใช้จ่ายเกินตัว 4.เป็นการทำลายเศรษฐกิจชุมชน และ 5. เป็นการทำลายทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง” นายพันธุ์เทพ กล่าว

นางพรทิพย์ ทรงสุจริตกุล แกนนำจากชุมชนตลาดดำเนินสะดวก อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี เปิดเผยว่า การออกมาร่วมเคลื่อนไหวกับสมาพันธ์ฯครั้งนี้ เพราะในพื้นที่ชุมชนตลาดดำเนิน

สะดวกก็กำลังถูกห้ำหั่นค้าปลีกข้ามชาติเตรียมที่จะเข้าไปเปิดสาขาเช่นกัน ซึ่งผู้ประกอบการในชุมชนต่างก็ออกมาคัดค้าน และได้มีการยื่นหนังสือคัดค้านไปยังหน่วยงานต่างๆ แล้ว

“ตลาดน้ำดำเนินสะดวก ซึ่งเป็นรากฐานการค้าเดินชีวิตของชาวดำเนินสะดวกที่มีการนำผลผลิตจากสวนที่ผลิตได้เองมาแลกเปลี่ยนซื้อขายกัน จนเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อของราชบุรี ถ้าหากห้างต่างชาติเข้าไปเปิดก็จะส่งผลกระทบต่อพ่อค้าแม่ค้า รวมทั้งวัฒนธรรมดั้งเดิมของดำเนินสะดวกอย่างแน่นอน” นางพรทิพย์ กล่าว

ร.ต.อุดม หอมกลิ่น แกนนำคัดค้านห้างเทสโก้ โลตัส ที่มีโครงการจะเข้าไปเปิดสาขาในเขตเทศบาลเมืองตาคิลี อ.ตาคิลี จ.นครสวรรค์ กล่าวว่า ตนได้ลาออกจากราชการมาได้หลายปีแล้ว จากนั้นก็ได้มาประกอบธุรกิจส่วนตัว จึงทำให้รู้ว่าการประกอบธุรกิจนั้นมันไม่ใช่เรื่องง่าย ซึ่งจะต้องหาเงินมาลงทุนที่ห้ามตลอดชีวิตมาดำเนินการ รวมทั้งต้องไปกู้ธนาคารมาดำเนินการ กว่าจะได้ต้นทุนคืนต้องใช้เวลาหลายปี บางรายไม่ประสบความสำเร็จต้องกลายเป็นหนี้เป็นสินจำนวนมาก

“ยิ่งถ้าห้างค้าปลีกข้ามชาติ โดยเฉพาะ โลตัส เข้าไปเปิดสาขาในพื้นที่ต่างๆ ตามอำเภอเล็กๆ ด้วยแล้วยังเป็นการเข้าไปซ้ำเติมให้เขาต้องล้มละลายลงไปอีกและเร็วมากยิ่งขึ้น ซึ่งหลังจากที่ห้างค้าปลีกต่างชาติเข้าไปเปิดสาขาในท้องถิ่นมากขึ้นในช่วงที่ผ่านมาพบว่าร้านค้ารายย่อยในท้องถิ่นปิดกิจการไปแล้วเป็นจำนวนมาก และในอนาคตจะต้องปิดกิจการลงไปอีกเป็นจำนวนมาก หากรัฐบาลไม่สามารถยับยั้งการขยายสาขาของค้าปลีกต่างชาติเข้าไปในท้องถิ่นได้” ร.ต.อุดม กล่าว

พร้อมก็ระบุว่า การเข้ามาของห้างค้าปลีกต่างชาติ เหมือนกับเป็นการเข้ามายึดกิจการของคนไทย เป็นการตีเมืองขึ้นอีกทางหนึ่ง โดยที่รัฐบาลไทยเองก็ไม่ให้ความสนใจที่จะดูแลผู้ประกอบการธุรกิจรายย่อยของคนไทยด้วยกัน ดังนั้น ตนเห็นว่าการออกมาเคลื่อนไหวของผู้ประกอบการในนามของสมาพันธ์ฯ ครั้งนี้ทำถูกต้องแล้ว และต้องต่อสู้ต่อไป อย่าถอย อย่าให้เขาหัวเราะในภายหลัง

“เท่าที่ทราบขณะนี้หลายพื้นที่ที่เคยต่อสู้แล้ว พอทราบข่าวว่ามีการรวมตัวกันต่อสู้ใน

นามของสมาพันธ์ฯ ทุกคนก็มีกำลังใจฮึดขึ้นมาอีก และร่วมต่อสู้กันต่อ ทั้งนี้ก็เพื่อผลประโยชน์ของคนไทยด้วยกันนั่นเอง” ร.ต. อุดม กล่าว

ด้าน นายสมชาย พรรตณเจริญ นายกสมาคมค้าส่ง-ปลีกไทย กล่าวว่า อยากเสนอแนะให้ภาครัฐนำกฎหมายค้าปลีกที่เคยร่างไว้ก่อนหน้านี้มาควบคุมธุรกิจค้าปลีก ซึ่งอยากให้นำมาบังคับใช้ เพราะไม่เช่นนั้นสมาชิกที่อยู่ในสมาคมฯ ในเขตอำเภอจะได้รับความเดือดร้อนและต้องปิดกิจการอีกมาก และเห็นด้วยกับการที่ภาครัฐจะให้ห้างสรรพสินค้าลงนามในเอ็มโอยู แต่จะต้องมีมาตรการเพิ่มเติม หากมีการไม่ทำตามข้อตกลงจะต้องกำหนดบทลงโทษอย่างชัดเจน เพื่อแสดงความจริงใจในการบังคับใช้ข้อบังคับ

ส่วนทางด้านนายบุญชัย โชควัฒนา ประธานกลุ่มธุรกิจค้าปลีก หอการค้าไทย กล่าวว่า ทางหอการค้าไทยจะเป็นผู้ประสานงานและช่วยเหลือกลุ่มสมาชิกค้าปลีกไทย ซึ่งที่ผ่านมาหอการค้าก็มีส่วนร่วมในการร่างกฎหมายค้าปลีก แต่รัฐบาลไม่ได้นำข้อกฎหมายผ่านการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร จึงอยากให้ภาครัฐนำกฎหมายค้าปลีกกลับมาบังคับใช้โดยเร็ว และหอการค้าไทยยังหวังว่ากฎหมายอีกหลายฉบับของไทยทั้งการแข่งขันทางการค้า กฎหมายผังเมือง ซึ่งสามารถนำมาบังคับใช้กลุ่มธุรกิจค้าปลีกข้ามชาติได้ ขึ้นกับว่าผู้ใช้กฎหมายมีความจริงใจเพียงใด โดยหอการค้าไทย อยากให้มีการนำข้อกฎหมายมาบังคับใช้อย่างจริงจังต่อไป

นายบุญชัย กล่าวด้วยว่า ส่วนที่หลายคนมักไปโยงประเด็นว่าตนลุกขึ้นมาต่อสู้เพราะต้องการสร้างความชอบธรรมให้กับกลุ่มซัพพลายเออร์ในฐานะที่เป็นเจ้าของกิจการในเครือข่ายพัฒนาที่เป็นซัพพลายเออร์รายใหญ่ของไทยเพื่อคานอำนาจกับโมเดิร์นเทรดคนนั้น ไม่เป็นความจริง เพียงแต่ตนต้องการต่อสู้ให้กับผู้ค้าปลีกรายย่อยเท่านั้น

ผู้สื่อข่าวรายงานว่า สำหรับหนังสือที่ทางสมาพันธ์ด้านค้าปลีกข้ามชาติยื่นผ่านสถานทูตอังกฤษ ประจำประเทศไทย ถึงนายกรัฐมนตรีโทนี แบลร์ แห่งประเทศอังกฤษเมื่อบ่ายวันที่(12 ก.ย.) มีเนื้อหาระบุว่า.....

ที่พิเศษ/2549

สมาพันธ์ต้านค้าปลีกข้ามชาติ

วันที่ 12 กันยายน พ.ศ.2549

เรื่องขอความเป็นธรรมให้กับผู้ประกอบการชุมชนชาวไทยในชนบท

กราบเรียน ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี โทนี แบลร์ แห่งประเทศอังกฤษ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ข้อมูลข่าวสารการต่อต้านห้างเทสโก้ โลตัส 30 ชุมชนทั่วประเทศ

พวกข้าพเจ้าเป็นแกนนำร้านค้าขนาดเล็ก, เกษตรกร, ผู้ปกครองนักเรียน, ผู้นำชุมชน และประชาชนทุกหมู่เหล่าจากชุมชนชนบทของประเทศไทย พวกข้าพเจ้ามีความเป็นกังวลใจเป็นอย่างมาก ต่อการที่ห้างเทสโก้ โลตัส ซึ่งเป็นห้างสัญชาติอังกฤษ กำลังบุกกรุกเข้าไปดำเนินธุรกิจชุมชนขนาดเล็กตามอำเภอและหมู่บ้านกว่า 300 แห่ง ในปี 2549-2551 การเข้าไปดำเนินธุรกิจของห้างเทสโก้ โลตัสครั้งนี้จะก่อให้เกิดผลกระทบสำคัญ 5 ประการคือ

1. เป็นการเร่งการบริโภคน ทำให้คนไทยมีหนี้สินในครัวเรือนเพิ่มขึ้น ก่อให้เกิดปัญหาความเดือดร้อนในครอบครัว เมื่อขาดสภาพคล่อง อันก่อให้เกิดความเครียด (สถิติคนไทยฆ่าตัวตาย 2 ชั่วโมง ต่อ 1 ศพ) สาเหตุจากปัญหาเศรษฐกิจ

2. วิถีชีวิต วัฒนธรรมไทยถูกทำลาย ผู้ประกอบการรายย่อย, เกษตรกรและประชาชน มีวิถีชีวิตวัฒนธรรมไทยในชุมชนชนบทแบบเอื้ออาทร มีทุนทางปัญญา, มีความเป็นอยู่แบบช่วยเหลือเกื้อกูลกัน, มีปฏิสัมพันธ์กัน, มีการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าแบบไทยไทยเชิงอนุรักษ์ มีความซื่อสัตย์ สุจริตและมีคุณธรรมจริยธรรม มีสายสัมพันธ์ช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างพ่อค้ากับลูกค้าในการมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชน เช่น งานบุญ งานบวช งานมงคล อวมงคล การทะนุบำรุงซ่อมสร้างสาธารณประโยชน์วัดวาอาราม โรงเรียน โรงพยาบาล สนับสนุนเสื้อผ้าทุนการศึกษาแก่เด็กยากจน ทุนอาหารกลางวันแก่เด็กนักเรียน ทอดกฐิน ทอดผ้าป่า หาทุนซื้อวัสดุอุปกรณ์การเรียนการศึกษาบริจาคสมทบทุนสร้างอุปกรณ์และเครื่องมือแพทย์ ทุนมูลนิธิโรงพยาบาล สนับสนุนอุปกรณ์การ

กีฬาแก่เด็กและเยาวชนเพื่อออกกำลังกายและห่างไกลยาเสพติด สิ่งต่างๆเหล่านี้เป็นปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในสังคมไทยตรงกันข้ามกับธุรกิจห้างสรรพสินค้าสมัยใหม่ (Modern Trade) ที่ใช้กลยุทธ์การแข่งขันทางการตลาดระบบทุนนิยมเข้ามาแข่งขันเพื่อเอาชนะคู่แข่งทางการค้าอย่างไม่มีเมตตาปราณี ไม่ใส่ใจต่อการคืนกำไรสู่สังคม การล่มสลายของผู้ประกอบการรายย่อยที่เป็นคนไทยก็เท่ากับทำลายวิถีชีวิต วัฒนธรรมไทย จารีต ประเพณีที่ทรงคุณค่าไปในที่สุด

3. สร้างพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ให้กับนักเรียน, นักศึกษาและเยาวชนไทย ที่ยังไม่รู้จัก วิชิต วิเคราะห์ ใช้จ่ายเงินเกินตัว มากกว่าผู้ปกครองให้ใช้ เพราะไปหลงพฤติกรรมบริโภคนิยมและปลูกฝังวัฒนธรรมไม่พึงประสงค์ ก่อให้เกิดความต้องการเงิน และนำไปสู่การกระทำผิดต่อกฎหมาย และศีลธรรมอันดี ต้องเสียนาคต ตกเป็นภาระของครอบครัวและสังคม

4. เป็นการทำลายเศรษฐกิจชุมชน ทำลายผู้ประกอบการรายย่อย ร้านค้าปลีกที่อยู่ในชุมชน กองทุนหมู่บ้าน รวมทั้งเกษตรกรและประชาชน ที่มีการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าอยู่ตามหมู่บ้าน ในตลาดเก่าชุมชนที่สืบสานเป็นมรดกตกทอดมา 2-3 ชั่วคนเป็นเวลายาวนานนับร้อยปี ต้องได้รับผลกระทบจากห้างสรรพสินค้าสมัยใหม่ (Modern Trade) ที่มีความได้เปรียบในการบริหารจัดการ (4M) คือ ทางด้านทุน, บุคลากร, การบริหารจัดการและวัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งกลยุทธ์ทางการตลาด (4P) ด้านผลิตภัณฑ์, ราคา, ช่องทางการจัดจำหน่ายและการประชาสัมพันธ์ทางการตลาด นำมาใช้เป็นกลยุทธ์เอาชนะคู่แข่ง ร้านค้าปลีกในชุมชนชนบทค้าขายได้วันละ 500 บาท พอเลี้ยงครอบครัวตามอัตภาพ แต่ห้างเทสโก้ โลตัสมียอดขายนับล้านบาทต่อวัน ทำให้ร้านค้าเดิมที่อยู่ในตลาดเก่าต้องเลิกกิจการหมดอาชีพไปในที่สุด เป็นการทำลายผู้ค้าเดิมที่เป็นคนไทยอย่างไม่มีคุณธรรม

5. เป็นการทำลายทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง ตามพระราชดำริของในหลวงที่เป็นที่รักยิ่งของปวงชนชาวไทย ที่พระองค์ทรงมีพระประสงค์ให้คนไทยดำรงชีพ แบบพอมี พอกิน พออยู่ พอใช้ และพอเพียงไม่ฟุ้งเฟ้อหลงในบริโภคนิยม สามารถนำชาติพ้นวิกฤติได้ แต่เศรษฐกิจพอเพียงกำลังจะถูกห้างค้าปลีกสมัยใหม่ (Modern Trade) มาครอบงำคนไทยและถูกทำลายในที่สุด

พวกข้าพเจ้ามีความเคารพนับถือใน ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีแห่งประเทศอังกฤษ ในฐานะผู้นำประเทศมหาอำนาจ ที่เข้าใจในชุมชนเป็นอย่างดี พวกข้าพเจ้าใคร่ขอความกรุณาจากท่านได้โปรดหารือกับผู้บริหารระดับสูงของห้างเทสโก้ โลตัส ประเทศอังกฤษ ในนโยบายการขยายสาขา

ไปยังชุมชนได้หยุดไว้อย่างถาวร เพราะจะมีผลกระทบดังกล่าวข้างต้น เพื่อรักษาสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างประชาชนชาวไทยกับประเทศอังกฤษ พวกข้าพเจ้าหวังว่า ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีจะได้กรุณาพิจารณาให้ความสำคัญและโปรดแจ้งผลการตัดสินใจให้พวกข้าพเจ้าได้ทราบ เพื่อแจ้งข่าวต่อมวลชนสมาชิกกว่า 300,000 คนที่กำลังกังวลใจและเดือดร้อนตามข่าวสารในสื่อมวลชนทุกแขนงในประเทศไทยขณะนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี โทนี แบลร์ ที่ได้ใส่ใจรับฟังความคิดเห็นจากข้าพเจ้าในชุมชนชนบท และข้าพเจ้าจะรอข่าวสารจาก ฯพณฯ ด้วยความใจจดใจจ่อ

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

จากการประมวลข่าวมาทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นถึงความรุนแรงของการต่อต้านที่มากขึ้นทุกที หากรัฐบาลยังไม่เข้ามาดูแล ควบคุม แก้ไขอย่างจริงจังเรื่องราวความขัดแย้งระหว่างธุรกิจค้าปลีกดั้งเดิมกับบรรษัทสรรพสินค้าต่างชาติย่อมบานปลายและอาจสร้างความเสียหายให้กับประเทศชาติมากกว่านี้ รัฐบาลควรเป็นตัวกลางในการเจรจาให้ทั้งสองฝ่ายหันหน้าเข้าหากัน เปลี่ยนแนวคิดจากคู่แข่งทางการค้าให้เป็นผู้ค้าแทน หลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าแต่ใช้การสนทนาด้วยสันติวิธี ปรับเปลี่ยนแนวคิดในการดำเนินธุรกิจให้อยู่ร่วมกันอย่างเอื้ออาทร ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อยู่กันอย่างพึ่งพามิใช่เพื่อทำลายล้างแต่ในยุคโลกาวิวัฒน์ที่สร้างระบบทุนนิยมขึ้นมาโดยใช้กลไกตลาด เพื่อสร้างรายได้เปรียบทางการแข่งขัน เน้นเศรษฐกิจเป็นตัวขับเคลื่อนของการเจริญเติบโต ประเทศพัฒนาจะใช้จ่ายได้ประชาชาติต่อหัวเป็นตัวตัดสิน ดังนั้นจึงเกิดสิ่งที่เรียกว่าการแข่งขันเพื่อให้เข้ามาซึ่งความร่ำรวยของประเทศตนจึงเป็นเรื่องยากที่จะสามารถแก้ไขหรือลดทอนความขัดแย้งเหล่านี้ให้หมดลงได้ สิ่งที่เป็นผลพวงตามมาก็คือ ทรัพยากรของโลกถูกทำลายโดยน้ำมือมนุษย์ เพื่อที่จะสนองความต้องการ ความยิ่งใหญ่ จนเกิดภาวะเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมและสภาพจิตใจ และเกิดปัญหาความขัดแย้งต่างๆ ตามมาอีกมากมาย โดยเฉพาะปัญหาสภาพแวดล้อม เช่น การเกิดมลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรม การเกิดภัยธรรมชาติ เนื่องจากมนุษย์บุกรุกทำลายป่า ปัญหาสังคม ยาเสพติด อาชญากรรม และตามมาด้วยโรคภัยไข้เจ็บอีกมากมาย แม้แต่ประเทศไทยเอง ก็ได้รับเอาวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาใช้ในการดำรงชีวิตไม่ว่าจะเป็นการบริโภค การแต่งกาย ความเป็นอยู่ บนพื้นฐานของความฟุ่มเฟือยหรูหรา นิยมวัตถุนิยมเกิดเป็นวัฒนธรรมบริโภค นิยม วัตถุนิยมส่งผลให้เกิดความเสื่อมโทรมทางศีลธรรม จริยธรรม คุณธรรม จนสภาพสังคมไทยตกอยู่ในสภาพเลวร้าย วิธีชีวิตชนบทรอบนิคม ประเพณีอันดีงามที่บรรพบุรุษสั่งสมไว้แทบจะไม่

หลงเหลือให้ชื่นชม คนไทยเป็นหนี้สินล้นพ้นตัว สังคมที่มีมิตรไมตรีความเอื้ออาทรต่อกันเหลือน้อยเต็มทน เพราะต้องแข่งขันเพื่อความอยู่รอด รัฐบาลเองก็บริหารประเทศโดยใช้ระบบทุนนิยม มุ่งเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การลงทุนจากต่างประเทศใช้เงินมากมายในการที่จะต้องซื้อเทคโนโลยีจากต่างประเทศ เป็นการก่อหนี้จำนวนมหาศาล ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลาย เพราะต้องนำไปในการพัฒนาประเทศให้เป็นประเทศอุตสาหกรรม รัฐบาลให้ความสำคัญกับภาคเกษตรที่ถือเป็นหัวใจและสิ่งที่หล่อเลี้ยงชีวิตของคนไทยมาตั้งแต่บรรพกาลน้อยมาก ประเทศจึงมีสภาพเศรษฐกิจที่คลอนแคลนไม่มั่นคง ไม่สามารถยืนบนขาตัวเองได้ เพราะต้องพึ่งพาต่างประเทศ ถ้าคนไทยยังคงอยู่ในสภาพนี้ต่อไปก็คงจะถึงเวลาที่ประเทศจะต้องประสบภัยความ “ล่มสลาย”

ดังนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงได้เล็งเห็นถึงสิ่งเหล่านี้ จึงได้สร้างทฤษฎีใหม่ขึ้นมา คือ “เศรษฐกิจพอเพียง” โดยทรงเน้นย้ำแนวทางแก้ไขเพื่อให้ประเทศรอดพ้นและยืนหยัดภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้อย่างมั่นคง เพื่อเป็นหนทางสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

3.6 เศรษฐกิจพอเพียงกับทางออกของประชาชน

เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงชี้ถึงแนวทางการดำเนินชีวิตของประชาชนในทุกกระดับ ไม่ว่าจะในระดับครอบครัว ชุมชน หรือ รัฐ ในการปฏิบัติงานหรือบริหารพัฒนาประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง มีความพอประมาณ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความไม่ประมาท มีเหตุผล และสร้างระบบภูมิคุ้มกันต่อผลกระทบต่างๆ อันอาจจะเกิดขึ้นจากภายนอกและภายในอย่างรอบคอบ ในขณะที่เดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนให้มีความสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์ และความรอบรู้ที่เหมาะสม การดำเนินชีวิตควรใช้ความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงจากสภาพแวดล้อม และวัฒนธรรมโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี การดำรงชีวิตและปฏิบัติตนมุ่งเน้นการอยู่รอดปลอดภัย และวิฤต สร้างความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา

ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ ดังนี้

- ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคอยู่ในระดับพอประมาณ

- ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ

- การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

การดำเนินกิจการต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องมีความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐานกล่าวคือ

- ความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

- คุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

จึงกล่าวได้ว่าการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติ คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งเศรษฐกิจ สังคม สภาพแวดล้อม ความรู้ และเทคโนโลยี เป็นแนวทางในการพัฒนาให้สามารถพึ่งตนเองในระดับต่างๆ อย่างเป็นขั้นตอน ลดความเสี่ยงเกี่ยวกับธรรมชาติ หรือการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยต่างๆ โดยอาศัยความพอประมาณและสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี มีความรู้ ความเพียร และความอดทน สติ และปัญญา การช่วยเหลือเกื้อกูล และความสามัคคี โดยภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับหลักวิชาการ ใช้การพิจารณาวางแผนและขั้นตอนการปฏิบัติอย่างรอบคอบ โดยตระหนักในคุณธรรม ความซื่อสัตย์ สุจริต ใช้สติปัญญาและความเพียรในการดำเนินชีวิต

ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงจึงไม่ใช่เป็นเรื่องเฉพาะของเกษตรกรในชนบทเท่านั้น แต่หมายรวมไปถึงทุกคน ทุกอาชีพ รวมทั้งรัฐบาล สามารถนำเอาแนวพระราชดำรัสไปยุกต์ใช้ได้ทั้งสิ้น

หลักสำคัญของความพอดีมี 5 ประการ คือ

ความพอดีด้านจิตใจ : ต้องเข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้ มีจิตสำนึกที่ดี เอื้ออาทร ประนีประนอม นึกถึงผลประโยชน์ส่วนรวม

ความพอดีด้านสังคม : ต้องมีความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน รู้จักผนึกกำลัง และที่สำคัญมีกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากฐานรากที่มั่นคง และแข็งแรง

ความพอดีด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม : รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและรอบคอบ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด และที่สำคัญใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในประเทศ เพื่อพัฒนาประเทศให้มั่นคงอยู่เป็นขั้นเป็นตอนไป

ความพอดีด้านเทคโนโลยี : รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมให้สอดคล้องกับความต้องการ และควรพัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาชาวบ้านของเราเองและสอดคล้องเป็นประโยชน์ต่อสภาพแวดล้อมของเราเอง

ความพอดีด้านเศรษฐกิจ : เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย ดำรงชีวิตอย่างพอควร พออยู่ พอกิน สมควรตามอัตภาพ และฐานะของตน

กรอบแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานพระราชดำริเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง มาตั้งแต่เริ่มงานพัฒนาเมื่อ 50 ปีที่แล้ว และทรงยึดมั่นหลักการนี้มาโดยตลอด แต่นโยบายเกี่ยวกับเกษตรที่ผ่านมารัฐบาลเน้นการ ผลิตสินค้า เพื่อส่งออกเป็นเชิงพาณิชย์ คือ เมื่อปลูกข้าวก็นำไปขาย และก็นำเงินไปซื้อข้าว เมื่อเงินหมดก็จะไปกู้ เป็นอย่างนี้มาโดยตลอดจนกระทั่ง ชาวนาไทยตกอยู่ในภาวะหนี้สิน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงตระหนักถึงปัญหาด้านนี้ จึงได้พระราชทานพระราชดำริให้จัดตั้งธนาคารข้าว ธนาคาร โค กระบือขึ้น เพื่อช่วยเหลือราษฎร นับเป็นจุดเริ่มต้นแห่งที่มาของ “เศรษฐกิจ-พอเพียง” นับตั้งแต่อดีตกาล แม้กระทั่งโครงการแรกๆ แถวจังหวัดเพชรบุรี ก็ทรงกำชับหน่วยราชการมิให้นำเครื่องกลหนักเข้าไปทำงาน รับสั่งว่า หากนำเข้าไปเร็วนัก ชาวบ้านจะละทิ้งจอบ เสียม และในอนาคตจะช่วยตัวเองไม่ได้ ซึ่งก็เป็นจริงในปัจจุบัน

จากนั้นได้ทรงคิดค้นวิธีการที่จะช่วยเหลือ ราษฎรด้านการเกษตร จึงได้ทรงคิด “ทฤษฎีใหม่” ขึ้น เมื่อปี 2535 ณ โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณวัดมงคลชัยพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริจังหวัดสระบุรี เพื่อเป็นตัวอย่างสำหรับการทำการเกษตรให้แก่ราษฎร ในการจัดการ

ด้านที่ดินและแหล่งน้ำในลักษณะ 30 : 30 : 30 : 10 คือ ขุดสระและเลี้ยงปลา 30 ปลูกข้าว 30 ปลูกพืชไร่พืชสวน 30 และสำหรับเป็นที่อยู่อาศัย ปลูกพืชสวนและเลี้ยงสัตว์ใน 10 สุดท้าย

ต่อมาได้พระราชทานพระราชดำริเพิ่มเติมมา โดยตลอดเพื่อให้เกษตรกร ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศมีความแข็งแรงพอ ก่อนที่จะไปผลิตเพื่อการค้าหรือเชิงพาณิชย์ โดยยึดหลักการ “ทฤษฎีใหม่” 3 ขั้น คือ

ขั้นที่ 1 มีความพอเพียง เลี้ยงตัวเองได้บนพื้นฐานของความประหยัดและจัดการใช้ง่าย

ขั้นที่ 2 รวมพลังกันในรูปกลุ่ม เพื่อการผลิต การตลาด การจัดการ รวมทั้งด้านสวัสดิการ การศึกษา การพัฒนาสังคม

ขั้นที่ 3 สร้างเครือข่าย กลุ่มอาชีพและขยายกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่หลากหลาย โดยประสานความร่วมมือกับภาครัฐกิจภาคองค์กร พัฒนาเอกชน และภาคราชการในด้านเงินทุนการตลาด การผลิต การจัดการและข่าวสารข้อมูล

สำหรับในภาคอุตสาหกรรม ก็สามารถนำ “เศรษฐกิจพอเพียง” มาประยุกต์ใช้ได้ คือ เน้นการผลิตด้านการเกษตรอย่างต่อเนื่อง และไม่ควรรทำอุตสาหกรรมขนาดใหญ่เกินไป เพราะหากทำอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ก็จะต้องพึ่งพิงสินค้าวัตถุดิบและเทคโนโลยีจากต่างประเทศ เพื่อนำมาผลิตสินค้า เราต้องคำนึงถึงสิ่งที่มีอยู่ในประเทศก่อน จึงจะทำให้ประเทศไม่ต้องพึ่งพิงต่างชาติ อย่างเช่น ปัจจุบัน ดังนั้น เราจะต้องช่วยเหลือประเทศให้มีความเข้มแข็ง ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้เป็นผู้จุดประกายระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียง ซึ่งจะเป็นการช่วยลดปัญหาการนำเข้าวัตถุดิบ และชิ้นส่วนที่เรานำมาใช้ในการผลิตให้เป็นลักษณะพึ่งพา ซึ่งมีมาแล้วเกือบ 20 ปี แต่ทุกคนมองข้ามประเด็นนี้ไป ตลอดจนได้รับผลจากภายนอกประเทศทำให้ประชาชนหลงลืม และมีนเมออยู่กับการเป็นนักบริโภคนิยม รับเอาของต่างชาติเข้ามาอย่างไม่รู้ตัว และรวดเร็วจนทำให้เศรษฐกิจของไทยตกต่ำ

การปฏิบัติตนตามแนวทางพอเพียง

1. ยึดความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายในทุกด้าน ลดละความฟุ่มเฟือยในการดำรงชีพอย่างจริงจัง
2. ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง สุจริต แม้จะตกอยู่ในภาวะขาดแคลนในการดำรงชีพก็ตาม

3. ละเลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์และแข่งขันกันในทางการค้าขายประกอบอาชีพแบบต่อสู้กันอย่างรุนแรงดังอดีต

4. ไม่หยุดนิ่งที่จะหาทางในชีวิตหลุดพ้นจากความทุกข์ยากครั้งนี้ โดยต้อง ขวนขวาย ใฝ่หาความรู้ให้เกิดมีรายได้เพิ่มพูนขึ้นจนถึงขั้นพอเพียงเป็นเป้าหมายสำคัญ

5. ปฏิบัติตนในแนวทางที่ลบล้างสิ่งชั่วกิเลสให้หมดสิ้นไป ทั้งนี้ด้วยสังคมไทยที่ล่มสลายลงในครั้งนี้ เพราะยังมีบุคคลจำนวนมิใช่น้อยที่ดำเนินการ โดยปราศจากละอายต่อแผ่นดิน

หนทางไปสู่เศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้หลักพุทธธรรม

การที่ “คน” จะดำเนินชีวิตไปสู่เศรษฐกิจพอเพียงได้นั้น สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ คนจะต้องพัฒนาจิตใจให้ละเลิกจากกิเลสตัณหา โดยใช้หลักพุทธธรรม ซึ่งมุ่งเน้นให้เข้าใจธรรมชาติของโลก และชีวิตให้สามารถดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องเหมาะสม เพื่อให้สังคมนำสู่ความสุข โดยนำหลักพุทธธรรม 3 ประการ คือ ไตรสิกขา ได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา เป็นองค์ความรู้ที่ครอบคลุมการดำรงชีวิตทุกด้าน เพื่อฝึกฝนและปัญญาให้คนเป็นคนโดยสมบูรณ์ทั้งด้านพฤติกรรม จิตใจ และสติปัญญา

ด้านพฤติกรรมและวิธีใช้ชีวิต ได้แก่ วินัย ตลอดจนการทำมาหากินเลี้ยงชีพเป็นระดับที่ปรากฏของการแก้ปัญหา และวิธีปฏิบัติในการผลิตและบริโภคแข่งขันและอยู่ร่วมกับสิ่งแวดล้อม

ด้านจิตใจ เช่น พัฒนาคุณธรรม ความเข้มแข็ง มั่นคงของจิตใจ และสภาพจิตใจที่ดีงาม รวมทั้งความสุข

ด้านปัญญาหรือปรีชาญาณ คือ ความรู้ ความเข้าใจต่างๆ รวมทั้งแนวคิด ทักษะสติ และค่านิยม

หลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ถือเป็นระบบการศึกษาที่ทำให้บุคคลพัฒนาอย่างมีบูรณาการ และให้มนุษย์เป็นองค์รวมที่พัฒนาอย่างมีคุณภาพ

เมื่อพัฒนาให้มนุษย์เป็นคนดีได้แล้ว เขาจะมีความประพฤติดีทั้งกายและวาจา มีวินัยต่อตัวเอง รู้จักกาลเทศะ ประกอบอาชีพอย่างสุจริต มีความเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีสติรู้ตนตลอดเวลา มีจิตใจมั่นคงและมุ่งมั่น มีความรู้เข้าใจ มีวิจารณ์ญาณ สามารถแยกแยะสิ่งดีชั่ว สิ่งที่ดีควรทำหรือไม่ควรทำ ตั้งอยู่ในเหตุและผล รู้จักวินิจัยไตร่ตรอง สามารถที่จะดำรงชีวิตให้อยู่อย่างถูกต้องและดีงาม ซึ่งถือว่าเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เมื่อมนุษย์ได้รับการพัฒนาในขั้นนี้ มนุษย์ก็จะลดละจากกิเลส ตัณหา ลดความอยาก มนุษย์ก็จะรู้จักคำว่าเพียงพอ พอประมาณ การดำรงชีวิตของมนุษย์ก็จะในความพอเพียง ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ตั้งอยู่ในความมีเหตุผล กำหนัดถึงสิ่งที่

เกิดขึ้นจากการกระทำอย่างรอบคอบ เตรียมพร้อมที่จะรับสภาพสถานการณ์ การเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นตลอดเวลา ซึ่งเป็นการสร้าง ความมั่นคงในการดำรงชีวิต เนื่องจากสามารถพึ่งพาตัวเองได้ อยู่บนขาของตนเองได้ไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น มนุษย์ก็จะอยู่กับสรรพสิ่งในโลกด้วยความเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ไม่เบียดเบียนทำลายล้าง ทุกสิ่งในโลกก็จะอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ส่งผลให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

กรอบแนวทางการพัฒนา เป้าหมายของการพัฒนา และหนทางนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน บนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง โดยมี “คน” เป็นศูนย์กลางการพัฒนา ดังนี้

การพัฒนาที่ยั่งยืน

เป็นการพัฒนาที่บูรณาให้เกิดองค์รวม คือ องค์ประกอบทั้งหลายที่เกี่ยวข้องจะมาประสานกันครบองค์ และมีลักษณะอีกอย่างหนึ่งคือ มีดุลยภาพ กล่าวคือธรรมชาติแวดล้อมกับเศรษฐกิจจะต้องบูรณาการเข้าด้วยกัน จะทำให้เกิดสภาพที่เรียกว่าเป็นภาวะยั่งยืนทั้งในทางเศรษฐกิจและในทางสภาพแวดล้อม การคุ้มครองสภาพแวดล้อมควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยใช้นโยบายเป็นแกนกลางการพัฒนาเพื่อสร้างให้เกิดความสมดุล ระหว่างคนธรรมชาติและสรรพสิ่ง เพื่อให้อยู่ร่วมกันด้วยความเกื้อกูลกัน ไม่ทำลายล้างกันทุกสิ่งในโลกก็จะอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขส่งผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง

การพัฒนาที่ผ่านมา เป็นการพัฒนาในด้านความเจริญเติบโตขยายตัวทางเศรษฐกิจเป็นสิ่งสำคัญ และปัจจัยที่ทำให้เศรษฐกิจเจริญเติบโต มองกันที่อุตสาหกรรม เน้นความเจริญทางวัตถุ จนเกิดผลร้ายต่อธรรมชาติแวดล้อม เป็นการพัฒนาที่ไม่สมดุล ทำให้ธรรมชาติร่อยหรอ และเกิดปัญหามากมายไม่ว่าจะเป็น ปัญหาสภาพแวดล้อม ปัญหาสังคมและปัญหาสภาพจิตใจ จึงเป็นการพัฒนาที่ผิดพลาด กำลังจะทำให้โลกสูญหายและคามพินาส เพราะเป็นการพัฒนาที่เสียสมดุล ทำให้โลกไม่เหมาะสมแก่การอยู่อาศัย และอาจจะอยู่อาศัยไม่ได้ ส่งผลให้เกิดการพัฒนาที่ไม่ยั่งยืน จึงเกิดแนวคิดที่จะเปลี่ยนแปลงกระบวนการพัฒนาใหม่ โดยเปลี่ยนวิธีการพัฒนาโดยใช้ “คน” เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ในที่นี้จะขอกล่าวถึงการพัฒนาของประเทศไทย ประเทศไทยเองก็ได้ดำเนินการที่จะทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยใช้ “คน” เป็นศูนย์กลาง จะเห็นได้จากแผนการพัฒนามาฉบับที่ 8, และ 9 ที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคนและกระบวนการ พัฒนาที่บูรณาการการเชื่อมโยงกันทุกด้าน โดยมีเศรษฐกิจเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน และสิ่งแวดล้อมเพื่อความอยู่ดีมีสุขของคนไทยอย่างยั่งยืนตลอดไป

เราต้องกลับมามองตัวสาเหตุของปัญหาที่ทำให้ประเทศชาติของเราไม่สามารถที่จะไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้ ดังนี้

- ความต้องการการบริโภคสินค้าและบริการที่ไม่สมเหตุสมผล ฟุ่มเฟือยเป็นเหตุให้เกิดการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ในการผลิตและบริการที่เกินพอดี เกินความต้องการของการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง มีของเหลือทิ้งเป็นมลพิษสู่สิ่งแวดล้อมมาก และทำให้คุณภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม ขาดสมดุล แม้จะส่งผลให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจก็ตาม

- การที่ชุมชนไม่เข้มแข็ง รับวัฒนธรรมและแนวความคิดผิดๆ มาจากต่างประเทศเกี่ยวกับความฟุ่มเฟือย วัตถุนิยม และบริโภคนิยม ทั้งยังขาดการอบรม ละครบันเทิงชนบทรบเรียม ประเพณีดั้งเดิม ทำให้สังคมเปลี่ยนเป็นสังคมบริโภค กอบโกย สะสม เกิดการลงทุนทางธุรกิจที่สูญเปล่า ทำให้เกิดผลเสียทางเศรษฐกิจเกิดความขัดแย้งทางสังคม และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถูกทำลายอย่างรุนแรง

- การเคลื่อนย้ายทุนจากต่างประเทศ ส่งผลทั้งทางบวกและทางลบต่อระบบเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม ขึ้นอยู่กับความสามารถในการแข่งขันและเครือข่ายทางธุรกิจของประเทศ วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจปลายปี 2540 เป็นบทเรียนที่ชัดเจนที่แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาเศรษฐกิจที่พึ่งพิงอยู่กับทุนต่างประเทศโดยขาดรากฐานที่มั่นคงภายใน ทำให้เกิดการล่มสลายของระบบอย่างไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน นอกจากนั้นการเปิดรับการลงทุนในอุตสาหกรรมเคมี และอุตสาหกรรมที่ใช้พลังงานมาก เช่น อุตสาหกรรมเหล็กและกระดาษ โดยไม่มีกลไกหรือมาตรการที่เข้มแข็งในการตรวจสอบผลกระทบของอุตสาหกรรมเหล่านี้ ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว

- นโยบายการเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐในอดีต ทำให้มีการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานและโครงการขนาดใหญ่จำนวนมาก โดยขาดการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม มีการใช้ทรัพยากรเป็นฐานการผลิตอย่างฟุ่มเฟือย เกินอัตราการฟื้นตัวของระบบธรรมชาติ ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืนของระบบนิเวศ

จะเห็นได้ว่าปัญหาที่เกิดขึ้น ส่งผลต่อการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก เพราะนำเอาวัฒนธรรมตะวันตก และระบบทุนนิยมเข้ามาบริหารประเทศ ทำให้เกิด

สภาพที่เสื่อมโทรมแทบทุกด้านไม่ว่าจะเป็นสภาพแวดล้อม คุณภาพชีวิต ศิลธรรม คุณธรรม ถือเป็นความผิดพลาดอย่างใหญ่หลวง

รัฐบาลจึงต้องตระหนักถึงความผิดพลาดที่เกิดขึ้น และต้องมีการแก้ไขและปรับปรุงนโยบายของรัฐให้เกิดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้ได้มาตรฐานสากล ก็จะนำมาซึ่งความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งการลดมลพิษและของเสียที่เกิดจากภาคการผลิต อันจะทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกลับสู่สมดุลเดิม ซึ่งจะเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของสังคมและเศรษฐกิจของประเทศระยะยาว และรักษาด้านทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไว้ได้อย่างยั่งยืนสำหรับคนรุ่นต่อไป รัฐบาลจะต้องใช้ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ค่านิยม และประเพณีอันดีงามของชุมชน และต้องรักษาระบบเศรษฐกิจ โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสร้างความเข้มแข็งในระดับท้องถิ่น ให้เกิดการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนโดยแท้จริง

จุดหมายปลายทางของการพัฒนาที่ยั่งยืน

ดังนั้นรัฐบาลจึงได้กำหนดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 และ 9 ที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคนให้ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” และคุณภาพเป็นเงื่อนไขของความยั่งยืน ดังนั้น จุดหมายปลายทางของการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ

การพัฒนาที่ทำให้เกิดคุณภาพของ เศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อการอยู่ดีมีสุขของประชาชนชนตลอดไป

เศรษฐกิจที่ทำให้เกิดคุณภาพของการพัฒนา คือ เศรษฐกิจที่มีรากฐานมั่นคง มีขีดความสามารถในการแข่งขันและสามารถพึ่งตนเองได้ โดยมีเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นแนวคิดหลัก

สังคมให้รวมหมายถึงถึง วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นระเบียบวิถีชีวิตของสังคม ที่ให้มนุษย์ปรับตัวและดำรงชีวิตอยู่กับสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นได้โดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม และให้รวมถึงศาสนาธรรม ซึ่งเป็นระเบียบจิตใจของคนในสังคมที่ทำให้สังคมอยู่ได้โดยสงบสุข

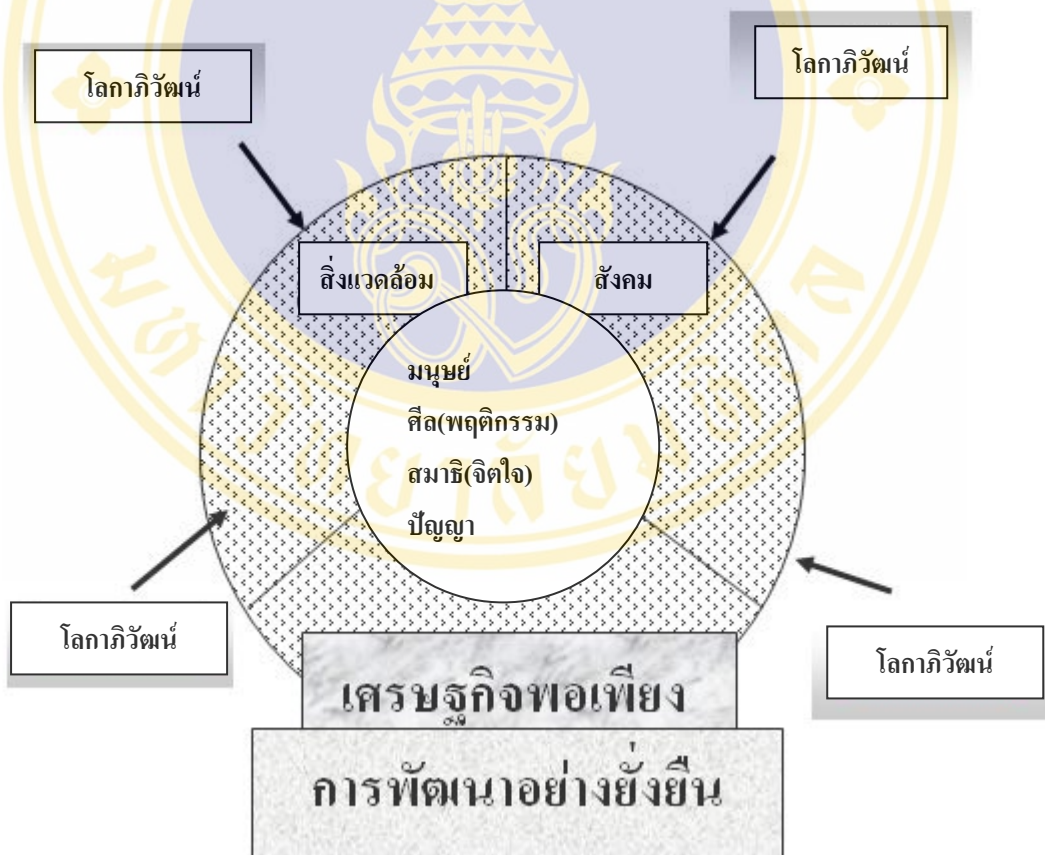
ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต เกี่ยวโยงสัมพันธ์กันเป็นระบบนิเวศน์ ที่สามารถให้คุณและให้โทษต่อมนุษย์ได้ ขึ้นกับความสมดุล หรือไม่สมดุลของระบบนิเวศ

สิ่งแวดล้อม หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตเกี่ยว
โยงสัมพันธ์กันเป็นระบบนิเวศน์ ที่สามารถให้คุณและให้โทษต่อมนุษย์ได้ ขึ้นกับความสมดุล
หรือไม่สมดุลของระบบนิเวศ

ความสมดุลและเชื่อมโยงระหว่าง เศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
กับจุดหมายการพัฒนาที่ทำให้ประชาชนอยู่ดีมีสุขตลอดไป

หนทางนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียงโดยมีคนเป็นศูนย์กลาง
การพัฒนา

ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น คงจะมีความชัดเจนในภาพของปัจจัยทั้ง 3 ด้าน คือ เศรษฐกิจ
พอเพียง คนและการพัฒนาที่ยั่งยืน ในที่นี้จะขอเชื่อมโยงความสัมพันธ์ทั้ง 3 ปัจจัย ให้เห็นว่ามีส่วน
ที่ส่งเสริมและเกื้อหนุนกันอย่างไร ดังจะเห็นได้จากกรอบแนวคิดด้านล่างนี้

อย่างไรก็ตามรัฐบาลจะต้องตระหนักและให้ความสำคัญอย่างจริงจัง มิใช่มีนโยบายที่สวย
หรูบนแผ่นกระดาษ เพราะเท่าที่ผ่านมาถึงแม้จะมีแผนพัฒนาฉบับที่ 8, 9 ที่เน้นให้คนเป็นศูนย์กลาง
การพัฒนา แต่รัฐบาลก็ไม่ได้นำไปปฏิบัติอย่างจริงจัง รัฐบาลยังใช้การบริหารประเทศในระบบทุน

นิยม ที่มุ่งเน้นการพัฒนาและสร้างคน “เก่ง” ให้มีศักยภาพในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน มิได้มุ่งเน้นสร้าง “คนดี” จึงทำให้เกิดปัญหาความเสื่อมโทรมทางจิตใจอย่างที่เห็นใน ทุกวันนี้รัฐบาลจะต้องนำทฤษฎี “เศรษฐกิจพอเพียง” มาใช้อย่างจริงจัง มิใช่เป็นเพียงลมปาก รัฐบาลจะต้องสร้างรากฐานของชุมชนทุกชุมชนในประเทศให้เกิดความเข้มแข็ง โดยหันมาให้ความสำคัญกับภาคเกษตรที่ถือเป็นกระดูกสันหลังของประเทศ บริหารประเทศด้วยหลักเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อทุกชุมชนเกิดความเข้มแข็ง ประเทศชาติก็จะเกิดความมั่นคงยืนบนขาตัวเองได้โดยไม่ต้องพึ่งพาต่างชาติ นั้นแหละถึงจะแสดงว่าประเทศชาติของเราจะมีหนทางการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยแท้จริง (โฆมิต อินทวงศ์, 2549)

บทที่ 4

บทสัมภาษณ์เกี่ยวกับจริยธรรมธุรกิจของบริษัทข้ามชาติในประเทศไทย

ในบทนี้ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มบุคคลดังนี้

- 4.1 สัมภาษณ์นักวิชาการ 5 คน
- 4.2 สัมภาษณ์ผู้บริหาร 20 คน
- 4.3 สัมภาษณ์เจ้าของธุรกิจค้าปลีก 10 คน

4.1 แบบสัมภาษณ์แสดงข้อคิดเห็นจากนักวิชาการ

ทัศนคติต่อการนำหลักจริยธรรมไปดำเนินธุรกิจและแนวคิดเกี่ยวกับระบบทุนข้ามชาติในสังคมไทย

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์ชุดนี้เป็นแบบสัมภาษณ์สำหรับนักวิชาการที่ทำงานเกี่ยวข้องกับจริยธรรมหรือผู้มีความรู้ทางด้านเศรษฐศาสตร์
2. วัตถุประสงค์ของแบบสัมภาษณ์
 - 2.1 เพื่อศึกษาความหมาย ความสำคัญของจริยธรรมธุรกิจในการพัฒนาประเทศและแนวนโยบายของรัฐที่มีต่อจริยธรรมธุรกิจ
 - 2.2 เพื่อศึกษาอิทธิพลและผลกระทบของบริษัทข้ามชาติที่มีต่อสังคมไทย
 - 2.3 เพื่อศึกษาแนวคิดของนักวิชาการที่มีต่อจริยธรรมธุรกิจของบริษัทข้ามชาติ

บทสัมภาษณ์นักวิชาการคนที่ 1

รศ.ดร. โยชิน แสวงดี รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

1. ท่านคิดว่าบริษัทข้ามชาติที่เข้ามาลงทุนในไทยมีผลกระทบต่อสังคมไทยไทยอย่างไร? มีข้อดี/ข้อเสียอย่างไร? ในประเด็นต่างๆ เช่น การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ร้านค้าปลีกดั้งเดิม

อาจารย์ได้อ้างทฤษฎีของ Immanuel Wallerstein ชื่อ World System Theory ทฤษฎีระบบโลกในปี 1963 “อีกไม่นานสังคมโลกทุกๆ ประเทศทุกๆ ชาติพันธุ์สีผิวจะร่วมมือกันทั้งในเรื่องการค้าขาย การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมจะเป็นชุมชนของมนุษยชาติที่มีการทำงานร่วมมือกัน อิมมานูเอลได้ทำการทดลอง ใฝ่ดูตลอดมาและค้นพบว่า โลกนั้นเป็นของมนุษย์จริงๆ มีการเดินทางระหว่างประเทศสะดวกขึ้น พรมแดนต่างๆ เริ่มเปิดมากขึ้น นอกจากนั้นจะเห็นได้ว่าในทางการเมืองแต่ละกลุ่มของแต่ละพื้นที่รวมตัวกันขึ้น เช่น AFTA รวมตัวกันทางเศรษฐกิจ APEC ก็รวมตัวกันทางเศรษฐกิจ ASEAN ก็รวมตัวกันทางเศรษฐกิจการเมือง EU ก็เป็นการรวมตัวกันของประเทศยุโรป แนวคิดอีกอันหนึ่งที่ท่านอาจารย์ได้ยกตัวอย่างขึ้นมาคือ ทฤษฎีแห่งการแข่งขัน หรือ Game Theory ซึ่งพัฒนาโดยทักเกอร์หรือก่อนทักเกอร์ด้วยซ้ำไป Game Theory แรกๆ จริงๆ ก็คือการแข่งขันและต้องมีจุดจบ เช่น Zero Sum Game ซึ่งทุกคนแข่งกันก็ต้องมีการเอาชนะ มีเพียงคนเดียวที่ชนะเท่านั้น แต่ในที่สุด จอห์น แนช ก็ได้พัฒนาทฤษฎี Game Theory ของทักเกอร์และของอีกหลายๆ คนมาพัฒนาใหม่ ใช้มิติทางคณิตศาสตร์ ในที่สุดก็ค้นพบว่ามันเป็นสัมพันธภาพ แนช เชื่อว่าการแข่งขันมีจริงแต่ถ้าพูดในมิติทางคณิตศาสตร์มันจะเป็นแบบให้คนหนึ่งอยู่รอดคนหนึ่งพ่ายแพ้แล้วจะไปแข่งขันกันทำไม? ผลประโยชน์ที่ดีที่สุดคือความร่วมมือหรือ Corporation จึงพัฒนาขึ้นเป็น win-win นั่นก็ได้ เธอก็ได้ ทุกคนได้หมด”

เมื่อกล่าวถึงระบบการค้า การลงทุนข้ามชาติ อาจารย์ไม่ได้มองแค่อเมริกา เกาหลี ญี่ปุ่น ฝรั่งเศส มาลงทุนในไทยเท่านั้น ประเทศไทยเองก็ไปลงทุนในประเทศอื่นด้วยในความร่วมมือระหว่างการค้าโดยกฎบัตรทางสากลต่างๆ เรามีข้อตกลงระหว่างประเทศใช้ความร่วมมือทางการค้า สนับสนุนซึ่งกันและกันภายใต้กฎบัตรนี้ ด้วยเหตุนี้การลงทุนข้ามชาติต่างๆ โดยเฉพาะในประเทศไทยเราเปิดมานานแล้วตั้งแต่ปี 2503 เราเริ่มมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ประกาศในปี 2504 นับตั้งแต่นั้นมาอุตสาหกรรมต่างๆ ในประเทศไทย GDP ของประเทศไทยนับตั้งแต่ปี 2504

โตขึ้นไม่ใช่เพราะตัวเราเอง เศรษฐกิจของเราเติบโตขึ้นโดยการที่เราเชิญชาติอื่นมาลงทุนไม่ว่าจะเป็นอุตสาหกรรมทอผ้า อุตสาหกรรมเหล็ก และอื่นๆ อีกมากมายที่เกี่ยวกับความจำเป็นในชีวิตประจำวัน พวกสาธารณูปโภคต่างๆ ชาติอื่นมาลงทุนทั้งนั้น GDP ของประเทศไทยโตทางอุตสาหกรรมก่อนและต่อมาก็เรื่องของการท่องเที่ยว ซึ่งเราจะเห็นได้ว่าเศรษฐกิจเราพัฒนาเพราะประเทศอื่นมาลงทุนลงแรงที่ประเทศเราทั้งนั้น ซึ่งประเทศที่เอาตัวอย่างของเราไปคือ ลาว เขมร เวียดนาม อาศัยคนอื่นมาลงทุนซึ่งอยู่ในฐานทฤษฎีเรื่อง Dependency Theory มี 2 มิติ คือ

1. พึ่งตนเองอย่างยั่งยืน คือไม่พึ่งคนอื่นเลย เช่น จีน ยืนอยู่บนขาตัวเอง
2. ไม่พึ่งตัวเองแต่อาศัยคนอื่น เช่น ประเทศไทย จนกระทั่ง จอร์จ โซรอสถอนเงิน

ช่วยเหลือ จึงประสบวิกฤติเศรษฐกิจ

เราจึงมาสร้างแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เราพยายามจะพึ่งตนเอง แต่อย่างไรก็ตามเราไม่ได้พึ่งตัวเองเต็มที่ นักลงทุนต่างชาติก็ยังมีมาลงทุนกับเราอยู่

พอมามองนักลงทุนข้ามชาติโดยเฉพาะซูเปอร์เซเตอร์แนวคิดของ ซูเปอร์เซเตอร์เกิดขึ้นในยุโรปและอเมริกานานแล้ว ซึ่งซูเปอร์เซเตอร์เกิดจากการพัฒนาทางด้านโครงสร้างทางสังคม พอสังคมเติบโต สังคมเจริญขึ้น เช่นชุมชนหรืออำเภอ เขตสุขภาพ หมู่บ้านหนึ่งๆ เมื่อก่อนคนเดินเข้ามาซื้อของก็สามารถมาซื้อสินค้าที่ร้านค้าปลีกได้สบายแต่พอชุมชนหนาแน่นมากขึ้น การจราจรคับคั่ง เพื่อสะดวกแก่การซื้อขายต่างๆ นักคิดทางการค้าจึงคิดว่าน่าจะมีร้านค้าใหญ่ๆ เนื่องจากรูปแบบการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เจริญขึ้น ผู้บริโภคไม่สามารถเดินทางมาด้วยเท้าเหมือนเมื่อก่อน พัฒนาการของซูเปอร์เซเตอร์จึงเกิดขึ้น

แนวคิดของนักลงทุนซูเปอร์เซเตอร์

1. จะต้องขายสินค้าประจำวันและเป็นสินค้าราคาไม่แพง คือต้องใช้ตั้งแต่ อาหาร ดินสอ ที่วี ตูยีน สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในชีวิตประจำวัน
2. สินค้าที่นำมาจำหน่ายต้องเป็นสินค้าที่ผลิตจากทรัพยากรภายในประเทศนั้นๆ / เป็นอุตสาหกรรม/เป็นแรงงานที่มาจากประเทศนั้นๆ

ในการลงทุนข้ามชาตินักลงทุนทุกคนต้องตระหนักและเข้าใจในเรื่องกฎหมายของแต่ละประเทศเพราะว่าถ้าเขาโดนจับได้ ทำผิดแล้วถูกผลักไส โดนถอนใบอนุญาต ถูกบอยคอตจากประเทศนั้นๆ และสังคมประเทศอื่นๆ ก็จะทำลักษณะเดียวกัน ด้วยเหตุนี้ นักลงทุนจึงต้องมี

จรรยาบรรณหรือ code of conduct หรือจรรยาบรรณที่เขียนไว้ว่าจะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย จะต้องปฏิบัติตามระบบภายในทุกอย่าง

ในการลงทุนข้ามชาติเป็นธรรมดาที่นักลงทุนต้องหวังกำไรมากที่สุด แต่ในทัศนะของท่านอาจารย์ถือว่าเป็นผลดีต่อประเทศ

1. เป็นที่ระดมให้สินค้าซึ่งเป็นสินค้าประจำวันที่ผลิตจากโรงงานในประเทศไทยได้ขาย ไม่ว่าจะเป็นสินค้าเกษตร ข้าวของเครื่องใช้ต่างๆ ในชีวิตประจำวัน เช่น แชมพู ยาสระผม อาหาร เครื่องใช้ไฟฟ้า เพราะสินค้าเหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับลูกค้าทุกระดับ ตั้งแต่ล่างสุดจนสูงสุด ใครๆ ก็สามารถไปจับจ่ายสินค้าที่ซูเปอร์เซ็นเตอร์ก็ได้

2. ซูเปอร์เซ็นเตอร์เน้นให้ความสำคัญกับลูกค้า Customer Relation Management ของเค้าดีมาก ซึ่งถือเป็นผลดีมากกว่าผลเสียต่อประเทศในเรื่องของการขายผลิตภัณฑ์

ส่วนในด้านจริยธรรมเขาเคารพกฎหมายรามา มีอีกประเด็นที่น่าสนใจมากคือเป็นไปได้เลยที่ซูเปอร์เซ็นเตอร์จะขึ้นราคาสินค้าโดยไม่แจ้งลูกค้า ห้างใหญ่ไม่สามารถเอาเปรียบลูกค้าได้เพราะพวกเขากลัวกรมการค้าภายในมาก ซึ่งมีการตรวจสอบเช็คตลอดเวลา ดังนั้นถ้าเขาพลาดขึ้นมาก็จะพังทันที

ดังนั้นระบบ CRM คือการเข้าถึงลูกค้าเขาทำได้ดีกว่า ให้ความสำคัญกับผู้ซื้อ ถามว่าเขามีจริยธรรมมั๊ย? ในเรื่องการผูกขาดต่างๆ เช่น Supplier ยกตัวอย่างเช่น เจ้าผูกขาดบริษัทสหพัฒนาปิโตรเลียมหรือบริษัทใหญ่อื่นๆ แท้จริงแล้วเขาไม่ได้ผูกขาดแต่เกิดจากการแข่งขันกันเอง สินค้าที่ขายในบิ๊กซี คาร์ฟูร์ โลตัส ล้วนเป็นสินค้าอันเดียวกัน หมายถึงต่างก็เป็นสินค้าที่ต้องใช้ในชีวิตประจำวันทั้งสิ้นอาจจะแตกต่างกันนิดหน่อยซึ่งก็คือเป็นการแข่งขันทุกๆ ไปถ้าเป็นแบบ Monopoly จะพังหมด

นักวิชาการผู้ที่ให้สัมภาษณ์ยังพูดถึงประโยชน์ที่เราได้รับจากการลงทุนของต่างชาติว่า นอกจากเรื่องการจัดจำหน่ายสินค้า การให้ความสำคัญต่อผู้บริโภคคือไม่เอาเปรียบแล้ว ยังมีเรื่องของการจ้างแรงงาน การมีซูเปอร์เซ็นเตอร์เข้ามาฝีมือแรงงานไทยขยับตัวขึ้น เช่น คนที่ทำหน้าที่เป็นแคชเชียร์ก็ต้องมีความรู้ความเข้าใจในคอมพิวเตอร์มากขึ้น การแยกประเภทสินค้า ฝ่ายครัว ฝ่ายสตรีที่ต้องเช็คสินค้า บัญชี ต่างๆ เหล่านี้ช่วยยกฐานะฝีมือแรงงานไทยขึ้นมาก นอกจากนั้นการขายตั้งแต่เวลา 10 นาฬิกาถึง 4ทุ่มช่วยให้แรงงานเกิดการหมุนเวียนเป็นกะ ดังนั้นจำนวนแรงงานที่เข้าทำงานก็มาก สิ่งเหล่านี้เรียกว่าเค้ามีส่วนช่วยในการจ้างงาน เพราะห้างสรรพสินค้าก็คือองค์กร

หนึ่งซึ่งต้องมีหลายส่วนหลายแผนกทำงานร่วมมือกัน ต้องมีการจัดการ การจ้างคนมาดูแลบริหารองค์กร

2. ในบางพื้นที่ เช่น ที่จังหวัดโคราชหรือในหลายพื้นที่ของประเทศไทย มีการประท้วงไม่ให้ซูเปอร์มาร์เก็ตของต่างชาติ เช่น โลตัส แม็คโคร คาร์ฟู เข้ามาก่อสร้าง ท่านคิดว่าเหตุผลสำคัญที่ทำให้คนเหล่านั้นออกมาต่อต้านคืออะไร และการออกมาต่อต้านไม่ยอมรับบริษัทข้ามชาติดังกล่าวสะท้อนให้เห็นอะไร?

ซูเปอร์เซ็นเตอร์ทำการค้าเพราะต้องการกำไร เมื่อต้องการกำไรก็ต้องสร้างความประทับใจให้แก่ลูกค้า ไม่เพียงแต่กำหนดราคาให้ผู้ซื้อพอใจ แต่ยังต้องเข้าใจความต้องการของผู้บริโภค ผู้บริโภคจึงเป็นผู้มีอำนาจในการกำหนดทุกสิ่ง ผู้บริโภคก็คือประชาชนซึ่งจริงๆ แล้วจะมีแต่ได้ประโยชน์จากห้างสรรพสินค้าเหล่านี้ ในทัศนะของอาจารย์เชื่อว่าผู้ที่มาทำการประท้วงห้ามตั้งห้างสรรพสินค้าตามพื้นที่ต่างๆ ไม่น่าจะเป็นผู้บริโภค ในทางตรงกันข้ามเราต้องมองก่อนว่าในการค้าขายใครเล่ามีอำนาจในการจัดการ การค้าขายต้องมีองค์กรหรือสมาคมที่รวมตัวกันเพื่อเพิ่มพลังในการต่อรองหรือในการขอร้องกับผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจ เช่น ในแต่ละจังหวัดต้องมีหอการค้าที่เป็นความร่วมมือกันเพื่อต่อรอง การค้าปลีกเช่นเดียวกันย่อมต้องมีสมาคมค้าปลีกเกิดขึ้นเพื่อสร้างอำนาจในการต่อรอง ดังนั้นในกรณีที่มีการออกมาประท้วงเรียกร้องว่าไม่ควรจะมีซูเปอร์เซ็นเตอร์ให้อยู่ในพื้นที่ต่างๆ ถ้ามองอย่างละเอียดมีความเป็นไปได้ว่ากลุ่มพลังสมาคมเหล่านี้อยู่เบื้องหลัง สำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นประชาชนธรรมดาซึ่งถือได้ว่าได้รับผลประโยชน์จากห้างสรรพสินค้าไม่น่าจะมีส่วนในการประท้วง

ดังนั้นการประท้วงจึงไม่น่าจะมาจากผู้บริโภคแต่คาดว่าน่าจะเกิดจากการรวมตัวของผู้ที่อาจจะเสียผลประโยชน์จากการมีห้างสรรพสินค้า

3. ภาครัฐบาลควรมีแผนนโยบายเกี่ยวกับบริษัทข้ามชาติอย่างไร?

- ประชาชนควรมีท่าทีต่อบริษัทข้ามชาติหรือควรมีแนวทางในการดำเนินชีวิตอย่างไรจึงจะเป็นการรักษาผลประโยชน์ของชาติ

เราในฐานะของคนไทยซึ่งเป็นเจ้าของประเทศควรรู้จักใช้ประโยชน์จากบริษัทเหล่านี้ ยกตัวอย่างเช่น ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรมมีสินค้าทางการเกษตรมากมาย ไม่ว่าจะเป็นอาหาร เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม เฟอร์นิเจอร์ ซึ่งสินค้าเหล่านี้ถือเป็นแหล่งวัตถุดิบให้กับห้างสรรพสินค้าใหญ่ได้ เช่นบริษัทใหญ่ๆ ที่ทำกันคือเป็นผู้ผลิตรายใหญ่ให้กับห้างโลตัส

ดังนั้นท้องถิ่น (ซึ่งหมายถึงเจ้าของวัตถุดิบในท้องถิ่นต่างๆ) ควรมีการเจรจากับซูเปอร์มาร์เก็ตที่มีการตกลงที่แน่นอนในการจัดส่งสินค้า มีมาตรฐานที่แน่นอน มีการรับประกันคุณภาพสินค้า สร้างความเชื่อถือให้กับห้างสรรพสินค้าว่าจะสามารถส่งสินค้าได้ตรงต่อเวลา มีจำนวนที่แน่นอนตามที่ห้างต้องการและสามารถผลิตให้ไว้สารพินตามมาตรฐานสากล ห้างสรรพสินค้าก็จะรับซื้อ

ผู้ผลิตอันเป็นคนไทยท้องถิ่นต้องรู้จักใช้ประโยชน์จากบริษัทเหล่านี้ให้เค้าช่วยจำหน่ายสินค้าไทยให้ได้มากที่สุดเพราะเรามีกฎหมายคุ้มครอง เค้ากลัวว่าจะทำผิดกฎหมายอยู่แล้ว เค้าอยากให้ความร่วมมือกับท้องถิ่นกับชุมชนอย่างมาก นักลงทุนข้ามชาติยินดีที่จะร่วมมือกับรัฐบาลและประชาชนอยู่แล้ว แต่เรายังไม่ได้เข้าหาเค้า ถ้ามีแต่ค่าบริษัท โจมตีบริษัท เรายังจะเสียผลประโยชน์ต่อไปเรื่อยๆ

4. บริษัทข้ามชาติโดยเฉพาะตัวผู้ประกอบการควรจะมีจริยธรรมอย่างไรในการดำเนินธุรกิจ?

สำหรับจริยธรรมของห้างสรรพสินค้าเหล่านี้ถ้าไม่มองในแง่ code of conduct เชื่อว่าเค้าน่าจะมิจริยธรรมแต่เราไม่เคยเห็นเขาตีประกาศ ในทัศนะของท่านอาจารย์ควรมีการตีประกาศให้ประชาชนได้เห็นทางห้างได้เคารพบรรณากรรมมากแค่ไหน เช่นบริษัท NIKE เป็นบริษัทลงทุนข้ามชาติที่มีการตีประกาศโฆษณาบอกประชาชนว่าเค้ามีจริยธรรมอะไรบ้าง ไม่ใช่แค่ให้พนักงานปฏิบัติตามเท่านั้นแต่ต้องให้ประชาชนทราบด้วยว่าพนักงานมีจริยธรรมอะไรบ้าง อย่งไรก็ตามซูเปอร์เซ็นเตอร์เหล่านี้ก็มีการสร้างชื่อเสียงให้กับตัวเองโดยการสร้างสาธารณประโยชน์ให้แก่สังคม มีการรณรงค์ส่งเสริมช่วยเหลือสังคมมากขึ้น เช่นการให้ทุนการศึกษา การให้ความร่วมมือในการพัฒนากับชุมชนในรูปแบบต่างๆ

5. หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาปรับใช้ได้อย่างไรในการช่วยพัฒนาประเทศในฐานะที่ลดการพึ่งพาทุนจากบริษัทข้ามชาติ?

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอาจารย์จะเน้นไปที่การผลิตภาคเกษตรกรรม

1. รู้จักพอประมาณ
2. พึ่งตนเอง

โดยมีวิธีคิดดังนี้ เมื่อต้องการให้เกษตรกรผลิตสินค้าเพื่อให้สังคมเข้มแข็งอยู่อย่างยั่งยืน เราควรนำสินค้ามาขายที่ superstore เพราะสินค้าที่นำมาจำหน่ายที่ห้างสรรพสินค้าล้วนเป็นสินค้าที่จำเป็นในชีวิตประจำวันทั้งสิ้น ปัจจุบันสินค้าโอท็อปของไทยก็มีการพัฒนาคุณภาพมากขึ้น ดังนั้น ผู้ผลิต (เกษตรกรรวมต่างๆ) ก็สามารไปเช่าพื้นที่ในห้างแล้วนำสินค้ามาจำหน่ายได้ ซึ่งสมัยนี้ superstore ก็มี corner ในส่วนที่เป็นสินค้าพื้นบ้านแล้ว

ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงถ้าเราต้องการให้เกิดการพึ่งพาอาศัยกันโดยการแบ่งพื้นที่ให้ขายของ ทางกลุ่มประชาชนที่ผู้ผลิตควรคำนึงถึงคุณภาพสินค้าที่จะส่งขายให้กับห้างสรรพสินค้าด้วย บางครั้งที่นายทุนไม่รับสินค้าเพราะเขากลัวสินค้าไม่ได้คุณภาพ มาตรฐานต่ำ องค์กรเอกชนหรือส่วนราชการควรเป็นที่เล็งในภาคการผลิต ควรเข้ามาควบคุมดูแล ให้ความรู้เพื่อช่วยยกระดับมาตรฐานการผลิตให้ดีขึ้น

สำหรับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่ได้มาเพียงพู่แค่อนที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงประทานมาให้คนไทย แต่ความพอเพียงอยู่คู่คนไทยมานานแล้วเพราะเราอยู่ในหลักศาสนา พุทธ ที่เศรษฐกิจไทยโตขึ้น การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมประสบความสำเร็จเป็นไปด้วยดีเพราะคนไทยยึดมั่นวิถีพุทธมาตลอดซึ่งสังคมไทยก็ไม่ได้ดำเนินชีวิตตามวิถีพุทธเท่านั้น ยังมีหลักศาสนา อื่นที่ช่วยควบคุมความประพฤติของคนไทยเช่น ศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม

ดังนั้นสังคมไทยเป็นสังคมพอเพียงมาตลอดตามหลักศาสนาต่างๆ ที่ประชาชนนับถือ ถ้าคนไทยไม่เคร่งครัดในศาสนาที่ตนนับถืออยู่บ้านนี้สังคมต้องแหลกเหลวไปนานแล้ว สังคมไทยมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมอยู่และก็มีที่อยู่ร่วมกันอย่างพึ่งพาอาศัยมานานแล้ว ดังนั้น ห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่กับปรัชญาไปกันได้อยู่แล้ว อย่างที่กล่าวมาแล้วข้างต้นสินค้าที่นำมาจำหน่ายที่ห้างส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่รองรับความต้องการของประชาชนทุกระดับ เป็นสินค้าที่คนทุกคนจำเป็นต้องใช้ทั้งอาหาร เสื้อผ้า เครื่องครัว เป็นต้น

สำหรับห้างสรรพสินค้ากับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นสิ่งที่ไปด้วยกันได้ คือห้างเหล่านี้ให้ความเชื่อมั่นในการจับจ่ายสินค้าที่มีราคาแน่นอน เราสามารถกำหนดต้นทุนในการจับจ่ายแต่ละครั้งได้ สินค้าในห้างมีคุณภาพแน่นอน ถ้าเราไปซื้อสินค้ามาแล้วเกิดหมีดอายุหรือเป็นของเสียเราสามารถเรียกร้องให้ห้างรับผิดชอบได้ สิ่งนี้เรียกว่าการรับประกัน

ในทัศนะของนักวิชาการผู้ให้สัมภาษณ์ถ้าต้องการให้ร้านค้าปลีกอยู่ได้ ทุกคนต้องอยู่บนฐานจริยธรรมเดียวกัน ต้องมีการแบ่งโซนที่ชัดเจน เพราะสภาพโครงสร้างของเมืองได้เปลี่ยนไปจากเมื่อก่อนมาก ซึ่งมาจากวิวัฒนาการความเจริญของเมืองต่างๆ การเพิ่มขึ้นของประชากรและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมย่อมต้องมีห้างสรรพสินค้าเกิดขึ้นมากมาย และท้ายสุดการจำหน่ายสินค้าต้องมีการแยกประเภทที่จะจำหน่าย เช่น ถ้าสินค้า ก จำหน่ายที่ร้านค้าปลีก ห้างสรรพสินค้าก็ห้ามจำหน่ายสินค้า ก ห้ามจำหน่ายสินค้าชนิดเดียวกันควรแยกประเภทแล้วตกลงกันให้ได้ว่าใครจะขายอะไร สิ่งที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือควรมีการตรวจสอบคุณภาพสินค้าระหว่างร้านค้าปลีกกับซูเปอร์เซนเตอร์ให้มีมาตรฐานเดียวกัน

ในทัศนะของท่านอาจารย์ตอนนี้ซูเปอร์เซนเตอร์กลายเป็นผู้ส่งสินค้า ของร้านค้าปลีกไปแล้วเพราะความแน่นอนในการส่งสินค้า เช่น ห้างสรรพสินค้าจะส่งสินค้า จำนวน 3 ตัน ใน 1 อาทิตย์ ฉะนั้นผู้ผลิตก็จะยินดีที่จะทำการค้ากับห้างใหญ่มากกว่าที่จะทำกับร้านค้าปลีกซึ่งไม่มีความแน่นอนในการส่งสินค้า บางครั้งอาจส่งมากส่งน้อยไม่เท่ากัน ๑ ทำให้ผู้ผลิตเลิกส่งสินค้าให้กับร้านค้าปลีก และในที่สุดร้านค้าปลีกก็ต้องหัน ไปพึ่งห้างสรรพสินค้าแทน สำหรับแนวคิดที่จะช่วยร้านค้าปลีกอยู่ได้คือควรมีการตกลงกันระหว่างห้างใหญ่กับร้านเล็ก ร้านเล็กควรมีสิทธิที่จะซื้อสินค้าถูกกว่าประชาชนเพราะเป็นการซื้อต่อเพื่อไปจำหน่าย และเพื่อให้การซื้อขายเป็นไปอย่างเป็นธรรมและได้กำไร(แบบนี้จึงจะเรียกว่าอยู่กันอย่างพึ่งพา)

ท่านอาจารย์ได้เสนอแนะว่า

1. ควรมีการส่งเสริมการวิจัยระดับประเทศเกี่ยวกับสินค้าที่ซ้ำซ้อนกัน
2. สร้างสิทธิให้กับผู้ค้าปลีกที่มาซื้อสินค้าไปจำหน่าย
3. ผู้ค้าปลีกต้องซื้อสต็อกในการใช้สิทธิที่ได้รับจากห้างสรรพสินค้า

การดำรงตนในยุคโลกาภิวัตน์ มนุษย์ไม่สามารถกำหนดการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้ สังคมจะพัฒนาไปตามการแพร่กระจายของนวัตกรรม สังคมจะพัฒนาไปตามความเจริญของระบบโลก มนุษย์ไม่สามารถหยุดยั้งมันได้

สำหรับสินค้าที่จำหน่ายในซูเปอร์เซนเตอร์จริงๆ แล้วไม่ใช่สินค้าฟุ่มเฟือย เพราะหัวใจสำคัญในการขายของในซูเปอร์เซนเตอร์ คือ ขายสินค้าที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ของกิน ของใช้ เครื่องใช้ไฟฟ้าต่างๆ

ก่อนที่จะตัดสินใจซื้อสินค้าผู้บริโภคทุกคนจะมีหลักในการตัดสินใจภายใต้หลักปรัชญาพอเพียงของแต่ละคนอยู่แล้ว ถ้ามีแนวทางเพื่อให้การใช้จ่ายพอเพียงไม่เกินตัวและสะดวกสบาย

หลักคิดของซูเปอร์เซเตอร์มาจากระบบทุนนิยมซึ่งพัฒนามาจากแนวคิดของโปรเตสแตนท์นั่นคือคนทำงานหนักจะต้องได้รับผลตอบแทน แต่การทำงานนั้นก็ต้องมีจริยธรรม ไม่ใช่แนวคิดแบบมือใครยาวสาวได้สาวเอา แต่เป็นคนที่แข็งแรงทำงานหนักต้องได้รับผลตอบแทนและช่วยเหลือคนอ่อนแอด้วย

ในสังคมไทยที่ร้านค้าปลีกดั้งเดิมบอกว่าอ่อนแอเพราะยังไม่เคยมีการพูดคุยกัน จึงเกิดการขัดแย้งระหว่างบริษัทข้ามชาติกับประเทศเจ้าของทรัพยากร เรื่องการตัดวงผลประโยชน์เกินควร สิ่งสำคัญคือการหันหน้ามาพูดคุยร่วมแก้ปัญหา รู้จักพึ่งพาอาศัยกันอย่ามองว่าการประกอบธุรกิจเป็นเพียงการขนเงินตาลงทุนควรมองในเรื่องของการพึ่งพาอาศัยกันคือ Win-Win แล้วประโยชน์ก็จะเกิดด้วยกันทั้งสองฝ่ายอย่างยั่งยืน

บทสัมภาษณ์นักวิชาการคนที่ 2

รองศาสตราจารย์วิทยากร เชียงกูล คณบดีวิทยาลัยนวัตกรรมการสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต

1. ท่านคิดว่าบริษัทข้ามชาติที่เข้ามาลงทุนในไทยมีผลกระทบต่อสังคมไทยไทยอย่างไร? มีข้อดี/ข้อเสียอย่างไร? ในประเด็นต่างๆ เช่น การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ร้านค้าปลีกดั้งเดิม

บทบาทของบริษัทข้ามชาติมี 2 ด้านคือช่วยเพิ่มการจ้างงาน แต่ส่วนใหญ่จะเข้ามาต่อเมื่อได้ผลประโยชน์ ทางธุรกิจ เช่น ค่าจ้างแรงงานต่ำ มาหาวัตถุดิบและตลาดภายในประเทศ ส่วนใหญ่เขาจะได้ประโยชน์ แต่ถ้าเราจะได้ประโยชน์มากขึ้นรัฐบาลต้องเข้ามาดูแล มีนโยบายที่เด่นชัดว่าเราจะให้บริษัทแบบไหนเข้ามา บริษัทใดที่จำเป็นกับการพัฒนาประเทศ บริษัทใดที่มีมาตรฐานการที่เค้าจะเข้ามาต้องมีมาตรฐานการใช้แรงงาน การจ้างงาน การดูแลสภาพแวดล้อมที่เข้มแข็ง เพราะบางแห่งในประเทศของเค้ามีกฎหมายคุ้มครองที่เข้มแข็งไม่อำนวยความสะดวกให้กับธุรกิจของเค้า และต้องใช้ต้นทุนสูง เขาจึงหลีกเลี่ยงโดยการมาลงทุนในประเทศไทย เช่น ไม่ต้องเปิดเครื่องกำเนิดน้ำเสีย บริษัทเหล่านี้ไม่ได้มีจริยธรรมเหมือนบริษัทแม่เสมอไป ยกเว้นบางบริษัทอาจมีมาตรฐานดี

รัฐบาลไม่ควรเน้นที่ปริมาณการเข้ามาลงทุนมากๆ ของบริษัทต่างชาติโดยลืมนำถึงในเชิงคุณภาพซึ่งถือเป็นปัญหามาก

2. ในบางพื้นที่ เช่น ที่จังหวัดโคราชหรือในหลายพื้นที่ของประเทศไทย มีการประท้วงไม่ให้ซูเปอร์มาร์เก็ตของต่างชาติ เช่น โลตัส แม็คโคร คาร์ฟู เข้ามาก่อสร้าง ท่านคิดว่าเหตุผลสำคัญที่ทำให้คนเหล่านั้นออกมาต่อต้านคืออะไร และการออกมาต่อต้านไม่ยอมรับบริษัทข้ามชาติดังกล่าวสะท้อนให้เห็นอะไร?

คนที่เดือดร้อนคือร้านค้าเล็กเพราะห้างขนาดใหญ่จะทำให้เขาขาดทุนไม่สามารถเปิดกิจการสู้ได้ เพราะด้วยขนาดของธุรกิจที่เล็กกว่า ใช้ต้นทุนสูงกว่า สินค้าน้อยกว่าต่างกับห้างขนาดใหญ่ที่สามารถซื้อของในปริมาณมากๆ มาจำหน่าย ห้างใหญ่จึงสามารถขายของลดราคาได้เพราะต้นทุนต่ำ ดอกเบี้ยต่ำ คิเคอร์ ทันสมัย ของเยอะ เรียกว่าเราเสียเปรียบมากกว่าได้เปรียบเพราะการเปิดให้ต่างชาติเข้ามาลงทุนได้อย่างเสรีมากเกินไป และเราเองก็ไม่ได้ช่วยส่งเสริมธุรกิจร้านค้ารายย่อยให้รวมตัวกัน ไม่ช่วยกันสร้างความเข้มแข็งพอที่จะเปิดธุรกิจสู้กับเขาได้จึงกลายเป็นปัญหาขึ้นมา ซึ่งในต่างประเทศเขาจะมีกฎหมายคุ้มครอง ป้องกันและควบคุมช่วยเหลือเจ้าของกิจการร้านค้าเล็ก เช่น เช่นห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ห้ามตั้งในเขตเมืองเก่าจะมีกฎหมายเข้มงวด หรือกฎหมายท้องถิ่นที่เข้มแข็งแต่ของเรายังไม่ค่อยมี คนจึงได้แต่ออกมาประท้วงกันเท่านั้นแต่ก็ยังไม่มีการแก้ไขให้ถูกต้อง

การที่ร้านค้าเล็กไปร้องเรียนรัฐบาลไม่เห็นด้วยกับการที่มีร้านใหญ่มาตั้ง รัฐบาลเองก็ไม่ว่าจะแก้ปัญหอย่างไรเพราะกลัวว่าถ้าไม่อนุญาตให้เขามาทำธุรกิจก็จะเป็นการผิดบัญญัติการเปิดการค้าเสรี เขาเองก็จะไม่ซื้อสินค้าไม่ร่วมธุรกิจด้วย สินค้าของเราก็จะจำหน่ายไม่ได้ เรากลับแบบนั้นตอนนี้จึงกลายเป็นปัญหาที่แก้ไม่ตก

3. ภาครัฐบาลควรมีแนวนโยบายเกี่ยวกับบริษัทข้ามชาติอย่างไร?

- ประชาชนควรมีท่าทีต่อบริษัทข้ามชาติหรือควรมีแนวทางในการดำเนินชีวิตอย่างไรจึงจะเป็นการรักษาผลประโยชน์ของชาติ

ต้องพิจารณาให้ดีอย่าเน้นปริมาณ มองว่าอะไรจำเป็นหรือไม่จำเป็น เช่น เทคโนโลยีบางอย่างที่เราไม่พอมีความต้องการของเขาเพิ่มก็เปิดรับเข้ามา และต้องพิจารณาว่าไม่ทำลาย

สิ่งแวดล้อมด้วย การจะเปิดให้มีการลงทุนสินค้าก็ต้องพิจารณาว่ามีความจำเป็นต่อประเทศหรือไม่ การจะส่งสินค้าออกก็เช่นเดียวกันต้องมีการพิจารณาหลายอย่างออกไปคำนึงถึงแต่ปริมาณจนถึง คำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นภายหลัง การลงทุนร่วมกันระหว่างเจ้าของประเทศกับบริษัท ต่างชาติต้องฝึกฝนแรงงานท้องถิ่นให้สามารถทำงานในระดับสูงได้ด้วยเพื่อที่เราจะได้สามารถ เรียนรู้เทคโนโลยีระดับสูงและนำความรู้ที่นั่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติไม่ใช่เพื่อให้ แรงงานเรากลายเป็นแรงงานค่าจ้างต่ำ ราคาถูก

ปัจจุบันประเทศไทยถูกครอบงำในเรื่องโลกาภิวัตน์โดยไม่สนใจแนวคิดแบบชาตินิยม คนมักจะคิดว่าซื้อของถูกดีกว่าโดยไม่ได้คำนึงว่าการซื้อของจากบริษัทเหล่านี้ทำให้เงินไหลออก นอกประเทศเค้าไม่ได้นำเงินนี้กลับมาพัฒนาประเทศ ฉะนั้นต้องให้การศึกษาคนให้รู้จักเรื่อง เศรษฐกิจมากขึ้น ปลูกฝังแนวคิดเรื่องชาตินิยมหรือรักชาติมากขึ้น ควรมีการรวมกลุ่มกันเพื่อพัฒนา อุตสาหกรรมภายในประเทศสร้างระบบสหกรณ์ให้มีความเข้มแข็ง เช่นในประเทศญี่ปุ่น ประชากร หนึ่งในห้าจะมาซื้อสินค้าที่สหกรณ์ท้องถิ่นของเขา ร้านค้าสหกรณ์ของเขาก็มีความทันสมัยสามารถ แข่งขันกับห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ได้ เพราะมีการรวมตัวกันของทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคและเขา ทำกันมานานจึงสามารถปรับปรุงตัวเองได้ ของเราเองก็เคยมีร้านสหกรณ์กรุงเทพ บางลำพูแต่ก็สู้ ห้างสรรพสินค้ารายใหญ่ไม่ได้เพราะรัฐบาลไม่ได้ช่วย ไม่ลดภาษีให้ ดันทุนก็สูง ความสามารถในการ จัดการและ สำนึกประชาชนทำให้สู้ห้างต่างชาติไม่ได้

นโยบายของรัฐมักจะเน้นในเรื่องของความสะดวกสบายในเรื่องการลดภาษี แต่ไม่ได้ มองในเชิงคุณภาพกับการพัฒนาประเทศ ทั้งเรื่องของกฎหมายแรงงาน สภาพปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่ง สิ่งเหล่านี้เราจะมองข้ามไปไม่ได้เลย ฉะนั้นการจะสู้ห้างสรรพสินค้าต่างชาติได้ก็มียอดประกอบ หลายอย่างด้วยกัน ต้องพัฒนาการศึกษาความรู้ความสามารถ และรวมกลุ่มกันเพื่อพัฒนาศักยภาพ ของเราเอง

ควรมีการศึกษาไตร่ตรองคิดอย่างเป็นระบบให้คิดว่าการแข่งขันเสรีจะเป็นไปได้ประเทศ ของเราต้องมีความเข้มแข็งมากกว่านี้ เราเปิดประเทศทั้งที่เรายังไม่พร้อมดังนั้นการได้เปรียบ เสียเปรียบจึงจะมีความแตกต่างอย่างเห็นได้ชัด

4. บรรษัทข้ามชาติโดยเฉพาะตัวผู้ประกอบการควรจะมีจริยธรรมอย่างไรในการดำเนินธุรกิจ?

เรื่องจริยธรรมธุรกิจเราไม่ส่งเสริม ไม่พัฒนาให้ครอบคลุม สมัยก่อนยังพอมิบ้างที่พ่อค้าจะมีหลักว่าไม่เอาเปรียบ ไม่โกงผู้บริโภค แต่ในปัจจุบันการทำธุรกิจเป็นระบบที่ใหญ่มากขึ้น พ่อค้าหรือนายทุนไม่ได้เป็นเพียงคนในท้องถิ่นเท่านั้นแต่เป็นคนนอกชุมชน เป็นคนต่างประเทศ เขาเองก็จะไม่แคร์ว่าธุรกิจของเขาจะสร้างความเสียหายให้กับชุมชนหรือสังคมอย่างไร ทั้งเรื่องสภาพแวดล้อมหรือเรื่องจริยธรรม เขาไม่ได้คิดว่าโรงงานเป็นของชุมชน ไม่ได้คำนึงถึงการอยู่ร่วมกันในสังคม กฎหมายจึงมีส่วนสำคัญมาก การศึกษาก็เช่นกันต้องเน้นไปที่การปลูกฝังจริยธรรม ไม่ใช่เน้นที่ การแข่งขัน กำไร ขาดทุน ต้นทุนหรือผลิตผลเท่านั้น คนรุ่นใหม่จะคิดแค่การได้คะแนนมากที่สุด ใครจะเข้ามหาวิทยาลัยที่ดีที่สุด ใครจะได้เงินเดือนสูงกว่ากัน ระบบทุนนิยมปัจจุบันจะเน้นสร้างความเห็นแก่ตัว เน้นการแข่งขันเพื่อตัวเองมากเกินไป เราต้องเน้นที่ส่วนรวม เพื่อสังคม เน้นความเป็นธรรม โดยให้ความรู้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนรัฐบาลต้องให้เงินอุดหนุนดูแล ในส่วนของบรรษัทเองต้องเคารพกฎหมายแรงงานประเทศนั้นๆ คำนึงถึงสภาพแวดล้อมของประเทศที่เราไปตั้งดวงทรัพย์ากรมา

ในปัจจุบันก็ได้มีการก่อตั้งองค์กรระหว่างประเทศให้มีอำนาจในการควบคุมดูแลการทำธุรกิจมากขึ้น เช่น หลักธรรมาภิบาลมีมาตรการป้องกันการคอร์รัปชันต่างๆ บางองค์กรจะมีบัญชีค่าของบรรษัทข้ามชาติที่เคยทำผิดกฎหมาย บรรษัทใดมีหลักธรรมาภิบาล เราเองก็ต้องสนใจติดตามข่าวสาร เพื่อตั้งสมาคมและคุ้มครองการทำธุรกิจ

5. หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาปรับใช้ได้อย่างไรในการช่วยพัฒนาประเทศในฐานะที่ลดการพึ่งพาทุนจากบรรษัทข้ามชาติ?

ต้องส่งเสริมระบบสหกรณ์ให้เข้มแข็ง ปลูกูรูปให้คนจนมีความพอเพียง ไม่เห่อการส่งเสริมการลงทุนการค้ามากเกินไป บางทีนักการเมืองหรือรัฐบาลพูดว่าเห็นด้วยกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงแต่ไม่มีการปรับนโยบายให้สอดคล้องกับปรัชญานี้ นโยบายที่ส่งเสริมการลงทุนการค้าเสรีมีมากเกินไป เราเน้นการประหยัดน้ำมัน การใช้เกษตรทางเลือก การใช้พลังงานทางเลือก แต่ถ้าเราตีความให้ดี เราควรเน้นบริโภคเฉพาะสิ่งที่จำเป็น สมัยก่อนเราอยู่กันอย่างง่ายๆ มีอาหารการกินเพียงพอ คนปลูกพืชเพื่อกินและจำหน่ายนิดหน่อยพอสร้างฐานะไม่ต้องเป็นหนี้ เราต้อง

ช่วยกันสร้างระบบเศรษฐกิจที่เน้นความเป็นธรรม เน้นความต้องการในปัจจุบัน 4 แค่มียาหารกิน ที่อยู่อาศัย มีเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มใส่ สาธารณสุขที่ดีและลดความฟุ่มเฟือยลง ลดซื้อของต่างชาติ เก็บภาษีสินค้าฟุ่มเฟือยแพงขึ้นแล้วนำเงินนั้นมาช่วยคนจนจึงจะเป็นเศรษฐกิจพอเพียง เน้นความสุขมากกว่า การเติบโตทางเศรษฐกิจแบบที่ผ่านมา ควรหันมาสนใจคุณภาพชีวิต ความสุขของคน มุ่งการพัฒนาทางสังคมและศิลปวัฒนธรรม ทั้งระบบและแนวคิดปรัชญาที่ต้องรู้วิธีการจัดการ ต้องหันมาพึ่งตนเอง ถ้าเรามีเศรษฐกิจที่พึ่งตนเองมากขึ้น ค่อยๆ พัฒนาไม่ต้องรีบร้อนที่จะพัฒนา ไม่เป็นหนี้ ไม่พึ่งพาต่างชาติมากเกินไป เราก็จะค่อยๆ เติบโตขึ้นได้อย่างเข้มแข็ง

บทสัมภาษณ์นักวิชาการคนที่ 3

รศ.ดร.กุศล สุนทรธาดา อาจารย์จากสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

1. ท่านคิดว่าบริษัทข้ามชาติที่เข้ามาลงทุนในไทยมีผลกระทบต่อสังคมไทยไทยอย่างไร? มีข้อดี/ข้อเสียอย่างไร? ในประเด็นต่างๆ เช่น การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ร้านค้าปลีกดั้งเดิม

ด้านดีในเรื่องเศรษฐกิจผู้บริโภคมีโอกาสบริโภคสินค้าดีมีมาตรฐานในราคาที่ถูกลงเมื่อเปรียบเทียบกับร้านค้าปลีก เป็นการกระตุ้นให้สังคมไทยได้เม็ดเงินภาษีจากธุรกิจพวกนี้ ธุรกิจข้ามชาติมีการร่วมทุน/สนับสนุนนักการเมืองแต่เรายังไม่สามารถมาตัดสินได้ว่าดีหรือไม่ดี

ด้านลบ รูปแบบของบริษัทข้ามชาติที่เข้ามาในปัจจุบันมีการเปลี่ยนรูปแบบจากการผูกขาดแบบเดิมๆ มาเป็นการผูกขาดในรูปแบบใหม่ ทำให้ธุรกิจค้าปลีกได้รับผลกระทบและอาจตายในเร็ววันหากไม่มีการร่วมมือกันทางธุรกิจ ถ้าเรามองเป้าหมายของธุรกิจข้ามชาติก็คือจริยธรรมเพื่อธุรกิจ แต่เรื่องผลกระทบทางสังคมในประเทศนั้นๆ หรือท้องถิ่นนั้นๆ ไม่ได้ได้รับความสนใจเท่าไร การที่มีธุรกิจผูกขาดเข้ามาในลักษณะนี้มันเป็นการสร้างความแตกต่างระหว่างคนจนกับคนรวยมากขึ้นคือคนที่อยู่ในธุรกิจนี้คนที่เป็นผู้ร่วมทุนหรือร่วมหุ้นอาจร่ำรวยมหาศาล แต่ในขณะที่เดียวกันก็ทำให้ธุรกิจเล็กๆ ตายไปหมด แต่ถ้ามองในเรื่องจริยธรรมทางธุรกิจเราคงมองแต่ตัวเองไม่ได้หรือเฉพาะธุรกิจของตน เราคงต้องมองผลกระทบในเชิงของสังคมส่วนรวมว่าถ้าธุรกิจข้ามชาติเข้ามาคนในประเทศนั้นอยู่ไม่ได้ยากจนลงสังคมก็เดือดร้อนเพราะไม่เคยมีธุรกิจไหน โดยเฉพาะธุรกิจใหญ่ๆ มองถึงผลกระทบในลักษณะนี้ ในการที่เค้าสอนพนักงานหรือผู้จัดการให้มี

จริยธรรมในการทำงานหรือจริยธรรมต่อธุรกิจของเขามันคงไม่เพียงพอ ควรมีการเตือนตัวเองว่าในสิ่งที่เค้าไปทำในประเทศเหล่านั้นมันส่งผลกระทบต่ออะไรบ้าง

2. ในบางพื้นที่ เช่น ที่จังหวัดโคราชหรือในหลายพื้นที่ของประเทศไทย มีการประท้วงไม่ให้ซูเปอร์มาร์เก็ตของต่างชาติ เช่น โลตัส แม็คโคร คาร์ฟู เข้ามาก่อสร้าง ท่านคิดว่าเหตุผลสำคัญที่ทำให้คนเหล่านั้นออกมาต่อต้านคืออะไร และการออกมาต่อต้านไม่ยอมรับบริษัทข้ามชาติดังกล่าวสะท้อนให้เห็นอะไร?

เขามักจะพูดว่าเสมอว่าถ้าสังคมอยู่ไม่ได้เขาก็จะอยู่ไม่ได้ เค้าควรจะเอามาคิดต่อว่า เราจะทำความร่วมมือยังไง? เพราะจริงๆ เขาได้เปรียบอยู่แล้ว เขาสามารถที่จะทำธุรกิจของเขาในเขตเมืองและเขาก็สามารถสร้างเครือข่ายของเขาเข้าไปในชนบทได้คือให้เป็นเครือข่ายตัวเองโดยให้มีการแบ่งปันผลกำไรให้กับธุรกิจเล็กๆ ไม่ใช่ไปกำจัดธุรกิจเล็กๆ ออกไปจากสังคมแล้วตัวเองเป็นผู้ผูกขาดซึ่งกระแสทุนแบบนี้สร้างความแตกแยกในสังคม สร้างความแตกต่างระหว่างคนจนกับคนรวยมากขึ้นทุกวัน สังคมก็จะอยู่กันอย่างยากลำบากซึ่งนี่ก็เป็นสาเหตุหนึ่งว่าทำไมหลายประเทศจึงออกมาต่อต้านธุรกิจอย่างนี้เพราะเป้าหมายธุรกิจคือขยายธุรกิจของตนให้ไปถึงระดับรากหญ้าโดยไม่ได้มองรากหญ้าที่มีอยู่เดิมหรือไม่ได้มองเรื่องเอื้ออาทรต่อกัน การร่วมประโยชน์ซึ่งกันและกันจะเป็นการสร้างความยั่งยืนของการทำธุรกิจหากมองถึงสังคมโดยรวม การที่ธุรกิจจะอยู่ได้ในสังคมหรือสามารถที่จะเอื้ออาทรต่อสังคมนั้นได้แปลว่าคุณต้องเข้าใจในวัฒนธรรมของคนในสังคมด้วย เช่น สังคมเราเป็นสังคมชาวพุทธ ธุรกิจค้าปลีกก็เป็นธุรกิจที่เอื้ออาทรต่อกันยากจน คนจนสามารถซื้อสินค้าโดยอีกเดือนค่อยมาชำระเงินได้แต่ถ้าเราไปซื้อในซูเปอร์มาร์เก็ตก็ต้องจ่ายเงินสดตลอดเวลาซึ่งอาจทำให้ผู้บริโภคบางกลุ่มไม่สามารถเข้าถึงสินค้าในราคาที่ถูกลงได้เพราะเราเชื่อว่าการทำ Mass Production ของธุรกิจสามารถทำให้ราคาต้นทุนของสินค้าถูกลงและเป็นประโยชน์ได้จริงถ้าสังคมและธุรกิจอยู่กันอย่างเอื้ออาทรคงจะไม่มีใครลุกขึ้นมาต่อต้านสินค้า การออกมาต่อต้านหรือประท้วงสะท้อนให้เห็นว่าร้านค้าปลีกเริ่มต้นตัวว่าไม่มีทางแข่งขันกับห้างสรรพสินค้าซึ่งอาจทำให้ธุรกิจของตนตายได้

3. ภาครัฐบาลควรมีแนวนโยบายเกี่ยวกับบริษัทข้ามชาติอย่างไร?

- ประชาชนควรมีท่าทีต่อบริษัทข้ามชาติหรือควรมีแนวทางในการดำเนินชีวิตอย่างไรจึงจะเป็นการรักษาผลประโยชน์ของชาติ

นโยบายของรัฐให้ศูนย์การค้าอยู่ในเขตชานเมืองเพื่อป้องกันปัญหาจราจรแต่สิ่งที่รัฐบาลควรกำกับดูแลคือให้มีการเจรจาพูดคุยกันระหว่างธุรกิจใหญ่กับตัวแทนกลุ่มร้านค้าปลีกเพื่อให้ทราบแนวทางของทั้งสองฝ่ายว่ามีแนวทางใดในการอยู่ร่วมกันและช่วยให้ธุรกิจค้าปลีกไม่ตายไปจากสังคมไทยและในขณะเดียวกันธุรกิจข้ามชาติก็สามารถเอื้อประโยชน์ให้กับร้านพวกนี้ด้วย ควรเป็นคู่ค้ามากกว่าเป็นคู่แข่ง สร้างเครือข่ายแก่กันเพื่อความยั่งยืนของทางธุรกิจ คนที่อยู่ในรัฐบาลควรหามาตรการหรือ นโยบายให้ทั้งสองฝ่ายมีความสัมพันธ์เป็นไปในลักษณะคู่ค้า

การมีบริษัทเข้ามาทำธุรกิจทำให้พฤติกรรมผู้บริโภคของประชาชนเปลี่ยนไป บริษัทจะมีวิธีการขายสินค้า ตั้งโชว์สินค้าเพื่อที่จะดึงดูดลูกค้าซึ่งบางครั้งผู้บริโภคก็จะบริโภคโดยไม่มีเหตุผล เห็นว่าสินค้าดูดี น่าซื้อน่าจะลองก็ยอมจ่ายเงิน เพราะการโฆษณาผ่านสื่อ ลด แลก แจก แถม อาจทำให้ผู้บริโภคบริโภคสินค้าเกินความจำเป็น ต้องปลูกฝังให้คนไทยรู้ด้วยว่า ควรใช้จ่ายอย่างมีเหตุผลและคำนึงถึงกระเป๋าของตนอาจมีการห้ามโฆษณาสินค้าบางอย่าง เช่น สินค้าจำพวก สุรา สารเสพติด บุหรี่ เป็นต้น ของบางอย่างที่ไม่ควรโฆษณาต้องมีการกำกับดูแลไม่ใช่ตั้งโชว์อยู่เพื่อจูงใจผู้บริโภค ถ้าคนไทยยังยึดแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงได้ บริโภคอย่างมีเหตุผลโดยคำนึงถึงกระเป๋าของตนเองก็ไม่ทำให้เดือดร้อน แต่ธุรกิจพวกนี้มีกลยุทธ์ทางการตลาดที่สามารถทำให้พฤติกรรมของผู้บริโภค เกินปริมาณแทนที่จะทำให้คนไม่จนกลับจนมากกว่าเดิม

รัฐบาลต้องเข้ามากำกับดูแลในเรื่องของการโฆษณาสินค้า ควรมีการณรงค์เรื่องบริโภคแบบพอเพียง เพื่อให้ทันกับกระแสการบริโภคแบบใหม่ถ้าเราปล่อยให้ธุรกิจข้ามชาติเข้ามาในลักษณะเสรี เราก็ไม่มีทางสู้เขาได้เลยเพราะเขามีทุนมากกว่าเขาสามารถหาวิธีการให้คนมาบริโภคสินค้าของเขาได้และดึงเงินจากกระเป๋าของทุกคนไป คนในประเทศก็จะยากจนอยู่อย่างนี้ ความแตกต่างในเรื่องฐานะทางเศรษฐกิจก็จะมากขึ้นเรื่อยๆ และคนบางกลุ่มก็จะไม่สามารถเข้าถึงสินค้านำราคาถูกได้เลย

4. บริษัทข้ามชาติโดยเฉพาะตัวผู้ประกอบการควรจะมีจริยธรรมอย่างไรในการดำเนินธุรกิจ?

ทุกบริษัทใหญ่ๆ จะมีจริยธรรมธุรกิจของเขาแต่จริยธรรมจะเป็นไปในลักษณะจริยธรรมของผู้บริหาร จริยธรรมของพนักงาน การจะทำอย่างไรให้บริษัทเจริญก้าวหน้าสามารถทำกำไรได้สูงสุดซึ่งจริยธรรมแบบนี้ยังไม่เพียงพอเพราะเป็นการมองแค่ประโยชน์ของตนเพื่อธุรกิจของตนฝ่าย

เดียวแต่ไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อสังคมในวงกว้าง ควรมองผลกระทบที่มีต่อสังคมการอยู่ร่วมกันอย่างเอื้ออาทรเข้าใจวัฒนธรรมของการอยู่ร่วมกัน เข้าใจในศาสนาของกันและกัน

การทำธุรกิจข้ามชาติดูเหมือนจะเป็นการช่วยเหลือไม่เบียดเบียนแต่พฤติกรรมที่ต้องการแสวงหาผลประโยชน์ แสวงหากำไรย่อมนำไปสู่การเบียดเบียนเอาเปรียบเพราะต้องกำจัดคู่แข่งซึ่งในที่นี้คือธุรกิจร้านค้าปลีก บริษัทเหล่านี้มีความได้เปรียบทุกวิถีทางไม่ว่าจะเป็นความได้เปรียบทางด้านทุนของสินค้า การโฆษณา และกลยุทธ์ทางการตลาดทุกรูปแบบ ในขณะที่ร้านค้าปลีกจะเป็นไปในลักษณะที่คอยตั้งรับมีส่วนน้อยมากที่ร้านค้าปลีกสามารถปรับตัว ปรับกลยุทธ์เพื่อเข้าถึงลูกค้าและสามารถเอาตัวรอดได้

สำหรับตัวผู้บริโภคไม่รู้สึกเดือดร้อนกับบริษัทเหล่านี้เพราะถือว่าตนได้รับประโยชน์ แต่ในระยะยาวอาจมีผลกระทบเกิดขึ้นได้

5. หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาปรับใช้ได้อย่างไรในการช่วยพัฒนาประเทศในฐานะที่ลดการพึ่งพาทุนจากบริษัทข้ามชาติ?

เศรษฐกิจพอเพียงมีหลายระดับ

- พื้นฐาน ผลิต+บริโภค+ไม่ฟุ้งเฟ้อ

- ระดับก้าวหน้าคือการปรับปรัชญามาใช้ในกาทำธุรกิจแบบให้ผู้อื่นมีส่วนร่วมได้

ประโยชน์ ผู้บริโภคก็ควรบริโภคในขั้นพื้นฐานมีเหตุผลและพอเพียง สำหรับบริษัทที่เข้ามาทำธุรกิจควรมีการให้คำแนะนำทางวิชาการแก่ผู้ผลิตท้องถิ่น แบ่งปันความรู้เทคโนโลยีของตนเพื่อให้เขาสามารถปรับตัวและอยู่รอดได้ ช่วยสอนให้เขารู้จักการผลิตที่มีมาตรฐาน ไม่ควรผูกขาดการผลิตสินค้าทางการเกษตรฝ่ายเดียวแต่ควรช่วยให้เขาสามารถผลิตได้และรับมาจำหน่ายสิ่งนี้จึงจะเรียกว่าอยู่กันอย่างพึ่งพาและรู้จักพอเพียง ควรอยู่กันอย่างเอื้ออาทรไม่ใช่เพื่อแข่งขันและทำลายกัน

แม้ว่าบริษัทเหล่านี้จะมีการทำความดีโดยการบริจาคเงินเข้ากองทุนต่างๆ แต่นี่ยังไม่เพียงพอเพราะไม่ใช่การกระจายผลประโยชน์สู่สังคมอย่างแท้จริง

บทสัมภาษณ์นักวิชาการคนที่ 4

รศ.ดร. อารยัน ตระหง่าน อาจารย์จากคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

1. ท่านคิดว่าบริษัทข้ามชาติที่เข้ามาลงทุนในไทยมีผลกระทบต่อสังคมไทยไทยอย่างไร? มีข้อดี/ข้อเสียอย่างไร? ในประเด็นต่างๆ เช่น

- การเมือง
- เศรษฐกิจ
- สังคม
- วัฒนธรรม
- ร้านค้าปลีกดั้งเดิม ฯลฯ

สมัยก่อนการค้าขายจะขึ้นอยู่กับรัฐบาลเป็นการค้าระหว่างประเทศต่อมาการคมนาคมสะดวกขึ้น ในอังกฤษเกิดการปฏิวัติอุตสาหกรรม คนเริ่มทำงานในโรงงานเกิดการผลิตขนาดใหญ่ สินค้าผลิตได้เยอะมากจึงต้องการตลาดจึงเกิดลัทธิล่าอาณานิคมเพื่อหาตลาดและวัตถุดิบเป็นที่มาของบริษัทข้ามชาติ

สมัยรัชกาลที่ 5 บริษัทข้ามชาติเข้ามาจำหน่ายสินค้ามากมาย ต่อมาเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ทำให้การค้าระหว่างประเทศหยุดชะงักโดยสิ้นเชิง คนในประเทศไทยลำบากสินค้าขาดแคลนทำให้คนเลิกพึ่งบริษัทข้ามชาติ จึงหันมาผลิตสินค้าใช้เองแต่ความที่เราไม่รู้จักเทคโนโลยี สินค้าจึงไม่ได้คุณภาพ ต้นทุนก็แพงเพราะเราทำน้อย รัฐบาลจึงคุ้มครองอุตสาหกรรมไทยโดยการขึ้นภาษีสินค้าที่นำเข้า คนไทยจึงเลือกที่จะซื้อของถูกกว่าซึ่งก็คือสินค้าไทยที่ผลิตภายในประเทศแต่ก็เป็นสินค้าที่ไม่มีคุณภาพ ช่วงนี้ทั้งโลกนิยมนโยบายผลิตเพื่อทดแทน Import Substitution Policy จนกระทั่งเรามาเปลี่ยนนโยบายผลิตเพื่อส่งออกจนโลกเริ่มเข้าสู่ยุค โลกาภิวัตน์ ไทยมีบริษัทจากอังกฤษเยอรมันเข้ามานานแล้ว ญี่ปุ่นเพิ่งเข้ามาหลัง 2500 แต่สินค้าญี่ปุ่นสู้คุณภาพสินค้าอังกฤษเยอรมันไม่ได้แต่ก็มีคุณภาพกว่าสินค้าไทย คนไทยจึงหันมาบริโภคนสินค้าญี่ปุ่นแต่ไม่นานก็มีการต่อต้านสินค้าญี่ปุ่น

ประเทศไทย 2530 เกิดการเปลี่ยนแปลงจริงๆ จังๆ มีการขึ้นราคาน้ำมันเศรษฐกิจอเมริกาเริ่มมีปัญหาส่งผลให้ต้องปรับค่าเงินเยนจึงย้ายฐานการผลิตมาที่ประเทศไทย

เศรษฐกิจไทยจึงเจริญเติบโตอย่างมโหฬารในระยะพ.ศ. 2531-2532 เพราะมีการย้ายฐานการผลิตของญี่ปุ่นมาไทย ทำให้ประชาชนมีรายได้ที่จะซื้อสินค้าและบริการที่ดีขึ้น ร้านอาหารจานด่วน สินค้าแบรนด์เนม จึงเข้ามา สิ่งที่มาคือบริษัทสินค้าปลีกขนาดใหญ่จึงเข้ามา แต่วิกฤติเศรษฐกิจปี 40 ทำให้มีปัญหาอยู่พักหนึ่ง แต่ในทัศนะของอาจารย์บริษัทข้ามชาติมีความเชื่อมั่นประเทศไทยในระยะยาวว่าเศรษฐกิจจะดีขึ้น ประชาชนจะมีรายได้มากขึ้นพฤติกรรมการบริโภคก็จะคล่องขึ้น

บริษัทข้ามชาติที่เข้ามาในประเทศไทยเพราะตอบสนองความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของไทย

ในมุมมองของผู้บริโภคห้างสรรพสินค้าขายของถูกกว่าร้านค้าปลีก ผู้บริโภคจะได้ประโยชน์มากกว่าเพราะยังมองไม่เห็นภาพว่าบริษัทข้ามชาติเหล่านี้เอาเปรียบหรือประเทศชาติกำลังเสียคุณค่า

ส่วนในกรณีที่ผู้บริโภคจ่ายสินค้าเกินตัวต้องพิจารณาว่าใครผิด โดยนักวิชาการผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวถึง รากเหง้าของคนไทยเปรียบเทียบกับประเทศญี่ปุ่นซึ่งถือเป็นประเทศที่มีความทันสมัย เจริญทางด้านเทคโนโลยี เป็นผู้นำสินค้าอุตสาหกรรมต่างๆ ที่คนทั่วโลกใช้แต่เขายังใส่ชุดกิโมโนยังมีวัฒนธรรมพื้นบ้านบางอย่างที่เรายังสามารถเห็นได้ในเมืองใหญ่ๆ วัฒนธรรมของเค้าแข็งแรงแต่ประเทศไทยต้องยอมรับว่าเราไม่มีความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม เรายังค้อยในเรื่องของชาตินิยม การที่เราขาดทัศนคติหรือความเป็นชาตินิยมอย่าไปโทษบริษัทต่างชาติแต่ควรมองที่รากเหง้าของเรา

2. ในบางพื้นที่ เช่น ที่จังหวัดโคราชหรือในหลายพื้นที่ของประเทศไทย มีการประท้วงไม่ให้ซูเปอร์มาร์เก็ตของต่างชาติ เช่น โลตัส แม็คโคร คาร์ฟู เข้ามาก่อสร้าง ท่านคิดว่าเหตุผลสำคัญที่ทำให้คนเหล่านั้นออกมาต่อต้านคืออะไร และการออกมาต่อต้านไม่ยอมรับบริษัทข้ามชาติดังกล่าวสะท้อนให้เห็นอะไร?

การมีบริษัทต่างชาติมาทำธุรกิจในประเทศไทยย่อมส่งผลกระทบต่อธุรกิจค้าปลีกเต็มๆ แต่เจ้าของธุรกิจค้าปลีกก็ควรปรับตัว ปรับกลยุทธ์การขายและการให้บริการ ติตราคาสินค้าให้

ชัดเจน(ทำให้กระบวนการขายได้มาตรฐานเทียบเท่ากับห้างสรรพสินค้า)เพื่อให้ธุรกิจของคุณสามารถดำเนินอยู่ได้ เหตุผลที่คนมาประท้วงสามารถแยกออกได้เป็นสองประเภทคือ

1. กลุ่มคนที่เสียผลประโยชน์ ร้านค้าปลีก
2. กลุ่มคนที่ต้องการปกป้องผลประโยชน์ของชาติ (ผู้บริหารที่ ต้องการอุดหนุนแต่สินค้า

ไทย)

3. ภาครัฐบาลควรมีแนวนโยบายเกี่ยวกับบริษัทข้ามชาติอย่างไร?

- ประชาชนควรมีท่าทีต่อบริษัทข้ามชาติหรือควรมีแนวทางในการดำเนินชีวิต

อย่างไรจึงจะเป็นการรักษาผลประโยชน์ของชาติ

นโยบายของรัฐไม่มีความชัดเจนทั้งเรื่องของธุรกิจค้าปลีกและบริษัทข้ามชาติ เราเปิดประเทศโดยไม่ได้คำนึงถึงผลเสีย เมื่อมีการมาลงทุนในประเทศกฎหมายที่อ่อนแอหรือไม่ครอบคลุมอาจมีช่องโหว่ให้การทำธุรกิจขาดจริยธรรม ทั้งเรื่องของการจัดผังเมืองเพื่อแบ่งเขตให้ทำธุรกิจเพื่อป้องกันปัญหาจราจรติดขัด(รัฐมีอำนาจในการออกกฎหมายควบคุมแต่ไม่ทำ) เพราะรัฐบาลไม่มีกฎหมายคุ้มครองร้านค้าปลีกอย่างชัดเจนเหมือนต่างประเทศทำให้ธุรกิจค้าปลีกเสียเปรียบเช่นทุกวันนี้

รัฐบาลไม่สามารถห้ามบริษัทต่างชาติมาทำธุรกิจได้เพราะเป็นการผิดต่อกฎการค้าเสรี แต่เราควรกำกับดูแลให้ครอบคลุมและชัดเจนเพราะเป็นสิทธิ์ที่เราควรทำ เราเป็นเจ้าของประเทศสามารถตั้งกฎกติกาได้เพื่อคุ้มครองตนเองแต่เราไม่ทำ

- ที่ตั้งควรอยู่นอกเมือง
- ถ้าเจ้าของพื้นที่ไม่ต้องการให้เปิดห้างสรรพสินค้า รัฐบาลก็ควรเคารพการตัดสินใจของประชาชนเจ้าของพื้นที่
- ควรมีการรวมตัวเพื่อพูดคุยกัน

4. บริษัทข้ามชาติโดยเฉพาะตัวผู้ประกอบการควรมีจริยธรรมอย่างไรในการดำเนินธุรกิจ?

โดยปกติผู้บริหารของบริษัทจะต้องพยายามทำตัวเป็นคนดีต้องปฏิบัติตามกรอบที่สังคมต้องการเพราะต้องการดำเนินธุรกิจให้ถูกกฎหมายไม่ถูกฟ้องร้อง จริยธรรมธุรกิจไม่ควรจำกัดแค่

บริษัทข้ามชาติเท่านั้นแต่ควรจะมีทุกธุรกิจรวมทั้งธุรกิจของไทยด้วยแต่บริษัทข้ามชาติเขาจะเน้นที่Moral Prohibita เน้นที่ตัวกฎหมาย (ปฏิบัติตามกฎหมายบ้านเมืองอย่างเคร่งครัด) แต่กฎหมายของประเทศไทยยังไม่เข้มแข็งและครอบคลุมพอที่จะปกป้องผลประโยชน์ของประเทศได้

5. หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาปรับใช้ได้อย่างไรในการช่วยพัฒนาประเทศในฐานะที่ลดการพึ่งพาทุนจากบริษัทข้ามชาติ?

ทุนนิยม-ผู้ผลิต+การสะสมทุน เช่นคนจีนสมัยก่อนใช้แรงงานแลกเงินเก็บหอมรอมริบเพื่อทำกิจการแสวงหากำไรสร้างทุน

บริโภคนิยม-ผู้บริโภคมีรายได้ที่จะแสวงหาความพึงพอใจสูงสุด(แต่ถ้าซื้อของไม่คิดก็น่าเป็นห่วง)

เศรษฐกิจพอเพียงจะทำให้จริงต้องคู่ที่รากเหง้าของคนไทย การใช้เงินเกินตัวของผู้บริโภคเราไม่สามารถตัดสินใจใครได้ว่าผิดเพราะเป็นการตัดสินใจของผู้บริโภคเอง คนมักจะคิดว่ามีรายได้เท่าไรก็ใช้ให้พอดีกับเงินเดือนแต่คนไทยไม่พอดีเพราะกรอบของสังคมบีบให้ต้องใช้จ่ายฟุ่มเฟือย(สังคมไทยเป็นสังคมหน้าตา)

- พอประมาณ+มีความจำเป็นที่ต้องซื้อมั้ย?
- มีเหตุผล+จำเป็นที่ต้องซื้อเพราะอะไร?

เวลาซื้อของต้องเช็คว่าจำเป็นที่จะต้องซื้อหรือไม่โดยต้องมีความรู้และคุณธรรมมากำกับ

1. เราห้ามบริษัทต่างชาติไม่ให้เข้ามาลงทุนในประเทศไทยไม่ได้ต้องยอมรับว่ามันมีทั้งผลบวกและผลลบ

2. การประท้วงเกิดขึ้นเพราะเจ้าของธุรกิจค้าปลีกในประเทศเสียผลประโยชน์

3. รัฐบาลไม่มีกฎระเบียบที่ชัดเจน(รัฐบาลไม่ทันโลกาภิวัตน์) ทำให้ไม่สามารถคุ้มครองธุรกิจรายย่อยในประเทศได้

4. จริยธรรมในการทำธุรกิจไม่ใช่แค่บริษัทข้ามชาติที่ต้องมีแต่รวมถึงธุรกิจทุกประเภทในประเทศไทยด้วย

5. ประชาชนควรรู้จักประมาณตนเพื่อให้อยู่รอดและรู้เท่าทันโลกาภิวัตน์

บทสัมภาษณ์นักวิชาการคนที่ 5

อาจารย์จากสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล (ไม่สะดวกที่จะเปิดเผยนาม)

1. ท่านคิดว่าบริษัทข้ามชาติที่เข้ามาลงทุนในไทยมีผลกระทบต่อสังคมไทยไทยอย่างไร? มีข้อดี/ข้อเสียอย่างไร? ในประเด็นต่างๆ เช่น การเมือง วัฒนธรรม เศรษฐกิจ สังคม ร้านค้าปลีกดั้งเดิม

ไม่มีประโยชน์ที่บริษัทต่างชาติเข้ามาดำเนินธุรกิจในไทยเพราะเค้าต้องการแสวงหาผลประโยชน์มากที่สุด เข้ามาลงทุนเพื่อหาทุนคืน เราไม่ควรสนับสนุนลัทธิบริโภคนิยมเพราะลัทธินี้ไม่เหมาะกับประเทศด้อยพัฒนาต่างชาติเผยแพร่ลัทธิการค้าเสรี ประชาธิปไตยเพื่อให้ตนเองทำธุรกิจขายสินค้าได้

2. ในบางพื้นที่ เช่น ที่จังหวัดโคราชหรือในหลายพื้นที่ของประเทศไทย มีการประท้วงไม่ให้ซูเปอร์มาร์เก็ตของต่างชาติ เช่น โลตัส แม็คโคร คาร์ฟู เข้ามาก่อสร้าง ท่านคิดว่าเหตุผลสำคัญที่ทำให้คนเหล่านั้นออกมาต่อต้านคืออะไร และการออกมาต่อต้านไม่ยอมรับบริษัทข้ามชาติดังกล่าวสะท้อนให้เห็นอะไร?

ร้านค้าปลีกออกมาต่อต้านสะท้อนให้เห็นว่ารัฐบาลไม่ดูแลธุรกิจรายย่อยไม่ได้รับความสนใจอาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนในวงราชการ

3. ภาครัฐบาลควรมีแนวนโยบายเกี่ยวกับบริษัทข้ามชาติอย่างไร?

- ประชาชนควรมีท่าทีต่อบริษัทข้ามชาติหรือควรมีแนวทางในการดำเนินชีวิตอย่างไรจึงจะเป็นการรักษาผลประโยชน์ของชาติ

ปฏิบัติตามหลักพระเจ้าอยู่หัว

4. บริษัทข้ามชาติโดยเฉพาะตัวผู้ประกอบการควรจะมีจริยธรรมอย่างไรในการดำเนินธุรกิจ?

พวกเขาไม่มีจริยธรรมในการดำเนินธุรกิจ ธุรกิจรายใหญ่อ้างจริยธรรมของการทำกำไร สร้างผลประโยชน์แก่องค์กร ดังนั้นรัฐบาลควรสร้างกฎเกณฑ์ออกกฎหมายคุ้มครองธุรกิจรายย่อย

5. หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาปรับใช้ได้อย่างไรในการช่วยพัฒนาประเทศในฐานะที่ลดการพึ่งพาทุนจากบริษัทข้ามชาติ?

เศรษฐกิจพอเพียงเริ่มพัฒนาเมื่อ 50 ปีที่แล้วโดยจัดตั้งธนาคารข้าว ธนาคารโค-กระบือ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงคิด "ทฤษฎีใหม่" ขึ้น เมื่อปี 2535 ให้เกษตรกรผลิตเพื่อการค้า หรือเชิงพาณิชย์ พอเพียงเลี้ยงตัวเองได้และรวมพลังกันในการสร้างเครือข่าย

เศรษฐกิจพอเพียง ในภาคอุตสาหกรรมควรเน้นการผลิตด้านการเกษตรอย่างต่อเนื่อง ไม่ควรทำอุตสาหกรรมขนาดใหญ่เกินไป รู้จักพอประมาณ ซื่อตรง ไม่โลภมาก ไม่เบียดเบียนผู้อื่น

การปฏิบัติตนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงรู้จักคำว่า “พอ” ต้องสร้างความพอที่ สมเหตุสมผลให้กับตัวเองให้ได้และเราก็จะพบกับความสุข

นักวิชาการทั้ง 5 ท่านได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับบริษัทข้ามชาติไว้อย่างหลากหลาย ซึ่งสามารถสรุปได้เป็นสองแนวทางคือข้อดีและข้อเสียซึ่งจะนำเสนอ ดังนี้

ข้อดีจากการมีบริษัทต่างชาติเข้ามาลงทุนในประเทศไทย

1. ในทัศนะของนักวิชาการประโยชน์ที่ปฏิเสธไม่ได้เลยหากมีบริษัทต่างชาติเข้ามาลงทุนในประเทศไทยคือการเข้าสู่โลกไร้พรมแดน (โลกาภิวัตน์) การเปิดประเทศให้ต่างชาติเข้ามาลงทุน ย่อมส่งผลให้ต่างชาติรู้จักประเทศไทยมากขึ้นความเจริญของเทคโนโลยีในด้านต่างๆ ก็จะเกิดขึ้นด้วยไม่ว่าจะเรื่องของการคมนาคม การสื่อสารเดินทาง การศึกษาและองค์ความรู้ต่างๆ การเปิดการค้าเสรีเช่นนี้ช่วยสร้างความน่าเชื่อถือให้กับประเทศไทย สร้างเม็ดเงินจากการเก็บภาษีบริษัทที่เข้ามาลงทุน

2. การสร้างงาน/สร้างรายได้ให้กับประชาชนในประเทศ ประชาชนมีงานทำกันมากขึ้น เพราะบริษัทที่เข้ามาลงทุนก็คือองค์กรหนึ่ง ซึ่งภายในองค์กรก็จะต้องมีการบริหารงานเพื่อให้ องค์กรอยู่ได้ ต้องมีบุคลากรทำหน้าที่ต่างๆ ในองค์กร เช่น ในห้างสรรพสินค้าก็จะมีแผนกแยกย่อย

ซึ่งในแต่ละแผนกก็จะมีคนงานคอยทำหน้าที่ในแผนกนั้นๆ เช่น ฝ่ายคีย์ข้อมูล ฝ่ายจัดส่งสินค้า ฝ่ายตรวจคุณภาพ ฝ่ายบัญชี ฝ่ายขาย เป็นต้น ซึ่งในหนึ่งวันก็จะมีการเปลี่ยนกะการทำงานแรงงานก็จะหมุนเวียนกันไป ประชาชนก็จะได้รับจากจ้างงานจากบริษัทเหล่านี้ และบริษัทส่วนใหญ่มักจะจ้างงานประชาชนในพื้นที่/ประชาชนเจ้าของประเทศ ที่คนลงทุนให้ทำงานในบริษัทของตน สิ่งนี้ถือเป็นการช่วยให้คนไทยมีงานทำ

3. ประชาชนมีทางเลือกที่หลากหลายขึ้นในการซื้อสินค้าสินค้า ซึ่งเกิดจากการแข่งขันเพื่อเรียกลูกค้า ทำให้สินค้ามีมาตรฐาน มีการพัฒนารูปแบบและกลยุทธ์ต่างๆ เพื่อเรียกลูกค้าให้สนใจ เกิดการปรับตัวเพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า ความพึงพอใจของผู้บริโภคเป็นสิ่งสำคัญที่สุด มีการอบรมให้สร้างความพึงพอใจให้กับผู้บริโภค ดูแลผู้บริโภคอย่างดี มีโปรโมชั่นต่างๆ เพื่อเอาใจลูกค้าลด แลก แจก แถมเพื่อให้ได้บริโภคสินค้าในราคาถูกที่สุด ท้ายที่สุดผู้บริโภคก็จะได้รับความสะดวกสบายและบริการเป็นเลิศจากการแข่งขันนี้

4. การพึ่งพาอาศัยกันระหว่างร้านค้าปลีกกับห้างสรรพสินค้าเป็นที่ระดมให้สินค้าซึ่งเป็นสินค้าประจำวันที่ผลิตจากโรงงานในประเทศไทยได้ขาย ไม่ว่าจะเป็นสินค้าเกษตร ข้าวของเครื่องใช้ต่างๆ ในชีวิตประจำวัน เช่น แชมพู ยาสระผม อาหาร เครื่องใช้ไฟฟ้า เพราะสินค้าเหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับลูกค้าทุกระดับ ตั้งแต่ล่างสุดจนถึงสูงสุด ใครๆ ก็สามารถไปจับจ่ายสินค้าที่ซูเปอร์เซ็นเตอร์ได้ และยังช่วยให้สินค้าท้องถิ่นเป็นที่รู้จักมากขึ้น เช่น การนำสินค้าโอท็อปไปวางขายในห้างสรรพสินค้า(ซึ่งในปัจจุบันมีหลายห้างที่ดำเนินธุรกิจในลักษณะนี้

5. การช่วยเหลือสังคมในด้านต่างๆ เช่น มูลนิธิ การบริจาคสิ่งของ บริษัทต่างชาติที่เข้ามาลงทุนในประเทศไทยสิ่งหนึ่งที่สำคัญกับบริษัทคือการสร้างความพึงพอใจ ความประทับใจให้กับประชาชนเจ้าของประเทศ ดังนั้นพวกเขาจะต้องสร้างสิ่งที่ดีตอบแทนสังคมที่เขาเข้ามาตัดดวงผลประโยชน์นั้นคือ การคืนกำไรสู่สังคมในด้านต่างๆ ทั้งเรื่องของการช่วยเหลือให้เงินมูลนิธิต่างๆ การบริจาคสิ่งของหรือสร้างโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ไม่ว่าจะเป็นสะพานลอย ลานแอโรบิกหรือแม้กระทั่งการบริจาคสิ่งของช่วยเหลือผู้ในภูมิภาคต่างๆ

ข้อเสียจากการมีบริษัทต่างชาติเข้ามาลงทุนในประเทศไทย

1. ค่าจ้างแรงงานต่ำ บริษัทต่างชาติที่เข้ามาหาวัตถุดิบและตลาดภายในประเทศเพราะบางแห่งในประเทศของเขามีกฎหมายคุ้มครองที่เข้มแข็ง ไม่อำนวยความสะดวกให้กับธุรกิจของเค้า และต้องใช้ต้นทุนสูง เขาจึงหลีกเลี่ยงโดยการมาลงทุนในประเทศไทย เช่น ไม่ต้องเปิดเครื่องกำเนิดน้ำเสีย แรงงานราคาถูกและคุณภาพชีวิตของแรงงานต่ำ บริษัทเหล่านี้ไม่ได้มีจริยธรรมเหมือนบริษัทแม่เสมอไป

2. การคำนึงถึงแต่ปริมาณเงินสัมฤทธิ์ภาพของนโยบายรัฐ การเปิดให้ต่างชาติเข้ามาลงทุนได้อย่างเสรีมากเกินไปและเราเองก็ไม่ได้ช่วยส่งเสริมธุรกิจร้านค้ารายย่อยให้รวมตัวกัน ไม่ช่วยกันสร้างความเข้มแข็งพอที่จะเปิดธุรกิจสู้กับเขาได้จึงกลายเป็นปัญหาขึ้นมา ซึ่งในต่างประเทศเค้าจะมีกฎหมายคุ้มครอง ป้องกันและควบคุมช่วยเหลือเจ้าของกิจการร้านค้าเล็ก เช่น เช่น ห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ห้ามตั้งในเขตเมืองเขาจะมีกฎหมายเข้มงวด หรือกฎหมายท้องถิ่นที่เข้มแข็งแต่ของเรายังไม่ค่อยมี ต้องพิจารณาให้ค้ำยันปริมาณ มองว่าอะไรจำเป็นหรือไม่จำเป็น เช่น เทคโนโลยีบางอย่างที่เราไม่พอมีความต้องการของเค้าเพิ่มก็เปิดรับเข้ามาแต่ต้องพิจารณาว่าไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมด้วย การจะเปิดให้มีการลงทุนสินค้าก็ต้องพิจารณาว่ามีความจำเป็นต่อประเทศหรือไม่ การจะส่งสินค้าออกก็เช่นเดียวกันต้องมีการพิจารณาหลายอย่างอย่าไปคำนึงถึงแต่ปริมาณเงินคำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นภายหลัง การลงทุนร่วมกันระหว่างเจ้าของประเทศกับบริษัทต่างชาติต้องฝึกฝนแรงงานท้องถิ่นให้สามารถทำงานในระดับสูงได้ด้วยเพื่อที่เราจะได้สามารถเรียนรู้เทคโนโลยีระดับสูงและนำความรู้นั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติไม่ใช่เพื่อให้แรงงานเรากลายเป็นแรงงานค่าจ้างต่ำ ราคาถูก นโยบายของรัฐมักจะเน้นในเรื่องของความสะดวกสบายในเรื่องการลดภาษี แต่ไม่ได้มองในเชิงคุณภาพกับการพัฒนาประเทศ ทั้งเรื่องของกฎหมายแรงงาน สภาพปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งสิ่งเหล่านี้เราจะมองข้ามไปไม่ได้เลย ควรมีการศึกษาไตร่ตรองคิดอย่างเป็นระบบให้ดีกว่าการแข่งขันเสรีจะเป็นไปได้ประเทศของเราต้องมีความเข้มแข็งมากกว่านี้ เราเปิดประเทศทั้งที่เรายังไม่พร้อมดังนั้นการได้เปรียบเสียเปรียบจึงจะมีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด

3. ลัทธิบริโภคนิยม วัตถุนิยมปัจจุบันประเทศไทยถูกครอบงำในเรื่องโลกาภิวัตน์โดยไม่สนใจแนวคิดแบบชาตินิยม คนมักจะคิดว่าชื่อของลูกดีกว่าโดยไม่ได้คำนึงว่าการซื้อของจากบริษัทเหล่านี้ทำให้เงินไหลออกนอกประเทศ บริษัทต่างชาติเขาไม่ได้นำเงินนี้กลับมาพัฒนา

ประเทศ ฉะนั้นต้องให้การศึกษาคนให้รู้จักเรื่องเศรษฐกิจมากขึ้น ปลุกฝังแนวคิดเรื่องชาตินิยมหรือรักชาติมากขึ้น ควรมีการรวมกลุ่มกันเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมภายในประเทศสร้างระบบสหกรณ์ให้มีความเข้มแข็ง เช่น ในประเทศญี่ปุ่น ประชากรหนึ่งในห้าจะมาซื้อสินค้าที่สหกรณ์ท้องถิ่นของเค้า ร้านค้าสหกรณ์ของเค้าก็มีความทันสมัยสามารถแข่งขันกับห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ได้ เพราะมีการรวมตัวกันของทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคและเขาทำกันมานานจึงสามารถปรับปรุงตัวเองได้ แต่ในประเทศไทยประชาชนมักจะคำนึงถึงแต่ความสะดวกสบายของตัวเองจนลืมผลกระทบที่เกิดขึ้น การบริโภคสินค้าจะเป็นไปตามการโฆษณาชวนเชื่อจนบางครั้งขาดวิจารณญาณในการตัดสินใจ ใช้เงินเกินความจำเป็น การจับจ่ายใช้สอยเกินตัว สุดท้ายก็เกิดหนี้สินเพราะการบริโภคเกินความจำเป็น และหลงในวัตถุ

4. การดำเนินธุรกิจที่ขาดจริยธรรมเรื่องจริยธรรมธุรกิจเราไม่ส่งเสริม ไม่พัฒนาให้ครอบคลุม สมัยก่อนยังพอมีบ้างที่พ่อค้าจะมีหลักว่าไม่เอาเปรียบ ไม่โกงผู้บริโภค แต่ในปัจจุบันการทำธุรกิจเป็นระบบที่ใหญ่มากขึ้น พ่อค้าหรือนายทุนไม่ได้เป็นแค่คนในท้องถิ่นเท่านั้นแต่เป็นคนนอกชุมชน เป็นคนต่างประเทศ เขาไม่สนใจว่าธุรกิจของเขาจะสร้างความเสียหายให้กับชุมชนหรือสังคมอย่างไร ทั้งเรื่องสภาพแวดล้อมหรือเรื่องจริยธรรม เขาไม่ได้คิดว่าโรงงานเป็นของชุมชน ไม่ได้คำนึงถึงการอยู่ร่วมกันในสังคม กฎหมายจึงมีส่วนสำคัญมาก การศึกษาก็เช่นกันต้องเน้นไปที่การปลูกฝังจริยธรรมไม่ใช่เน้นที่การแข่งขัน ทำกำไร ขาดทุน ต้นทุนหรือผลิตผลเท่านั้น คนรุ่นใหม่จะคิดแค่การได้คะแนนมากที่สุด ใครจะเข้ามหาวิทยาลัยที่ดีที่สุด ใครจะได้เงินเดือนสูงกว่ากัน ระบบทุนนิยมปัจจุบันจะเน้นสร้างความเห็นแก่ตัว เน้นการแข่งขันเพื่อตัวเองมากเกินไป เราต้องเน้นที่ส่วนรวม เพื่อสังคม เน้นความเป็นธรรม โดยให้ความรู้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนรัฐบาลต้องให้เงินอุดหนุนดูแล ในส่วนของบริษัทเองต้องเคารพกฎหมายแรงงานประเทศนั้นๆ คำนึงถึงสภาพแวดล้อมของประเทศที่เราไปตั้งดวงทรัพยากรมา ซึ่งในปัจจุบันก็ได้มีการก่อตั้งองค์กรระหว่างประเทศให้มีอำนาจในการควบคุมดูแลการทำธุรกิจมากขึ้น เช่น หลักธรรมาภิบาลมีมาตรการป้องกันการคอร์รัปชันต่างๆ บางองค์กรจะมีบัญชีดำ ของบริษัทข้ามชาติที่เคยทำผิดกฎหมาย บริษัทใดมีหลักธรรมาภิบาล เราเองก็ต้องสนใจติดตามข่าวสาร เพื่อตั้งสมาคมและคุ้มครองการทำธุรกิจ

5. การล่มสลายของร้านค้าปลีก คนที่เดือดร้อนที่สุดคือร้านค้าปลีกเพราะห้างขนาดใหญ่จะทำให้เขาขาดทุนไม่สามารถเปิดกิจการสู้ได้ เพราะด้วยขนาดของธุรกิจที่เล็กกว่า ใช้ต้นทุนสูงกว่า สินค้าต่ำกว่าต่างกับห้างขนาดใหญ่ที่สามารถซื้อของในปริมาณมากๆ มาจำหน่าย ห้างใหญ่จึง

สามารถขายของลดราคาได้เพราะต้นทุนต่ำ ดอกเบี้ยต่ำ ดิดแอร์ ทันสมัยและสินค้าที่หลากหลายกว่า เรียกได้ว่าเราเสียเปรียบมากกว่าได้เปรียบเพราะการเปิดให้ต่างชาติเข้ามาลงทุนได้อย่างเสรีมากเกินไป และเราเองก็ไม่ได้ช่วยส่งเสริมธุรกิจร้านค้ารายย่อยให้รวมตัวกัน ไม่ช่วยกันสร้างความเข้มแข็งพอที่จะเปิดธุรกิจสู้กับเขาได้จึงกลายเป็นปัญหาขึ้นมา ซึ่งในต่างประเทศเขาจะมีกฎหมายคุ้มครอง ป้องกันและควบคุมช่วยเหลือเจ้าของกิจการร้านค้าเล็ก เช่น เช่นห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ ห้ามตั้งในเขตเมืองเขาจะมีกฎหมายเข้มงวด หรือกฎหมายท้องถิ่นที่เข้มแข็งแต่ของเรายังไม่ค่อยมีคนจึงได้แต่ออกมาประท้วงกันเท่านั้นแต่ก็ยังไม่มีมีการแก้ไขให้ถูกต้อง การที่ร้านค้าไปร้องเรียนรัฐบาลไม่เห็นด้วยกับการที่มีร้านใหญ่มาตั้ง รัฐบาลเองก็ไม่รู้จะแก้ปัญหอย่างไรเพราะกลัวว่าถ้าไม่อนุญาตให้เข้ามาทำธุรกิจก็จะเป็นการผิดบัญญัติการเปิดการค้าเสรี ถ้าเองก็จะไม่ซื้อสินค้าไม่ร่วมธุรกิจด้วย สินค้าของเราจะจำหน่ายไม่ได้ เรากลับแบบนั้นตอนนี้จึงกลายเป็นปัญหาที่แก้ไม่ตก

ข้อเสนอแนะจากนักวิชาการคือ

1. ประชาชนซึ่งเป็นเจ้าของประเทศควรรู้จักใช้ประโยชน์จากบริษัทเหล่านี้ไม่ว่าจะเป็นผู้บริโภคหรือเจ้าของร้านค้าปลีก เช่น มีการพูดคุยตั้งองค์กรที่มีความเข้มแข็งมีอำนาจในการต่อรองกับบริษัท ให้บริษัทเหล่านี้ช่วยในการผลิต ให้ให้นำความรู้กลยุทธ์ต่างๆ มาช่วยพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรของเราให้ได้มาตรฐาน ได้คุณภาพในระดับสากลและเป็นที่ยอมรับ (รศ.ดร. โยธิน แสงวดี)

2. การประนีประนอมกันระหว่างเจ้าของร้านค้าปลีกกับห้างสรรพสินค้า ควรมีการพูดคุยถึงปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นและตกลงร่วมมือกันช่วยกันแก้ปัญหาไม่ใช่การออกมาประท้วงอย่างเดียว เจ้าของบริษัทควรมองร้านค้าปลีกเป็นคู่ค้าที่ต้องร่วมมือกันทำธุรกิจไม่ใช่คู่แข่งที่ต้องทำลายควรรอคอยอย่างพึงพาอาศัยเพื่อให้ผู้ค้าปลีกอยู่รอดในสังคมได้ (รศ.ดร. กุศล สุนทรธาดา)

3. ประชาชนควรมีสำนึกในการดำรงชีวิตโดยอาศัยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ปฏิรูปให้คนจนมีความพอเพียง ไม่เห่อการส่งเสริมการลงทุนการค้ามากเกินไป บางทีนักการเมืองหรือรัฐบาลพูดว่าเห็นด้วยกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงแต่ไม่มีการปรับนโยบายให้สอดคล้องกับปรัชญานี้ นโยบายที่ส่งเสริมการลงทุนการค้าเสรีมีมากเกินไป เรานั่นการประหยัดน้ำมัน การใช้เกษตรทางเลือก การใช้พลังงานทางเลือกแต่ถ้าเราตีความให้ดี เราควรเน้นบริโภคเฉพาะสิ่งที่จำเป็น สมัยก่อนเราอยู่กันอย่างง่ายๆ มีอาหารการกิน

เพียงพอ คนปลูกพืชเพื่อกินและจำหน่ายนิดหน่อยพอสร้างฐานะไม่ต้องเป็นหนี้ เราต้องช่วยกันสร้างระบบเศรษฐกิจที่เน้นความเป็นธรรม เน้นความต้องการในปัจจุบัน 4 แคมป์อาหารกิน ที่อยู่อาศัย มีเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มใส่ สาธารณสุขที่ดีและลดความฟุ่มเฟือยลง ลดซื้อของต่างชาติ เก็บภาษีสินค้าฟุ่มเฟือยแพงขึ้นแล้วนำเงินนั้นมาช่วยคนจนจึงจะเป็นเศรษฐกิจพอเพียง เน้นความสุขมากกว่าการเติบโตทางเศรษฐกิจแบบที่ผ่านมา ควรหันมาสนใจคุณภาพชีวิต ความสุขของคน มุ่งการพัฒนาทางสังคมและศิลปวัฒนธรรม ทั้งระบบและแนวคิดปรัชญาที่ต้องรู้วิธีการ ต้องหันมาพึ่งตนเองถ้าเรามีเศรษฐกิจที่พึ่งตนเองมากขึ้น ค่อยๆ พัฒนาไม่ต้องรีบร้อนที่จะพัฒนา ไม่เป็นหนี้ ไม่พึ่งพาต่างชาติมากเกินไป เราก็จะค่อยๆ เติบโตขึ้นได้อย่างเข้มแข็ง

4.2 แบบสัมภาษณ์แสดงข้อคิดเห็นจากผู้บริโภค

แบบสัมภาษณ์ได้ถามถึงทัศนคติต่อการนำหลักจริยธรรมไปดำเนินธุรกิจและแนวคิดเกี่ยวกับระบบทุนข้ามชาติในสังคมไทย

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์ชุดนี้เป็นแบบสัมภาษณ์สำหรับผู้บริโภคที่เคยใช้บริการห้างบิ๊กซี คาร์ฟูร์ โลตัส
2. วัตถุประสงค์ของแบบสัมภาษณ์
 - 2.1 ทราบพฤติกรรมการจับจ่ายสินค้าของประชาชน
 - 2.2 ศึกษาอิทธิพลและผลกระทบที่บริษัทมีต่อผู้บริโภค
 - 2.3 แนวคิดและความคิดเห็นที่ผู้บริโภคมมีต่อบริษัท

สรุปผลการสัมภาษณ์

ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับความสะดวกสบายในการจับจ่ายสินค้ามากกว่าการคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการมีห้างสรรพสินค้าต่างชาติมาดำเนินการในประเทศไทย เช่นการเสียเปรียบของร้านค้าปลีกดั้งเดิมหรือแม้กระทั่งค่านิยมแบบตะวันตกที่หลงไหลเข้ามาในสังคมไทย เพราะผู้บริโภคเชื่อว่าปัจจุบันการแข่งขันในหน้าที่การงานและการดำรงชีวิตในสังคมสูงขึ้นความสะดวกสบายย่อมเป็นเรื่องสำคัญที่สุด การประหยัดเวลาและความรวดเร็วในการซื้อสินค้าเป็นสิ่งที่ดี จึงไม่เห็นความสำคัญที่ต้องมานั่งกังวลกับปัญหาที่ยังมองไม่เห็น

สำหรับความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อห้างสรรพสินค้าต่างชาติสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ความสะดวกสบายในการจับจ่ายสินค้า การไปห้างสรรพสินค้ามีความสะดวกในเรื่องของการเดินทางง่ายกว่าเมื่อก่อน (เพราะมีห้างมากขึ้น) มีความสะดวกในการเลือกซื้อสินค้าได้ง่าย เพราะมีการแยกเป็นแผนกต่างๆ ของบางอย่างที่หายากก็สามารถหาซื้อได้ที่ห้างสรรพสินค้า มีแอร์ มีของเยอะ

2. การได้รับของสมนาคุณต่างๆ เช่น การลด แลก แจก แถม ผู้บริโภคชอบของฟรีและโปรโมชั่นต่างๆ

3. ความแปลกใหม่ของสินค้าและบริการ ประชาชนมีทางเลือกที่หลากหลายในการบริโภคสินค้า ยังมีการแข่งขันมากผู้บริโภคก็สามารถได้รับสินค้าที่ได้มาตรฐานมากขึ้น มีการโฆษณาแข่งขันเพื่อให้สินค้าตนเองได้รับความสนใจ กลยุทธ์ทางการค้าที่ปรับแต่งมาดึงดูดชักจูงมีความ น่าสนใจ การบริการก็สร้างความพึงพอใจมาก

4. ความทันสมัยต่างๆ ที่เข้ามาพร้อมห้างสรรพสินค้า เช่น แฟชั่น การแต่งกายและส่งเสริมการท่องเที่ยวเพราะบางคนก็มาห้างเพื่อเดินเล่น (เดินเล่นเรื่อยๆ แล้วก็ซื้อของ) มีสินค้าต่างประเทศให้ได้บริโภค เช่นเราก็สามารถซื้อสินค้าที่ผลิตจากประเทศญี่ปุ่นได้โดยไม่ต้องเดินทางไปซื้อถึงที่

5. การซื้อของที่ห้างสรรพสินค้าช่วยให้เงินหมุนเวียนภายในประเทศ เป็นการสร้างความน่าเชื่อถือต่อบริษัทเจ้าของกิจการ

สำหรับการจับจ่ายสินค้าในห้างของผู้บริโภคจะเป็นไปตามการวางแผนของแต่ละคนซึ่งจะประมาณการตามรายรับที่ได้ แต่ก็มีบางครั้งที่มีการใช้เงินเกินความจำเป็นเพราะการ โฆษณาและโปรโมชั่นที่ห้างสรรพสินค้านำมาเสนอ แต่ผู้บริโภคก็จะพยายามประมาณการใช้จ่ายแต่ละครั้งเท่าที่จะทำได้เพราะเห็นคุณค่าของการออมและการใช้ชีวิตตามเศรษฐกิจพอเพียง แม้จะไม่รื้อยเปอร์เซ็นต์แต่ก็มีความพยายามที่จะทำได้

3. แบบสัมภาษณ์แสดงข้อคิดเห็นจากเจ้าของธุรกิจค้าปลีก

แบบสัมภาษณ์ได้ถามถึงทัศนคติต่อการนำหลักจริยธรรมไปดำเนินธุรกิจและแนวคิดเกี่ยวกับระบบทุนข้ามชาติในสังคมไทย

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์ชุดนี้เป็นแบบสัมภาษณ์สำหรับเจ้าของร้านค้าปลีกที่อยู่ใกล้กับห้างบีซี การ์ฟูร์ โดต้า
2. วัตถุประสงค์ของแบบสัมภาษณ์
 - 2.1 เพื่อศึกษาอิทธิพลและผลกระทบของบริษัทข้ามชาติที่มีต่อร้านค้าปลีก
 - 2.2 เพื่อศึกษาแนวคิดของเจ้าของร้านค้าปลีกที่มีต่อจริยธรรมธุรกิจของบริษัทข้ามชาติ
 - 2.3 เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินธุรกิจเพื่อให้อยู่รอดของร้านค้าปลีก

สรุปผลการสัมภาษณ์

ลูกค้าเข้าร้านลดลงจากที่เคยเป็นแต่ก็สามารถดำเนินธุรกิจอยู่ได้เพราะกลวิธีการขายดั้งเดิมนั้นคือการช่วยเหลือผู้บริโภคที่มาซื้อโดยการให้ซื้อเชื่อ(เอาสินค้าไปก่อนแล้วค่อยมาจ่ายเงินทีหลัง) สินค้าบางอย่างที่จำหน่ายในร้านก็เป็นสินค้าน่าถูกที่ไม่ได้ผลิตในโรงงานแบบในห้าง แม้ว่าปัจจุบันการทำธุรกิจจะไม่เฟื่องฟูเหมือนอดีตแต่ก็ไม่คิดจะร่วมมือกันกับผู้ค้าปลีกรายอื่นเพื่อพัฒนาฝีมือ(การปรับกลยุทธ์การขายหรือปรับปรุงบริการ)หรือการรวมตัวเป็นสหกรณ์เพราะคิดว่าเป็นการเสียเวลาและเป็นเรื่องยาก การดำเนินธุรกิจตอนนี้เป็นการค้ารายวันที่ไม่ได้หวังกำไรมากมายเพียงต้องการมีรายได้วันต่อวันเท่านั้น แต่ก็คาดหวังว่ารัฐบาลจะมีนโยบายที่คุ้มครองธุรกิจเล็กๆ ของตน เช่น แยกประเภทสินค้าที่ขายในห้างกับร้านของตนอย่าให้ซ้ำกันเพราะถ้าจำหน่ายสินค้าที่เหมือนกันประชาชนต้องเลือกที่จะไปซื้อที่ห้างซึ่งสะดวกสบายและมีบริการที่ดีมากกว่า

ผลการสัมภาษณ์เจ้าของร้านค้าปลีกดั้งเดิมสะท้อนให้เห็นว่า ร้านเหล่านี้ขาดความเชื่อมั่นต่อภาครัฐในการให้ความช่วยเหลือธุรกิจของตน เพราะเชื่อว่าการร่วมมือกันก่อตั้งสหกรณ์หรือองค์กรต่างๆ ไม่น่าจะได้ผลเพราะต้องอาศัยเงินสนับสนุนจำนวนมากและต้องมีมาตรการที่มากควบคุมดูแลที่มีระบบไม่เช่นนั้น โครงการต่างๆ ที่ตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือร้านค้าปลีกย่อมต้องล้มเหลวไม่สามารถดำเนินอยู่ได้เหมือนในอดีตที่ผ่านมา

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษจริยธรรมธุรกิจของบรรษัทข้ามชาติในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์การศึกษาดังนี้

1. เพื่อศึกษาความหมาย ความสำคัญของจริยธรรมธุรกิจในการพัฒนาประเทศและแนวนโยบายของรัฐที่มีต่อจริยธรรมธุรกิจ
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลและผลกระทบของบรรษัทข้ามชาติที่มีต่อสังคมไทยของ
3. เพื่อศึกษาแนวคิดของนักวิชาการที่มีต่อจริยธรรมธุรกิจของบรรษัทข้ามชาติ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยมีขอบเขตและวิธีการศึกษาวิจัย 2 รูปแบบคือ

5.1 การค้นคว้าข้อมูลภาคเอกสาร (documentary research) โดยศึกษาเอกสารงานวิจัยและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับหลักจริยธรรมธุรกิจ ความหมายของจริยธรรมธุรกิจว่าเป็นเช่นไร ความสำคัญของการนำหลักจริยธรรมธุรกิจไปใช้ในการบริหารองค์กร ผลประโยชน์ที่จะได้รับหากมีการนำหลักจริยธรรมไปใช้ในการดำเนินธุรกิจ อิทธิพลและผลกระทบระบบของบริษัทยุทธข้ามชาติที่มีต่อสังคมไทย

5.2 การวิจัยภาคสนาม (field research) เป็นการสัมภาษณ์โดยออกแบบสอบถามนักวิชาการ 5 ท่าน ประชาชนที่มาจับจ่ายสินค้าที่ห้างแห่งละ 10 ท่าน รวม 30 ท่าน เจ้าของร้านค้าอีก 10 ท่าน เพื่อทราบทัศนคติและวิสัยทัศน์ที่มีต่อการนำหลักจริยธรรมธุรกิจไปใช้ในการบริหารองค์กร แนวคิดและผลกระทบของบรรษัทข้ามชาติที่มีต่อสังคมไทย

รูปแบบการค้นคว้าวิจัยนี้จะเน้นไปที่ความสำคัญของอิทธิพลของระบบทุนข้ามชาติในสังคมไทยโดยเปรียบเทียบกับแนวคิดพื้นฐานของหลักจริยธรรมธุรกิจ โดยจะศึกษาหาประโยชน์และความจำเป็นที่นักธุรกิจควรนำหลักจริยธรรมไปใช้ในการดำเนินธุรกิจ เพื่อให้การดำเนินธุรกิจประสบความสำเร็จและไม่เบียดเบียนสังคม โดยจะแสดงแนวทางในการดำเนินธุรกิจว่ามีหลักจริยธรรมเช่นใดจึงสามารถบริหารองค์กรให้ประสบความสำเร็จได้ดีและมีจริยธรรม

5.1 สรุปผลการวิจัย

ธุรกิจเมื่อเริ่มมีการก่อตั้งขึ้นย่อมเป็นเพียงกิจกรรมในการอำนวยความสะดวกแก่มนุษย์เท่านั้น ไม่มีอิทธิพลมากนักต่อวิถีชีวิตของมนุษย์และไม่มีผลกระทบต่อสังคม แต่เมื่อมนุษย์เกิดความเคยชินและพยายามพัฒนาธุรกิจให้มีบทบาทมากขึ้น มนุษย์กลายเป็นเป้าหมายของธุรกิจ แทนที่ธุรกิจจะเป็นเป้าหมายของมนุษย์ ดังนั้น จึงแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของธุรกิจที่มีต่อมนุษย์ และสังคมจนไม่สามารถแยกธุรกิจออกจากสังคมหรือแยกสังคมออกจากธุรกิจได้ ธุรกิจที่มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจที่ดี มีผลกำไรหรือการหมุนเวียนของทรัพย์สินเป็นที่น่าพอใจของเจ้าของและผู้ถือหุ้นเหล่านี้เกิดจากการบริหารงานขององค์กรธุรกิจนั้น และความมั่นคงทางเศรษฐกิจของสังคม

โครงสร้างของงานทางธุรกิจที่เป็นระบบมีส่วนช่วยให้ธุรกิจเข้าใจบทบาทของเศรษฐกิจและสังคมยิ่งขึ้น นักธุรกิจจะสะดวกสบายขึ้นเมื่อทำงานใน โครงสร้างที่ได้มีการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระบบเศรษฐกิจกับสังคม นักธุรกิจเริ่มตระหนักว่าเขาไม่สามารถแยกธุรกิจจากกรอบของเศรษฐกิจได้ เพราะระบบของเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กับสังคม ธุรกิจจะดีได้ถ้าสังคมอยู่ในสภาพดี ในทำนองเดียวกันถ้าสังคมมีสภาพไม่ดี ธุรกิจก็ไม่สามารถมีสภาพที่ดีได้เช่นกัน

ความเข้าใจในระบบเศรษฐกิจกับสังคม ทำให้นักธุรกิจมองเห็นผลจากกิจกรรมของธุรกิจที่กระทบต่อสังคม เช่น เมื่อธุรกิจเริ่มดำเนินการ นักธุรกิจจะร่วมมือกับชุมชนที่ธุรกิจตั้งอยู่ในอันที่จะก่อให้เกิดปัจจัยพื้นฐานทางสาธารณูปโภคในชุมชน เช่น ถนน น้ำ ไฟ รวมทั้งสถาบันทางสังคม เช่น บ้าน วัด โรงเรียน ศูนย์วัฒนธรรม ทั้งนี้เพื่อให้แน่ใจว่าการมาตั้งธุรกิจจะได้รับการยอมรับจากชุมชน

พลังกดดันสำคัญที่ทำให้ธุรกิจต้องเกี่ยวข้องกับสังคม เนื่องมาจากความล้มเหลวของสถาบันสังคมอื่นๆ ทำให้คนเกิดความผิดหวังและมีความคิดเห็นว่าเมื่อธุรกิจประสบความสำเร็จทางด้านเศรษฐกิจก็น่าจะประสบผลสำเร็จทางสังคมด้วย ตัวอย่างความล้มเหลวของสถาบันทางสังคมอื่นๆ ได้แก่ ปัญหาความรู้หนังสือของประชาชน แม้ว่าจะใช้ทรัพยากรไปมากในการให้การศึกษาแก่คนทั่วไปแต่ก็ยังมีปัญหาการไม่รู้หนังสือ หรือแม้กระทั่งคนที่รู้หนังสือก็ยังมีปัญหาการขาดจุดมุ่งหมายในการศึกษา หรือในเรื่องของการใช้ทรัพยากรจำนวนมาก รวมทั้งเวลานับสิบปีสำหรับนักสังคมวิทยา นักจิตวิทยา และนักสังคมสงเคราะห์เพื่อแก้ปัญหาอาชญากรรม แต่อัตราก่อเกิดอาชญากรรมก็ยังสูงขึ้นเรื่อยๆ รวมทั้งปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ทวีความรุนแรงอยู่ในปัจจุบัน

ปัญหาเหล่านี้เป็นพลังกดดัน จนต้องคิดหาวิธีแก้ปัญหากันในแง่มุมต่างๆ กัน อันเนื่องมาจากสถาบันทางธุรกิจมีความสามารถในการจัดการ การกำหนดหน้าที่และมีทรัพยากรด้านวัตถุ ซึ่งสถาบันอื่นๆ ที่ทำงานในทางสังคมดูเหมือนว่าจะขาดความสามารถในการจัดการ และควบคุมดูแลอย่างด้อยประสิทธิภาพ

ด้วยเหตุนี้ธุรกิจจึงเกี่ยวข้องกับสังคมได้หลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับความต้องการของสังคม การพิจารณากำหนดขอบเขตการเกี่ยวข้องกับสังคมของธุรกิจต้องกำหนดอย่างชัดเจนในทิศทางของธุรกิจ ธุรกิจที่ดีจะต้องคำนึงถึงเวลาว่าเป็นหน้าที่ของตนที่ต้องปรับปรุงให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมภายนอก โดยต้องระลึกเสมอว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างทางสังคม เป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์จากสังคม ดังนั้น ธุรกิจต้องมีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นประโยชน์กับสังคมให้สมดุลกับสิ่งที่ธุรกิจได้รับจากสังคม ธุรกิจจึงต้องตอบสนองต่อสังคมด้วยการแก้ไขปัญหาต่างๆ ทางสังคมที่เกิดขึ้น ดังนี้

1) การแก้ปัญหาคความยากจนและการว่างงาน ธุรกิจสามารถแก้ไขปัญหาความยากจนด้วยการให้ความช่วยเหลือแก่ครอบครัวต่างๆ ที่ต้องประสบกับปัญหาความยากจนโดยการให้ความร่วมมือกับโครงการต่างๆ ที่รัฐบาลจัดขึ้น เช่น การช่วยโครงการสร้างงานในชนบท การให้ความช่วยเหลือทางด้านการฝึกอบรมแก่คนงานที่ไม่มีฝีมือและว่างงานให้กลายเป็นคนมีฝีมือและมีงานทำ

2) การให้ความยุติธรรมแก่ผู้บริโภค ผู้บริโภคไม่เพียงแต่ต้องการที่จะให้ธุรกิจขายสินค้าได้ในราคายุติธรรม หากแต่ต้องการข้อมูลที่จะช่วยให้สามารถตัดสินใจซื้อสินค้าได้อย่างถูกต้องอีกด้วย ธุรกิจจึงต้องทำหน้าที่ในการให้ข่าวสาร โดยการโฆษณา การประชาสัมพันธ์ และการให้ข่าวสารแก่ผู้บริโภคอย่างถูกต้องและยุติธรรมด้วย

3) การจ้างแรงงาน ธุรกิจในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงเทคนิคการว่าจ้างงานใหม่โดยให้ความเสมอภาคกับแรงงานหญิงและแรงงานชาย เป็นการเปิดโอกาสให้หญิงมีบทบาทในธุรกิจมากขึ้น

4) การป้องกันสภาพแวดล้อม ธุรกิจต้องพิจารณาถึงผลกระทบทั้งในปัจจุบันและในระยะยาวที่จะเกิดจากการกระทำของธุรกิจต่อสิ่งแวดล้อมและบุคคลที่อาศัยอยู่ในสิ่งแวดล้อมดังกล่าว นอกเหนือจากการตอบสนองทางด้านสินค้าและการให้บริการ แนวทางป้องกัน

สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ ได้แก่ การหาแนวทางที่จะใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดไม่ให้เกิดการสูญเสียบ่อย่างเปล่าประโยชน์และการร่วมมือในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ โดยการสนับสนุนร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐในโครงการรณรงค์เพื่อสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

5) การให้ความสนับสนุนทางการศึกษา ธุรกิจได้ถูกเรียกร้องให้ช่วยเหลือและสนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษาในหลายๆ ทาง เช่นการให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนนักศึกษาที่ยากจนแต่เรียนดี การให้เงินสนับสนุน โครงการวิจัยต่างๆ ที่กระทำโดยสถาบันการศึกษาและสถาบันวิจัยบริการด้านหนังสือและห้องสมุด การส่งผู้เชี่ยวชาญเป็นวิทยากรบรรยายในสถานศึกษา เป็นต้น

6) การให้ความสนับสนุนด้านการกุศล ปัจจุบันธุรกิจได้ให้ความช่วยเหลือในด้านการกุศลเป็นอย่างมาก ในรูปของการบริจาคเงินและสิ่งของซึ่งมีผลช่วยให้โครงการต่างๆ ที่รัฐตั้งไว้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้เป็นที่น่าพอใจ

การที่ธุรกิจจะดำเนินการไปได้ด้วยความมั่นคง มิใช่เพียงการที่ธุรกิจมีกำไรเพียงอย่างเดียวเท่านั้น การที่ธุรกิจได้ถือกฎแห่งสังคม นำความสงบสุข และความเจริญมาสู่สังคมก็เป็นเรื่องที่สำคัญ และความจำเป็นอย่างมากคือการที่ธุรกิจตั้งอยู่บนพื้นฐานของกฎหมายและจรรยาบรรณของวิชาชีพ ทั้งเป็นแนวทางสนับสนุนให้ธุรกิจดำเนินการไปได้อย่างต่อเนื่องและมีความมั่นคงแก่องค์กรธุรกิจนั้นๆ หากธุรกิจใดประกอบด้วยจริยธรรมย่อมเป็นที่ยอมรับเชื่อถือ ได้รับโอกาส มีความได้เปรียบในเชิงธุรกิจ และมีแนวโน้มที่จะรุ่งโรจน์ ตัวอย่างเช่น พ่อค้าที่มีมนุษยสัมพันธ์ มีความซื่อตรงและเป็นธรรม ใครๆ ก็อยากที่จะคบค้าสมาคมด้วย เขาย่อมได้รับโอกาสทางการค้ามากมาย ดังนั้น จริยธรรมคือหนทางแห่งความสำเร็จที่จำเป็นต่อการประกอบธุรกิจ หากจะประเมินประโยชน์ของจริยธรรมต่อองค์กรธุรกิจแล้ว สามารถที่จะจำแนกออกได้ดังนี้

1. จริยธรรมก่อให้เกิดความเชื่อถือ (CREDIT) โดยธรรมชาติความเชื่อถือนั้นเกิดจากความซื่อสัตย์ดังนั้นคนที่มีจริยธรรมดี มีความซื่อสัตย์ย่อมได้รับความเชื่อถือ และความเชื่อถือเป็นที่มาของเครดิตทางการค้า ซึ่งเป็นปัจจัยที่ได้เปรียบในเชิงการแข่งขัน ทั้งในด้านการลงทุนและการตลาด

2. จริยธรรมก่อให้เกิดความทุ่มเท (DEVOTION) ของคนทำงาน อันจะนำมาซึ่งประสิทธิภาพอันทรงคุณภาพ (Qualitative Efficiency) ต่อการผลิตที่เต็มกำลัง (Full Capacity) หาก

บริษัทที่มีจริยธรรม ปฏิบัติต่อพนักงานทุกคนอย่างมีมนุษยธรรม และมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง ย่อมเป็นที่รักที่ผูกพันของพนักงาน พนักงานย่อมทุ่มเทความสามารถต่อการผลิต หรือการบริการอย่างเต็มกำลังความสามารถ อันนำมาซึ่งผลการผลิตหรือการบริการที่ดี

3. จริยธรรมก่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดี (GOOD IMAGE) ภาพลักษณ์ที่ดีมีผลต่อตำแหน่งทางการค้าของบริษัท (Positioning) และมีผลต่อความภักดีที่ผู้บริโภคมีต่อสินค้าและบริการของบริษัท (Brand Royalty) และภาพลักษณ์ทางการค้าที่ดีมีผลโดยตรงต่อการกำหนดราคา (Pricing) และความภักดีต่อสินค้าและบริการมีผลโดยตรงต่อยอดขาย (Sales Volume) ซึ่งราคาขายและยอดขายมีผลโดยตรงต่อกำไร ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า จริยธรรมทางธุรกิจคือที่มาแห่งความร่ำรวย

4. จริยธรรมก่อให้เกิดการลดหย่อนทางกฎหมาย บริษัทที่ประวัติทางจริยธรรมที่ดีงาม เมื่อพลาดพลั้งไปมีคดีความกับบุคคลอื่นที่ดี หรือกับรัฐที่ดี ย่อมได้รับข้อลดหย่อนในบทลงโทษตามโทษานุโทษที่บัญญัติไว้ตามกฎหมายของแต่ละสังคม

5. จริยธรรมก่อให้เกิดการทำงานอย่างมีความสุข เมื่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับบริษัท ไม่ว่าจะเป็นผู้ถือหุ้น ผู้ร่วมงานในบริษัทลูกค้า ลูกค้า ผู้บริโภค รัฐบาล และสังคม ต่างก็มีจริยธรรมที่ดีต่อกัน ย่อมเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีและอบอุ่นขึ้น ทุกฝ่ายจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสบายใจ และไม่มีปัญหาบาดหมางใจกันเกิดขึ้น หรือหากมีบ้างโดยอุบัติเหตุก็จะแก้ไขได้โดยง่าย การทำงานอย่างมีจริยธรรมต่อตนเอง และต่อกันและกัน จึงเป็นชีวิตการทำงานที่เป็นความสุขปราศจากความเครียดใดนอกจากความเครียดอันเกิดจากภาระเสี่ยงบ้าง จริยธรรมในการปฏิบัติงานก็จะช่วยผ่อนคลายและลดความเครียดไปได้มากที่สุดทีเดียว

จากการศึกษาจริยธรรมธุรกิจของบรรษัทข้ามชาติในประเทศไทย ทำให้ผู้วิจัยได้ค้นพบว่าสภาพของสังคมไทยปัจจุบันมีการพัฒนาในทุกๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการศึกษา เศรษฐกิจการเมืองและสังคมอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการที่ประเทศไทยได้พัฒนาตนเองเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์เพื่อความเจริญเติบโตของประเทศและมีความทัดเทียมกับชาติอื่นๆ เทคโนโลยีต่างๆ และสิ่งอำนวยความสะดวกมากมายที่เกิดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการให้กับคนที่อยู่ในภาวะที่เร่งรีบและแข่งขัน การเปิดประเทศเพื่อส่งเสริมและเชื่อมโยงทางการค้า ส่งผลให้เกิดการลงทุนระหว่างประเทศเพิ่มมากขึ้น สร้างกระแสการแข่งขันทางเศรษฐกิจและการทำธุรกิจเพิ่มมากขึ้นไม่ว่าจะเป็นด้านการค้า การบริการ การขนส่งและท่องเที่ยว

อิทธิพลของยุคโลกาภิวัตน์ส่งผลให้เกิดการแข่งขันทางการค้าและทวีความยิ่งใหญ่มากขึ้นทุกวัน บรรษัทต่างชาติเริ่มเข้ามามีอิทธิพลกับการทำธุรกิจภายในประเทศไทยมากขึ้น การแข่งขันของคนในสังคมเริ่มทำให้ค่านิยมของคนเปลี่ยนไป แนวคิดระบบทุนนิยมเข้ามามีบทบาทกับการดำเนินชีวิตของคนในสังคม การทำธุรกิจการค้าเป็นเครื่องมือสร้างความมั่งคั่งให้กับตนเอง ความร่ำรวยและผลกำไรเป็นเป้าหมายหลักในการประกอบธุรกิจ เกิดลัทธิบริโภคนิยมและวัตถุนิยม ความมั่งคั่งร่ำรวยคือหัวใจสำคัญของการดำรงชีวิต วิถีชีวิตแบบไทยๆ เริ่มเลือนหายไปจากสังคม

แรกเริ่มการทำธุรกิจเป็นการตอบสนองความต้องการของคนในสังคม เพื่อความสะดวกสบาย การให้บริการ และสร้างรายได้ให้กับคนแต่เมื่อค่านิยมของคนเปลี่ยนการทำธุรกิจก็เปลี่ยนไป เป้าหมายของการค้าขายคือการแสวงหากำไรและผลประโยชน์ส่วนตน

การทำธุรกิจนอกจากจะแสวงหากำไรและบริการมาตอบสนองความต้องการของสังคมแล้ว ยังต้องคำนึงถึงความคาดหวังและความรับผิดชอบที่มีต่อสังคมด้วย เช่นการปฏิบัติตามกฎหมายการค้า การประกอบธุรกิจอย่างมีจริยธรรมคำนึงถึงผลกระทบที่สังคมจะได้รับจากธุรกิจของตน และช่วยสร้างเสริมค่านิยมและวัฒนธรรมอันดีงามแก่สังคม

องค์กรใดที่ประกอบธุรกิจโดยไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อสังคมย่อมส่งผลให้องค์กรนั้นๆ ไม่สามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้หรืออาจสร้างความเสียหายให้กับสังคมที่ตนอยู่ด้วย ดังนั้นการดำเนินธุรกิจจึงต้องมีหลักจริยธรรมในการประกอบการหรือหลักการในการดำเนินงานเพื่อสร้างความเจริญเติบโตให้กับองค์กรของตน คำนึงถึงส่วนรวมและสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้แก่สังคมที่อยู่ด้วย

สำหรับบรรษัทข้ามชาติที่เข้ามามีบทบาทกับการค้าปลีกของสังคมไทยในปัจจุบันมีรูปแบบที่สำคัญคือซูเปอร์เซ็นเตอร์ โดยในแต่ละบรรษัทก็จะมีแนวทางการดำเนินงานเพื่อสร้างความเข้มแข็งและกำไรให้กับองค์กรของตนแตกต่างกันไป เช่น เป็นที่ระดมสินค้าซึ่งเป็นสินค้าประจำวันที่ผลิตจากโรงงานในประเทศไทยได้ขาย นอกจากนี้บรรษัทเหล่านี้ยังมีบทบาทในเรื่องของการกระจายสินค้าจากผู้ผลิตสู่ผู้บริโภค การพัฒนาฝีมือแรงงานไทย มีการประกันสินค้าที่ขายให้ได้มาตรฐานและมีคุณภาพ เป็นแหล่งสร้างงานและรายได้ให้กับแรงงานไทย ที่สำคัญยังมีบทบาทกับภาคอุตสาหกรรมอีกด้วย นับได้ว่าซูเปอร์เซ็นเตอร์เหล่านี้เป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจ

ในสังคม แต่การที่มีบริษัทของชาวต่างชาติเข้ามาดำเนินธุรกิจในประเทศไทยก็ไม่ได้หมายความว่าบริษัทเหล่านี้ไม่ได้สร้างความเสียหายให้กับสังคมไทยเลย

บริษัทที่เข้ามาดำเนินธุรกิจในประเทศไทยส่วนใหญ่ก็เพื่อมาแสวงหาผลประโยชน์ หาแหล่งวัตถุดิบผลิตสินค้าและหาตลาดเพื่อสร้างกำไร วิธีการดำเนินงานและการทำธุรกิจก็ย่อมต้องหวังตัดดวงจากประเทศไทยให้ได้มากที่สุด วัฒนธรรมการความเจริญในเทคโนโลยี การคมนาคม สื่อสารและความเจริญเติบโตของตลาดเป็นข้อดีที่มีบริษัทต่างชาติเข้ามาเกี่ยวข้องกับการทำธุรกิจไทยแต่ผลเสียจากการที่บริษัทเหล่านี้เข้ามาก็มีมาก เช่น ค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไป รูปแบบของการดำรงชีวิตในสังคมกลายเป็นเร่งรีบ แข่งขันและไม่พอเพียง ทรัพย์สินเงินทองและฐานะทางการเงินที่มั่งคั่งคือตัวชี้วัดสถานะในสังคม การประกอบธุรกิจการค้าก็ขาดจริยธรรมมีการแข่งขันสูง ผู้ประกอบการคิดหาทุกวิถีทางเพื่อเรียกลูกค้า การโฆษณาชวนเชื่อผิดที่เกินจริง โปรมโชน์ลด แลก แจกแถมเพื่อดึงดูดให้ผู้บริโภคจับจ่ายสินค้า จนบางครั้งเกิดการบริโภคเกินตัว ไม่ประมาณตน ปัญหาที่ตามมาคือความฟุ่มเฟือยและสิ้นเปลือง

การประกอบธุรกิจการค้าหากมองแต่แง่ของผลประโยชน์และกำไรเพียงด้านเดียวย่อมไม่เกิดผลดีแน่นอน ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและจำนวนเม็ดเงินที่หมุนเวียนภายในประเทศหากมองเพียงผิวเผินย่อมเป็นตัวกระตุ้นให้ดำเนินธุรกิจต่อไปได้และปล่อยให้บริษัทต่างชาติเข้ามามีอิทธิพลและครอบงำผลประโยชน์ต่อไปเรื่อยๆ โดยลืมคำนึงถึงผลเสียที่เข้ามาตัดดวงกับเรา ประเทศไทยก็จะเป็นฝ่ายเสียเปรียบเพราะหากมองถึงผลกระทบในระยะยาวบริษัทเหล่านี้ก็จะแสวงหากำไรและผลประโยชน์เข้าตัวมากที่สุด การประกอบการค้าและวิธีการดำเนินธุรกิจก็จะขาดจริยธรรม รัฐบาลและประชาชนควรตระหนักถึงผลกระทบเหล่านี้ให้ได้อย่างมองเพียงผลกำไรหรือมุ่งหวังเพียงต้องการเปิดการค้าเสรี โดยลืมตระหนักถึงผลกระทบและความพร้อมของประเทศ เพราะท้ายที่สุดแล้วประเทศชาติก็จะได้รับผลเสียมากที่สุด เราต้องตระหนักว่าการที่มีบริษัทต่างชาติเข้ามาค้าอาจจะช่วยในเรื่องของการจ้างงาน แต่ก็ก็เป็นค่าจ้างแรงงานต่ำ รัฐบาลต้องเข้ามาดูแล มีนโยบายที่เด่นชัดว่าเราจะให้บริษัทแบบไหนเข้ามา บริษัทใดที่จำเป็นกับการพัฒนาประเทศ บริษัทใดที่มีมาตรฐานมีการดูแลสภาพแวดล้อมที่เข้มแข็ง

สำหรับกลุ่มคนที่จะได้รับผลกระทบโดยตรงกับการมีซูเปอร์เซนเตอร์คือร้านค้าปลีก เพราะห้างขนาดใหญ่จะทำให้เจ้าของทุนไม่สามารถเปิดกิจการสู้ได้ เพราะด้วยขนาดของธุรกิจที่เล็กกว่า ใช้ต้นทุนสูงกว่า สินค้าน้อยกว่าต่างกับห้างขนาดใหญ่ที่สามารถซื้อของในปริมาณมากๆ มา

จำหน่าย ห้างใหญ่จึงสามารถขายของลดราคาได้เพราะต้นทุนต่ำ ดอกเบี้ยต่ำ มีความหลากหลายในตัวสินค้ามากกว่า เรียกได้ว่าร้านค้าปลีกเสียเปรียบที่สุด เพราะการเปิดให้ต่างชาติเข้ามาลงทุนได้อย่างเสรีมากเกินไป รัฐบาลเองก็ไม่ได้ช่วยส่งเสริมธุรกิจร้านค้ารายย่อยให้รวมตัวกัน ไม่ช่วยกันสร้างความเข้มแข็งพอที่จะเปิดธุรกิจสู้กับเค้าได้จึงกลายเป็นปัญหาขึ้นมา ยังไม่มีกฎหมายคุ้มครองป้องกันและควบคุมช่วยเหลือเจ้าของกิจการร้านค้าเล็ก เช่น ข้อห้ามสำหรับห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ ห้ามตั้งในเขตเมือง

สำหรับปัญหาการประท้วงที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเพราะรัฐบาลเองก็ไม่ได้จะแก้ปัญหาอย่างไรเพราะหากไม่อนุญาตให้บริษัทต่างชาติเข้ามาทำธุรกิจก็จะเป็นการผิดบัญญัติการเปิดการค้าเสรี ต่างชาติก็จะไม่ซื้อสินค้าไม่ร่วมธุรกิจด้วย สินค้าของประเทศก็จะจำหน่ายไม่ได้ ตอนนี้จึงกลายเป็นปัญหาที่ยังหาทางออกไม่ได้ รัฐบาลต้องพิจารณาให้ดีย่อนั้นปริมาณ มองว่าอะไรจำเป็นหรือไม่จำเป็น เช่น เทคโนโลยีบางอย่างที่เราไม่พอมีความต้องการเพิ่มก็เปิดรับเข้ามา และต้องพิจารณาว่าจะไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมด้วย การจะเปิดให้มีการลงทุนสินค้าก็ต้องพิจารณาว่ามีความจำเป็นต่อประเทศหรือไม่ ไม่ควรให้ความสำคัญแต่ปริมาณจนลืมนำถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นภายหลัง การลงทุนร่วมกันระหว่างเจ้าของประเทศกับบริษัทต่างชาติต้องฝึกฝนแรงงาน ท้องถิ่นให้สามารถทำงานในระดับสูงได้ด้วยเพื่อที่เราจะได้สามารถเรียนรู้เทคโนโลยีระดับสูงและนำความรู้นั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติไม่ใช่เพื่อให้แรงงานกลายเป็นแรงงานค่าจ้างต่ำราคาถูก

สิ่งที่รัฐบาลควรกำกับดูแลคือให้มีการเจรจาพูดคุยกันระหว่างธุรกิจใหญ่กับตัวแทนกลุ่มร้านค้าปลีกเพื่อให้ทราบแนวทางของทั้งสองฝ่ายว่ามีแนวทางใดในการอยู่ร่วมกันและช่วยให้ธุรกิจปลีกไม่ตายไปจากสังคมไทยและในขณะเดียวกันธุรกิจข้ามชาติก็สามารถเอื้อประโยชน์ให้กับร้านพวกนี้ด้วย ควรเป็นคู่ค้ามากกว่าเป็นคู่แข่ง สร้างเครือข่ายแก่กันเพื่อความยั่งยืนทางธุรกิจ รัฐบาลควรหามาตรการหรือนโยบายให้ทั้งสองฝ่ายมีความสัมพันธ์เป็นไปในลักษณะคู่ค้าอยู่กันอย่างพึ่งพาอาศัยช่วยเหลือกันไม่ใช่แข่งขันเพื่อทำลาย เพราะรัฐบาลไม่สามารถห้ามบริษัทต่างชาติมาทำธุรกิจได้เพราะเป็นการผิดต่อกฎการค้าเสรีแต่เราควรกำกับดูแลให้ครอบคลุมและชัดเจนเพราะเป็นสิทธิ์ที่เราควรทำ เราเป็นเจ้าของประเทศสามารถตั้งกฎกติกาได้เพื่อคุ้มครองตนเองไม่ให้เสียผลประโยชน์มากเกินไป

สำหรับจริยธรรมธุรกิจยังไม่ได้รับการส่งเสริมและไม่พัฒนาให้ครอบคลุม ในปัจจุบัน การทำธุรกิจเป็นระบบที่ใหญ่มากขึ้น พ่อค้าหรือนายทุนไม่ได้เป็นแค่คนในท้องถิ่นเท่านั้นแต่เป็นคนนอกชุมชน เป็นคนต่างประเทศ โดยไม่ได้คำนึงว่าธุรกิจของตนจะสร้างความเสียหายให้กับชุมชนหรือสังคมอย่างไร ทั้งเรื่องสภาพแวดล้อมหรือเรื่องจริยธรรม ไม่ได้คำนึงถึงการอยู่ร่วมกันในสังคม กฎหมายจึงมีส่วนสำคัญมาก การศึกษาก็เช่นกันต้องเน้นไปที่การปลูกฝังจริยธรรมไม่ใช่เน้นที่การแข่งขัน กำไร ขาดทุน ต้นทุนหรือผลิตผลเท่านั้น ระบบทุนนิยมปัจจุบันจะเน้นสร้างความเห็นแก่ตัว เน้นการแข่งขันเพื่อตัวเองมากเกินไป ต้องเน้นที่ส่วนรวม เพื่อสังคม เน้นความเป็นธรรม โดยให้ความรู้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนรัฐบาลต้องให้เงินอุดหนุนดูแล ในส่วนของบริษัทเองต้องเคารพกฎหมายแรงงานประเทศนั้นๆ คำนึงถึงสภาพแวดล้อมของประเทศที่จะไปตั้งดวงทรัพย์ากรมา

ทุกบริษัทใหญ่ๆ จะมีจริยธรรมธุรกิจของเค้าแต่จริยธรรมจะเป็นไปในลักษณะจริยธรรมของผู้บริหาร จริยธรรมของพนักงาน การจำทำยังไงให้บริษัทเจริญก้าวหน้าสามารถทำกำไรได้สูงสุดซึ่งบริษัทข้ามชาติเค้าจะเน้นที่Moral Prohibita เน้นที่ตัวกฎหมาย (ปฏิบัติตามกฎหมายบ้านเมืองอย่างเคร่งครัด) จริยธรรมแบบนี้ยังไม่เพียงพอเพราะเป็นการมองแค่ประโยชน์ของตนเพื่อธุรกิจของตนฝ่ายเดียวแต่ไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อสังคมในวงกว้าง ควรมองผลกระทบที่มีต่อสังคมการอยู่ร่วมกันอย่างเอื้ออาทรเข้าใจวัฒนธรรมของการอยู่ร่วมกัน เข้าใจในศาสนาของกันและกัน

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงถือเป็นทางเลือกหนึ่งที่จะนำมาปรับใช้เพื่อช่วยพัฒนาประเทศในฐานะที่ลดการพึ่งพาทุนจากบริษัทข้ามชาติได้ โดยรัฐบาลควรปฏิรูปให้คนจนมีความพอเพียง ไม่เห่อการส่งเสริมการลงทุนการค้ามากเกินไป ควรเน้นบริโภคนิยมสิ่งที่จำเป็น ช่วยกันสร้างระบบเศรษฐกิจที่เน้นความเป็นธรรม เน้นความต้องการในปัจจุบัน 4 เค้ามีอาหารกิน ที่อยู่อาศัย มีเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มได้ สาธารณสุขที่ดีและลดความฟุ่มเฟือยลง ลดซื้อของต่างชาติ เก็บภาษีสินค้าฟุ่มเฟือยแพงขึ้นแล้วนำเงินนั้นมาช่วยคนจนจึงจะเป็นเศรษฐกิจพอเพียง เน้นความสุขมากกว่าการเติบโตทางเศรษฐกิจแบบที่ผ่านมา ควรหันมาสนใจคุณภาพชีวิต ความสุขของคน มุ่งการพัฒนาทางสังคมและศิลปวัฒนธรรม ทั้งระบบและแนวคิดปรัชญานี้ต้องรู้วิธีการจัดการ ต้องหันมาพึ่งตนเองถ้าเรามีเศรษฐกิจที่พึ่งตนเองมากขึ้น ค่อยๆ พัฒนาไม่ต้องรีบร้อนที่จะพัฒนา ไม่เป็นหนี้ ไม่พึ่งพาต่างชาติมากเกินไป เราก็จะค่อยๆ เติบโตขึ้นได้อย่างเข้มแข็ง

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงชี้ถึงแนวทางการดำเนินชีวิตของประชาชนในทุกระดับ ไม่ว่าจะในระดับครอบครัว ชุมชน หรือ รัฐ ในการปฏิบัติงานหรือบริหารพัฒนาประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลางมีความพอประมาณ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความ

ไม่ประมาท มีเหตุผล และสร้างระบบภูมิคุ้มกันต่อผลกระทบต่างๆ อันอาจจะเกิดขึ้นจากภายนอก และภายในอย่างรอบคอบ ในขณะที่เดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนให้มีความสำนึก ในคุณธรรม ความซื่อสัตย์ และความรอบรู้ที่เหมาะสม การดำเนินชีวิตควรใช้ความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงจากสภาพแวดล้อม และวัฒนธรรมโลกภายนอก ได้เป็นอย่างดี การดำรงชีวิตและปฏิบัติตนมุ่งเน้นการอยู่รอดปลอดภัย และวิฤต สร้างความมั่นคง และความยั่งยืนของการพัฒนาเพราะการมีบริษัทต่างชาติเข้ามาทำธุรกิจทำให้พฤติกรรม การบริโภคของประชาชนเปลี่ยนไป บริษัทจะมีวิธีการขายสินค้า ตั้งโชว์สินค้าเพื่อที่จะดึงดูดลูกค้าซึ่ง บางครั้งผู้บริโภคก็จะบริโภคโดยไม่มีเหตุผล เห็นว่าสินค้าคูดี นำชื่อนำลองก็ยอมจ่ายเงิน เพราะการ โฆษณาผ่านสื่อ ลด แลก แจก แถม อาจทำให้ผู้บริโภคบริโภคสินค้าเกินความจำเป็น ต้องปลูกฝังให้ คนไทยรู้ด้วยว่า ควรใช้จ่ายอย่างมีเหตุผลและคำนึงถึงกระเป๋าของตนอาจมีการห้ามโฆษณาสินค้า บางอย่าง เช่นสินค้าจำพวก สุรา สารเสพติด บุหรี่ เป็นต้น ของบางอย่างที่ไม่ควรโฆษณาต้องมีการ กำกับดูแลไม่ใช่ตั้งโชว์อยู่เพื่อจูงใจผู้บริโภค ถ้าคนไทยยังยึดแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงได้ บริโภค อย่างมีเหตุผลโดยคำนึงถึงกระเป๋าของตนเองก็ไม่ทำให้เดือดร้อน แต่ธุรกิจพวกนี้มีกลยุทธ์ทางการตลาดที่สามารถทำให้พฤติกรรมของผู้บริโภค เกินปริมาณแทนที่จะทำให้คนไม่จนกลับจนมากกว่าเดิม

รัฐบาลต้องเข้ามากำกับดูแลในเรื่องของการ โฆษณาสินค้า ควรมีการรณรงค์เรื่องบริโภค แบบพอเพียง เพื่อให้ทันกับกระแสการบริโภคแบบใหม่ถ้าเราปล่อยให้ธุรกิจข้ามชาติเข้ามาใน ลักษณะเสรี เราก็ไม่มีทางสู้เค้าได้เลยเพราะเค้ามีทุนมากกว่าเค้าสามารถหาวิธีการให้คนมาบริโภค สินค้าของเค้าได้และดึงเงินจากกระเป๋าของทุกคนไป คนในประเทศก็จะยากจนอยู่อย่างนี้ ความ แตกต่างในเรื่องฐานะทางเศรษฐกิจก็จะมากขึ้นเรื่อยๆ และคนบางกลุ่มก็จะไม่สามารถเข้าถึงสินค้า ราคาถูกได้เลย เศรษฐกิจพอเพียงจะทำให้จริงต้องดูที่รากเหง้าของคนไทย การใช้จ่ายเงินเกินตัวของ ผู้บริโภคเราไม่สามารถตัดสินโทษใครได้ว่าผิดเพราะเป็นการตัดสินใจของผู้บริโภคเองดังนั้นจึง ควรมีการปลูกฝังประชาชนให้รู้จักประมาณตนเพื่อให้อยู่รอดและรู้เท่าทัน โลกาภิวัตน์ โดยต้องมีความรู้และคุณธรรมมากำกับ

ข้อดีจากการมีบริษัทต่างชาตินำมาลงทุนในประเทศไทย

1. ประโยชน์ที่ปฏิเสธไม่ได้เลยหากมีบริษัทต่างชาตินำมาลงทุนในประเทศไทย คือ การเข้าสู่โลกไร้พรมแดน(โลกาภิวัตน์)การเปิดประเทศให้ต่างชาติเข้ามาลงทุน ย่อมส่งผลให้

ต่างชาติรู้จักประเทศไทยมากขึ้นความเจริญของเทคโนโลยีในด้านต่างๆ ก็จะเกิดขึ้นด้วยไม่ว่าจะ เรื่องของการคมนาคม การสื่อสารเดินทาง การศึกษาและองค์ความรู้ต่างๆ การเปิดการค้าเสรีเช่นนี้ ช่วยสร้างความน่าเชื่อถือให้กับประเทศไทย สร้างเม็ดเงินจากการเก็บภาษีบริษัทที่เข้ามาลงทุน

2. การสร้างงาน/สร้างรายได้ให้กับประชาชนในประเทศ ประชาชนจะมีงานทำกันมากขึ้นเพราะบริษัทที่เข้ามาลงทุนก็คือองค์กรหนึ่ง ซึ่งภายในองค์กรก็จะต้องมีการบริหารงานเพื่อให้ องค์กรอยู่ได้ ต้องมีบุคลากรทำหน้าที่ต่างๆ ในองค์กร เช่น ในห้างสรรพสินค้าก็จะมีแผนกแยกย่อย ซึ่งในแต่ละแผนกก็จะมีคนงานคอยทำหน้าที่ในแผนกนั้นๆ เช่น ฝ่ายคีย์ข้อมูล ฝ่ายจัดส่งสินค้า ฝ่าย ตรวจสอบคุณภาพ ฝ่ายบัญชี ฝ่ายขาย เป็นต้น ซึ่งในหนึ่งวันก็จะมีมีการเปลี่ยนกะการทำงานแรงงานก็จะ หมุนเวียนกันไป ประชาชนก็จะได้รับจากจ้างงานจากบริษัทเหล่านี้ และบริษัทส่วนใหญ่ๆมักจะ จ้างงานประชาชนในพื้นที่ประชาชนเจ้าของประเทศที่ตนลงทุนให้ทำงานในบริษัทของตน สิ่งนี้ ถือเป็นการช่วยให้คนไทยมีงานทำ

3. ประชาชนมีทางเลือกที่หลากหลายขึ้นในการซื้อสินค้า ซึ่งเกิดจากการแข่งขันเพื่อ เรียกลูกค้า ทำให้สินค้ามีมาตรฐาน มีการพัฒนารูปแบบและกลยุทธ์ต่างๆ เพื่อเรียกลูกค้าให้สนใจ เกิดการปรับตัวเพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า ความพึงพอใจของผู้บริโภคเป็นสิ่งสำคัญที่สุด มี การอบรมให้สร้างความพึงพอใจให้กับผู้บริโภค ดูแลผู้บริโภคอย่างดี มีโปรโมชั่นต่างๆ เพื่อเอาใจ ลูกค้าลด แลก แจก แถมเพื่อให้ได้บริโภคสินค้าในราคาถูกที่สุด ทำที่สุดผู้บริโภคก็จะได้รับความ สะดวกสบายและบริการเป็นเลิศจากการแข่งขันนี้

4. การพึ่งพาอาศัยกันระหว่างร้านค้าปลีกกับห้างสรรพสินค้าเป็นที่ระดมให้สินค้าซึ่งเป็น สินค้าประจำวันที่ผลิตจากโรงงานในประเทศไทยได้ขาย ไม่ว่าจะเป็นสินค้าเกษตร ข้าวของ เครื่องใช้ต่างๆ ในชีวิตประจำวัน เช่น แชมพู ยาสระผม อาหาร เครื่องใช้ไฟฟ้า เพราะสินค้าเหล่านี้ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับลูกค้าทุกระดับ ตั้งแต่ล่างสุดจนสูงสุด ใครๆ ก็สามารถไปจับจ่ายสินค้าที่ ชุบเปอร์เซ็นเตอร์ได้ และยังช่วยให้สินค้าท้องถิ่นเป็นที่รู้จักมากขึ้น เช่น การนำสินค้าโอท็อปไป วางขายในห้างสรรพสินค้า(ซึ่งในปัจจุบันมีหลายห้างที่ทำแบบนี้)

5. การช่วยเหลือสังคมในด้านต่างๆ เช่น มูลนิธิ การบริจาคสิ่งของ บริษัทต่างชาติที่เข้า มาลงทุนในประเทศไทยสิ่งหนึ่งที่สำคัญกับบริษัทคือการสร้างความพึงพอใจ ความประทับใจ ให้กับประชาชนเจ้าของประเทศ ดังนั้นพวกเขาจะต้องสร้างสิ่งที่ดีตอบแทนสังคมที่เค้าเข้ามาตัดดวง

ผลประโยชน์นั้นคือ การคืนกำไรสู่สังคมในด้านต่างๆ ทั้งเรื่องของการช่วยเหลือให้เงินมูลนิธิต่างๆ การบริจาคสิ่งของหรือสร้างโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ไม่ว่าจะสะพานลอย ลานแอโรบิกหรือแม้กระทั่งการบริจาคสิ่งของช่วยเหลือผู้ในภูมิภาคต่างๆ

ข้อเสียจากการมีบริษัทต่างชาติเข้ามาลงทุนในประเทศไทย

1. ค่าจ้างแรงงานต่ำ บริษัทต่างชาติที่เข้ามาหาวัตถุดิบและตลาดภายในประเทศเพราะบางแห่งในประเทศของเค้ามีกฎหมายคุ้มครองที่เข้มแข็งไม่อำนวยความสะดวกให้กับธุรกิจของเค้า และต้องใช้ต้นทุนสูง เค้าจึงหลีกเลี่ยงโดยการมาลงทุนในประเทศไทย เช่น ไม่ต้องเปิดเครื่องกำเนิดน้ำเสีย แรงงานราคาถูกและคุณภาพชีวิตของแรงงานต่ำ บริษัทเหล่านี้ไม่ได้มีจริยธรรมเหมือนบริษัทแม่เสมอไป

2. การคำนึงถึงแต่ปริมาณจนลืมคุณภาพของนโยบายรัฐ การเปิดให้ต่างชาติเข้ามาลงทุนได้อย่างเสรีมากเกินไปและเราเองก็ไม่ได้ช่วยส่งเสริมธุรกิจร้านค้ารายย่อยให้รวมตัวกัน ไม่ช่วยกันสร้างความเข้มแข็งพอที่จะเปิดธุรกิจสู้กับเค้าได้จึงกลายเป็นปัญหาขึ้นมา ซึ่งในต่างประเทศเค้าจะมีกฎหมายคุ้มครอง ป้องกันและควบคุมช่วยเหลือเจ้าของกิจการร้านเล็ก เช่น เช่น ห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ห้ามตั้งในเขตเมืองเค้าจะมีกฎหมายเข้มงวด หรือกฎหมายท้องถิ่นที่เข้มแข็งแต่ของเรายังไม่ค่อยมี ต้องพิจารณาให้ค้ำยันปริมาณ มองว่าจะอะไรจำเป็นหรือไม่จำเป็น เช่น เทคโนโลยีบางอย่างที่เราไม่พอมีความต้องการของเค้าเพิ่มก็เปิดรับเข้ามาแต่ต้องพิจารณาว่าไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมด้วย การจะเปิดให้มีการลงทุนสินค้าก็ต้องพิจารณาว่ามีความจำเป็นต่อประเทศหรือไม่ การจะส่งสินค้าออกก็เช่นเดียวกันต้องมีการพิจารณาหลายอย่างอย่าไปคำนึงถึงแต่ปริมาณจนลืมคำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นภายหลัง การลงทุนร่วมกันระหว่างเจ้าของประเทศกับบริษัทต่างชาติต้องฝึกฝนแรงงานท้องถิ่นให้สามารถทำงานในระดับสูงได้ด้วยเพื่อที่เราจะได้สามารถเรียนรู้เทคโนโลยีระดับสูงและนำความรู้ที่นั่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติไม่ใช่เพื่อให้แรงงานเรากลายเป็นแรงงานค่าจ้างต่ำ ราคาถูก นโยบายของรัฐมักจะเน้นในเรื่องของความสะดวกสบายในเรื่องการลดภาษี แต่ไม่ได้มองในเชิงคุณภาพกับการพัฒนาประเทศ ทั้งเรื่องของกฎหมายแรงงาน สภาพปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งสิ่งเหล่านี้เราจะมองข้ามไปไม่ได้เลย ควรมีการศึกษาไตร่ตรองคิดอย่างเป็นระบบให้คิดว่าการแข่งขันเสรีจะเป็นไปได้ประเทศของเราต้องมีความเข้มแข็งมากกว่านี้ เราเปิดประเทศทั้งที่เรายังไม่พร้อมดังนั้นการได้เปรียบเสียเปรียบจึงจะมีความแตกต่างกันเห็นได้ชัด(รศ.วิทยากร เชิญกุล)

3. ลัทธิบริโภคนิยม วัตถุนิยมปัจจุบันประเทศไทยถูกครอบงำในเรื่องโลกาภิวัตน์โดยไม่สนใจแนวคิดแบบชาตินิยม คนมักจะคิดว่าชื่อของถูกดีกว่า โดยไม่ได้คำนึงว่าการซื้อของจากบริษัทเหล่านี้ทำให้เงินไหลออกนอกประเทศ บริษัทต่างชาติเค้าไม่ได้นำเงินนี้กลับมาพัฒนาประเทศ ฉะนั้นต้องให้การศึกษาคนให้รู้จักเรื่องเศรษฐกิจมากขึ้น ปลูกฝังแนวคิดเรื่องชาตินิยมหรือรักชาติมากขึ้น ควรมีการรวมกลุ่มกันเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมภายในประเทศสร้างระบบสหกรณ์ให้มีความเข้มแข็ง เช่นในประเทศญี่ปุ่น ประชากรหนึ่งในห้าจะมาซื้อสินค้าที่สหกรณ์ท้องถิ่นของเค้า ร้านค้าสหกรณ์ของเค้าก็มีความทันสมัยสามารถแข่งขันกับห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ได้ เพราะมีการรวมตัวกันของทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคและเค้าทำกันมานานจึงสามารถปรับปรุงตัวเองได้ แต่ในประเทศไทยประชาชนมักจะคำนึงถึงแต่ความสะดวกสบายของตัวเองจนลืมผลกระทบที่เกิดขึ้น การบริโภคสินค้าจะเป็นไปตามการโฆษณาชวนเชื่อจนบางครั้งขาดวิจารณญาณในการตัดสินใจ ใช้เงินเกินความจำเป็น การจับจ่ายใช้สอยเกินตัว สุดท้ายก็เกิดหนี้สินเพราะการบริโภคเกินความจำเป็นและหลงในวัตถุ

4. การดำเนินธุรกิจที่ขาดจริยธรรมเรื่องจริยธรรมธุรกิจเราไม่ส่งเสริม ไม่พัฒนาให้ครอบคลุม สมัยก่อนยังพอมีบ้างที่พ่อค้าจะมีหลักว่าไม่เอาเปรียบ ไม่โกงผู้บริโภค แต่ในปัจจุบันการทำธุรกิจเป็นระบบที่ใหญ่มากขึ้น พ่อค้าหรือนายทุนไม่ได้เป็นเพียงคนในท้องถิ่นเท่านั้นแต่เป็นคนนอกชุมชน เป็นคนต่างประเทศ เขาไม่แคร์ว่า ธุรกิจของเค้าจะสร้างความเสียหายให้กับชุมชนหรือสังคมอย่างไร ทั้งเรื่องสภาพแวดล้อมหรือเรื่องจริยธรรม เขาไม่ได้คิดว่าโรงงานเป็นของชุมชน ไม่ได้คำนึงถึงการอยู่ร่วมกันในสังคม กฎหมายจึงมีส่วนสำคัญมาก การศึกษาก็เช่นกันต้องเน้นไปที่การปลูกฝังจริยธรรมไม่ใช่เน้นที่การแข่งขัน ทำกำไร ขาดทุน ดันทุนหรือผลิตผลเท่านั้น คนรุ่นใหม่จะคิดแต่การได้คะแนนมากที่สุด ใครจะเข้ามหาวิทยาลัยที่ดีที่สุด ใครจะได้เงินเดือนสูงกว่ากัน ระบบทุนนิยมปัจจุบันจะเน้นสร้างความเห็นแก่ตัว เน้นการแข่งขันเพื่อตัวเองมากเกินไป เราต้องเน้นที่ส่วนรวม เพื่อสังคม เน้นความเป็นธรรม โดยให้ความรู้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนรัฐบาลต้องให้เงินอุดหนุนดูแล ในส่วนของบริษัทเองต้องเคารพกฎหมายแรงงานประเทศนั้นๆ คำนึงถึงสภาพแวดล้อมของประเทศที่เราไปตั้งดวงทรัพย์ากรมา ซึ่งในปัจจุบันก็ได้มีการก่อตั้งองค์กรระหว่างประเทศให้มีอำนาจในการควบคุมดูแลการทำธุรกิจมากขึ้น เช่น หลัก Good governance มีมาตรการป้องกันการฉ้อราษฎร์บังหลวงต่างๆ บางองค์กรจะมี Blacklist ของบริษัทที่ข้ามชาติที่เคยทำผิดกฎหมาย บริษัทใดมีgood governance เรายเองก็ต้องสนใจติดตามข่าวสาร เพื่อตั้งสมาคมและคุ้มครองการทำธุรกิจ

5. การล่มสลายของร้านค้าปลีกดั้งเดิม คนที่เดือดร้อนที่สุดคือร้านค้าปลีกเพราะห้างขนาดใหญ่จะทำให้เขาขาดทุนไม่สามารถเปิดกิจการสู้ได้ เพราะด้วยขนาดของธุรกิจที่เล็กกว่า ใช้ต้นทุนสูงกว่า สินค้าน้อยกว่าต่างกับห้างขนาดใหญ่ที่สามารถซื้อของในปริมาณมากๆ มาจำหน่าย ห้างใหญ่จึงสามารถขายของลดราคาได้เพราะต้นทุนต่ำ ดอกเบี้ยต่ำ คัดแอร์ ทันสมัยและสินค้าที่หลากหลายกว่า เรียกได้ว่าเราเสียเปรียบมากกว่าได้เปรียบเพราะการเปิดให้ต่างชาติเข้ามาลงทุนได้อย่างเสรีมากเกินไป และเราเองก็ไม่ได้ช่วยส่งเสริมธุรกิจร้านค้ารายย่อยให้รวมตัวกัน ไม่ช่วยกันสร้างความเข้มแข็งพอที่จะเปิดธุรกิจสู้กับเค้าได้จึงกลายเป็นปัญหาขึ้นมา ซึ่งในต่างประเทศมีกฎหมายคุ้มครอง ป้องกันและควบคุมช่วยเหลือเจ้าของกิจการร้านค้าเล็ก เช่น เช่นห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ห้ามตั้งในเขตเมืองเค้าจะมีกฎหมายเข้มงวด หรือกฎหมายท้องถิ่นที่เข้มแข็งแต่ของเรายังไม่ค่อยมี คนจึงได้แต่ออกมาประท้วงกันเท่านั้นแต่ก็ยังไม่มีการแก้ไขให้ถูกต้อง การที่ร้านค้าปลีกโรงเรียนรัฐบาลไม่เห็นด้วยกับการที่มีร้านใหญ่มาตั้ง รัฐบาลเองก็ไม่รู้จะแก้ปัญหาอย่างไรเพราะกลัวว่าถ้าไม่อนุญาตให้เค้ามาทำธุรกิจก็จะเป็นการผิดบัญญัติการเปิดการค้าเสรี เขาเองก็จะไม่ซื้อสินค้าไม่ร่วมธุรกิจด้วย สินค้าของเราก็จะจำหน่ายไม่ได้ เรากลัวแบบนี้ตอนนี้จึงกลายเป็นปัญหาที่แก้ไม่ตก(รศ.วิทยากร เชียงกุล)

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 การศึกษาสะท้อนให้เห็นความสำคัญของการนำหลักจริยธรรมธุรกิจไปใช้ การประกอบธุรกิจจำเป็นจะต้องมีจริยธรรมเป็นเกณฑ์ในการประกอบการ เพื่อการดำเนินธุรกิจที่ถูกต้องเหมาะสมและทำดีที่สุดเพื่อประโยชน์ต่อทุกคนในสังคม

5.2.2 งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาจริยธรรมธุรกิจของบรรษัทข้ามชาติในประเทศไทยโดยได้ศึกษาแนวความคิดการดำเนินธุรกิจของบรรษัทต่างชาติด้วย โดยแนวคิดของบรรษัทเหล่านี้จะมุ่งเน้นไปที่ความสะดวกสบายและแสวงหาผลกำไร ซึ่งเกิดจากการพัฒนาทางด้านโครงสร้างทางสังคม เมื่อสังคมเจริญเติบโตขึ้นจึงก่อให้เกิดแนวความคิดการพัฒนาทางการค้าเพื่อให้นักในสังคมมีความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของคนในสังคม สิ่งที่ตามมาด้วยความเจริญเหล่านี้คือค่านิยมและการดำรงชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นเพื่อให้สามารถอยู่รอดได้ในกระแสการเปลี่ยนแปลงยุคโลกาภิวัตน์ ประชาชนต้องมีความรู้เท่าทันไม่ไหลไปตามกระแส มีแนวคิดและหลักการดำรงชีวิตที่เข้มแข็งและมั่นคงโดยมีความรู้และคุณธรรมเป็นตัวกำกับเพื่อความอยู่รอดโดยอยู่กันอย่างพึ่งพาและคอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นั่นคือหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

5.2.3 สำหรับการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาค้นคว้าในเรื่องของหนทางที่จะทำให้ร้านค้าปลีกและห้างสรรพสินค้าสามารถดำรงธุรกิจร่วมกันอย่างพึ่งพาและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อความสามัคคีและมีจริยธรรมเพื่อความเจริญเติบโตทางธุรกิจอย่างยั่งยืน

จริยธรรมธุรกิจของบริษัทข้ามชาติในประเทศไทย

ฤทัยรัตน์ ศิลธรรม 4836782 SHES/M

ศศ.ม. (จริยศาสตร์ศึกษา)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : วิทยา ชินวรรณ อ.บ.(เกียรตินิยม) M.A., Ph.D., ทวีวัฒน์
บุญทวีวัฒน์ ศ.บ. (เศรษฐศาสตร์) M.A., Ph.D., ผศ.ดร.ศิริพร แยมินิล, Ph.D.,

บทสรุปแบบสมบูรณ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสภาพ สังคม เศรษฐกิจ และระบบการผลิตได้มีการเปลี่ยนแปลงไปมากจากเดิมนับตั้งแต่สังคมยุคอุตสาหกรรมสู่สังคมโลกยุคโลกาภิวัตน์ Globalization ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการยุติลงของสงครามเย็น อันหมายถึงการสิ้นสุดของการเผชิญหน้าระหว่างอุดมการณ์ทางการเมืองที่แตกต่างกัน 2 ขั้ว การสลายตัวของคอมมิวนิสต์ในยุโรปตะวันออก และการล่มสลายของสหภาพโซเวียต เป็นแรงกระตุ้นให้เกิดการขยายตัวและการแข่งขันกันทางเศรษฐกิจ

การทำธุรกิจระหว่างประเทศ เป็นโลกแห่งการขยายตัวของการเชื่อมโยงทางการค้า การลงทุน แรงกดดันจากกระแสการแข่งขันทางเศรษฐกิจและธุรกิจ ส่งผลต่อการขยายตัวของการเปิดเสรีในด้านการค้า การลงทุน การบริการ สาธารณูปโภคพื้นฐาน การขนส่งและการท่องเที่ยว

ในขณะเดียวกัน ประเทศไทยเองก็เกิดการเปลี่ยนแปลงหลายประการเช่นเดียวกันทั้งเรื่องของการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง การขยายตัวของประชากรในชุมชนเมือง การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของครอบครัวที่เปลี่ยนจากครอบครัวใหญ่มาเป็นครอบครัวแบบเดี่ยว การขยายตัวของการศึกษา ปัจจัยทั้งหมดที่กล่าวมานี้ส่งผลต่อการขยายตัวและการเปิดเสรีในธุรกิจต่างๆ (พรนพ พุกกะพันธ์, 2546: 1)

นอกจากนี้อิทธิพลของโลกาภิวัตน์และการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ยังก่อให้เกิดการค้าข้ามชาติ บริษัทและองค์กรต่างประเทศเข้ามามีบทบาทต่อระบบธุรกิจในประเทศไทยมากขึ้น ความเจริญเติบโตของภาคธุรกิจ ทำให้ค่านิยมของคนเปลี่ยนไป

ธุรกิจต้องแข่งขันกันทำการผลิตเพื่อตอบสนองความต้องการทางวัตถุของสังคม โดยเน้นที่การผลิตสินค้าจำนวนมากๆ เพื่อให้ต้นทุนการผลิตต่อหน่วยลดลง บริษัทที่ประสบความสำเร็จและทำกำไรได้มาก จึงเป็นบริษัทที่เน้นการผลิตจำนวนมากด้วยการใช้เครื่องจักรในการผลิต และสามารถขายสินค้าได้ในราคาถูก การแข่งขันจึงเน้นที่ราคาสินค้ามากกว่าคุณภาพ ต่อมาเมื่อสังคมมีสินค้ามากเพียงพอแล้ว และเศรษฐกิจโดยรวมดีขึ้น ประชาชนเริ่มให้ความสนใจคุณภาพสินค้า และยินดีจ่ายเงินค่าสินค้าแพงขึ้น เพื่อให้ได้สินค้าที่มีคุณภาพสูงขึ้น บริษัทที่เน้นแต่การผลิตสินค้าราคาถูก แต่ไม่เน้นการเพิ่มคุณภาพของสินค้า ก็ไม่สามารถแข่งขันกับบริษัทคู่แข่งได้ บริษัทต่างๆจึงได้ลงทุนพัฒนาเทคโนโลยี เพื่อผลิตสินค้าที่มีคุณภาพสูงกว่าเดิม ต่อมาประชาชนเริ่มได้รับพิษภัยและอันตรายจากการบริโภคและใช้สินค้าที่ผลิตด้วยเทคโนโลยีเหล่านี้เพิ่มมากขึ้น สังคมจึงต้องการให้ธุรกิจผลิตสินค้าที่มีความปลอดภัยสูงขึ้น และเมื่อธุรกิจส่วนหนึ่งเอาเปรียบผู้บริโภค สิ่งแวดล้อมเป็นพิษมาก ก็จะได้รับต่อต้านจากสาธารณชน นอกจากนี้สังคมยังคาดหวังให้ธุรกิจมีส่วนในการรักษาและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมและการกีฬาอีกด้วย ธุรกิจต้องปรับตัวตามเพื่อสนองความคาดหวังของสังคมที่เปลี่ยนแปลงและเพิ่มเติมขึ้นเรื่อยๆ บริษัทที่ประสบความสำเร็จนั้น นอกจากจะต้องคำนึงถึงคุณภาพและราคาของตัวสินค้าแล้ว ยังต้องคำนึงถึงชื่อเสียงหรือภาพลักษณ์ของบริษัทอีกด้วย สิ่งสำคัญก็คือสังคมมีความคาดหวังให้ธุรกิจตอบสนองความต้องการของคนในสังคมที่สำคัญ 2 ประการดังนี้ (เชาวน์ โจรนแสง, 2525: 12-25)

1. ความต้องการทางด้านเศรษฐกิจ กล่าวคือ ความต้องการให้ธุรกิจจัดหาสินค้าและบริการที่มีคุณภาพและราคาพอเหมาะกับภาวะเศรษฐกิจและสังคม
2. ความต้องการด้านสังคม กล่าวคือ ความต้องการให้ธุรกิจดำเนินไปอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม เช่น การปฏิบัติตามกฎหมาย สนองตอบความคาดหวังทางจริยธรรมของสังคม และส่งเสริมวัฒนธรรม-ค่านิยมของสังคม

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่านอกจากผู้ประกอบการธุรกิจจะต้องตอบสนองความต้องการทางด้านเศรษฐกิจ คือ จัดหาสินค้าและบริการให้แก่ประชาชนในราคาและคุณภาพที่สังคมต้องการแล้ว ธุรกิจยังต้องตอบสนองความคาดหวังของสังคมที่ให้ธุรกิจมีความรับผิดชอบต่อใน 2 ระดับด้วยกัน คือ

1. ปฏิบัติตามกฎหมาย ซึ่งถือเป็นกติกาของสังคม การปฏิบัติตามกฎหมายเป็นความคาดหวังขั้นต่ำสุดที่สังคมต้องการให้ธุรกิจปฏิบัติตาม
2. สังคมคาดหวังให้ธุรกิจดำเนินกิจการไปอย่างมีจริยธรรม หรือมีความรับผิดชอบต่อสังคมสูงกว่าแค่ที่กฎหมายบังคับ
3. ส่งเสริมวัฒนธรรมและค่านิยมอันดีงาม

การสนองความคาดหวังทางด้านสังคมทั้ง 3 ระดับนี้ เป็นภาพลักษณ์ที่มีค่าและมีประโยชน์ต่อองค์กรธุรกิจเอง บริษัทที่ทำผิดกฎหมายนอกจากจะได้รับโทษแล้ว ยังทำให้สาธารณชนมีความรู้สึกไม่ดีต่อบริษัทนั้นอีกด้วยว่าไม่เคารพกฎเกณฑ์ของสังคมหรือเอาเปรียบสังคม

องค์กรธุรกิจใดคำนึงถึงเพียงการปฏิบัติตามกฎหมายแต่ละเลยการปฏิบัติตามจริยธรรมและค่านิยมอันดีของสังคม เช่น โฆษณาและจัดกิจกรรมทางธุรกิจที่ส่งเสริมให้คนก้าวร้าว ให้ลูกไม่เคารพพ่อแม่ หรือไม่ตอบสนองต่อความคาดหวังของประชาชนในบางเรื่อง เช่น ต่อด้านบุคคลที่ประชาชนนิยมชมชอบหรือเคารพศรัทธา ไม่สนใจห่วงใยสภาพแวดล้อม เป็นต้น ธุรกิจนั้นจะขาดประโยชน์จากการได้รับความสนับสนุนจากสังคม คือ ขาดลูกค้า ลูกจ้าง และผู้นิยมชมชอบ และอาจได้รับโทษจากสังคมอีกด้วย นอกจากนี้หากเป็นเรื่องที่สังคมรู้สึกว่าสำคัญหรือร้ายแรงก็จะหาทางบังคับให้ธุรกิจปฏิบัติตามได้ในที่สุด ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าเสียดายต่อองค์กรธุรกิจแล้ว ยังเป็นเรื่องที่เป็นผลเสียต่อสังคมเองอีกด้วย เพราะการบังคับให้ทำตามด้วยกฎหมาย แทนที่จะทำตามด้วยความสมัครใจเอง แสดงว่าระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจได้ตกต่ำลง และธุรกิจก็ขาดความเป็นอิสระและความคล่องตัวในการสนองต่อความต้องการของสังคมในด้านอื่นๆ

พัฒนาการทางเศรษฐกิจและธุรกิจของโลกที่เป็นไปอย่างรวดเร็วทำให้รูปแบบและโครงสร้างธุรกิจค้าปลีกเปลี่ยนแปลงไปมาก โดยเป็นไปในลักษณะที่ทำให้ธุรกิจค้าปลีกรายย่อย (small independent retailer) ตกอยู่ในสถานะตกถอยขณะที่เครือข่ายธุรกิจค้าปลีกรายใหญ่ (mega

chain retailer) ได้ขยายบทบาทความสำคัญขึ้นอย่างรวดเร็ว ด้วยรูปแบบที่หลากหลายและล่าสุดที่ทำให้เกิดกระแสการต่อต้านคัดค้านค่อนข้างมากในหลายๆประเทศคือการเติบโตของค้าปลีกในรูปแบบดิสเคาท์สโตร์ เนื่องจากได้ส่งผลให้เกิดการล่มสลายของธุรกิจรายย่อย รวมถึงกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมติดตามมา ซึ่งสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศขณะนี้ก็ไม่ต่างจากสภาพที่กล่าวมาแล้วข้างต้น หลังจากที่ประเทศไทยได้ประสบกับวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในปี 2540 ก็ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในธุรกิจค้าปลีก โดยเฉพาะจากการที่รัฐปรับลดเงื่อนไขในการเข้ามาดำเนินธุรกิจค้าปลีกของต่างชาติผนวกกับสภาพความอ่อนแอของธุรกิจค้าปลีกไทยทั้งที่เป็นอยู่เดิมและที่เกิดจากผลพวงของวิกฤติเศรษฐกิจ จึงส่งผลให้เกิดการหลั่งไหลของกลุ่มทุนต่างชาติเข้ามาเปิดกิจการและขยายสาขาในไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญทางโครงสร้างธุรกิจค้าปลีกจากรูปแบบหลักที่เป็นการค้าปลีกแบบดั้งเดิม (traditional trade) มาสู่ธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ (Modern Trade) โดยมีดิสเคาท์สโตร์เป็นตัวขับเคลื่อนการเติบโตที่แล่นมาด้วยการล่มสลายของการค้าปลีกรายย่อยและรายกลาง (ฝ่ายวิจัยธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด มหาชน, 2544:1)

ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์นี้เราจะเห็นได้ว่า โลกได้เกิดการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมอย่างรวดเร็ว ประเทศที่เหนือกว่าไม่ว่าจะเป็นด้านเทคโนโลยีและเศรษฐกิจย่อมสามารถเข้ามามีบทบาทและอิทธิพลต่อประเทศที่ด้อยพัฒนา โดยผ่านการลงทุนหรือทำการค้าข้ามชาติภายใต้แนวคิด “โลกาภิวัตน์” ซึ่งถือเป็นเครื่องมือที่บริษัททุนข้ามชาติจะนำมาอ้างในการมาครอบงำผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจกับประเทศที่ด้อยพัฒนา

ดังนั้น ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาหาความสำคัญของการดำเนินธุรกิจที่สร้างความมั่งคั่งหรือเจริญก้าวหน้าได้อย่างยั่งยืน โดยมีคุณธรรมและจริยธรรมเป็นแนวคิดหลักในการบริหารจัดการ โดยจะศึกษาอิทธิพลของระบบทุนข้ามชาติที่มีต่อสังคมไทยเปรียบเทียบกับแนวคิดของนักวิชาการด้านจริยธรรม เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการมีหลักจริยธรรมในการทำธุรกิจ เพื่อให้เป็นมาตรฐานในการทำธุรกิจให้มีการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นประโยชน์ต่อสังคมไทยต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความหมาย ความสำคัญของจริยธรรมธุรกิจในการพัฒนาประเทศและแนวนโยบายของรัฐที่มีต่อจริยธรรมธุรกิจ
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลและผลกระทบของบรรษัทข้ามชาติที่มีต่อสังคมไทย
3. เพื่อศึกษาแนวคิดของนักวิชาการที่มีต่อจริยธรรมธุรกิจของบรรษัทข้ามชาติ

3. ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้จะศึกษาแนวคิดพื้นฐานทางจริยธรรมธุรกิจและการนำไปใช้ในการบริหารธุรกิจเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน และจะศึกษาอิทธิพลของบรรษัทข้ามชาติที่มีผลกระทบต่อสังคมไทยโดยเปรียบเทียบแนวคิดจากนักวิชาการเพื่อศึกษาผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมจากบรรษัทที่ขาดจริยธรรมในการดำเนินธุรกิจ ซึ่งการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ไม่สามารถดำเนินการวิจัยได้ครอบคลุมประเด็นทางจริยธรรมของธุรกิจและอิทธิพลของบรรษัทข้ามชาติได้ทุกประเด็น ดังนั้นจึงจะศึกษาประเด็นจริยธรรมธุรกิจที่เกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนและอิทธิพลของบรรษัทข้ามชาติที่มีต่อสังคมไทยเท่านั้น

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยมีขอบเขตและวิธีการศึกษาวิจัย 2 รูปแบบคือ

1. การค้นคว้าข้อมูลภาคเอกสาร (documentary research) โดยศึกษาเอกสารงานวิจัยและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับหลักจริยธรรมธุรกิจ ความหมายของจริยธรรมธุรกิจว่าเป็นเช่นไร ความสำคัญของการนำหลักจริยธรรมธุรกิจไปใช้ในการบริหารองค์กร ผลประโยชน์ที่จะได้รับหากมีการนำหลักจริยธรรมไปใช้ในการดำเนินธุรกิจ อิทธิพลและผลกระทบระบบของบรรษัทข้ามชาติที่มีต่อสังคมไทย

2. การวิจัยภาคสนาม (field research) เป็นการสัมภาษณ์โดยออกแบบสอบถามนักวิชาการ 5 ท่าน ประชาชนที่มาจับจ่ายสินค้าที่ห้างแห่งละ 10 ท่าน รวม 30 ท่าน เจ้าของร้านชำ

อีก 10 ท่าน เพื่อทราบทัศนคติและวิสัยทัศน์ที่มีต่อการนำหลักจริยธรรมธุรกิจไปใช้ในการบริหารองค์กร แนวคิดและผลกระทบของบรรษัทข้ามชาติที่มีต่อสังคมไทย

5. ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง จริยธรรมธุรกิจของบรรษัทข้ามชาติในประเทศไทย ผลการวิจัยสามารถอภิปรายได้ดังนี้

อิทธิพลของยุคโลกาภิวัตน์ส่งผลให้เกิดการแข่งขันทางการค้าและทวีความยิ่งใหญ่มากขึ้นทุกวัน บรรษัทต่างชาติเริ่มเข้ามามีอิทธิพลกับการทำธุรกิจภายในประเทศไทยมากขึ้น การแข่งขันของคนในสังคมเริ่มทำให้ค่านิยมของคนเปลี่ยนไป แนวคิดระบบทุนนิยมเข้ามามีบทบาทกับการดำเนินชีวิตของคนในสังคม การทำธุรกิจการค้าเป็นเครื่องมือสร้างความมั่งคั่งให้กับตนเอง ความร่ำรวยและผลกำไรเป็นเป้าหมายหลักในการประกอบธุรกิจ เกิดลัทธิบริโภคนิยมและวัตถุนิยม ความมั่งคั่งร่ำรวยคือหัวใจสำคัญของการดำรงชีวิต วิถีชีวิตแบบไทยๆเริ่มเลือนหายไปจากสังคม

องค์กรใดที่ประกอบธุรกิจโดยไม่ได้นำค่านิยมถึงผลกระทบที่มีต่อสังคมย่อมส่งผลให้องค์กรนั้นๆไม่สามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้หรืออาจสร้างความเสียหายให้กับสังคมที่ตนอยู่ด้วย ดังนั้นการดำเนินธุรกิจจึงต้องมีหลักจริยธรรมในการประกอบการหรือหลักการในการดำเนินงานเพื่อสร้างความเจริญเติบโตให้กับองค์กรของตน ค่านิยมถึงส่วนรวมและสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้แก่สังคมที่อยู่ด้วย

การประกอบธุรกิจการค้าหากมองแต่แง่ของผลประโยชน์และกำไรเพียงด้านเดียวย่อมไม่เกิดผลดีแน่นอน ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและจำนวนเม็ดเงินที่หมุนเวียนภายในประเทศหากมองเพียงผิวเผินย่อมเป็นตัวกระตุ้นให้ดำเนินธุรกิจต่อไปได้และปล่อยให้บรรษัทต่างชาติเข้ามามีอิทธิพลและกอบโกยผลประโยชน์ต่อไปเรื่อยๆ โดยลืมนำค่านิยมถึงผลเสียที่เข้ามาตัดดวงกับเรา ประเทศไทยก็จะเป็นฝ่ายเสียเปรียบเพราะหากมองถึงผลกระทบในระยะยาวบรรษัทเหล่านี้ก็จะแสวงหากำไรและผลประโยชน์เข้าตัวมากที่สุด การประกอบการค้าและวิธีการดำเนินธุรกิจก็จะขาดจริยธรรม รัฐบาลและประชาชนควรตระหนักถึงผลกระทบเหล่านี้ให้ได้อย่างมองเพียงผลกำไรหรือมุ่งหวังเพียงต้องการเปิดการค้าเสรี โดยลืมนึกถึงผลกระทบและความพร้อมของประเทศ เพราะท้ายที่สุดแล้วประเทศชาติก็จะได้รับผลเสียมากที่สุด เราต้องตระหนักว่าการที่มีบรรษัท

ต่างชาติเข้ามาเค้าอาจจะช่วยในเรื่องของการจ้างงาน แต่ก็เป็นค่าจ้างแรงงานต่ำ รัฐบาลต้องเข้ามาดูแล มีนโยบายที่เด่นชัดว่าเราจะให้บริษัทแบบไหนเข้ามา บริษัทใดที่จำเป็นกับการพัฒนาประเทศ บริษัทใดที่มีมาตรฐานมีการดูแลสภาพแวดล้อมที่เข้มแข็ง

สิ่งที่รัฐบาลควรกำกับดูแลคือให้มีการเจรจาพูดคุยกันระหว่างธุรกิจใหญ่กับตัวแทนกลุ่มร้านค้าปลีกเพื่อให้ทราบแนวทางของทั้งสองฝ่ายว่ามีแนวทางใดในการอยู่ร่วมกันและช่วยให้ธุรกิจค้าปลีกไม่ตายไปจากสังคมไทยและในขณะเดียวกันธุรกิจข้ามชาติก็สามารถเอื้อประโยชน์ให้กับร้านพวกนี้ด้วย ควรเป็นคู่ค้ามากกว่าเป็นคู่แข่ง สร้างเครือข่ายแก่กันเพื่อความยั่งยืนทางธุรกิจ รัฐบาลควรหามาตรการหรือนโยบายให้ทั้งสองฝ่ายมีความสัมพันธ์เป็นไปในลักษณะคู่ค้าอยู่กัน อย่างพึ่งพาอาศัยช่วยเหลือกันไม่ใช่แข่งขันเพื่อทำลาย เพราะรัฐบาลไม่สามารถห้ามบริษัทต่างชาติมาทำธุรกิจได้เพราะเป็นการผิดต่อกฎการค้าเสรีแต่เราควรกำกับดูแลให้ครอบคลุมและชัดเจนเพราะเป็นสิทธิ์ที่เราควรทำ เราเป็นเจ้าของประเทศสามารถตั้งกฎกติกาได้เพื่อคุ้มครองตนเองไม่ให้เสียผลประโยชน์มากเกินไป

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงถือเป็นทางเลือกหนึ่งที่จะนำมาปรับใช้เพื่อช่วยพัฒนาประเทศในฐานะที่ลดการพึ่งพาทุนจากบริษัทข้ามชาติได้ โดยรัฐบาลควรปฏิรูปให้คนจนมีความพอเพียง ไม่เห่อการส่งเสริมการลงทุนการค้ามากเกินไป ควรเน้นบริโภคเฉพาะสิ่งที่จำเป็น ช่วยกันสร้างระบบเศรษฐกิจที่เน้นความเป็นธรรม เน้นความต้องการในปัจจุบัน 4 แม่คืออาหารกิน ที่อยู่อาศัย มีเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มใส่ สาธารณสุขที่ดีและลดความฟุ่มเฟือยลง ลดซื้อของต่างชาติ เก็บภาษีสินค้าฟุ่มเฟือยแพงขึ้นแล้วนำเงินนั้นมาช่วยคนจนจึงจะเป็นเศรษฐกิจพอเพียง เน้นความสุขมากกว่าการเติบโตทางเศรษฐกิจแบบที่ผ่านมา ควรหันมาสนใจคุณภาพชีวิต ความสุขของคน มุ่งการพัฒนาทางสังคมและศิลปวัฒนธรรม ทั้งระบบและแนวคิดปรัชญานี้ต้องรู้วิธีจัดการ ต้องหันมาพึ่งตนเองถ้าเรามีเศรษฐกิจที่พึ่งตนเองมากขึ้น ค่อยๆพัฒนาไม่ต้องรีบร้อนที่จะพัฒนา ไม่เป็นหนี้ ไม่พึ่งพาต่างชาติมากเกินไป เราก็จะค่อยๆเติบโตขึ้นได้อย่างเข้มแข็ง ควรมีการปลูกฝังประชาชนให้รู้จักประมาณตน เพื่อให้อยู่รอดและรู้เท่าทันโลกาภิวัตน์ โดยต้องมีความรู้และคุณธรรมมากำกับ

ข้อดีจากการมีบริษัทต่างชาติเข้ามาลงทุนในประเทศไทย

1. การเข้าสู่โลกไร้พรมแดน(โลกาภิวัตน์)
2. การสร้างงาน/สร้างรายได้ให้กับประชาชนในประเทศ
3. ประชาชนมีทางเลือกที่หลากหลายขึ้นในการซื้อสินค้าสินค้า
4. การพึ่งพาอาศัยกันระหว่างร้านค้าปลีกกับห้างสรรพสินค้าเป็นที่ระดมให้สินค้าซึ่งเป็นสินค้าประจำวันที่ผลิตจากโรงงานในประเทศไทยได้ขาย
5. การคืนกำไรสู่สังคมในด้านต่างๆทั้งเรื่องของการช่วยเหลือให้เงินมูลนิธิต่างๆ การบริจาคสิ่งของหรือสร้างโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ

ข้อเสียจากการมีบริษัทต่างชาติเข้ามาลงทุนในประเทศไทย

1. ค่าจ้างแรงงานต่ำ
2. ไม่มีการส่งเสริม ช่วยเหลือธุรกิจร้านค้ารายย่อยให้มีความเข้มแข็งพอ
3. ลัทธิบริโภคนิยม
4. การดำเนินธุรกิจที่ขาดจริยธรรม
5. การล่มสลายของร้านค้าปลีก

BUSINESS ETHICS OF THE MULTI-NATIONAL SUPERSTORE
CORPORATIONS IN THAILAND

RUETAIRAT SILTAM 4836782 SHES/M

M.A. (ETHICAL STUDIES)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: WARIYA CHINWANNO, Ph.D.,
TAVIVAT PUNTARIGVIVAT, Ph.D., SIRIPORN YAMNIL, Ph.D.

EXTENDED SUMMARY

1. Background of the study

At present, social and economic conditions and the production system have undergone tremendous changes from the industrial society to globalization as a result of the end of the Cold War Era. This means the end of the confrontations between the two different political ideologies: Communism and Democracy. The collapse of the Communists in Eastern Europe and the Soviet Union stimulated economic expansion and competition.

International business is the world's expansion of trade links, investments, pressures from the economic and trade competitions. These result in an expansion of free trade, investments, services, basic public utilities, transportations; and tourism.

Meanwhile, Thailand has undergone many changes, namely, the adjustment of economic and social structures, political changes, the expansion of population in the city communities, the change in the family to a single family, and the expansion of education. All these factors contributed to business expansion and free trade.

Moreover, the influence of globalization and the changes mentioned above have resulted in the transnational corporations coming to play a role in the business

system in many societies including Thai society. The growth of the business sector also results in the change of human social values.

Business must compete with each other to satisfy the materialistic need of the society putting an emphasis on the production of a large amount of goods so as to reduce the cost. Companies that make a lot of profits emphasize on the production of a large amount of goods by using machine and, thus, are able to sell their products at cheap prices. Competition, then, stresses on prices of goods rather than qualities. People have recently begun to pay more attention to the quality of goods and are willing to pay more for the goods with better quality. For this reason, companies that emphasize only on producing cheap products without focusing on the quality of goods will not be able to compete with their rival companies. Various companies have, then, begun to develop technology so as to be able to produce high quality products.

Later, people have begun to be affected by the danger of consuming the products with high technology. Society has begun to call for safety of the production. We can see that when any business takes advantage of consumers resulting in the polluted environment, that business will be rejected by the public. Moreover, society also expects the business sectors to play a role in conserving and promoting art and culture. Business has found it necessary to accord the expectations of society. So not only that successful companies consider the quality and the price of goods, they also have to admit that their reputation and image are also of great significance. Consequently, there are three aspects that business has to consider:

1. Keep to the law.
2. Manage business with ethics or take responsibility more than the law requires.
3. Promote culture and good social values.

Responding to the expectations of the society as mentioned above create a valuable image to the business organization itself. A company which is against the law will not only be punished but will have the bad image among the public being considered that it takes advantage of the society.

Any business organization that takes only the legal practice consideration and neglects ethical practices and good social values will not be supported by society : losing customers, employees, admirers, and may be censored by society. Moreover, if the public thinks that the matter is of great importance, it will put pressure on business to keep to the law. This shows that business has to respond to the needs of the society.

The world's economy and business have developed very quickly that has resulted in the change of business pattern and structure. Small independent retailers have fallen behind whereas many chain retailers have increased their role very quickly. The latest change which has resulted in protests in many countries is the growth of discount stores leading to the collapse of small business. The economic and social effects following all of these phenomena happened in Thailand, as well. The 1997 economic crisis in Thailand underwent a change in economic environment causing a great change in small business. Particularly, the Thai government proclaimed the reduction of the conditions of foreign business to invest in Thailand and the weakness of the Thai business retailers which resulted in the influx of foreign investors to open their business in Thailand. All these lead to the important change of business retailers from traditional trade to modern trade resulting in the collapse of small independent retailers and middle independent retailers.

This research aims at studying the importance of doing business with ethical principles as the major concept in its management. The influence of the capitalist system in Thai society is also studied in comparison with the scholars' opinions.

This is to demonstrate how important the ethical principles are in doing business so that a standard can be set for doing business which will be fruitful to Thai society in the future.

2. Objectives of the Study

1. To study the meaning and importance of the business ethical principles in the development of the country, and the government policy regarding business ethics.
2. To study how affect and in fluency of transnational corporations in Thailand.
3. To study scholar's vision on business ethics of transnational corporations.

3. Scope of the Study

This research focuses on the study of the basic concept of business ethics and its implementation in business administration which will result in the sustainable development of business. It also studies the influence of transnational corporations on Thai society by comparing and contrasting scholars' opinions in order to study the direct and indirect effects of those corporations that do business without ethical principles. This research will only focus on the business ethical principles to the sustainable development of business and the influence of transnational corporations on Thai society.

4. Methodology of the Research

The study consists of two parts as follows:

1. Documentary research: studying research documents and literature regarding the business ethical principles.
2. Field research: interviewing five scholars, thirty customers who go shopping at three foreign super stores, ten owners of small independent retailers to study their attitudes and visions regarding the management of business with ethical principles. The concepts and impacts of transnational corporation in Thai society are also studied.

5. Results and Discussions

The results of the research entitled, “Business Ethics of the Multi-national Superstore Corporations in Thailand” can be summed up as follows:

The influence of globalization leads to trade competition and has increased in its importance as time passed. Transnational corporations have had more effect on business in Thailand. The competition of people in the society has resulted in a change in the social values. The capitalist system has begun to play a significant role in the people’s way of life. Doing business is considered to be the means to create wealth to oneself. Profit seems to be the main goal in doing business. Wealth is the main core of life and the Thai way of life began to disappear from society.

Any business organization that manages business without realizing its effect on society results in its inability to continue managing their business or causing damage to society.

For this reason, business should be managed with ethical principles so as to develop its organization and benefit society.

Business engagement focusing only on making profit is not fruitful. Superficially, economic growth and money currency in a country stimulate the economy. At the same time, a country’s government should be very careful in not allowing transnational corporations to be more powerful and reap the benefit of the country. In the case of Thailand, the Thai government should be more careful in considering the country’s benefit as the main goal. For, the main goal of these transnational corporations is to make profit and sometimes they do business without thinking of ethical principles. The Thai government should come up with clear-cut policies as to allow only the corporations that will benefit our country the most to do business in Thailand.

The important thing the government should pay close attention to is to hold negotiations with mega chain retailers and small retailers in order to find ways for the two kinds of business to do business by supporting each other. In other words, they should be business partners rather than enemies. Moreover, they should create network among themselves for the sake of business stability because the government cannot prohibit transnational corporations to invest in Thailand as this would go against the rule of free trade. However, the government can control them because it is in its own right to do so. The government can establish rules and regulations to protect the country's business and trade.

His Majesty the King's concept of Sufficient Economy is one alternative that can be adapted to be used in order to develop the country because it will help reduce our dependency on transnational corporations. The government should support people to be self-sufficient and not to promote trade investment too much.

Consuming only necessary things should be focused on. Everyone should try to create a fair economic system stressing on the four necessary things in one's life: food, clothes, medicine, and shelter. Buying foreign luxurious goods should be reduced.

The government should collect very high tax from foreign luxurious goods and spend the money from tax collecting on helping the poor and should pay more attention to happiness, quality of life, the development of art and culture rather than the economic growth rate as had happened in the past. The whole concept of the Sufficient Economy deals with knowledge management and self-dependency. We will then be able to grow strong so that we can survive with knowledge and ethical principle.

บรรณานุกรม

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ การคิดเชิงบูรณาการ พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพมหานคร ชัคเชตมีเดีย 2546
- เกียรติศักดิ์ จีระธีรนาถ บรรษัทภิบาล หลักการที่สำคัญสู่การปฏิบัติ พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร เอ็กซ์เปอร์เน็ท, 2543.
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. โครงการพัฒนาดัชนีชี้วัด การพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย
- คณะกรรมการประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชน (กป.อพช.), ทัศนะและข้อวิจารณ์ต่อผลการ ประชุมสุดยอดว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน (WSSD 2002)
- คำพอง งามศักดิ์. (2543). จริยธรรมธุรกิจ ศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดประโยชน์นิยมกับแนวคิด พระพุทธศาสนา วิทยาลัยนิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต: วิทยาลัยนิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาจริยศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- โหมะอินทวงศ์. (2549). เอกสารประกอบการสอน กระบวนวิชา HU 801 พฤติกรรมมนุษย์ใน องค์กร (Human Behaviors in Organization). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, คณะศึกษาศาสตร์, ภาควิชาการศึกษาต่อเนื่อง.
- จริยธรรมธุรกิจยุคโลกาภิวัตน์ ดร. พรนพ พุกกะพันธ์ พิมพ์ครั้งที่ 1 ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย พิมพ์ที่โรงพิมพ์จามจุรีโปรดักส์ 2546.
- จารุณี เฉลวงศิลป์จริยธรรมธุรกิจ : ศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดประโยชน์นิยมกับแนวคิด พระพุทธศาสนา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2543.
- จินดนา บุญบงการ จริยธรรมทางธุรกิจ พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2547.
- จิรศักดิ์ ชาติอารยะวดี. (2548). นโยบายควบคุมห้างค้าปลีกขนาดใหญ่ ศึกษาเปรียบเทียบญี่ปุ่น-ไทย วิทยาลัยนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จำเนียร วรรณชัยพันธ์ สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย , การพัฒนาที่ยั่งยืน :การทำทนายของการบูรณาการ ระหว่างโลกาภิวัตน์และเอกลักษณ์ท้องถิ่น 2545
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2536 รวบรวมจรรยาบรรณอาจารย์และจรรยาบรรณวิชาชีพ กรุงเทพ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ฉลอง มาปรีชา 2537 คุณธรรมสำหรับผู้บริหาร กทม. โอเดียนสโตร์.

ซัชชัย คุ่มทวีพร 2541 จริยศาสตร์ ทฤษฎีและการวิเคราะห์ปัญหาทางจริยธรรม ครั้งที่ 2 กทม.
บริษัทมายด์พับลิชชิงจำกัด.

ชวาน์ โรจนแสง. 2535, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับธุรกิจ ครั้งที่ 3 กทม. มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช.
ทิพาวดี เมฆสุวรรณค์, คุณหญิง "ธรรมภิบาลกับราชการไทย" เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง
"ความสำเร็จและบทเรียนในการสร้างธรรมาภิบาลในส่วนราชการ" ณ ห้องประชุมสุขุม
นัยประดิษฐ์ สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ. จังหวัดนนทบุรี, 20
ธันวาคม 2543.

ธีรยุทธ บุญมี. "ธรรมรัฐกับการปฏิรูปสังคมไทยในขั้นที่สอง" วารสารกรมประชาสัมพันธ์, ปีที่ 3
ฉบับที่ 5 (พฤษภาคม 2541) หน้า 9-11.

นโยบายของรัฐบาลด้านเศรษฐกิจ: การทับซ้อนของผลประโยชน์ทางธุรกิจวิทยากร เชียงกูล พิมพ์ครั้งที่
ที่ 1 สำนักพิมพ์และพัฒนาสถาบันพระปกเกล้า 2549

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. เอกสารวิจัยส่วนบุคคลเรื่อง "การสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย" วิทยาลัย
ป้องกันราชอาณาจักร. ปีการศึกษา 2541-2542.

ประยุทธ์ ปยุตโต. (2546). การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development)(พิมพ์ครั้งที่ 9).

กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง.

ประเวศ วะสี, การประชุม โต๊ะกลม เรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืน , 2546

ประเวศ วะสี, การพัฒนาอย่างบูรณาการและยั่งยืน โดยเอาพื้นที่เป็นตัวตั้ง ,2546

ประเวศ วะสี. (2546). คมคิด เศรษฐกิจพอเพียง. ค้นเมื่อ 4 กรกฎาคม 2549, จาก

http://www.lcc.ac.th/forum/board_posts.asp?FID=321

ปนัดดา บุญวิวัฒน์. ปัญหาจริยธรรมของธุรกิจขายตรง กรณีศึกษา ทักษะของผู้บริหารพนักงานขาย
และผู้บริโภคร. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2544.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) การพัฒนาที่ยั่งยืน (กรุงเทพฯ : มูลนิธิพุทธธรรม) 2539.

พิสมัย สอนบุญมี. (2537). การศึกษาเปรียบเทียบปรัชญาเศรษฐศาสตร์กับปรัชญาพระพุทธศาสนา.
วิทยานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ม.ป.ช. (ม.ป.ป.). ศิล สมาธิ ปัญญา. ค้นเมื่อ 5 กรกฎาคม 2549, จาก <http://www.geocities.com>

ม.ป.ช. (ม.ป.ป.). เศรษฐกิจพอเพียง. ค้นเมื่อ 4 กรกฎาคม 2549, จาก

<http://www.doae.go.th/report/SE/html/01.htm>

ม.ป.ช. (ม.ป.ป.). สมาธิคืออะไร?. ค้นเมื่อ 5 กรกฎาคม 2549, จาก

<http://www.dmc.tv/pages/meditation/meditation01.html>

- ม.ป.ช. (ม.ป.ป.). สูตร8-3-1 เส้นทางสร้างคนดี มีปัญญา ด้านยาเสพติด อยู่อย่างผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน.
 ค้นเมื่อ 5 กรกฎาคม 2549, จาก <http://www.tungsong.com/Read/8-3-1/8-3-1.asp>
- ม.ป.ช. (ม.ป.ป.). หอพระไตร. ค้นเมื่อ 5 กรกฎาคม 2549, จาก
<http://www.baanjommyut.com/pratripidok/01.html>
- ม.ป.ช. (2548). ฟังตนเอง. วารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 3(4).
- รังสรรค์ ไตรบุตร. (2538). โสภณเด็กเหยื่อบริโภคนิยมในสังคมไทย. สารนิพนธ์ปริญญาศิลป
 ศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา คณะมนุษยศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม.
- วสิน อินทสาระ 2529 จริยศาสตร์ ครั้งที่2 กทม. บรรณาการ.
- วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน, บรรณาการ.(2538). เศรษฐศาสตร์ไม่ยากอย่างที่คิด. (พิมพ์ครั้งที่2).
 กรุงเทพมหานคร : นำอักษรการพิมพ์.
- วารินทร์ สีนสูงสุด.(2532) . แนวพินิจในการดำเนินธุรกิจเทิดคุณธรรม. กรุงเทพมหานคร: ประยูร
 วงศ์การพิมพ์.
- วารุณี สิทธิถาวร. (2546). บทบาทของหนีต่างประเทศต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ
 ไทย. หลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิโรจน์ โอสถานุเคราะห์.(2535). เศรษฐศาสตร์แนวพุทธ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
 กรณราชวิทยาลัย
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี (ม.ป.ป.). สมานี. ค้นเมื่อ 5 กรกฎาคม 2549, จาก
<http://th.wikipedia.org/wiki>
- วิทย์ วิศทเวทย์ 2532 จริยศาสตร์เบื้องต้นมนุษย์กับปัญหาทางจริยธรรม ครั้งที่8 อักษรเจริญทัศน์
 วิลาดินี ภูษอภัย, การพัฒนาที่ยั่งยืน: ยาสารพัฒน์? กรณีศึกษาประเทศไทยจากแง่มุมทาง
 วัฒนธรรมต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
- วิวัฒน์ชัย อัดถาวร. (2546). การพัฒนาที่ยั่งยืน. ค้นเมื่อ 4 กรกฎาคม 2549, จาก
<http://www.nidambe11.net/ekonomiz/2003q3/article2003july17p1.htm>
- วีระเวส พาเจริญ,พระมหา.(2540). จริยธรรมธุรกิจในการโฆษณาสินค้าผ่านสื่อโทรทัศน์.
 วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจริยศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศักดิ์ชัย นิรัญทวี.(2525). จริยศาสตร์ศึกษา. กรุงเทพมหานคร : พิระพัฒนา.
- ศิริวรรณ เจริญจิตกุล. "ข้าราชการกับธรรมมาภิบาลไทย" วารสารธารนารักษ์, ปีที่ 23 ฉบับที่ 3
 (พฤษภาคม – มิถุนายน 2543), หน้า 63-71.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ การบริหารการตลาดยุคใหม่ ฉบับปรับปรุงปี 2546 กรุงเทพฯ บริษัท
ธรรมสารจำกัด, 2546.

_____. ธุรกิจทั่วไป ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจ กรุงเทพมหานครธรรมสารจำกัด
2546

สถาบันนวัตกรรมวชิรจันทร์ (ม.ป.ป.). Sustainable Development: การพัฒนาที่ยั่งยืน. ค้นเมื่อ 4
กรกฎาคม 2549, จาก <http://www.tiger.co.th/sustainable.php>

สำนักงาน ก.พ. "เอกสารรายงานผลการดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการ
สร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542.

เสรี วงษ์มณฑา หลัการโฆษณา กรุงเทพฯ บริษัทธรรมสารจำกัด 2546

สมฤดี นิโครวัฒนยิ่งยง, การพัฒนาเมืองที่ยั่งยืนในประเทศไทยตามแนวทางแผนปฏิบัติการ 21, 2543

สุภาพร พิศาลบุตร. จริยธรรมทางธุรกิจ พิมพ์ครั้งที่ 11 กรุงเทพมหานคร วีเจ พรินต์ติ้ง, 2546.

_____. 2539 การพัฒนาที่ยั่งยืน [Sustainable development] ครั้งที่2กทม. สำนักพิมพ์โกมลคิม
ทอง (พิมพ์เป็นอนุสรณ์)เนื่องในงานพระราชทานเพลิงศพนายสำราญ อารยางค์กูร ณ วัด
พระพิเรนทร์ กทม. 2539.

สุภาวดี นัมคณิศรณ. (2539). ธุรกิจกับพุทธจริยศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหา
บัณฑิต ภาควิชาปรัชญาบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สารดำรงราชานุภาพ ปีที่ 1 ฉบับที่ 10 เดือนพฤศจิกายน 2546 หน้า 25 - 26.

เสาวรภัย กุสุมา ณ อยุธยา. (2535). บรรษัทข้ามชาติกับการพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศไทย.
วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย สถาบัน
เทคโนโลยีสังคม(เกริก).

สมโพช ศรีพันธ์.(2539). ศึกษาวิเคราะห์เศรษฐศาสตร์ตามแนวพระไตรปิฎก. วิทยานิพนธ์ปริญญา
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย.

สรกล อุดุลยานนท์.(2538). ปรัชญานักธุรกิจไทย : เคล็ดลับสู่ความสำเร็จ.(พิมพ์ครั้งที่2)
กรุงเทพมหานคร : บริษัท พิมพ์เนศ พรินต์ติ้ง เซ็นเตอร์ จำกัด.

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อภิรัฐ ตั้งกระจ่าง: จริยธรรมทางธุรกิจ.กรุงเทพฯ :พิมพ์ที่บริษัทธรรมสารจำกัด,
2546.

อานันท์ ปันยารชุน, การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการพัฒนาอย่างยั่งยืน , 2543

เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง "ความสำเร็จและบทเรียนในการสร้างธรรมาภิบาลในส่วนราชการ" ณ ห้องประชุมสุขุมมัยประดิษฐ์ สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ. จังหวัดนนทบุรี, 20 ธันวาคม 2543.

Arens, F. William. *Contemporary Advertising*. 8th ed. New York: McGraw-Hill, Inc., 2002.

Carroll, Archie B. and Ann K. Buchholtz. *Business and Society : Ethics and Stakeholder Management*. 4th ed. Australia : South-Western College Publishing, 2002.

Post, James E., Anne T. Lawrence and James Weber . *Business and Society : Corporate Strategy, Public Policy, Ethics*. 10th ed. New York: McGraw-Hill Companies, Inc., 2002.

John Ganzai, Reed Huppman, and Carlo Alberto Marcoaldi. *Credit Risk Management-Banking Industry Integrating Environment & Social Issues : How Much & How Fast ?* เอกสารประกอบการสัมมนา Environmental Resources Management [ERM] วันที่ 7 กรกฎาคม 2547 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

_____. 1989. *The Modern World-System III: The Second Era of Great Expansion of the Capitalist World-Economy, 1730-1840s*. New York: Academic Press.

http://www.nesdb.go.th/national/attcahmint13_data_5.doc

[http://www.phanom.ru.ac.th/master/ma6/sum/ps-703/PS703Taneeya9Dec2006Line3\(3\).doc](http://www.phanom.ru.ac.th/master/ma6/sum/ps-703/PS703Taneeya9Dec2006Line3(3).doc)

<http://www.midnightuniv.org/midnight2545/document95158.html>

<http://www.sociology.emory.edu/globalization/theories01.html>

<http://education.yahoo.com/reference/encyclopedia/entry/Smith-Ad>

<http://en.wikipedia.org/wiki/Industrialisation>

<http://en.wikipedia.org/wiki/Migrant>

<http://en.wikipedia.org/wiki/Emigration>

<http://en.wikipedia.org/wiki/Immigration>

<http://www.bsr.org>

<http://www.siaminfobiz.com>

http://www.measwatch.org/autopage/print.php?t=11&s_id=132&d_id=132&page=1

<http://www.moc.go.th/>

<http://www.manager.co.th/Daily/ViewNews.aspx?NewsID=9500000128498>

<http://www.manager.co.th/Local/ViewNews.aspx?NewsID=9500000134612>

http://www.bangkokbiznews.com/2007/09/08/WW10_WW10_news.php?newsid=93509

<http://www.manager.co.th/Local/ViewNews.aspx?NewsID=9490000115371>

แบบสัมภาษณ์

ทัศนคติต่อการนำหลักจริยธรรมไปดำเนินธุรกิจและแนวคิดเกี่ยวกับระบบทุนข้ามชาติในสังคมไทย

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์ชุดนี้เป็นแบบสัมภาษณ์สำหรับนักวิชาการที่ทำงานเกี่ยวข้องกับจริยธรรมหรือผู้มีความรู้ทางด้านเศรษฐศาสตร์

2. วัตถุประสงค์ของแบบสัมภาษณ์

2.1) เพื่อศึกษาความหมาย ความสำคัญของจริยธรรมธุรกิจในการพัฒนาประเทศและแนวนโยบายของรัฐที่มีต่อจริยธรรมธุรกิจ

2.2) เพื่อศึกษาอิทธิพลและผลกระทบของบริษัทข้ามชาติที่มีต่อสังคมไทย

2.3) เพื่อศึกษาแนวคิดของนักวิชาการที่มีต่อจริยธรรมธุรกิจของบริษัทข้ามชาติ

1. ท่านคิดว่าบริษัทข้ามชาติที่เข้ามาลงทุนในไทยมีผลกระทบต่อสังคมไทยไทยอย่างไร? มีข้อดี/ข้อเสียอย่างไร? ในประเด็นต่างๆ เช่น

-การเมือง -เศรษฐกิจ-สังคม-วัฒนธรรม-ร้านค้าปลีกดั้งเดิม ฯลฯ

2. ในบางพื้นที่ เช่น ที่จังหวัดโคราชหรือในหลายพื้นที่ของประเทศไทย มีการประท้วง ไม่ให้ซูเปอร์มาร์เก็ตของต่างชาติ เช่น โลตัส แม็คโคร คาร์ฟู เข้ามาก่อสร้าง ท่านคิดว่าเหตุผลสำคัญที่ทำให้คนเหล่านั้นออกมาต่อต้านคืออะไร และการออกมาต่อต้านไม่ยอมรับบริษัทข้ามชาติดังกล่าวสะท้อนให้เห็นอะไร?

3. ภาครัฐบาลควรมีแนวนโยบายเกี่ยวกับบริษัทข้ามชาติอย่างไร?

-ประชาชนควรมีท่าทีต่อบริษัทข้ามชาติหรือควรมีแนวทางในการดำเนินชีวิตอย่างไรจึงจะเป็นการรักษาผลประโยชน์ของชาติ

4. บริษัทข้ามชาติโดยเฉพาะตัวผู้ประกอบการควรมีจริยธรรมอย่างไรในการดำเนินธุรกิจ?

5. หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาปรับใช้ได้อย่างไรในการช่วยพัฒนาประเทศในฐานะที่ลดการพึ่งพาทุนจากบริษัทข้ามชาติ?

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางสาว ฤทัยรัตน์ ศิลธรรม
วันเดือนปีเกิด	24 / 02 / 2526
สถานที่เกิด	จ.กำแพงเพชร
ประวัติการศึกษา	มหาวิทยาลัยมหิดล, พ.ศ.2548 ศิลปศาสตรบัณฑิต, วิทยาลัยศาสนศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล, ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, จริยศาสตร์ศึกษา
ผลงาน	สารนิพนธ์เรื่อง อิทธิพลความเชื่อเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีต่อคนไทยใน ปัจจุบัน : ศึกษากรณีท่านท้าวมหาพรหมเอราวัณ
ทุน	ทุนสนับสนุนผู้ช่วยสอนภาคต้น ประจำปีการศึกษา 2550